„Amit tudunk, megteszünk”

VÍZ Homokot lapátolnak, zsákokat töltenek, bútorokat pakolnak mindenfelé a Dunakanyar környéki településeken a közeledő árhullám előtt. Sokan az állami irányítással elégedetlenek, mások azt számolgatják, mennyibe fog kerülni nekik az egyhétnyi ár.

BATKA ZOLTÁN

Mintha felbolydult méhkas lenne az egész Dunakanyar: mivel az igazi árhullám – vagyis a tetőzés – még messze, Ausztriában van, így hétfőn és kedden még lehetett menteni, ami menthető. Holnaptól várhatóan eléri a Duna azt a szintet, amikor betör az alacsonyabban fekvő kertekbe, házakba, és a mostani adatok szerint péntek délután-este eléri a tetőpontot. Onnantól pedig nagyon lassan fog apadni, és akár egy hétig is eltart, mire az emberek visszamehetnek a víz által elöntött helyekre.

Homokot lapátoltak, bútorokat pakoltak, az elektromos kábeleket szerelték le rohammenetben mindenütt, amerre jártunk a fővárostól elindulva a Duna mentén felfelé. A közvetlenül a víz mellett lévő római-parti villasorról kezdtük a szemlét a tempósan szitáló esőben. A környező utcákban mindenütt homokot rakodtak le, volt, ahol az egész család együtt lapátolt.

„Hol van a katonaság? – kérdezte hegyesen az egyik lapátoló. – Most kellene hogy jöjjenek, később már csak a vizet meregethetik.” (Később azt hallottuk, hogy várhatóan kedden érkezik a Dunakanyarba több ezer honvéd, hogy segítsék az árvízi védekezést. Igaz, már hétfőn is volt olyan helyszín, ahol megjelentek.) A Római homokzsákokat töltők szerint ahogy eddig szinte minden árhullámnál, az állam, illetve az önkormányzat ezúttal sem volt a helyzet magaslatán.

„Nekünk most szóltak egy napja, hogy vigyük el a szemetet, és ürítsük ki az emésztőgödröt – mondta dühösen az egyik helybeli hölgy. – Mármost úgy, hogy minden csatornás elfoglalt, két hét múlva tudnak kijönni ide.” A dühük másik oka, hogy szerintük az állam, a katasztrófavédelem az orrát sem dugta ki hozzájuk, így a homokot is ők rendelték meg sebtében egy hete Békásmegyerről, amikor már a sajtóhíreket olvasva látták, hogy közeledik egy jókora árhullám Csehországból, Ausztriából. Arra a kérdésre, hogy mennyibe kerül nekik a védekezés, úgy számolnak: a házukhoz legalább 2-300 zsákra van szükség, a bele kerülő homok, a kiszállítás, a bútoraik elszállítása, illetve a várható takarítás és újrafestés után úgy 800 ezer-1 millió forintjukba fog kerülni ez az egy hét.

Továbbhaladva Budakalásznál állunk meg, a Lupa-sziget előtt. A szigeten lakók már a korábbi napokban összepakolták mindenüket. Volt, aki a nyaralója tetejére halmozta fel a motyói jó részét, és aki tudott, elköltözött a szigetről, mivel keddre várhatóan már teljes hajózási tilalom lesz a Dunán, és szintén keddre várhatóan az áram is megszűnik a rövidesen teljesen víz alá kerülő szigeten.

Ha 840 centiméter körül tetőzik a víz, úgy még megússza egy kiadós takarítással, ám ha a 850-860 centimétert eléri, az már nagy baj, mivel betör a raktárába, ahol csaknem 1 milliós élelmiszerkészlete van – erről már egy helyi vendéglátós számolt be. Miközben beszélgetünk, egy jókora szürke patkány rohan el mellettünk. Időnként megcsap valami penetráns bűz: a csatorna már telítődött, alighanem annak a vize elkezdett felbugyogni, a patkányok is ezért jönnek a felszínre – vélekedett. Néhány háznál már feldohogtak a szivattyúk: a pincékben elkezdett feljönni a víz. „Mi lesz itt később? – sóhajt egy idősebb úr. – Még legalább két-három métert jön felfelé a Duna.”

Szentendrén hétfőn még egy szokványos hét eleji korzó képét láttuk, ám már a betongát alsó szélét nyaldossa a Duna. „Reggel óta kétlépcsőnyit emelkedett” – mondja az egyik ott dolgozó, aki szerint ilyen gyors áradás még nem volt. Bár a Duna szintje még bőven másfél-két méterrel a parti út alatt volt, délután a helyi katasztrófavédelem már megkezdte a szentendrei mobil gát felállítását. A sietség volt érezhető a Visegrád felé vezető 11-es főút mentén is. Több helyütt, Leányfalunál, Tahitótfalunál már közvetlenül az út mellett építették ki a homokzsákos védvonalakat, mivel ha a víz betör az útra, a teljes régió elzáródik legalább egy hétre. Így is várhatóan számos település búcsút mondhat a külvilágnak. Mint Tahitótfalunál megtudtuk, szerdán várhatóan lezárják a szigetcsúcson Kisoroszit, és jó eséllyel Dömösre sem lehet majd eljutni az áradás alatt.

Kisoroszi-ban több-ben jókora csomagokat cipeltek. Bevásároltak az egyhetes elszigeteltség előtt.

Tahitótfalu központjában egy hatalmas placcon már homokzsákok százai fehérlenek, hogy az út mellett kialakítsák azt a védvonalat, amely 2013-ban is megvédte a Pilis fő ütőerének számító útvonalat. Itt találjuk Keresztes László Lóránt immáron ex-LMP-s képviselőt, aki mint elmondta, teljesen magánemberként jött ki lapátolni és a védekezést segíteni. Beszélünk Sajtos Sándor Imre polgármesterrel. „Amit tudunk, megteszünk” – mondta. Szerinte egyelőre úgy fest, hogy a 2013-as szint alatt 15-20 centivel alacsonyabban fog tetőzni a Duna a hét vége felé. Kisorosziba beérve a kis komp éppen akkor tette ki a Dunabogdányból érkező utasait. Többen jókora csomagokat cipelnek. Alaposan bevásároltak, felkészülve az egyhetes elszigeteltségre. Egy régi helyi lakos hölggyel beszélünk, aki az egyik ház falán mutatja az eddigi legnagyobb árvizek, az 1929-es, a 2002-es és a 2013-as nyomait. Ebből kitűnik, hogy a rövidesen a Duna teljesen el fogja nyelni a kompkikötőt és a szigetcsúcs nagy részét, de várhatóan be fog törni a bevezető útra is.

– Emlékszem, 2002-ben a „Kisoroszi” tábla éppen csak kiállt a vízből – mondja. Márpedig úgy fest, most is hasonló, ha nem ugyanakkora lesz az áradás. Már volt egy falugyűlés, ahol közölték, szerdától le lesz zárva a falu, legalább egy hétre. Ott egyébként azt is latolgatták, hogy ha ilyen ütemben emelkedik a víz, úgy, ahogy 2013-ban, akkor Dömös is „elesik”.

Zsákok százait töltik Tahitótfalunál. A Dunakanyar sok településén készülnek a nagy árvízre

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Politikai hullámok: gátvizit, zsákolás

KÉSZÜLNEK Megérkezett tegnap az árhullám a Duna szigetközi szakaszára, ahol már harmadfokú az árvízvédelmi készültség, a többi magyarországi szakaszon folyamatosan emelkedik a vízállás. Mint azt Siklósi Gabriella, az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) szóvivője az Inforádiónak elmondta, a következő 10 napban mindig lesz valahol tetőzés. Budapesten péntek-szombaton várható a legmagasabb vízállás.

Pintér Sándor belügyminiszter arról beszélt: az előkészületek lehetővé teszik, hogy a medrében tartsák a Dunát és a mellékfolyóit, de ha ez nem lehetséges, az ideiglenes tározók használatával fogják biztosítani, hogy ne lakóterületekre öntsön a víz. Pintér jelezte, hogy lemondta külföldi feladatait, amíg „helyzet van”, Magyarországon marad. Így tett Orbán Viktor is, aki miután tegnap reggel elrendelte egy árvízvédelmi operatív törzs létrehozását, a visegrádi mobil gátnál folyó munkálatokat tekintette meg.

Magyar Péter tegnap ismét homokzsákokat pakolt, ezúttal Szigetmonostoron. A Tisza Párt elnöke többek között azt firtatta Facebook-oldalán, hogy vajon hol vannak a Magyar Honvédség katonái és az „állandóan emlegetett tartalékosok”, miért csak a civilek ezrei vannak a gátakon? Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter Mosonmagyaróváron, a Lajta gátjánál azt mondta, tegnap 367 katona teljesített szolgálatot a gátakon, és 24 órán belül több mint négyezer katonát tudnak mozgósítani. Amennyiben ennél is többre lenne szükség, akkor a területvédelmi tartalékosokat mozgósítják, és ha kell, H–145-ös helikoptereket és páncélos, illetve úszni tudó járműveket is be tudnak vetni.

A fővárosban szintén harmadfokú az árvízvédekezési készültség, az alsó rakpartokat már lezárták. Karácsony Gergely arról tájékoztatott a Facebook-oldalán, hogy a Fővárosi Csatornázási Művek a katasztrófavédelemmel és alvállalkozókkal közösen egymillió homokzsákról gondoskodik, ebből hozzávetőleg 800 ezret a Margit-szigeten használnak fel. A főpolgármester azt mondta, kimegy az érintett partszakaszokra, de a védekezést a szakemberekre bízza. „Ez az időszak nem az, amikor azt a látszatot kellene kelteniük, hogy az ő homokzsákjuk mentette meg az országot.”

F. SZ. K.

A kormányfő a visegrádi mobil gátnál tett látogatást

FOTÓ: ORBÁN VIKTOR FACEBOOK-OLDALA

FOTÓ: MAGYAR PÉTER FACEBOOK-OLDALA

Magyar Péter homokzsákokat töltött és adogatott Szigetmonostoron

Orbán Viktor elhalasztotta strasbourgi beszédét

EP „A szélsőséges időjárási körülmények és a Magyarországon jelenleg is tartó árvizek miatt minden nemzetközi kötelezettségemet elhalasztottam” – jelentette be Orbán Viktor hétfő délelőtt az X közösségi platformon. Ily módon elmarad a kormányfő már beharangozott látogatása az Európai Parlament (EP) strasbourgi székházában, ahol szerda délelőtt mutatta volna be a júliustól decemberig tartó soros magyar EU-elnökség programját. A miniszterelnök már kedden megkezdte volna a programját, hosszú, legalább másfél órás sajtótájékoztatóra készült, és felkereste volna a Fidesz által alapított Patrióták Európáért nevű szélsőjobboldali pártcsoport ülését.

A magyar kormányfő telefonon megállapodott Roberta Metsola EP-elnökkel, hogy a látogatást egy későbbi időpontra halasztják. Hogy pontosan mikorra, arról az elnökből és frakcióvezetőkből álló parlamenti vezetőség dönt majd, Budapesttel konzultálva. Ha a beszédre és a vitára októberben vagy novemberben kerülne sor, akkor a magyar elnökségi prioritások felsorolása mellett Orbán Viktor nyilván a már elért eredményekről is számot adhatna.

Nem példátlan, hogy egy tagállami vezető nem az EU-elnökség első, hanem utolsó hónapjaiban áll az uniós képviselő-testület elé. Így történt ez tavaly, amikor Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök július helyett decemberben mondta el a beszédét Strasbourgban, miután a spanyol soros elnöki periódus elején választásokat tartottak az országban, ami felborította a menetrendet. Az Orbán-beszéd és az azt követő vita helyett a képviselők szerda reggel a közép-európai árvízi helyzetről szóló európai bizottsági tájékoztatásról fognak vitát rendezni, és állásfoglalást is elfogadnak majd róla.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Várhelyi Olivérnek nehéz lesz fent maradnia a rostán

HELYOSZTÓ Ursula von der Leyen elnök kedden tervezi megnevezni a következő Európai Bizottság (EB) tagjait az Európai Parlament (EP) vezető testületének strasbourgi ülésén. Még a bejelentés előtti órákban is változott a biztosi kollégium összetétele, miután az újra jelölt francia Thierry Breton belső piaci biztos hétfő reggel azonnali hatállyal lemondott a tisztségéről. Lemondólevelében bírálta, hogy Emmanuel Macron francia államfő és Von der Leyen alkut kötött a háta mögött, amely szerint Franciaország befolyásosabb pozíciót kaphat az újonnan felálló Európai Bizottságban, ha lecseréli Bretont, és

FOTÓ: AFP/S. JORDAMOVIC/ANADOLU AG.

A jelenlegi és újra jelölt magyar biztos. Nem biztos, hogy maradhat

mást küld helyette. „Néhány nappal ezelőtt (...) ön arra kérte Franciaországot, hogy vonja vissza a nevemet – személyes okokból, amelyeket egyetlen esetben sem beszélt meg közvetlenül velem –, és politikai kompromisszumként egy állítólag befolyásosabb portfóliót ajánlott fel Franciaország számára" – írta a politikus főnökének. A levél közzétételét követő órákban már meg is született Macron döntése: az új biztosjelölt Stéphane Séjourné ügyvezető külügyminiszter, aki korábban az Újítsuk meg Európát nevű liberális frakciót vezette az EP-ben.

Thierry Breton szerint a bizottsági elnök legfrissebb manővere újabb tanúbizonysága annak, mennyire megkérdőjelezhető módon irányítja a biztosokból álló grémiumot. A francia politikus nem először állítja Von der Leyenről, hogy túl kemény kézzel irányítja a Bizottságot, és valószínűleg ez okozta a vesztét.

A váratlan hétfői fejlemény a legutóbbi „incidens", amely sújtja az új csapat kialakítását. A leendő biztosokat a 27 kormány jelöli, de Von der Leyentől függ, hogy mely országok képviselői milyen tárcát kapnak, és nagy a harc a befolyásos posztokért. Az elnök több tagállami vezetőre is nyomást gyakorolt, hogy jelöljenek nőket a nemek közötti egyensúly érdekében. Ennek megfelelően Románia és Szlovénia kicserélte a jelöltjét, de az utóbbi véglegesítése még folyamatban van a ljubljanai ellenzék időhúzása miatt.

Az új EB-t az uniós képviselő-testületnek kell jóváhagynia, miután meghallgatta és értékelte a jelöltek felkészültségét. Szinte biztosan lesznek olyanok, akiknek nehéz, ha nem lehetetlen feladat lesz fent maradni a rostán, köztük emlegetik a jelenlegi és újra jelölt magyar biztost, Várhelyi Olivért. A jelölési folyamat zökkenői, majd a parlamenti vizsgálódás esetleges elhúzódása miatt a biztosi testület november 1-jei beiktatása várhatóan csúszni fog.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Eltávolították a feljelentett igazgatót

Hétfőtől már nem az eddigi igazgató vezeti az értelmileg akadályozott diákokkal foglalkozó iskolát Dunavecsén – erősítette meg a Magyar Narancs érdeklődésére a kiskőrösi tankerület. A Duna Menti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium (EGYMI) élén eddig L. M. állt, akivel szemben a gyámhivatal tett feljelentést gyerekbántalmazás miatt. A portál emlékeztetett, L. M. katolikus egyházbeli karrierjét a melegpartijaiba belebukó Bese Gergő volt NER-plébános egyengette. NÉPSZAVA

A Roszatom-vezér és Szijjártó találkozója

FOTÓ: SZIJJÁRTÓ PÉTER/FB.

A Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) közgyűlésének apropóján Alekszej Lihacsov Roszatom-vezérigazgatóval találkozott Szijjártó Péter, hogy áttekintsék a paksi beruházás állását, amely szerinte rendben van – közölte a külügyminiszter a Facebook-oldalán. NÉPSZAVA

Budapest–Belgrád: Orbán-bánya-profit

Orbán Viktor közvetlen családtagjai is profitálnak a Budapest–Belgrád vasútvonal felújításából, ugyanis a család bányájából szállítottak építőanyagokat az építkezéshez – írta a 444 az általa látott belső dokumentumok alapján. Az információt két fuvarozó cég is megerősítette. NÉPSZAVA

Visszakapták a kocsikat Völnerék

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Újra használhatja a korrupcióval vádolt Völner Pál családja azokat az autókat, amelyeket a volt államtitkár ellen indult büntetőeljárás alatt foglaltak le a hatóságok – tudta meg a 24.hu. Egy Lexust, egy Mini Coopert és egy Porsche sportautót kapott vissza a Völner család. NÉPSZAVA

Bedobta az állam a lovak közé a gyeplőt

VI. KERÜLET A terézvárosi ügydöntő szavazás nyomán előfordulhat, hogy a Fidesz az egész országban betiltja az Airbnb-szerű lakáskiadást. A várospolitikai szakértő szerint hatáskör kellene az önkormányzatoknak.

CZENE GÁBOR

Véget ért a VI. kerületben két héten át tartó „ügydöntő szavazás", amelynek tétje az volt, hogy betiltsák-e a Terézvárosban az Airbnb típusú szálláshelyeket. A szavazást Soproni Tamás polgármester kezdeményezte, azon az önkormányzat közleménye alapján 6083 terézvárosi voksolt: ez 20,5 százalékos részvételi arányt jelent. Közülük 3265-en (megközelítőleg 54 százalék) szavazott a teljes tiltás mellett, 2818-an pedig (több mint 46 százalék) ellene. A tervek szerint a tilalom türelmi idő után, 2026. január elejétől lép életbe.

A fideszes Szentkirályi Alexandra még az eredmény ismerete előtt bejelentette, hogy bármilyen döntés születik is, annak megfelelő szabályozást javasol budapesti és országos szinten. Ebből az következhet, hogy nemcsak a Terézvárosban, hanem a fővárosban és az egész országban betilthatják az Airbnb típusú szálláshelyek működését a társasházakban.

Király Dávid, a Republikon Intézet várospolitikai szakértője kérdésünkre előrebocsátotta: az Airbnb eredetileg úgy indult, hogy az ingatlantulajdonosok, amikor pár hétre elutaztak otthonról, mások rendelkezésére bocsátották a lakásukat. A problémák akkor kezdődtek, amikor emberek és vállalkozások befektetési céllal tömeges méretekben kezdtek ingatlanokat vásárolni, hogy azokat kiadják rövid távú szálláshelyként.

Mindent egybevetve Király Dávid a rövid távú szálláskiadást inkább jó dolognak tartja, de tisztában van a negatívumokkal is. A teljes tiltást nem helyesli, piacpárti logika alapján sokkal inkább a szabályozás, adott esetben a szigorú szabályozás híve lenne. Persze a konkrét esetben a megvalósítás nem könnyű. Az állam szerinte bedobta a gyeplőt a lovak közé: a kérdés szabályozását úgy bízta az önkormányzatokra, hogy ehhez nem adott mozgásteret, se jogkört, sem eszközt.

A VI. kerületi ügydöntő szavazás esetén Király Dávid aggályosnak ítélte, hogy nem voltak árnyalatok, csak a teljes tiltás vagy az eddigi állapot fennmaradása közül lehetett választani. Mindez azért alakult így, mert a terézvárosi önkormányzat korábbi

FOTÓ: ZAGYI TIBOR

Csöndet kérnek. A tervek szerint 2026-tól megszűnik Terézvárosban az Airbnb

rendeletét, amely néhány új szabállyal normalizálta volna az Airbnb-lakások működését, a kormányhivatal visszadobta. A várospolitikai szakértő számára ez is annak a bizonyítéka, hogy az önkormányzatnak nincs hatásköre egy új szabályozás elfogadásához és végrehajtásához.

A szavazás eredményeként jön a tiltás, ami viszont nem megoldás – állapította meg. Ahogyan az sem megoldás, hogy a fideszes Szentkirályi Alexandra előre közölte: akármi lesz is a döntés a Terézvárosban, ő ennek megfelelő előterjesztést nyújt be akár a fővárosra, akár az egész országra vonatkozóan. Király Dávid számára abszurd, hogy egy önkormányzati politikus arról beszél, milyen legyen a központi szabályozás. Miközben arról kellene beszélnie, hogy az önkormányzatok végre kapjanak hatáskört és önállóságot.

Tévút lenne „felülről" szabályozást hozni a főváros vagy az ország egészére – folytatta a várospolitikai szakértő. Semmi értelme például a XVIII. kerület Airbnb-szabályozását központilag megalkotni, már csak azért sem, mert ez a kerület bizonyára nem küzd olyan gondokkal, mint a belső kerületek.

A tiltás lehetséges következményeiről Király Dávid elmondta: bár Magyarországon nincs kimutatás arról, hogy az ingatlan- vagy albérletárak mennyire szoros összefüggésben vannak az Airbnb-lakások számával, feltételezhetjük, hogy olcsóbbá válnak, ha kevesebb lesz vagy megszűnik az Airbnb. Ugyanakkor a szálláskiadásból származó bevételtől (ami a Terézvárosban évi 870 millió forint) elesik az önkormányzat.

A turizmusra gyakorolt hatás összetett. A kevesebb pénzzel rendelkező külföldiek elmaradhatnak, de a szállodák között fokozódhat a verseny, ami jót tehet az idegenforgalomnak. A helyben lakók életminősége valószínűleg javulni fog, de – jegyezte meg Király Dávid – ez a szigorúbb szabályozással is elérhető lenne. Lehetővé kellene tenni például, hogy a szállásadótól, ha rendszeresen érkezik panasz az általa kiadott ingatlan vendégeire, vonják meg az engedélyt. Az is egyfajta módszer lehet, hogy a kiadott napok számát korlátozzák, de ennek ellenőrzésére pillanatnyilag az önkormányzatoknak szintén nincs eszközük.

Az ellenérvek közé tartozik, hogy a tiltással a szállásadók elveszítik megélhetésük egy részét. Király Dávid úgy látja, hogy önkormányzati vagy bármilyen más ösztönzővel – így például adókedvezményekkel – elérhető, hogy a tulajdonosoknak, akik valamilyen okból nem akarnak az ingatlanjukban lakni, megérje hosszú távra kiadni az eddig Airbnb-ként működtetett lakásukat.

A terézvárosi szavazást értékelve elmondta, hogy a több mint 20 százalékos részvételi arányt kifejezetten magasnak tartja. Biztosra veszi, hogy más kerületekben árgus szemekkel figyelték, mi lesz az eredmény. Ebből a szempontból azonban a szavazás nem ad eligazítást. A két tábor – a tiltást támogatók 54 százaléka és az ellenzők 46 százaléka – között nincs olyan drasztikus különbség, hogy ennek alapján egy másik önkormányzat eldönthesse, milyen irányba mozduljon el.

6083 szavazat érkezett összesen, 3265-en a teljes tiltás mellett voltak

EREDMÉNY

KIRÁLY DÁVID a részvételi arányt kifejezetten magasnak tartja, de a két tábor között nincs drasztikus különbség

Fülöp Attila államtitkár: Jobb, hogy önként távoztak

KONTROLL Annak a gyermekvédelemben dolgozónak, aki nem írta alá az adatlapot az életvitele ellenőrzéséhez, van takargatnivalója. Sőt: veszélyes a gyerekekre. Ezt írta lapunk kérdésére a gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár.

MUHARI JUDIT

„Veszélyes a gyerekekre, jobb, hogy önként távozott.” Ez a gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár véleménye azokról a gyermekvédelemben dolgozókról, akik nem írták alá a kifogástalan életvitel ellenőrzésére vonatkozó adatlapot. Fülöp Attila szerint aki megtagadta az együttműködést (ez a gyerekvédelmi főigazgatóság adatai szerint az intézményben dolgozók több mint 6 százaléka), „valami olyat akart elrejteni, amiből kiderülhet, hogy alkalmatlan az állami gondozásban lévő gyermekek nevelésére”. A Belügyminisztérium államtitkára írásban küldött kérdéseinkre válaszolt, a személyes interjút nem vállalta, így visszakérdezésre sem volt lehetőségünk. A kérdéseket és a válaszokat rövidítve közöljük.

Mint arról beszámoltunk, sok gyermekvédelmi dolgozó tartotta elfogadhatatlannak, hogy nemcsak az ő, hanem a vele egy háztartásban élő, 18 éven felüli személy vagyoni helyzetét és szabadidős szokásainak vizsgálatát is kötelezővé tette a kormány a bicskei pedofilbotrány nyomán. Így nekik is engedélyezniük kellett, hogy a bűnügyi nyilvántartásból róluk is kikérhetnek adatokat. Sőt, a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervezete a szomszédokat is kikérdezi, és akár titkos megfigyelést is végezhet. Szakértők állítják, a gyermekekkel szembeni visszaélések, gyermekabúzusok megelőzésére ez a vizsgálat alkalmatlan, a szükségesség és arányosság mércéje alapján kifejezetten aggályos. Ezért megkérdeztük az államtitkárt:

FOTÓ: MTI/LAKATOS PÉTER

Fülöp Attila úgy látja, a pedofilbotrány nyomán elfogadott jogszabály kiáll minden alkotmányossági próbát

Miben vár változást a dolgozók megfigyelésétől, ellenőrzésétől, és a kormány milyen konkrét szerepet vállal a megújulásért?

– A változás nem „elkezdődik”, hanem 2010 óta tart – írta az államtitkár –, tömegesen kerültek börtönbe a pedofilok, a nagy létszámú gyermekotthonok, a „gyerekvárosok” helyett kis létszámú lakásotthonok jöttek létre. Támogatjuk a nevelőszülői ellátási formát, illetve az egyházi és a civil szereplőket is bevontuk a rendszerbe, a gyermekvédelmi munka átlátható és ellenőrizhető lett. Ám ki kell szűrni azokat, akik nem erre a pályára valók, mert a gyermekeket bántalmazóknak és a pedofiloknak nincs helyük a gyermekvédelemben. Hamis, téves állítás, hogy dolgozók „megfigyelése” történik. A kifogástalan életvitel ellenőrzése évek óta bevett világos és átlátható gyakorlat a rendvédelemben. Miért ne alkalmaznánk ezt azoknál, akik a legkiszolgáltatottabb gyerekek életét irányítják, alakítják, terelik? Összességében a dolgozók 95 százaléka a rendszerben maradt, és aláveti magát a kifogástalan életvitelről szóló ellenőrzésnek, illetve a pszichológiai vizsgálatnak. Napjainkban azzal próbálják távozásra bírni a gyermekvédelem munkatársait, hogy a jogszabály alkotmányellenes. Személyes meggyőződésem, hogy a jogszabály kiáll minden alkotmányossági próbát.

Hamis, téves állítás, hogy dolgozók „megfigyelése” történik. A kifogástalan életvitel ellenőrzése évek óta bevett, világos és átlátható gyakorlat a rendvédelemben – mondja az államtitkár.

*

A dolgozók megfigyelésére, ellenőrzésére, felmérésére az év második felére 1,5 milliárd forint pluszpénzt csoportosított át a kormány, ezzel szemben konkrétan a gyermekekkel kapcsolatos kiadásokra – a jövőben a kollégista gyerekek után is teljes díjazást kapnak a nevelőszülők – ennek csak valamivel több mint 6 százalékát, 92 millió forint pluszköltséget tartott indokoltnak. Jövőre 2 milliárd forint plusz jut majd a belügyi igazgatásnak és a Nemzeti Védelmi Szolgálatnak az ellenőrzésre, és ennek mindössze nyolcada, azaz 244 millió forint megy konkrétan a gyermekvédelmi, gyermekjóléti feladatokra. Eközben kritikus a helyzet a gyermekvédelemben, nincsenek férőhelyek a befogadásra, alig van olyan intézmény, hálózat, ahonnan ne távozott volna valaki. Csoportokat kell és kellett megszüntetni, összevonni. Kritikus szintre csökkent a pszichológusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok száma. Ezért megkérdeztük az államtitkárt:

Eddig 2 291 kifogástalan életvitel ellenőrzést fejeztek be, és 4 esetben javasolták a kifogásolható életvitel megállapítását, jellemzően a büntetett előéletre vonatkozó adatok alapján

A dolgozók hány százalékának távozására számít, és hogyan kezeli a minisztérium a további létszámcsökkenést?

– A dolgozók 1,4 százaléka hagyta ott a gyermekvédelmet kifejezetten azért, mert nem akarta alávetni magát a Nemzeti Védelmi Szolgálat vizsgálatának. Aki nem írta alá az adatlapot, annak van takargatnivalója. El akar rejteni valami olyat, amiből kiderülhet, alkalmatlan arra, hogy nevelje az állami gondozásban lévő gyermekeket. Másképpen, sarkosabban: veszélyes a gyerekekre. Jobb, hogy önként távozott. A megújulás azt jelenti, hogy vége annak az időszaknak, amikor meg lehetett kérdőjelezni a dolgozók valódi motivációját. Ez lesz a terület erkölcsi megbecsülésének az alapja.

*

A Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) korábbi kérdésünkre azt válaszolta, az ellenőrzés a nyilvántartási adatokra, például a bűnügyi adatbázisra és egy környezettanulmányra támaszkodik. Ennek része egy helyszíni beszélgetés, amelynek célja, hogy felmérjék a dolgozó szokásait, életkörülményeit, amelyről a szomszédokat is megkérdezik. Ezért megkérdeztük az államtitkártól:

Hány gyermekbántalmazót szűrt ki az NVSZ?

– Eddig 2291 kifogástalan életvitel ellenőrzést fejezett be, 4 esetben javasolta a kifogásolható életvitel megállapítását, jellemzően a büntetett előéletre vonatkozó adatok alapján. A foglalkoztatásról vagy a továbbfoglalkoztatásról a végleges döntést minden esetben a munkáltató hozza meg. Kizárólag az esetleges kirívó magatartásra kíváncsiak. Biztosíthatom arról, a Nemzeti Védelmi Szolgálat elhivatott abban, hogy a gyermekvédelemben dolgozókat alaptalan vád ne érhesse.

*

Egy interjúban azt mondta Fülöp Attila, az állam felelőssége, hogy minimálisra csökkentse a bántalmazás kockázatát. Ám több gyermekvédelmi szakértő is kijelentette már lapunkban, ehhez elég lenne az 1997-es gyermekvédelmi törvény betartása. Az abúzus mégis rendszerszintű, a megelőzésnek, a korai segítségnyújtásnak, az áldozatvédelemnek nincsenek meg a feltételei, a kormány még az állami gondoskodásban élő kiskorúak képviseletét ellátó gyermekjogi képviselők számát is csökkentette. Ezért megkérdeztük az államtitkártól:

Konkrétan mit ért bántalmazáson?

– A gyermekvédelemben a jogszabályt az állam hozza, a finanszírozást az állam adja, a konkrét feladatot a gyermekvédelemben dolgozók látják el. Most abban történt szigorítás, hogy ki dolgozhat ezen a területen. Azzal, hogy a vizsgálatokkal kiszűrjük a potenciális erőszaktevőket, csökkentjük annak a kockázatát, hogy bántalmazás egyáltalán megtörténhessen. Természetesen soha nem lehet azt mondani, hogy egyáltalán nem történhet meg – emberi reakciókról, nem gépi algoritmusokról beszélünk –, de a bántalmazás lehetősége nyilvánvalóan drasztikusan csökken. A bántalmazás megelőzése érdekében 2018-ban vezettünk be egy általánosan kötelező módszertant, amely meghatározza minden érintett szereplőnek a feladatkörét és felelősségét.

*

Közben ugyanakkor alacsony, 250-300 ezer forintos fizetésük miatt megélhetési problémákkal küzdenek a dolgozók. Túlterheltek is, mert a létszámhiány miatt a szabadnapokat, szabadságokat sem tudják kivenni. Toxikus, bántalmazó, inkompetens közegről, a megbecsültség teljes hiányáról, bérfeszültségről számoltak be lapunknak. Fülöp Attila viszont azt nyilatkozta: fontos az anyagi megbecsültség, szeretné, hogy ezt fokozzák, az eddigi előrelépéseket további anyagi megerősítéseknek kell követniük. Ezért megkérdeztük az államtitkártól:

Számíthatnak béremelésre a gyermekvédelemben dolgozók? Ha igen, mikor, és mennyire?

– A béremelésről a kormány dönt. Meggyőződésem, hogy az elmúlt évek bérfejlesztését folytatni kell, tovább kell építeni a terület anyagi megerősítését. Amennyiben a humánerőforrás alkalmassági felülvizsgálata megtörtént, azt is el tudjuk majd mondani, hogy ez a terület még többet érdemel, hiszen megszilárdult erkölcsi alapra tud hivatkozni. A pedagógusok új életpályájáról szóló törvény alapján a gyermekotthoni nevelők, a pszichológusok, a gyógypedagógusok, a nevelőszülői hálózatoknál a szakmai vezetők és a nevelőszülői tanácsadók a köznevelésben dolgozó pedagógusokkal azonos, több évre kiterjedő bérfejlesztésben részesülnek. A nevelőszülők jövedelme pedig 2014 óta – az ellátott gyermekek számától függően – öt-hatszorosára emelkedett.

*

Az államtitkár szavaival kapcsolatban érdemes megjegyezni: a nevelőszülői alapdíj 2024-ben havonta 80 040 forint, ezen felül gyermekenként, fiatal felnőttenként havi 53 360 forint kiegészítő díj jár most. 5800 nevelőszülő van az országban, körülbelül 2000 hiányzik ahhoz, hogy – a törvényi előírás szerint – minden 12 év alatti gyerek családban nőhessen fel. Csecsemők maradnak kórházakban, őket már senki nem tudja fogadni. Ezért megkérdeztük az államtitkárt:

Érez-e felelősséget a kialakult helyzetért, a szakemberek és a támogató rendszer hiányáért?

– Aki a gyermekvédelem világát, a gyermekek sorsát, a mögötte rejlő lelki traumákat ismeri, nem gondolhatja komolyan, hogy ezen a területen bárki bármikor elégedett lenne. Bármilyen fejlesztést, bármekkora erőforrást biztosítunk, mindig lesz bennem elégedetlenség, mert látom, hogy még hol és mit kell tenni. De nem észrevenni azokat a törekvéseket, fejlesztéseket, amelyekkel egy biztonságosabb, átláthatóbb gyerekvédelem irányába indultunk el – olcsó és a gyerekvédelem számára kifejezetten káros hangulatkeltés. Nem a felelősségem hárítom, annak teljes tudatában kijelentem, hogy a rendelkezésre álló lehetőségeket személy szerint a lehető legnagyobb hatásfokkal törekszem felhasználni az ágazatban.

€/HUF 394,06 ↓ -0,2% | $/HUF 354,31 ↓ -0,61% | CHF/HUF 419,16 ↓ -0,16%

LAPSZÉL

Megfordult a trend, újra drágul a benzin

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Július óta most először emelkedik a benzin nagykereskedelmi ára: keddtől a töltőállomások 2 forinttal drágábban kapják az üzemanyagot a Moltól – hívta fel a figyelmet a Holtankoljak.hu. Ha ez a kutaknál is megjelenik, úgy a 95-ösért átlag 585 forintot kérhetnek. A gázolaj átlag 590 forintos tarifája nem módosul. Számításaink szerint a legutolsó, július 4-i hazai tarifaemelés óta a két üzemanyagfajta nagykereskedelmi ára, 15-15 alkalommal, összesen 66, illetve 61 forintot esett. Igaz, ezalatt a kúttarifák csak 35, illetve 41 forinttal mérséklődtek. A kiskereskedelmi árrés tehát 31, illetve 20 forinttal bővült. M. I.

Kicsit jobban érzik magukat a fiatalok

A magyar fiatalok kissé pozitívabban ítélték meg munkájukat és munkahelyi előrelépési lehetőségeiket 2024 második negyedévében, mint korábban – derül ki a friss K&H ifjúsági index felmérésből. A megkérdezettek 44 százaléka érezte úgy, hogy kifejezetten vagy eléggé megbecsülik a munkahelyén, 14 százalék nem igazán érzi magát megbecsültnek, és csak 4 százalék volt azok aránya, akik úgy látják, hogy munkaadójuk egyáltalán nem becsüli meg őket. NÉPSZAVA

Már megint a SPAR van célkeresztben

FOTÓ: MÉHANIQ

Utóvizsgálatot indított a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a SPAR ellen, a cég által vállalt kötelezettségek végrehajtását vizsgálják. Még 2020 végén zárult le egy versenyhivatali vizsgálat, amiben a GVH arra jutott, hogy a cég beszerzői gyakorlata jogsértő és visszaélt jelentős piaci erejével. A SPAR azt közölte, a kötelezettségvállalások végrehajtását a nemzeti versenyhatóság minden esetben megvizsgálja, a SPAR pedig együttműködik, igazolja a vállalások teljesítését, ahogy tette ezt a múltban is. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
72 750,5	↓	-0,35%
Mol		
2636 Ft	↓	-0,9%
MTelekom		
1022 Ft	—	0,00%
OTP		
18 500 Ft	↓	-0,54%
Richter		
10 750 Ft	↑	+0,56%

Se csoda, se akarat

ACÉLMŰ Tegnap ugyan több százan tüntettek, de valójában a dunai vasmű dolgozói semmi esélyt nem látnak az üzem újraindítására.

ÁBRAHÁM AMBRUS

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Több százan tüntettek tegnap az egykori Dunaferr bejárata előtt

„Most mondja meg, 52 éves acélgyári munkásként sírjak? Komolyan, itt van a csomó a torkomon, borzasztó nehéz ezt az egész helyzetet megélni” – mondta végtelen lehangoltsággal a Liberty Dunaújváros egyik dolgozója lapunknak. Ő is arra a demonstrációra érkezett, amelyet a cég dolgozói és a Vasas Szakszervezeti Szövetség szervezett a vasmű bejáratához. Megkért azonban, hogy ne írjuk le a nevét, mint mondja, neki így nyugodtabb. A körülbelül 500 embert vonzó megmozdulás közvetlen kiváltója az volt, hogy a vállalat a napokban tudatta a dolgozókkal, hogy a „folyékony ág”, az acél- és a kokszelőállítást végző 1100 dolgozó mellett immár a hengermű mintegy 2000 dolgozóját is állásidőre küldik szeptember végétől. Ezzel gyakorlatilag teljesen leáll az egykori Dunaferrben a termelés.

„Szeretné, hogy meséljem el, milyen nyomorult helyzetben vagyok?” – kérdezte. Nem feleltem, csak vártam, de belekezdett. „Pár éve, mikor itt minden virágzott, akkor lakást vettünk, hitelt vettem fel. Nem nézett ki rosszul az élet, hiszen folyamatosan emelkedett a bérem, rendben voltuk.” Az úr nem nagyon hallgatta az időközben a tüntetésen elkezdődő beszédeket, látszott rajta, hogy elmerül a múlt döntéseiben, vajon tényleg kellett-e a költözés. „Bajban vagyok, a fizetésem egyharmadát a törlesztők viszik el. Most néztem és számoltam ki, hogy éves szinten majd’ kétmillió forintot fizetek be az állam felé a fizetésemből, és itt állok szinte reménytelenül, 17 év vasgyári munkaviszony után.” „Sírni való, hülye vagyok, hogy hittem itt mindenben.” „Azt hiszem, csak a csodában bízhatok. Az meg nem jön. Alkalmi munkából egészítem ki a jövedelmem, mert ez a 30 százalékos bércsökkentés, amit ígértek, az nagyon fájni fog” – mondta.

„Amikor megkértek a pártok, hogy szavazzak rájuk, akkor bezzeg egyik sem ezt ígérte. Most hol vannak? Miért nincsenek itt, és mondják el, hogy mit akarnak egy ekkora üzemmel tenni annak érdekében, hogy itt termelés legyen?”

„Átvertek, engem és még 3000 embert” – vette át a szót kollégája. Nyomatékosan megkért azonban, hogy nevet esetében se írjunk le. Itt nagyon gyorsan utolérik az embert – teszi hozzá. Hogy ezalatt mit ért, részleteiben nem árulta el, csak annyit mondott, konkrét történetet nem akar mondani, de akadt itt mérnök, akinek gyorsan véget ért a karrierje a vállalatnál, mikor próbálta jelezni, ez így nem jó.”

83 ezer

tonna volt a dunaújvárosi hengermű első kilenchavi termelése, szemben a 2018-as éves 1,8 millió tonnával

Közben a szakszervezet képviselői a beszédeikben kifejtették, hogy a Libertynek Ostravában is van érdekeltsége, ahol a dunaújvárosihoz nagyon hasonló sormintát látnak. Minden ígéretet megtettek, azóta viszont emberek sorát küldik, küldték el. Magyar Zoltán, a Dunaferr DV. Vasas Szakszervezeti Szövetség elnöke kifejtette, hogy alapelvárás részükről a cég vezetése felé: üljenek le a szakszervezetekkel, és találjanak megoldást a dolgozók helyzetére, de úgy, hogy beindítják a termelést.

„Nem tudom, hogyan lesz tovább” – folytatta harmadik megszólalónk. „Idén volt 38 éve, hogy a cégnél dolgozom. Miben bízhatom? Ezt a céget nem nagyon lehet újraindítani. Így a reményt számomra, 63 évesen már csak a nyugdíj jelenti. A gyerekek már kirepültek, én és a feleségem valahogy megleszünk. A fiatalok, akik itt dolgoznak, viszont borzasztó nehéz helyzetben vannak. Volt olyan libertys, akinek már nem adtak bankhitelt a munkaügyi háttere miatt. Nem egy közülük már el is ment, nemcsak a cégtől, hanem a városból is. Százhalombattán, Székesfehérváron találtak munkát” – jegyzi meg. Hozzáteszi, a múltját részletezve, hogy a cégen belül beruházásokkal is foglalkozott, s rálátása szerint a Liberty által ígért elektromos ívkemence, amely a hagyományos kohókat hivatott leváltani, csupán egy illúzió. Nincs meg ahhoz semmi, nincs egy előszerződés, egy szándéknyilatkozat. Az égvilágon semmilyen feltétel nem adott hozzá. Ennek a kemencének, a belengetett környezettudatos termelésnek, az általuk emlegetett „zöld acélnak” nincs valós alapja – állítja. „Megvezettek mindenkit, a kormányt is a Liberty részéről. Csak azt nem tudom: mi volt a szándék?” – teszi fel a kérdést.

„Amikor megkértek a pártok, hogy szavazzak rájuk, akkor bezzeg egyik sem ezt ígérte. Most hol vannak? Miért nincsenek itt, és mondják el, hogy mit akarnak egy ekkora üzemmel tenni annak érdekében, hogy itt termelés legyen?”

„Ez, ha nehezen is, de egy termelő cég volt. Most meg tök üres. Hamarosan ember alig lesz benne, a termelés pedig nullára esik. 2018-ban a hengermű még csúcsot ért el 1,8 millió tonnás termeléssel, most meg kilenc hónap alatt 83 ezer tonna jött össze, s úgy tűnik, idén már nem is lesz több – folyik belőle a panasz. – Szerintem ezek egy sokkal többet érdemlő cég végórái.”

Tudja, mi kellene ahhoz, hogy ez a gyár újrainduljon? – kérdezi tőlünk. Majd szinte azonnal folytatja is, „először csoda, aztán politikai akarat és pénz, marha sok pénz, de higgye el, itt, a dunai vasműben már egyikből sincs.”

Egy apró biztató jel a gazdaságban

VÁLLALKOZÁSOK Mintha a gazdaságban megmozdult volna valami, legalábbis ezt tükrözik a cégalapításról és -felszámolásról tanúskodó augusztusi számok. Az új felszámolások száma csökkent, míg a cégalapítások fokozatos emelkedést mutattak – olvasható ki az Opten céginformációs szolgáltató gyűjtéséből.

A fejlemények azért is figyelemre méltóak, mert ezen a téren az idei folyamatok eltérnek az elmúlt években megszokottól. A társaságok létrehozását tükröző adatok ugyanis ezúttal valóban hónapról hónapra emelkedést mutatnak, a júniusi 1800 alatti szintről augusztusra közel 2000-re futottak fel. Bár a szám továbbra sem mondható magasnak, ám az állandó növekedés figyelemre méltó, miután az elmúlt években egyszer sem volt ilyen. Korábban erős kilengéseket lehetett látni ebben az időszakban. A június mindig a legerősebbnek bizonyult, a július a leggyengébbnek, majd augusztusban tapasztalható volt némi növekedés. Idén egyértelműen nem ez a minta rajzolódott ki. „Kifejezetten érdekes és derűlátásra okot adó ez az emelkedést tükröző változás. Fontos lenne, hogy az őszi hónapokban is megmaradjon ez a tendencia. Ha ez összejönne, akkor kijelenthető lenne, hogy a vállalkozások, vállalkozók a gazdaságban több potenciált látnak, mint korábban” – mondta a Népszavának Alföldi Csaba, az Opten céginformációs szakértője.

Az elmúlt időszakban a KSH gazdasági adatai lényegében semmit sem mutattak azokból a biztatónak nevezhető mutatókból, amelyek most látszódnak a cégbírósági számokból.

Optimizmusra adhat okot egy másik mutató is. Bár az újonnan indított felszámolások száma 2022 szeptembere óta megugrott, ám idén augusztusban az elmúlt 24 hónap legalacsonyabb értéke jött össze, nem érte el a 700-at. Az év első nyolc hónapjában ráadásul az új felszámolások száma 25 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakától, bár így is meghaladja a 10 ezret, de a trend egyértelmű lassulást jelez.

A KSH gazdasági adatai lényegében semmit sem mutattak azokból a biztatónak nevezhető mutatókból, amelyek most látszódnak a cégbírósági számokból. Az ipar teljesítménye messze elmarad az elvárásoktól, a fogyasztás bővülése késik, így képtelen arra, hogy húzza a GDP-növekedést. Ebben az összefüggésben az augusztusi cégtrendek pozitív változást mutatnak ugyan, de az a kérdés, hogy ez a tendencia elég stabil-e és képes-e kitartani a következő hónapokban. Ha igen, az talán az első jele lehet egy fejlődési fordulatnak. Á. A.

Wilders árnya Hollandia felett

SZÉLSŐSÉG Kemény menekültügyi szabályozást vezetnek be, s a kabinet a parlamentet is ki akarja kapcsolni a témát érintő kérdésekben. A baloldali ellenzék szerint túlment a kormány a jogállamiság határain.

FOTÓ: ANP VIA AFP/LINA SELG

Wilders diadalittasan azt mondta, új szelek fújnak Hollandiában

RÓNAY TAMÁS

A holland kormány azt javasolja, hogy a parlament előzetes beleegyezése nélkül hirdessenek ki két éven át tartó „menekültügyi válsághelyzetet". Ez az intézkedés rendkívüli döntések meghozatalát tenné lehetővé. A kormány, amelynek vezető ereje a Geert Wilders által fémjelzett jobboldali populista Szabadságpárt (PVV), azt állítja, meg akarja akadályozni a Hollandiába érkező, menedékjogot kérő menekültek beáramlását. A hét folyamán a kormány hivatalosan kérni fogja Brüsszeltől a hollandok kilépését a közös migrációs politikából. Emellett támogatja a határellenőrzés megerősítését. „A legszigorúbb menekültügyi politikánk lesz, ami valaha is létezett" – büszkélkedett Marjolein Faber menekültügyi és migrációs miniszter, Wilders párttársa az X közösségi hálózatán. A terv az új miniszterelnök, Dick Schoof által pénteken bemutatott kormányprogram egyik legfontosabb eleme. Schoof, aki az Általános Hírszerzési és Biztonsági Szolgálat (AIVD) korábbi igazgatója volt, ugyan nem tagja egyetlen pártnak sem, de a kormány programját alapjaiban határozza meg a kabinet legnagyobb pártja, a PVV.

Wilders Szabadságpártja mellett a kormányzó kvartett az előző kormányokat domináló Demokrácia és Szabadság Néppártjából (VVD), az Új Társadalmi Szerződésből (NSC) és a Parasztpolgári Mozgalomból (BBB) áll. A koalíció a 2023. novemberi választások után jött létre, és abban konszenzus alakult ki a pártok között, hogy jobban meg kell szűrni a menekültek beáramlását, és keményebben kell elbírálni a menedékkérelmeket. A „menekültügyi válság" kihirdetésével Faber miniszter aktiválhatja az úgynevezett sürgősségi törvényt. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy intézkedéseket hozhat a képviselőház és a szenátus jóváhagyása nélkül. Faber azért akarja ezt a már-már teljhatalmat, mert a parlament lelassíthatja ezen rendelkezések átültetését a gyakorlatba.

Az ellenzéki pártok – kivált a környezetvédő-szociáldemokrata szövetség, a GL–PvdA – szerint ez az eljárás túllép a jogállamiság határain. „Egy rendeleti úton történő döntéshozatal és az, hogy a parlament csak utólag ítélkezhet, nem elfogadható" – mondta a magyarországi születésű politikus, Piri Kati. „A rendelkezésünkre álló pénzügyi források alapján kell dönteni a prioritásokról. Együtt kívánunk működni a társadalmi szereplőkkel, és a lehető leghamarabb el kívánjuk kezdeni az egyeztetést" – fejtette ki ezzel kapcsolatban Schoof.

> Az ellenzéki pártok szerint a kormány eljárása túllép a jogállamiság határain.

A kormány korlátozni akarja a menedékkérő családok egyesítésének lehetőségeit. Lehetőség lesz azon menedékkérők kitoloncolására, akik nem jelennek meg hivatalos idézésen. Továbbá azok, akik nem rendelkeznek tartózkodási engedéllyel, „szükség esetén" erőszakkal is deportálhatók lesznek.

Ami különösen érzékenyen érinti az országba beengedett külföldieket, hogy a menedékkérők öt év után már nem kapnak automatikusan – amint azt a mostani gyakorlat előírja – határozatlan idejű engedélyt a Hollandiában való további tartózkodásra. Vagyis ezt követően hazaküldhetik a menekültet, amennyiben a holland hatóságok úgy ítélik meg, hogy a származási ország már biztonságosnak tekinthető. Faber mindemellett javasolja azon törvény hatályon kívül helyezését, amely lehetővé teszi a menedékkérők önkormányzatok közötti elosztását. Ez egy nagyon ellentmondásos kérdés, mert a miniszter a kis helyi befogadóközpontok helyett azt akarja megvizsgálni, lehetséges-e az eddigieknél nagyobb menekültközpontokat nyitni. A tárcavezető szerint ez a megoldás költséghatékonyabb lenne.

Geert Wilders az X közösségi hálón ünnepelte a bejelentést. Mint fogalmazott, új szelek fújnak Hollandiában: „2,5 millió ember szavazott a PVV-re, és mi megvalósítjuk mindezeket", hangoztatta.

Hátrébb lép a belpolitika volt csillaga

Bejelentette részleges nyugdíjba vonulását Pieter Omtzigt, aki két éve valósággal berobbant a holland belpolitikába, és egyfajta politikai üstökösnek tartották. „A következő hetekben teszek egy lépést hátra" – közölte az Új Társadalmi Szerződés (NSC) frakcióelnöke az X platformon. Az elmúlt év rendkívül intenzív volt, indokolt. Ezért „egészségügyi okokból" inkább a jövőben a háttérben dolgozik majd, és kerüli a reflektorfényt. A bejelentés állítólag saját párttársait is sokkolta, pedig a visszavonulás valójában nem nevezhető derült égből villámcsapásnak.

Egy héttel korábban Caroline van der Plas, a gazdapárt, a BBB elnöke amiatt dohogott, hogy – mint mondta – Omtzigt elviselhetetlen volt a költségvetési tárgyalások során. Állítólag mentálisan igen kiegyensúlyozatlannak tűnt, „nem csak sírt, sikoltozott is" a megbeszélgetések során, árulta el a De Telegraaf című lapnak. Ezt pedig a tárgyalásokon részt vevő többi párt vezetője sem cáfolta. Órákig kellett üldögélniük, és kártyázással töltötték el az időt Omtzigt furcsa viselkedése miatt.

Viselkedése egészségügyi okokra vezethető vissza. Három évvel ezelőtt az akkor még kereszténydemokrata színekben politizáló Omtzigt saját bevallása szerint is kiégett a választási kampány utolsó szakaszában. Hat hónapra ezért visszavonult enschedei otthonába, és csak egyszer hallottak róla: amikor bejelentette, elhagyja a pártot.

A 2023-as parlamenti választások előtt megalapította az NSC-t, amely 20 helyet szerzett a semmiből felépített pártjával. Sőt, előzőleg ennél sokkal jobb eredményt jósoltak a politikai erőnek, de az utolsó hetekben a PVV az élre került, s végül messze megelőzte a többi tömörülést. Ugyanakkor már a tavalyi választási kampány során is felmerült a kérdés: vajon egészségügyi szempontból alkalmas-e a kormányfői hivatalra. Ő maga egyébként sosem nyilatkozott arról, miniszterelnök kíván-e lenni.

Omtzigt kimerülésére már a nyári szünet előtt számos jel utalt. Párttársai abban reménykedtek, hogy a nyári szünet alatt felépül. Egy ideig kisimultabbnak látszott, de hamar visszaesés következett be az állapotában, ami a költségvetési tárgyalások során jelentkezett. Ellentmondásos beszédet mondott a demográfiai fejlődésről. Ebben Omtzigt leírta, hogy az ország „gyors népességcsökkenés előestéjén" áll, amelyet a nem európai országokból érkező munkavállalók beáramlása is kompenzálhat. Ezután bírálták őt a koalíciós pártok, Omtzigt úgy érezte, hogy félreértették – és néhány napra eltűnt a politikai színpadról. Ez az „eltűnés" azonban most tartós lesz.

Merz lesz a CDU/CSU kancellárjelöltje

MEGEGYEZÉS A német Kereszténydemokrata Unió (CDU) elnöke, Friedrich Merz hamarosan bejelenti, hogy a keresztény uniópártok (CDU/CSU) közös kancellárjelöltjeként indul a jövő év szeptemberében esedékes parlamenti választáson. Ez pedig azt jelenti, hogy valószínűleg ő lesz majd Olaf Scholz jelenlegi kancellár kihívója, már ha tényleg utóbbi lesz a szociáldemokraták kancellárjelöltje.

A CDU 2022 tavasza óta folyamatosan vezeti a közvélemény-kutatásokat, mintegy 30 százalékkal, messze megelőzve Scholz SPD-jét, amely 15 százalék körüli eredménnyel a harmadik helyen áll, a szélsőjobboldali Alternatíva Németországért (AfD) mögé szorulva.

Ugyan a 2021-es parlamenti választás előtt is sokáig a CDU/CSU látszott a választás nagy esélyesének, a közös kancellárjelölt, a CDU akkori alelnökjelöltje, Armin Laschet egy sor hibát követett el, s ez tette lehetővé az SPD választási győzelmét. Ezt megelőzően, 2021 elején komoly rivalizálás zajlott Laschet és Markus Söder miniszterelnök, a bajor CSU elnöke között arról, melyikük legyen a kancellárjelölt. A 2021-es hosszú idő után az első voksolás volt, amelyen már nem indult Angela Merkel.

A Bild am Sonntag című lap úgy tudja, hogy Merz a szombaton, szeptember 22-én megtartandó brandenburgi tartományi választások után kívánja bejelenteni, hogy kancellárjelöltként indul a választáson. A CDU és a bajor testvérpárt, a CSU vezetése az információ szerint már a választás másnapján összeül, és legkésőbb október 3-áig bejelenti a döntést. Ezzel el akarják kerülni a 2021-es, rendkívül élessé váló vitát a CDU és a CSU között.

FOTÓ: DPA PICTURE/ALLIANCE VIA AFP/JACOB SCHRÖTER

Hamar beállhat Merz mögé nemcsak a CDU, hanem a CSU is

Eddig Merzen kívül két politikus, Markus Söder bajor miniszterelnök, valamint Hendrik Wüst, az egyik legbefolyásosabb német tartomány, Észak-Rajna–Vesztfália miniszterelnöke jelezte érdeklődését a CDU/CSU kancellári tisztsége iránt. Wüst egyértelműen Merkel-párti politikus, aki a menekültkérdésben mérsékeltebb álláspontot képvisel Merznél. Az utóbbi időben azonban minden jel arra vallott, hogy Merz a favorit, ezért a Bild am Sonntag értesülései szerint sem Söder, sem pedig Wüst nem fogja nyilvánosan kihívni Merzet.

A Bild am Sonntag szerint Merz hamarosan ellátogat a Németországgal szomszédos országokba, így Franciaországba és Lengyelországba. Nem pártelnökként, hanem kancellárjelöltként utazna ezen államokba. Személyesen találkozhat Emmanuel Macron francia elnökkel is: Merz többször bírálta Scholzot Németország és Franciaország egyre bonyolultabb kapcsolatai miatt. Merz tavaly decemberben már találkozott Macronnal egy négyszemközti beszélgetés során Párizsban, és utána újságíróknak azt mondta, hogy „azonnal jó kapcsolatot alakítottak ki" egymással. Ezenkívül januárban Svédországban, két éve pedig Lengyelországban vizitált. R. T.

FOTÓ: AFP/NURPHOTO

Salvini Orbán támogató bejegyzésével büszkélkedett

Budapestre jön Matteo Salvini

BARÁTOK Pénteken Budapestre jön Matteo Salvini. Az olasz kormánypárti Liga elnöke megköszönte Orbán Viktor kiállását azok után, hogy múlt héten vádat emeltek ellene. A palermói ügyészség azzal vádolja a politikust, hogy még belügyminiszterként heteken át megakadályozta, hogy egy menekülthajó mintegy 150 migránssal a fedélzetén kikössön az olasz partoknál.

Az ügyészség bizonyítottnak tekinti, hogy Salvini bűnös emberrablás és hivatali visszaélés vádjában, ezért hatéves börtönbüntetést követelnek vele szemben. Giorgia Meloni miniszterelnök bírálta Salvinit, amiért csak az ország határait védi. Az ellenzék és az olasz bírói szövetség azzal vádolja a kormányt, indokolatlan nyomást gyakorol az igazságszolgáltatásra.

Orbán Viktor a Salvini elleni eljárásról azt írta az X-en (volt Twitteren), hogy „Európa legbátrabb hazafiját büntetik meg a bevándorlás megállítása miatt. Akik védik Európát, büntetésre számíthatnak. Mi folyik itt?”. A jobboldali populista Liga elnöke kiposztolta Orbán támogató szavait, s ekkor jelentette be, hogy Budapestre jön.

NÉPSZAVA

Többen megsérültek Belgorodban

FOTÓ: AFP/EMIL LEGUNOV/ANADOLU

Több gépkocsi is kiégett az oroszországi Belgorodban

HÁBORÚ Nyolcan megsérültek az Ukrajnával határos oroszországi Belgorod elleni tüzérségi támadás során. „A sérültek közül egy személy állapota kritikus” – írta Vjacseszlav Gladkov kormányzó a Telegram csatornán. Egy ház és több mint 15 jármű égett ki az ukrán fegyveres erők reggeli támadásában, s összesen négy lakóépület rongálódott meg. Belgorod közel az ukrajnai Harkiv városa közelében fekszik, ahol egy nappal korábban egy ember meghalt és több mint negyvenen megsebesültek egy orosz bombatámadásban.

Vlagyimir Putyin orosz elnök az általa elrendelt, Ukrajna elleni agressziós háború kezdete óta harmadszor növelte fegyveres erőinek csapatlétszámát. A hadseregben foglalkoztatottak száma decembertől várhatóan 2,4 millióra nő, közülük 1,5 millió lesz a katonák száma a Kreml honlapján közzétett elnöki rendelet szerint.

Az oroszországi Kurszk régió kormányzója, Alekszej Szmirnov elrendelte az ukrán határtól kevesebb mint 15 kilométerre fekvő Rilszkij és Homutovszkij kerületek összes településének evakuálását.

NÉPSZAVA

Trump célkeresztben

MERÉNYLETKÍSÉRLET Saját floridai golfklubjában próbáltak meg rálőni a republikánus elnökjelöltre. A gyanúsítottat elfogta a rendőrség.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Az 58 éves Ryan Wesley Routht gyanúsítják azzal, hogy merényletet kísérelt meg Donald Trump ellen vasárnap a nevét viselő Trump International Golf Clubban a floridai West Palm Beachen. A titkosszolgálat munkatársai a védelmi protokoll szerint a golfpályán két lyukkal előrébb ellenőrizték a terepet, amikor megpillantották a klubot határoló fasorból kilógó puskacsövet. Azonnal tüzet nyitottak a merénylőre, aki az átvágott kerítésen át még el tudott menekülni. Hátrahagyott a helyszínen egy távcsővel ellátott AK–47-es gépkarabélyt, egy GoPro kamerát és két hátizsákot. A férfi mintegy 400 yardos (360 méter) távolságra volt Trumptól a lelepleződés pillanatában. A távcső használatával ez már kellő távolság lehetett egy merénylet végrehajtására. „Egy ilyen gépfegyverrel és távcsővel ez nem nagy távolság” – fogalmazott Ric Bradshaw, a Palm Beach megyei seriff a merénylet után összehívott sajtótájékoztatón. Miután a férfi elmenekült a helyszínről egy fekete Nissan típusú gépkocsival, egy szemtanúnak sikerült leolvasnia a gépkocsi rendszámtábláját. Az információ birtokában a helyszíntől 45 mérföldre északra az autópályán sikerült azonosítaniuk és előállítaniuk a menekülő gyanúsítottat.

Az egykori építőipari munkás Routh az Észak-Karolina állambeli Greensboróból származik, és az FBI által összegyűjtött e-mailek és a közösségi médiában közzétett bejegyzések alapján megszállott támogatója volt Ukrajna honvédő háborújának. Az események különös összjátékaként a The New York Times egyik riportere tavaly márciusban már megszólaltatta a gyanúsítottat egy ukrajnai külföldi önkéntes harcosokról szóló írásában. A férfi feltett szándéka volt, hogy afgán harcosokat toborozzon Irán, Pakisztán és Afganisztán területéről az ukrán háborús erőfeszítés megsegítésére. Ő magára csak civilként hivatkozott, de az újságírónak azt is állította, hogy Washingtonban egy kétórás megbeszélést is sikerült tető alá hoznia Ukrajnáról egy kongreszszusi képviselővel. Egy ponton azt is állította, egy Irakból Lengyelországba tartó katonai transzportot is megszervezett, amely harcolni akaró afgán menekülteket szállított. A valóságtól elrugaszkodott állításokat tényekkel nem tudta alátámasztani.

Routhnak 2002-ben már meggyűlt a baja a törvénnyel. Az említett Greensboróban leintették a rendőrök, mert a bejelentés szerint nagy mennyiségű fegyver és robbanószer birtokában volt. Nem engedelmeskedett a rendőri felszólításnak, és egy tetőcserépüzletben barikádozta el magát több órára. Az ügy kimenetele nem teljesen világos, de Routh bűnösnek vallotta magát automata fegyver, rejtve hordott lőfegyver, valamint „tömegpusztító fegyverek” (értsd: robbanószerek) illegális birtoklásában.

A fasor jelentette fedezékből ideális rálátása nyílhatott a merénylőnek tervezett célpontjára

FOTÓ: AFP/CHANDAN KHANNA

„Egy ilyen gépfegyverrel és távcsővel ez nem nagy távolság” – fogalmazott Ric Bradshaw, a Palm Beach megyei seriff a merénylet után összehívott sajtótájékoztatón.

A két hónapon belüli második merényletkísérlet továbbra is szakmai kérdéseket vet fel a titkosszolgálat védelmének hatékonyságát illetően, amely Donald Trumpot a republikánus elnökjelöltségén kívül volt elnökként is megilleti. Bár Trump a Truth Social nevű közösségi oldalán megköszönte a titkosszolgálatnak és a Palm Beach megyei seriffnek a kiváló munkáját, nem mindenki volt ilyen optimista az incidens után. Elise Stefanik, New York állam republikánus képviselője (és Trump harcos híve) vasárnap kiadott közleményében így nyilatkozott: Fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogyan férkőzhetett egy gyilkos újra ilyen közel Trump elnökhöz. Továbbra is válaszokra várunk a Pennsylvaniában történt borzalmas merényletkísérlet ügyében, ahogy tiszta és világos magyarázatot remélünk arra vonatkozóan is, mi történt most Floridában.” Az első merényletkísérlet nyomán júliusban Kimberly Cheatle, a titkosszolgálat igazgatója külső nyomásra lemondott hivataláról.

A Trump-kampány két vezetője, Susie Wiles és Chris Lacivita „gonosz szörnyetegnek” nevezte az elkövetőt, ahogy a vasárnap este feleségével együtt Mar-a-Lagóba látogató Mike Johnson házelnök az X-en „megállíthatatlannak” nevezte Trump elnököt.

A Fehér Ház közleménye szerint Joe Biden elnök és Kamala Harris alelnök is egybehangzóan elítélte az incidenst. Biden külön felhívta a rendőri szerveket és a titkosszolgálatot arra, hogy „minden erőforrást, kapacitást és védelmi intézkedést tegyenek meg a volt elnök további biztonsága érdekében”.

Érdekes módon éppen egy kaliforniai demokrata képviselő, Ro Khanna nevezte „elfogadhatatlannak” az X-en a két hónapon belül második merényletkísérletet Donald Trump ellen. Khanna kétpárti szavazásra hívott fel Trump elnök védelmének megerősítése érdekében.

Hétfőtől ellenőrzik az összes határt

NÉMETORSZÁG Berlin kiterjesztette az ellenőrzést az ország keleti és déli részén az összes szárazföldi határszakaszra. A rendőrség így a Luxemburgból, Belgiumból, Hollandiából és Dániából az országba belépő utazókat is ellenőrizheti. Korábban ezt csak a Lengyelországgal, Csehországgal, Ausztriával, Svájccal és Franciaországgal közös határszakaszokon tették meg. Az ingázóknak azonban nem kell számítaniuk nagyobb fennakadásokra a közlekedésben – közölte Nancy Faeser (SPD) német belügyminiszter. A német rendőrség azt közölte, hogy az ellenőrzések véletlenszerűek, és nem minden járművet állítanak meg.

Faeser az ellenőrzéseket múlt hétfőn jelentette be az Európai Bizottságnál. Azzal indokolta a döntést, hogy az illegális migráció komoly problémát jelent az ország számára. Az ellenőrzéseket kezdetben hat hónapra tervezik. A múltbéli tapasztalatok alapján azonban ha egyszer elkezdődnek az ellenőrzések, akkor azokat nem állítják le egykönnyen.

FOTÓ: AFP/HARALD TITTEL/DPA

Szúrópróbaszerűen állítják meg az egyes járműveket a német határon

Több más schengeni állam, például Ausztria is végez ellenőrzéseket a szárazföldi határain, és ezt részben az illegális migráció korlátozásával, az iszlamista terrorizmus veszélyével s az Ukrajna elleni orosz agressziós háborúval kapcsolatos kockázatokkal indokolják. A határellenőrzések lehetővé teszik, hogy az egyes személyeket visszafordítsák a határon. Ez kevésbé költséges annál, mint annak biztosítása, hogy aki már egyszer engedély nélkül belépett Németországba, azt kitoloncolhassák onnan. A német belügyminisztérium adatai szerint 2023 októbere óta több mint 30 ezer embert fordítottak vissza a német határokon. Jelenleg azokat a külföldieket küldik vissza, akik nem kértek menedékjogot, továbbá azokat is, akiket már kitiltottak az országból. A keresztény uniópártok azt követelték, hogy terjesszék ki azon személyek körét, akik belépését el lehet utasítani, de a hárompárti német koalíció ezt elutasította.

Olaf Scholz szociáldemokrata német kancellár azt közölte, „óvatos tárgyalásokat” kezdett a szomszédos országok vezetőivel, továbbá az Európai Bizottság elnökével. Ausztria és Lengyelország korábban aggodalmát fejezte ki a német lépés kapcsán. „Mindenki tudja, hogy az európai jog keretein belül járunk el, de lehetőségeinket maximálisan kihasználjuk. Erre is szükség van” – magyarázta Scholz.

RÓNAY TAMÁS

Nem erről

N. KÓSA JUDIT

A pusztában – ez a címe annak a Brenner György-karikatúrának, amelyen a kisember belekiabál a gémeskutas semmibe: „Nem erről volt szó! NEM ER-RŐL VOLT SZÓÓÓÓÓ!” Keletkezésekor a rendszerváltás parafrázisa volt a rajz, és bár erős a kísértés, hogy most sorolni kezdjem, mi mindenről nem volt szó, ami azóta sajnos megélt valósággá vált, most vegyünk csak egy egészen gyakorlati, nulla politikai tartalommal bíró dolgot.

Másfél évtizeddel ezelőtt az Airbnb úgy indult, mint egy pompás, „mindenki jól jár” típusú kezdeményezés: nyaralók cserebereltek egymással lakást, amíg odavoltak, az otthonuk fialt némi pénzt, és nekik sem kellett drága szállodára költeni. Innen jutottunk el oda, hogy a nagyvárosok belső részein élelmes vállalkozók tömegével felvásárolják a lakásokat, és olcsó turistaszállásként üzemeltetik őket. Pedig nem erről volt szó.

Ahogy arról sem, hogy ez a biznisz attól lesz extrán jövedelmező, hogy a cechet nem a lakáskiadó, hanem a társasház közössége fizeti. A bevételből nem részesülő lakók nyitják-csukják a kaput, takarítják és javíttatják a liftet, hallgatják az éjszakai bulik ricsaját. És ha megelégelik, akkor sem tehetnek semmit: persze beleírhatják a ház szmsz-ébe, hogy náluk ez tilos – nincs tanulságosabb azoknál a végtelen vitáknál, amelyekben a távoli tulajdonos rendre megüzeni, hogy ez nem is rövid távú lakáskiadás, neki egyszerűen ennyi unokaöccse és unokahúga van.

Ezt a helyzetet látva egy bel-budapesti önkormányzat kétféle stratégiát követhet. Az egyik az Erzsébetvárosé, amely lemond a területe egy jelentős részéről, és elfogadja, hogy az egykori lakónegyedre korlátozások nélkül ráeresztett vigalmi negyed, benne a mindent eluraló Airbnb-üzlet és a folytonos éjszakai rendbontás következménye az állandó lakók elmenekülése, a klasszikus városi funkciók megszűnése. A másik Terézvárosé, amelyik lakónegyedként pozicionálja önmagát, és a turisták helyett a pestieket akarja visszacsábítani az utcáira és a házaiba.

Beszédes, hogy a lakáskiadók az erről tartott ügydöntő lakossági szavazás kampányában azzal riogattak, ha őket kiszorítják a városrészből, visszatérnek majd a hosszú távú bérlők, és nem átallják a gyerekeiket beíratni a bölcsődékbe. De hát nem pont erről volt szó? A város ilyen már évszázadok óta: a lakók kenyérért mennek a boltba, a vásárcsarnokban kofák árulnak, a gyerekek meg zsivajognak a parkban. Ez az élet – az alternatívája pedig a díszletvilág, a skanzenlét.

Nagyon szép jogelméleti vitákat lehet persze mostantól arról folytatni, hogy húszszázaléknyi helybéli polgár alig több mint fele dönthet-e úgy, hogy százszázaléknyi terézvárosinak korlátozza a tulajdonhasznosítási jogát. Ahogy az is érdekes kérdés, Szentkirályi Alexandra csak beszél-e összevissza, ahogy szokott, vagy valóban készül egy olyan törvénytervezet, amely egész Budapesten megtiltja az airbnb-zést. Ha készül – elvégre Semjén Zsolt, éjszaka és háborús veszélyhelyzet már van hozzá –, szerencsés lenne tudni, mi ebben a jó a Fidesznek. Vagy legalább azt, miért nem lenne jó Budapestnek – hiszen mintha hosszabb ideje már csak erről volna szó.

HORVÁTH GÁBOR

Puska a falon

Ha egy puska lóg a falon, írta Csehov, annak kell, hogy legyen dramaturgiai értelme a darabban, előbb vagy utóbb el fogják sütni. Ebben a darabban nagyjából 420 millió lőfegyver van, ennyivel nagyobb az esélye, hogy valamelyiket használják is. De Amerikának nemcsak az a baja, hogy túl sok puska, revolver és pisztoly van a lakosságnál, hanem az erőszak és a dolgokat a kezébe vevő magányos hős kultúrája is. Mostanra nagyjából hét évet töltöttem az Egyesült Államokban, és még egyszer sem voltam tanúja erőszakos eseménynek. (Igaz, 2002-ben egy háromhetes gyilkosságsorozatban hét véletlenszerűen célba vett embert lőttek agyon viszonylag közel ahhoz a környékhez, ahol laktunk, és akkoriban bizony körülnézett az ember, mielőtt reggel kiment az újságért.) A levegőben azonban mindig benne van, hogy bárhol, bármikor elsülhet egy fegyver.

Donald Trump többször célozgatott arra, hogy ha erőszakra kerül a sor, akkor a jobboldalon több fegyver és határozott férfi van.

Merényletek korábban is voltak, 1981-ben például egy Jodie Foster színésznő figyelmét kereső férfi csaknem agyonlőtte Ronald Reagant, 2017-ben pedig egy baloldali aktivista tüzet nyitott a hagyományos kongresszusi baseballmeccsre tréningező képviselőkre, súlyosan megsebesítve a republikánus Steve Scalise-t. Az utóbbi években azonban sokat romlott a helyzet. Donald Trump 2015-ös színre lépése óta élesztgeti a tüzet. Többször célozgatott arra, hogy ha erőszakra kerül a sor, akkor a jobboldalon több fegyver és határozott férfi van. Erre 2020 nyarán mintegy ezer felfegyverzett fekete férfi vonult ki a rabszolgatartó dél tábornokainak georgiai emlékhelyéhez – békésen, rendőri kísérettel, de félreérthetetlen mondanivalóval. Majd jött a 2021. január 6-i erőszak, amelynek egyik kevésbé tárgyalt mozzanataként a Proud Boys és más milíciák lőfegyvereket halmoztak föl egy Washingtonhoz közeli motelben, ám szerencsére ezeket végül nem vitték magukkal a Capitoliumhoz, különben ki tudja, mennyi vér folyt volna.

Trump és köre szítja, Biden elnök és a demokrata párti politikusok rendre csillapítani igyekeznek a szembenállást. A sors furcsa fintora, hogy pont Trump élete került kétszer is veszélybe.

JEGYZET

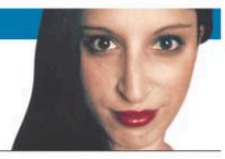

Frank Zsófia

Bezzeg az én időmben

Orbán Viktor azt mondta Tusványoson: „Nemzeti érzelmű, bátor, vagány, fiatal harcosokat keresünk”. Lelki szemeim előtt már látom, ahogy 18–30 évesek hada menetel Menczer Tamással, hogy illegális keresztet állítson a Duna–Ipoly Nemzeti Parkban. Az egésztől elfog a röhögőgörcs, mert ennél távolabb mi sem állhatna a mai fiataloktól.

Számomra kevés író értette jobban a gyermeki lelket, mint Janikovszky Éva. „A felnőtt azt csinál, amit akar, a gyereknek pedig azt kell csinálnia, amit a felnőtt akar” – írta 1965-ben! Miért fontos ez? Mert – bár kicsit sarkítva – a Fidesz fiatalokhoz való viszonya lényegében erről szól. Vagyis hogy megmondják, mi helyes és mi nem, mert ők a felnőttek. Emellett a Fidesz valójában az a bácsi a buszon, aki folyton morog a bajsza alatt: „bezzeg az én időmben”. A párt fiatalokról alkotott torz képét már a méltán sikeres állami párválasztó programsorozatnál is megfigyelhettük (amire 2013-ban 10 milliót költött a kormány). Az Index akkori tudósítása ezt írta a budai Várban megrendezett eseményről: „A rendezvény vége felé, tíz előtt nem sokkal egy fiatal bedobott egy levágott halfejet a tánctérre, de azt senki sem vette észre. Tízkor nagyjából negyvenen nagy skandálással zárták az estét: »Éljen a Viktor, éljen a párt!«.” Ez jól szemlélteti, hogy már 11 éve sem igazán találtak a céltábla közepébe, a fiatalok akkor sem tudták ezt a „hazafias, nemzeti” mázat komolyan venni. A mai Z generáció ennél eggyel tovább ment, többségük Orbán Viktor víziójának totális inverze. Érdekli őket a klímaválság, szeretnének versenyképes oktatást, és úgy nagy átlagban a mássággal szemben is sokkal nyitottabbak. Ez nem azt jelenti, hogy számukra nem lehetnek fontosak a régi értékek, inkább azt, ahogy a világ fejlődik, megszűrik ezeket az értékeket. A Fidesz pedig minden jel szerint fennakadt a rostán...

PÁPAI GÁBOR RAJZA

A VÍZ AZ ÚR

Ki az áldozat?

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Gyurcsány Ferenc krimit írt. Az már senkit sem lep meg, hogy az egykori miniszterelnök olykor írni is szokott, hiszen olvashattunk már tőle válogatást a blogjaiból, politikai vallomást, interjúkat és bizony – demonstrálva, hogy ő is ember – konyhabéli kalandjait is szakácskönyvbe bújtatva. Ám ez most fikció. És álnéven (Kate Vargha) jelent meg. Azt mondjuk nem értem, hogy miért kellett ez a trükk, amikor már tele az internet a hírrel, hogy kit takar a felvett név, sőt már azt is tudjuk, hogy az édesanyja nevéből képezte. Persze ez a kettősség, ez a rejtőzködő magamutogatás nem idegen Gyurcsánytól, és mindezt csak részben magyarázza, hogy több kiadó szerint kortárs krimit igazán csak angolszász névvel lehet eladni a nagyközönségnek. Csakhogy ilyenkor a valódi szerző nem siet (főként nem a megjelenés előtt) leleplezni önmagát: hagyja, hogy a könyv beszéljen helyette.

Vagyunk jó néhányan, akik a szerzőtől egy másfajta, őszinte „krimit” várnánk el. Ahogy mondani szokás: amely valós eseményeken alapul.

Persze itt is akadnak kivételek Frei Tamástól Kondor Vilmosig (szintén álnév), mint ahogy arra is történt már kísérlet, hogy könyvsorozatot építsenek a magyar krimit író magyar szerzőkre – több-kevesebb sikerrel. A kereszt halála esetében (igen, ez a címe) vélhetően egyszerre bíznak az angol név „csábításában” és Gyurcsány önmarketingjében. Magyarán: a hívek ezért, a gyűlölködők meg azért vehetik majd meg.

A szüzsé kétségtelenül izgalmas könyvet ígér, csakhogy vagyunk jó néhányan, akik a szerzőtől egy másfajta, őszinte „krimit” várnánk el. Ahogy mondani szokás: amely valós eseményeken alapul. Az elmúlt évtizedek hányattatásain. Azért is lenne ez rendhagyóan feszült krimi, mert nem az lenne az igazán nagy kérdés, hogy ki volt a tettes, hanem hogy ki az áldozat. Vajon maga a szerző, akinek a karrierje kettétört, és azóta hol gyöngébb, hol erősebb hangon kiabál be a pálya széléről, egyre minimálisabb reménnyel, hogy valaha is ziccerbe kerül? Vagy a pártja, amely azóta sem volt képes igazán jelentékeny, hatalomváltó erővé válni, és most már az a kevés is veszni látszik? Vagy tán az egész ellenzék, amely sem ledobni, sem cipelni nem képes a szerző nevének ólmos terhét, csak forog maga körül tehetetlenül? Vagy tán mi magunk, akik hosszú évek óta nyögjük a következményeket anélkül, hogy bele tudnánk szólni a saját életünkbe? Vagy esetleg a túszul ejtett ország, amelynek híre egyre rosszabbul cseng már a szövetségesei körében is?

Poirot vagy Sherlock Holmes legyen a talpán, aki képes lenne mindezt kinyomozni. Talán olyan krimi lenne ez, amelynek – a legjobb szándékok ellenére – se lenne vége, csak nyúlna, mint a rétestészta, és az olvasók igazságérzete sem kapná meg az utolsó oldalakon azt a katarzist, amellyel a legtöbb műfajbéli regény kecsegtet. Abban sem vagyok igazán biztos, hogy én magam el szeretném-e olvasni. Könnyen lehet, hogy csak feltenném a polcra, mint amolyan fontos könyvet, hogy majd egyszer a gyerekem vagy az unokáim forgassák tanulságokra vágyva. Már ha egyáltalán, fólia nélkül eljutna a könyvesboltokba. Mert jelen pillanatban épp a valóságnak van a legkevesebb vonzereje ezen az egyre szűkülő piacon.

Halaszthatatlan az újraindítás

ANTÓNIO GUTERRES
az Egyesült Nemzetek főtitkára

Még zajlanak az utolsó tárgyalások az e hét végén New Yorkban megrendezésre kerülő „jövő csúcstalálkozója” előtt, hogy az államfők megállapodjanak a globális együttműködés építőköveinek reformjáról.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete egy nyilvánvaló tény miatt hívta össze ezt az egyedülálló csúcstalálkozót: a globális problémák gyorsabban változnak, mint a megoldásukra létrehozott intézmények. Ezt látjuk magunk körül mindenhol. A kegyetlen konfliktusok és az erőszak szörnyű szenvedést okoznak; nagy a geopolitikai megosztottság; mindenhol jelen van az egyenlőtlenség és az igazságtalanság, amelyek rombolják a bizalmat, súlyosbítják a sérelmeket, valamint táplálják a popu-

A jövő csúcstalálkozója annak felismerése, hogy a kihívások megoldása a mi kezünkben van. Olyan rendszerfrissítésre van azonban szükségünk, amelyet csak a globális vezetők tudnak megvalósítani. A nemzetközi döntéshozatal egy időhurokban rekedt.

lizmust és a szélsőségességet. A szegénység, az éhezés, a diszkrimináció, a nőgyűlölet és a rasszizmus évszázados kihívásai pedig új formákat öltenek.

Mindeközben új, egzisztenciális fenyegetésekkel kell szembenéznünk, az elszabaduló éghajlati káosztól és környezetünk pusztulásától kezdve az etikai és jogi vákuumban formálódó, mesterséges intelligenciához hasonló technológiákig.

A jövő csúcstalálkozója annak felismerése, hogy mindezen kihívások megoldása a mi kezünkben van. Olyan rendszerfrissítésre van azonban szükségünk, amelyet csak a globális vezetők tudnak megvalósítani. A nemzetközi döntéshozatal ugyanis egy időhurokban rekedt. Számos globális intézmény és eszköz az 1940-es években jött létre, a globalizáció és a dekolonizáció előtti korban, és azelőtt, hogy széles körben elismerték volna az egyetemes emberi jogokat és a nemek közötti egyenlőséget, illetve azelőtt, hogy az emberiség eljutott volna a világűrbe, nem is beszélve az akkor még ismeretlen kibertérről.

A második világháború győztesei még mindig elsőbbséget élveznek az ENSZ Biztonsági Tanácsában, miközben egy afrikai országnak sincs állandó helye a Tanácsban. A globális pénzügyi struktúra nagymértékben a fejlődő országok ellen irányul, és nehézségek

FOTÓ: AFP/JALAA MAREY

idején sem nyújt nekik védőhálót, hanem hagyja őket fuldokolni az adósságban, amely elvonja pénzüket a saját lakosaik érdekében történő beruházásoktól.

A globális intézmények pedig korlátozott teret biztosítanak a mai világ számos fontos szereplőjének a civil társadalomtól kezdve a magánszektorig. A jövő örökösei – a fiatalok – szinte láthatatlanok, miközben a jövő nemzedékeinek érdekei képviselet nélkül maradnak.

Az üzenet világos: nem tudunk unokáink számára megfelelő jövőt teremteni egy olyan rendszerrel, amelyet a nagyszüleink számára hoztak létre. A jövő csúcstalálkozója lehetőséget kínál arra, hogy újraindítsunk egy olyan többoldalú együttműködést, amely megfelel a XXI. századnak.

Az általunk javasolt megoldások között szerepel egy „új békeprogram”, amely a nemzetközi intézmények és eszközök – köztük az ENSZ Biztonsági Tanácsa – korszerűsítésére összpontosít a konfliktusok megelőzése és megszüntetése érdekében. Az új békeprogram új lendületet kíván meg az országoktól azért, hogy megszabadítsuk világunkat a nukleáris fegyverektől és más tömegpusztító fegyverektől; valamint azért, hogy a biztonság fogalmát kiterjesszük a nemi alapú és a csoportos erőszakkal szembeni védelemre. A program figyelembe veszi a jövőbeni biztonsági fenyegetéseket, felismerve a hadviselés változó természetét és az új technológiák fegyverré válásának kockázatait. Globális megállapodásra van például szükségünk az úgynevezett halálos autonóm fegyverek betiltásáról, amelyek emberi beavatkozás nélkül képesek élet és halál kérdésében döntéseket hozni.

A globális pénzügyi intézményeknek tükrözniük kell a mai világot, és képesnek kell lenniük arra, hogy erőteljesebb választ adjanak az adósság, a fenntartható fejlődés, az éghajlatváltozás és más kihívások által felvetett kérdésekre. Ehhez konkrét lépéseket kell tenni az adósságproblémák kezelése, a multilaterális fejlesztési bankok hitelezési kapacitásának növelése, valamint üzleti modelljük megváltoztatása érdekében, hogy a fejlődő országok sokkal nagyobb mértékben és megfizethető áron férhessenek hozzá magánfinanszírozáshoz.

E finanszírozás nélkül a fejlődő országok nem lesznek képesek kezelni a jövő legnagyobb fenyegetését: az éghajlati válságot. A fejlődő országoknak sürgős szükségük van forrásokra ahhoz, hogy a bolygót pusztító fosszilis tüzelőanyagokról áttérjenek a tiszta, megújuló energiára. Ahogyan pedig azt a vezetők tavaly kiemelték, a globális pénzügyi struktúra reformja kulcsfontosságú a fenntartható fejlődési célok megvalósításához is, amire égető szükség van.

A csúcstalálkozó a globális hatással bíró új technológiákra is összpontosít, keresi a digitális szakadék felszámolásának módjait, valamint a mindenki számára nyitott, szabad és biztonságos digitális jövő közös alapelveinek meghatározását.

A mesterséges intelligencia forradalmi technológia, amelynek alkalmazásait és kockázatait még csak most kezdjük megérteni. A technológiai vállalatokkal, a tudományos élet szereplőivel és a civil társadalommal együtt konkrét javaslatokat terjesztettünk elő a kormányok számára, hogy dolgozzák ki a mesterséges intelligenciára vonatkozó kockázatkezelési kereteket, valamint az általa okozott károk nyomon követését és mérséklését, illetve előnyeinek megosztását. A mesterséges intelligencia irányítását nem lehet a gazdagokra hagyni; ebben minden országnak részt kell vennie, az ENSZ pedig készen áll arra, hogy ehhez platformot biztosítson.

Az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség közös szálként kötik össze ezeket a javaslatokat. A globális döntéshozatalt nem lehet megreformálni az emberi jogok és a kulturális sokszínűség tiszteletben tartása vagy anélkül, hogy biztosítanánk a nők és a lányok teljes körű részvételét és vezető szerepét. Ennek érdekében újabb erőfeszítéseket követelünk a nőket a hatalomból kizáró történelmi – jogi, társadalmi és gazdasági – akadályok felszámolására.

Az 1940-es évek béketeremtői olyan intézményeket hoztak létre, amelyek segítettek megelőzni a harmadik világháborút, és számos országot elvezettek a gyarmati létből a függetlenségig. De ők már nem ismernének rá a mai világunkra. A jövő csúcstalálkozója lehetőséget kínál arra, hogy a XXI. századra és a többpólusú világunkra hangolt, hatékonyabb és befogadóbb intézményeket és eszközöket hozzunk létre a globális együttműködés érdekében.

Sürgetve kérem a vezetőket, hogy ragadják meg ezt a lehetőséget.

Vesztes nyugdíjasok

DR. DÁVID FERENC
közgazdász, a DK országgyűlési képviselője

A kormány 2010 óta megduplázta a nyugdíjakat, a reálértéküket pedig több mint 20 százalékkal javította – adta közre a Pénzügyminisztérium 2024. szeptember 11-én.

Kivételesen nem vitatom a pénzügyesek állítását, tehát azt, hogy 13 év alatt 20 százalékkal javult a nyugdíjasok reálpozíciója, azaz évente (átlagosan) nem egészen 1,6 százalékkal növekedett.

Nézzük meg ugyanakkor az éves nemzetgazdasági szintű reálkereset alakulását, ami praktikusan a nettó kereset változása és az infláció különbözete. Mint a mellékelt táblázatban látható, ez negatív értéket is mutathat. Az alábbiakban – 2011-ig visszamenőleg – mutatom az éves reálkereset-növekedés ütemét a KSH adatai alapján.

Szeretném hangsúlyosan kiemelni, hogy egyáltalán nem vagyok elégedett a hazai munkavállalók bérhelyzetével, mondataim tehát nem a magyarországi dolgozók ellen irányulnak, még akkor sem, ha csaknem 70 évem – és nyugdíjas státuszom – miatt talán érthető lenne öregkori elégedetlen morgolódásom. De nincs ilyen érzésem. A sokat vállaló és gyermekeket nevelő aktív generációval szemben már csak azért sem lenne indokolt felszólalnom, mert – a nyugdíjak folyó finanszírozása következtében – az ő befizetéseik garantálják a kifizetett ellátások fedezetét. Tetszik, nem tetszik, ez így van.

Nem járja, hogy az elmúlt 13 év alatt a reálkeresetek két és félszer gyorsabban nőttek, mint a nyugdíjak reálértéke.

De az azért nem járja, hogy az elmúlt 13 év alatt a reálkeresetek két és félszer gyorsabban (!) nőttek, mint a nyugdíjak reálértéke (20 százalék szemben az 52,8 százalékkal). Ugyanezt mutatja az 1,6 százalékos éves átlagos növekedés a 4 százalékkal összevetve. A fiatal és munkaképes korosztály sok esetben talán tud változtatni sorsán (anyagi helyzetén), de egy 65 év feletti megfáradt (és sokszor beteg) embertől nem várható el intenzív munkavégzéssel többletjövedelem szerzése. Ebből eredően a kisnyugdíjasok rendkívül kiszolgáltatott helyzetbe kerültek. Nehezíti megélhetési körülményeiket, hogy az állami egészségügyi ellátás permanens romlása miatt ők is kénytelenek a magánellátás szolgáltatásait igénybe venni, amire azonban csekély nyugdíjuk már nem nyújt fedezetet.

A reálkereset alakulása

2011	+2,4%
2012	–3,4%
2013	+3,1%
2014	+3,2%
2015	+4,4%
2016	+7,4%
2017	+10,3%
2018	+8,3%
2019	+7,6%
2020	+6,3%
2021	+3,6%
2022	+2,5%
2023	–2,9%

Összesen: +52,8% (éves átlagos növekedési ütem: 4%)
Forrás: KSH

Közgazdasági megközelítésben sem szerencsés a nyugdíjak ilyen mértékű elmaradása, mivel a kereskedelmi fogyasztást (boltit, vendéglátót, egyéb szolgáltatást) is korlátozza a juttatás nyomorúságos szintje. A 9,6 millió magyar közül hozzávetőleg 2,4 millió polgár kap nyugdíjat vagy nyugdíjszerű ellátást, a magyar lakosság kerek 25 százalékának egy jelentős része jövedelmi oldalról mindenképpen vesztesnek tekinthető.

Ezek az emberek „összehúzzák” magukat, mivel nincs szabadon elkölthető jövedelmük. Ruhát egyáltalán nem, iparcikket csak végszükségben vesznek, az e termékek forgalmazásából eredő általános forgalmi adó pedig nagyon hiányzik a központi büdzséből. A nemzetgazdasági miniszter és a pénzügyminiszter ugyan folyamatosan a hazai fogyasztás dinamizálásáról papol, de egyikük sem szembesül azzal, hogy a csaknem két és fél millió idős ember számára pontosan ők teszik lehetetlenné a minőségi fogyasztást.

Tehát nemcsak szociális, hanem gazdasági megfontolásból is szükséges lenne a nyugdíjak és a munkabérek közötti differencia gyors mérséklése!

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Családtörténet

KÖT-EL-ÉK – „Okos lány, túlteszi magát rajta!" címmel látható a MáSzínház előadása október 12-én a Ráday utcában. A háromszólamú monológot egy kísérlet részeként családtörténeti és valós életútinterjúk felhasználásával írta Róbert Júlia és Bakonyvári Krisztina, a színpadon Egri Márta, Urbanovits Krisztina és Nagyabonyi Emese kelti életre. NÉPSZAVA

Lufiszobor árverésen

Október 9-i londoni aukcióján eladásra kínálja Jeff Koons egyik hatalmas fém „lufiballonszobrát", a kék színű Lufimajmot a Christie's árverezőház. A hatalmas, csaknem hatméteres alkotás becsértéke 6,5–10 millió font (3–5 milliárd forint). PAPAGENO

Film Várdai Istvánról

Október 2-án a Budapest Music Centerben vetítik Száraz Eszter VÁRDAI – non SOLO CELLO című, négy éven keresztül forgatott, idén bemutatott portré-dokumentumfilmjét. A Moziestek sorozat rendezvényén ott lesz a film alkotója, Száraz Eszter és főszereplője, Várdai István csellóművész. NÉPSZAVA

Az arany a szívemben van

INTERJÚ A 2024-es év mozicsodája a norvég Lilja Ingolfsdottir Szerethető című filmje, mely Karlovy Varyban öt, a hét végén zárult miskolci CineFesten pedig három díjat nyert. Az alkotó szerint eljött az ideje annak, hogy legyen merszünk a nőket a hibáikkal együtt ábrázolni.

CSÁKVÁRI GÉZA

Első rövidfilmjét 2000-ben forgatta. Miért tartott ilyen sokáig, hogy elkészítse az első egész estés debütáló játékfilmjét?

A Norvég Filmintézet kitartó ellenállása miatt.

Pedig azt gondolnám, hogy ott nem probléma a finanszírozás.

Nos, számomra az volt. A producerem, Thomas Robsahm szerint ez botrány. Nem tudom, hogyan történhetett, de 2010-ben kezdtem el pályázni az első nagyjátékfilmes projektemmel. Tizennégy év alatt ez a negyedik játékfilm, amit írtam. Az első háromnál kaptam pénzt a fejlesztésre, elvégeztem a castingot, találtam helyszíneket, összehoztam a stábot, de aztán végül nem kaptam meg a finanszírozást a produkcióhoz.

Mivel indokolták az elutasításokat?

Nem hittek abban, hogy az adott projekt érzelmi hatással lesz a közönségre, illetve hogy a nőábrázolás túlságosan eltér a megszokottól. Tény, engem nem a mindenkit lekaratézó akcióhősnő vagy a klaszszikus áldozatszerep érdekel. A filmintézetes konzulensek – főleg a nők – úgy találták, hogy nem helyénvaló egy női karakter esetében annak hibáit felszínre hozni.

A Szerethető nézőkre gyakorolt hatását látva ezen kacagnom kell.

Most már nekem is, de a három elutasítás után úgy döntöttem, hogy otthon, magam előkészítek egy olyan filmet, melyet minimális pénzből le lehet forgatni, és soha többé nem pályázom a Norvég Filmintézethez. Amikor a producerem meglátta az előkészített anyagot, azt mondta, hogy támogatás nélkül ne is gondolkodjak a castingon, illetve annyira csodálatos, amit írtam, hogy ő azért csak megfuttatja a filmintézetnél. Rodrigo személyében most olyan tanácsadót kaptunk, akinek tetszett a Szerethető forgatókönyve, így aztán eljutottunk a finanszírozásig. Na, ez tartott tizennégy évig.

Az első három filmterv hasonló volt, mint a Szerethető?

Annyiban mindenképpen, hogy voltak bennük összetett női karakterek, akik tökéletlenek, és ábrázolni szerettem volna az ehhez kapcsolódó sebezhetőséget. De örülök, hogy ez volt a debütálásom, mert szerintem ez egy erős forgatókönyvön alapul, illetve az egész folyamat és az öregedésem fájdalma is olyan tőke volt, amit beletettem a filmbe. Az alatt az idő alatt, amíg a finanszírozásra vártam, meghalt az apám, született négy gyermekem. Válságokon mentem keresztül, elváltam az előző férjemtől, és ezek az élettapasztalatok valószínűleg nagyon hasznosak voltak a film elkészítéséhez.

FOTÓ: CINEFEST MISKOLCI NEMZETKÖZI FILMFESZTIVÁL/MOCSÁRI LÁSZLÓ

A nők azért fejlesztették ki a manipulációnak ezeket a nagyon összetett módjait, hogy megpróbálják megszerezni, amit akarnak

A film operatőre Øystein Mamen, az ön jelenlegi férje. A vele való kapcsolata is befolyásolta a forgatókönyvet?

Hogyne. Nem csinálok ebből titkot, volt egy válságos időszakunk, és ez sokat „segített". De még mindig együtt vagyunk, és leforgattuk közösen a Szerethetőt. Amúgy én írni szeretek a legjobban, sokan azt mondják, hogy író-rendező vagyok, de én inkább olyan írónak tartom magamat, aki rendez is egyben. Nem szeretem a szokásos drámákat, melyek csak a problémákat mutatják be, jelen esetben egy válás stációit. Fontos, hogy van a filmben egy konkrét nézőpont is, amikor egy személyt – ebben az esetben egy nőt – úgy mutatunk be, ahogy ő próbál magába nézni. Általában azt gondoljuk, hogy minden rossz mindenki más hibája, ő azonban rájön, hogy az életválságáról talán ő is tehet. Amikor nekiülök írni, mindig a „csontvázzal" kezdem. Aztán lejegyzem, mit fogunk feltárni és mire fogunk rájönni, melyek a fordulópontok a filmben, például pszichológiailag. Aztán megpróbálom megtalálni a módját, hogyan tudom ezt elmondani. A kíváncsiságom arra van kihegyezve, hogy mi történik valójában. Mi a mélyebb pszichológia és melyek a védelmi mechanizmusok, mit tanultunk az intimitásról? Hogy miért? Norvégiában a házasságok ötven százaléka válással ér véget – ez elég szomorú statisztika.

Az emberek nagyon féltek a nem szimpatikus nőktől. Pedig addig nem vagyunk igazán modern társadalom, amíg a női karaktereket nem tudjuk emberként ábrázolni.

Mit gondol, miért ennyire magas ez a szám?

Amikor két ember elválik, az mindig egy tangó. Akkor is, ha az emberek a másikat szeretnék hibáztatni. Mélyen gyökerezik bennük a szégyen a saját szerepük miatt abban a kapcsolatban vagy a válásban és a konfliktusban. Nagyon nehezek ezek a felismerések, és azt hiszem, Maria azért is hősnő számomra, mert képes elvégezni ezt a munkát, elmélyedni és belelátni önmagába. Látja a hibáit, a szégyenét, a sebezhetőségét. Ez nem azt jelenti, hogy ő maga a probléma, csupán beismeri a saját felelősségét. Csak akkor tudsz átjutni a magánéleti válságon, ha valóban érdekel, és képes vagy foglalkozni a saját részvételeddel. Azt hiszem, talán ezért is voltak problémáim korábban a filmjeim finanszírozásával: az emberek nagyon féltek a nem szimpatikus nőktől. Pedig addig nem vagyunk igazán modern társadalom, amíg a női karaktereket nem tudjuk emberként ábrázolni.

Hibákkal teli embernek.

Minél erőtlenebbnek érzed magad, annál dühösebb leszel. A nők nagyon sok éven keresztül erőtlenek voltak. Így nem csoda, hogy dühösek és manipulatívak, igazából manipulatívabbak, mint a férfiak. Sok száz éve élünk olyan társadalomban, amelyben nem voltunk képesek egyszerűen azt mondani, hogy ezt akarom. Tehát meg kell találnod a módját, hogy valahogyan kielégítsd az igényeidet és megkapd, amit akarsz. A nők azért fejlesztették ki a manipulációnak ezeket a nagyon összetett módjait, hogy megpróbálják megszerezni, amit akarnak. Van bennük mély harag és a hatalmas szükséglet is, hogy a férfi karjában tartsa és megvédje őket, de félnek, és túlságosan szégyellik magukat ahhoz, hogy ezt ténylegesen kifejezzék.

De miért nem vagyunk még mindig modernek?

Nagyon félünk attól, hogy a történelmünk miatt megszégyenítjük a nőt. Érdekesnek találom, hogy mindannyian botladozunk, problémát jelent számunkra, ha megpróbálnánk áttörni a magunk limitjeit. Nem vagyunk szabadok, ha nem mondjuk ki nyíltan azt, hogy a férfiak és a nők is emberi lények, összetett pszichológiával.

LILJA INGOLFSDOTTIR

1976-ban született, norvég forgatókönyvíró és filmrendező. Tanulmányait a The London Filmschoolon és a prágai FAMU-n szerezte. Több mint húsz nemzetközileg sikeres rövidfilm után a Szerethető című debütáló játékfilmjének világpremierje 2024-ben volt Karlovy Varyban, ahol – rekordnak számító – öt díjat nyert. A film magyarországi premierje a miskolci CineFesten volt, ahol a Pressburger Imre-díj mellett az ökumenikus és a CICAE (európai artmozik) zsűrijének elismerését is megkapta. A Szerethető a tervek szerint 2025 januárjában kerül a magyar mozikba.

A CineFest három díja előtt a Szerethető tarolt Karlovy Varyban, ahol rekordot döntve öt elismerést zsebelt be. Ön anno filmrendezést tanult a prágai FAMU-n, így érdekes lehetett ott „robbantani".

Mindössze tizenkilenc éves voltam, amikor elkezdtem tanulni Londonban a filmkészítést. Hároméves képzés után úgy döntöttem, hogy tovább folytatom a tanulmányaimat még egy másik kultúrában is, így kerültem Csehországba, amikor a FAMU angol nyelvű képzést indított. Nem végeztem el a teljes kurzust, hiszen már volt diplomám, így csak egy évre maradtam egy speciális képzésben. Mivel tanultam csehül, felvettem cseh nyelvű órákat is – persze kikopott mára a nyelvtudás. Az öt díj Karlovy Varyban megdöbbentett. Annyira nem számítottam rá, hogy a vetítés után el is utaztam a fesztiválról a férjemmel és a négy gyerekemmel Portugáliába, közösen megünnepelni a tízéves házassági évfordulónkat, és eszem ágában sem volt visszamenni akkor sem, ha díjat kapok. Aztán kétségbeesetten hívott a producerem, hogy a szervezők nagyon szeretnék, ha visszamennék, mert nem egy, hanem öt díjat kap a film, négy különböző zsűritől. De hozzá kell, hogy tegyem: az, hogy Miskolcon megkaptam a Pressburger-díjat, szintén nagyon meglepett.

A cseh díjátadón azt mondta, akkora nyomás ez a figyelem, hogy a jövőben nem is fog több filmet rendezni.

Igen, ez így volt. Most regényt fogok írni egy távoli helyen, és az írás az, ami igazán boldoggá tesz. Ugyanakkor látom, hogy világszerte telt házas vetítésekkel megy a Szerethető, és ahol találkozom a közönséggel, többen mondják, hogy felismerik a filmben a saját életüket. Erre nem voltam felkészülve. Volt, aki – persze nem komolyan – jogdíjat szeretett volna kérni, mert „elloptam a problémáit". Mindannyian ugyanazokkal a gondokkal és kapcsolatokkal, hasonló stratégiákkal és pszichológiai kérdésekkel küzdünk. A filmre adott érzelmekkel teli reakciók végül rádöbbentettek arra, hogy egyfajta felelősséggel is felruházott a sors. Ahhoz, hogy képes legyek alkotni, el kell vonulnom – nagyon kevés helyre megyek el a filmmel, de Magyarország fontos volt –, és biztos nem fogok éveket turnézni, hogy aztán azt is elfelejtsem, ki vagyok tulajdonképpen. Bár vannak ügynökeim Hollywoodban, és Karlovy Vary óta igen intenzíven hívnak, annyi mindent tapasztaltam már, hogy megértettem, nem minden arany, ami fénylik. Az arany a szívemben és a dolgozószobámban van.

LAPSZÉL

Kiosztották az Emmy-díjakat

FOTÓ: AFP/ROBYN BECK

Magyar idő szerint vasárnap hajnalban osztották ki a legfontosabb televíziós díjakat, vagyis az Emmyt Los Angelesben. Az éttermi környezetben játszódó A mackó című sorozat (képünkön) megint tarolt, az este másik nagy győztese a Sógun és a Szarvasbébi volt. A Hacks – A pénz beszél ugyan elvitte a legjobb komédiának járó díjat az azt tavaly megnyerő A mackóval szemben, de utóbbi így is szinte mindent vitt, 11 kategóriában díjazták a sorozatot, ezzel rekordernek mondható a széria. A drámák között egy teljesen új sorozat, a Sógun vitte el a legfontosabb díjakat, azaz a legjobb drámának és rendezésért járó szobrot, illetve a legjobb női (Anna Sawai) és férfi (Szanada Hirojuki) főszereplő díját is. Szanada Hirojuki lett az első japán színész, aki megnyerte ezt a kategóriát. A legjobb rendezésért Steven Zailliant díjazták a Ripley miatt. TELEX.HU

Újra ingyen látogatható az Operaház aulája

Hétvégén befejeződött a tesztüzem, a végleges látogatási rendet néhány héten belül alakítják ki – írja a hvg.hu. Ahogy arról múlt héten beszámoltak, kétezer forintos díjat vezetett be az Operaház az aulába való belépésre, amit a sztrájkmegállapodás miatt megnövekedett költségeikkel indokoltak. Idegenvezetői körökből most arról értesültek, hogy röviddel ezután visszavonták az intézkedést. A HVG megkérdezte erről az intézményt, ahonnan azt válaszolták, hogy a pár napos tesztüzem a hétvégén befejeződött. NÉPSZAVA

Szemrevaló filmek októbere

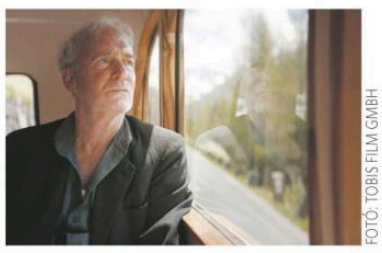
FOTÓ: TOBIS FILM GMBH

Idén október 10–20. között rendezik meg a 13. Szemrevaló | Sehenswert Filmfesztivált a budapesti Művész moziban. A Svájci Nagykövetség, az Osztrák Kulturális Fórum és a Goethe Intézet közös filmhete a német nyelvterület legfrissebb filmjeiből ad ízelítőt, eredeti nyelven, magyar felirattal. A nyitófilm Robert Seethaler Egy egész élet című regényének feldolgozása (képünkön). Szerepel a kínálatban a Miért nem küldtél az angyalok közé?, mely Julia Franck 25 nyelvre lefordított, azonos című regénye alapján készült. Látható lesz Joachim Meyerhoff önéletrajzi regényének megfilmesítése, a Mikor lesz végre megint olyan, amilyen sosem volt? is. NÉPSZAVA

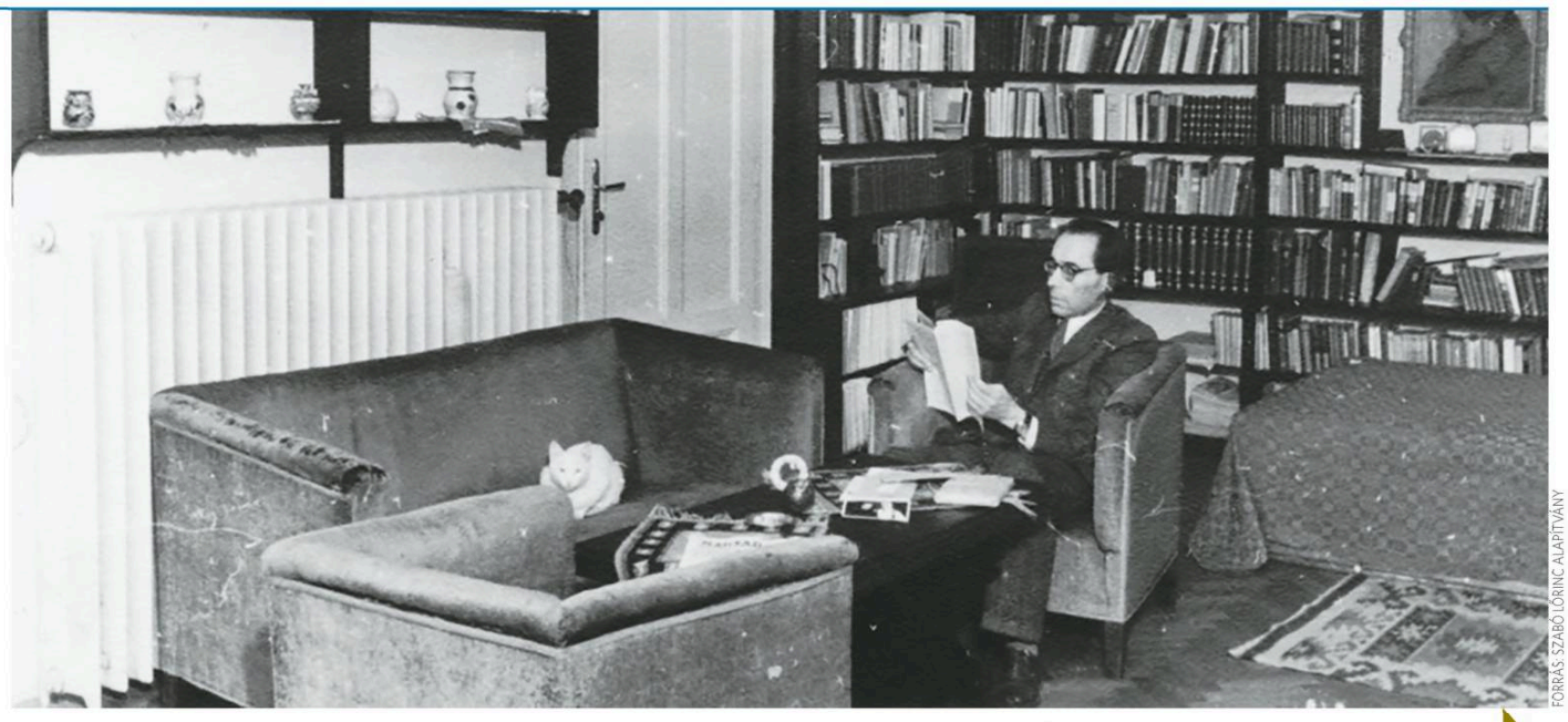
FORRÁS: SZABÓ LŐRINC ALAPÍTVÁNY

A költő emlékszobája 1957 óta áll fenn

Vers és rideg valóság

SEGÉLYKIÁLTÁS Fizetésképtelenné vált a Szabó Lőrinc Alapítvány, a költő unokája támogatókat keres, hogy megmentse az emlékszobát, melyben az alkotó több mint húsz éven át dolgozott.

ROSZNÁKY EMMA

A XX. századi magyar líra egyik legfontosabb alakjának tárgyi hagyatéka nemzeti kincs, amely veszélyben van

Gáborjáni-Szabó Réka, Szabó Lőrinc unokája, a költő nevét viselő alapítvány elnöke nyílt levélben kéri a versszerető közönség segítségét. A Semmiért egészen szerzője, Shakespeare kiváló fordítója, a saját költészetét feltérképező Vers és valóság című páratlan kötet írója több mint húsz éven át dolgozott a szóban forgó szobában.

– A költő emlékszobája 1957 óta áll fenn, de a házba, ahol a jelenlegi privát lakásmúzeum található, nagyapám 1935-ben költözött. Halála után az emlékszobát nagymamám, Szabó Lőrincné Mikes Klára őrizgette érintetlen formájában, 20 évvel később pedig édesapám, a versekből ismert Lóci folytatta a helyszín fenntartását és megőrzését. 1994-ben részben e céllal alakította meg a Szabó Lőrinc Alapítványt, mely idén immáron 30 éve működik. Az ő 1997-es halála után ezeket a feladatokat apu özvegyével, B. Szabó Évával visszük közösen, ennek is lassan már 30 éve. Számokban összefoglalva ezt a történelmi távlatot: a lakás 90 éve, az emlékszoba 70 éve, a Szabó Lőrinc Alapítvány 30 éve áll fenn. Idén, 2024-ben azonban oda jutottunk, hogy mindez végleg eltűnhet, megszűnhet! – olvasható Gáborjáni-Szabó Réka felhívásában.

INFÓ

https://szabolorincalapitvany.org/tamogatas

Az alapítvány elnöke levelében kifejti, hogy fizetésképtelenné váltak részben az elmúlt kétévi építményadó megemelt összege, részben pedig a ház váratlan felújítási költségei (pl. teljes csatornafelújítás) miatt. – Az alapítvány hosszabb távú sorsa is veszélyben van, valójában fenntartót is keresünk – folytatódik a levél. – Minimum egymillió forintra lenne szükségünk azonnal, hogy a számláinkat és tartozásainkat rendezni tudjuk és hogy némi időt nyerhessünk arra, hogy a fenntartás hosszabb távú feladatára megfelelő és fenntartható megoldást találhassunk! Természetesen már több helyre is fordultunk vészharangokat kongatva, beszélgetve, magyarázva és segítséget kérve, eddig sajnos még érdembeli választ nem kaptunk sehonnan. – Gáborjáni-Szabó Réka szerint elkeserítő és felfoghatatlan, hogy egy ilyen nemzeti kincs ennyi év után visszafordíthatatlanul megszűnjön és a XXI. század sok tekintetben kétes, új értékeinek forgatagában észrevétlen eltűnjön. – Kérem, ha fontos Önöknek, hogy esélyesen az iskolás koruk óta ismert és szeretett versek megszületésének a helyszíne továbbra is, talán még az Önök gyerekeik és utódjaik számára is megtekinthető legyen: segítsenek! – zárja levelét a költő leszármazottja.

> Minimum egymillió forintra lenne szükségük azonnal, hogy a számláikat és tartozásaikat rendezni tudják és hogy időt nyerhessenek a fenntartható megoldás megtalálására.

A Szabó Lőrinc Alapítványt többféle módon lehet támogatni, bankkártyás átutalással az alapítvány weboldalán keresztül, illetve átutalással. Mindemellett a nyílt levél az emlékszoba hírének terjesztésére is buzdít, minden figyelem segíthet, akár annyi is, ha kommentben hozzászólnak a közösségi médiában terjedő poszthoz.

A társadalmi egyenlőtlenség ellen szólal föl a Radnóti Színház társulata és közössége

FIGYELEM Erdős Virág Szóljatok című költeményét mondja a Radnóti Miklós Színház társulata és tágabb alkotóközössége abban a videóban, mellyel a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség és az Oltalom Karitatív Egyesület mellett állnak ki. Mint korábban mi is hírt adtunk róla, az ügyben eljáró budapesti, illetve szegedi kormányhivatal augusztus végén két budapesti és egy szegedi Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium működési engedélyét vonta vissza arra hivatkozva, hogy az oktatási intézmények tartozásai a diákok nevelését veszélyeztetik. Mindez hat nappal tanévkezdés előtt történt. A jelentős részben SNI-s (sajátos nevelési igényű) gyerekeknek máskor is rendkívül nehéz iskolát találni, a kormányhivatal részben két-három órányira lévő vidéki iskolákat ajánlott a szülőknek. A Budapesten megszüntetett MÁV-telepi Wesley-iskola volt igazgatója lapunknak azt mondta, még mindig vannak gyerekek, akiknek nem megoldott a taníttatásuk, egy intézményből sem kaptak még befogadónyilatkozatot.

FORRÁS: RADNÓTI SZÍNHÁZ

A Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség mellett állnak ki

Kováts Adél, a Radnóti Színház igazgatója a „Szóljatok” akció kapcsán azt mondta: – Elég! Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy nem indulunk azonos esélyekkel az életben. Egyre nagyobbra nyílik a társadalmi olló a szegények és a gazdagok között. Egyre több a hátrányos helyzetű gyerek és fiatal. Egyre igazságtalanabb rendszert működtetünk. Pedig a társadalom tudja magát gyógyítani a civil szervezetek jótékony tevékenységével. Csak békén kellene hagyni őket. Hiszen sok esetben az állami apparátus helyett látnak el szakértelmükkel és elhivatottságukkal nélkülözhetetlen munkát. Igaz, így a puszta létezésükkel is felhívják a figyelmet a rendszer tátongó hiányosságaira, ezt a rendszernek el kellene viselnie, és az általuk nyújtott megoldást támogatni és értékelni kellene, nem ellehetetleníteni. Milyen jövőt építünk így? – áll a teátrum lapunknak eljuttatott közleményében.

A filmben megjelenik maga a költő, Erdős Virág is, a kisfilmet Rideg Richárd jegyzi, aki Az utolsó osztálykirándulást is rendezte. Tavasszal a Radnóti Színház Elég címmel a társadalmi felelősségvállalásra hívta fel a figyelmet egy különleges fotókiállítással: Csoszó Gabriella fotós-aktivista képein a színház színészei képviseltek számukra fontos ügyeket. A Radnóti Színház feladatának tekinti a társadalmi problémákra való reflexiót, művészi munkáján és a kapcsolódó programokon keresztül gondolkodásra és párbeszédre készteti nem csak a közönségét.

A művészek a megjelenés sorrendjében: Erdős Virág, Schneider Zoltán, Sebestyén Aba, Valló Péter, Porogi Ádám, Tóth Ildikó, Bata Éva, Berényi Nóra Blanka, Szenteczki Zita, Bálint András, Gazsó György, Martin Márta, Sodró Eliza, Nagy Péter István, Csoszó Gabriella, Alföldi Róbert, Mészáros Blanka, Szikszai Rémusz, László Zsolt, Pál András, Kováts Adél. NÉPSZAVA

Az MI győzelme az emberek felett

TESZT Szóismeretükben a doktori fokozattal rendelkező anyanyelven beszélőket is maguk mögé utasítják a nagy nyelvi modellek (ChatGPT, Bing) – derül ki az ELTE kutatásából.

KRAUSZ VIKTÓRIA

A mesterséges intelligencia (MI) alapú szoftverek verbális intelligenciáját vizsgálták az ELTE PPK-n, az eredmény: a teszten a gépek legyőzték az embereket. Kiderült, vannak olyan, az MI-on alapuló programok, amelyeknek szókincse meghaladhatta egy anyanyelvi doktori fokozatú emberét. Mindezt egy komoly kutatással bizonyította Kovács Kristóf, az ELTE PPK tudományos főmunkatársa, a Kognitív Képességek Kutatócsoport vezetője és a tesztező platformokkal foglalkozó Klein Balázs. A kutatás során két nagy nyelvi mesterséges intelligencia, a ChatGPT és a Bing teljesítményét egy több mint 9 ezer fős normacsoporthoz hasonlították.

„Lenyűgöző is és nem is" – nyilatkozta a kutatás eredményéről a két szakember. „Ha adatbázis-alkalmazásként tekintjük, akkor ennél jobb teljesítmény is elképzelhető, hiszen ha valaki egy hatalmas szinonimaszótárral ül le megcsinálni egy szókincstesztet, annak elvileg egyáltalán nem is kellene hibáznia, márpedig a ChatGPT és más nyelvi modellek lényegében rendelkeznek a világ legnagyobb szinonimaszótárával. Ha viszont intelligenciaként nézzük, akkor meglepően jó eredményt értek el ezek a nyelvi modellek" – magyarázta Kovács Kristóf. „Ha ezek a gépek emberek lennének, kiemelkedő tehetségnek számítanának" – tette hozzá Klein Balázs. Magyarázata szerint ugyanis két feladat kombinációját oldotta meg a ChatGPT és a Bing. Megértették, hogy mi volt a kérdés, értelmezték és megtalálták a szinonimákat. Olyan, mintha intelligensek lennének, és ez nagy teljesítmény. Persze máshogyan azok, mint mi, emberek, más úton oldanak meg feladatokat, ezért nevezzük mesterségesen intelligensnek őket.

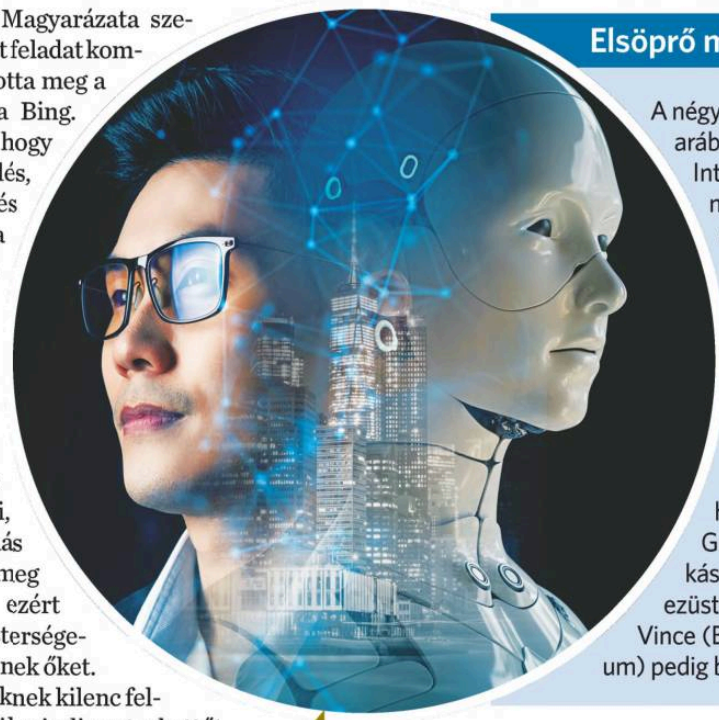

A következő évek, évtizedek kérdése, hogy melyek azok a teljesítmények, amikben az ember jobb az MI-nál

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A résztvevőknek kilenc felsorolt szó közül mindig azt a kettőt kellett kiválasztaniuk, amelyek jelentése a legközelebb állt egymáshoz. Az alkalmazott teszt adaptív volt, azaz ha jó választ adtak a tesztkitöltők, akkor egyre nehezebb feladatok érkeztek, míg helytelen válasz esetén egyre könnyebbek. Az eredmények összehasonlításakor két háttérváltozót vettek figyelembe: a kitöltőnek anyanyelve-e az angol, illetve menynyire iskolázott. Az anyanyelviek és a magasabban iskolázottak érték el a legjobb eredményeket. Az anyanyelvi diplomások az összes kitöltő 80 százalékánál teljesítettek jobban, az anyanyelvi doktori fokozattal rendelkezők 90 százalékánál, míg a két nyelvi modell száz emberből 95-nél ért el jobb eredményt. Az MI-alkalmazásoknak a közeljövőben valószínűleg az emberek száz százalékánál jobb szókincse lesz.

A gépek kiemelkedő teljesítményük mellett azonban vétettek néhány hibát is. Az ismétlődő kérdések 42 százalékánál eltérő válaszokat adtak – ilyen embereknél nem történik. Esetenként „hallucinációik" is voltak: olyan szavakkal válaszoltak, amelyek nem szerepeltek a megadott opciók között. (Ez akkor is megtörtént, ha korábban már helyesen megválaszolták a kérdést, tehát nem arról volt szó, hogy nem tudták a megoldást.) Ezek a hibák arra mutatnak rá, hogy az embereknek szánt pszichometriai teszteknek a mesterséges intelligencia esetében vannak korlátai. Iskolai esszét, dolgozatot íratni a ChatGPT-vel ezért is kockázatos, főleg, ha a diák nem nyúl bele, nem bírálja fölül. Könnyű lebukni, mert ezek a rendszerek időnként „hazudnak", és a stílusuk is könnyen felismerhető. De például egy igazgató évnyitó beszédét tökéletesre alkotják. A következő évek, évtizedek kérdése, hogy melyek azok a teljesítmények, amikben az ember jobb az MI-nál. Klein Balázs és Kovács Kristóf folytatja ilyen irányú közös kutatásait, további modelleket vizsgálnak, nemcsak szókincs-, hanem nem verbális problémamegoldó tesztekkel is, összehasonlítva az emberek és a mesterséges intelligencia képességeit.

Elsöprő magyar siker

A négy magyar versenyző is nyert a szaúd-arábiai Rijádban az első Mesterséges Intelligencia Diákolimpián. Az eseményen a mesterséges intelligencia olyan területein mérték össze tudásukat a diákok, mint a gépi tanulás, a mélytanulás és megerősítéses tanulás – olvasható az ELTE hétfői közleményében. A négyfős magyar keretből Labancz Benedek (Kecskeméti Bolyai János Gimnázium) arany-, Christ Miranda Anna (Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium) és Szilágyi Balázs (Békásmegyeri Veres Péter Gimnázium) ezüst-, a még csak 10. osztályos Ungár Vince (Békásmegyeri Veres Péter Gimnázium) pedig bronzéremmel zárta a versenyt.

A nyelvi modellek

A nagy nyelvi modellek olyan mesterségesintelligencia-típusok, amelyek képesek ember alkotta szövegekhez hasonló tartalmak létrehozására. Ezek a modellek – például a ChatGPT és a Bing – forradalmi változást hoztak az MI világában, és már képesek élethűen utánozni egyes emberi képességeket, például a szövegalkotást.

HIRDETÉS

SZUPER hírünk van!

ÚJ MAGYAR ÁLLAMPAPÍR PLUSZ

EHM: 6,48%*

allampapir.hu

Magyar Állampapír

* EHM: egységesített értékpapír hozam mutató, lejáratig számított éves hozam.
Jelen tájékoztatás a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény vonatkozó rendelkezései alapján kereskedelmi kommunikációnak minősül, és nem tekinthető ajánlattételnek, teljes körű tájékoztatásnak, befektetési vagy adótanácsadásnak. A Kibocsátó felhívja a befektetők figyelmét, hogy a Magyar Állampapír Plusz esetében sem zárhatóak ki teljeskörűen a pénz- és tőkepiac változásából eredő kockázatok, és valamennyi további befektetési kockázatot és lehetőséget is a befektetőnek kell felmérnie. A Magyar Állampapír Plusz forgalomba hozatalának és forgalmazásának általános feltételeit az adott sorozat Ismertetője és Nyilvános Ajánlattétele tartalmazza, melyek megtekinthetőek a forgalmazóhelyeken, az ÁKK Zrt. saját honlapján (www.allampapir.hu és a www.akk.hu), valamint az MNB által üzemeltetett honlapon (kozzetetelek.mnb.hu).

LAPSZÉL

Elhunyt az FTC-legenda

FOTÓ: FORRÁS FIX TV

Hetvenkilenc éves korában elhunyt a Ferencváros olimpiai bajnok, VVK-győztes labdarúgója, a négyszeres magyar bajnok, háromszoros Magyar Kupa-győztes dr. Juhász István – tájékoztatott a klub honlapján. Az FTC örökös bajnoka, a centenáriumi aranydiplomás, az 1973-ban az Év labdarúgójának választott Juhász tizenhárom ferencvárosi idénye alatt 480 mérkőzésen 87 gólt szerzett, és 23-szor lépett pályára a válogatottban. NÉPSZAVA

Heten pályáznak

Heten indulnak a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöki posztjáért. Az egyedüli nő a zimbabwei Kirsty Coventry, a 200 méter hát 2008-as ötkarikás bajnoka. A jelöltek közé Sebastian Coe, ifj. Juan Antonio Samaranch is bekerült. Pályázik Fejszal al-Husszein jordán herceg, David Lappartient, a Nemzetközi Kerékpárszövetség első embere, Vatanabe Morinari, a Nemzetközi Tornaszövetség vezetője és Johan Eliasch, a Nemzetközi Síszövetség elnöke. Választás jövő márciusban. MTI

Top 40-est vert Révész

FOTÓ: WSF

A sznúkeres Révész Bulcsú pályafutása során először vert top 40-est, amikor 4-2-re legyőzte a világranglistán 36. helyezett kínai Jüan Szijunt az English Open selejtezőjének 2. fordulójában. Ezzel feljutott a brentwoodi torna főtáblájára, keddi ellenfele a korábbi UK-győztes, Stephen Maguire lesz. NÉPSZAVA

Rapporték helyzetben

Öt forduló után a negyedik helyen áll az első számú magyar férficsapat a budapesti sakkolimpián, Rapport Richárdék hétfőn lapzárta után a nagy esélyes Indiával játszottak. A csapat vasárnap Ukrajna elleni győzelemmel őrizte meg százszázalékos mérlegét. A mezőnyben a magyarok mellett még a másodikként és harmadikként kiemelt India és Kína, valamint bombameglepetésre az előzetesen a 21. helyen rangsorolt Vietnám volt százszázalékos a forduló előtt. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Nekünk marad a BLaBLa

ÚJ IDŐK Itt az első számú európai klubtorna átalakított középköre, a bajnokok bajnoksága, amelyben egyetlen tabellán rangsorolják a 36 résztvevőt.

HEGYI IVÁN

Minden idők leghosszabb évada kezdődik most a legjobb európai klubok számára. A selejtezők aperitifet sem jelentettek, a Bajnokok Ligájában mától indul be a sosem látott nagyüzem. A középkör (nevezzük így) 36 csapatos lesz, minden szereplő nyolc ellenféllel találkozik – négygyel otthon, néggyel idegenben –, és az összes résztvevőt bajnoki rendszerben rangsorolják 1-től 36-ig.

Azok az együttesek, amelyek a középkör januári zárórája után az első nyolc helyen állnak, automatikusan az egyenes kieséses nyolcaddöntőbe kerülnek, a 9–24. helyet megszerző csapatok pedig – sorsolás után – oda-vissza vágót vívnak a legjobb 16 közé jutásért. (A középkör utolsó nyolc helyezettje búcsúzik a BL-től.) A nyolcaddöntőtől a szisztéma ugyanaz mint eddig, a két legjobb knock out-etapokban juthat el a döntőig.

A legnagyobb értéknövekedést Fede Valverde produkálta: Peña-rol-labdarúgóként 450 ezer euróra taksálták, ma a Real Madridban 110 millióra tartják – az emelkedés 266-szoros...

FOTÓ: AFP/JOAN VALLS/URBANANDSPORT

A sorrend megtippelhetetlen, a dömping átláthatatlan, így hagyatkozzunk a mindig megbízható brit fogadóirodák leghíresebbjeinek egyikére, a William Hillre, amely így látja a legjobb nyolc sorrendjét: 1. Bayern München, 2. Real Madrid, 3. Leverkusen, 4. Arsenal, 5. Manchester City, 6. Juventus, 7. Barcelona, 8. PSG.

Ami pedig a sorozat győztesét illeti, az Opta elnevezésű adatelemző cég a Manchester Cityt tartja a legnagyobb favoritnak, 7 százalékkal több esélyt ad az angol együttes sikerére, mint a Real Madridéra. A királyi gárda 8 százalékkal előzi meg a harmadik helyen következő Internazionalét, majd „futottak még" számokkal következik az Arsenal, a Leverkusen, a Barcelona, a Liverpool és a Bayern München.

A nyitány slágere az eddigi címek alapján a Milan–Liverpool, amelyen a 7-szeres BEK- és BL-győztes fogadja a 6-szorost. Ám még a San Siróban sem vonul fel annyi diadal, amennyi a 15-szörös nyertes házigazda révén a Real Madrid–Stuttgart találkozón megjelenik.

A címvédő királyi gárda a bolygó legértékesebb csapata: 1 milliárd 320 millió eurót kóstál. Ráadásul a játékosainak szerződtetésére költött pénzeket megsokszorozta. Vinícius Junior értéke 20 millió euróról 180 millióra, Rodrygóé 10 millióról 110-re emelkedett átigazolása óta, és Endrické is megháromszorozódott – 20-ról 60 millióra – attól fogva, hogy 2022 decemberében hivatalosan bejelentették: a csatár 2024 nyarán csatlakozott a fehérekhez. A legnagyobb értéknövekedést azonban Fede Valverde produkálta: Peña-rol-labdarúgóként 450 ezer euróra taksálták, ma 110 millióra tartják (az emelkedés 266-szoros).

Jelenleg a földkerekség nyolc legértékesebb labdarúgója közül hét a Real Madrid játékosa, ám Carlo Ancelotti morog: „Nehezen érthető a mérkőzések számának emelése." A szakvezető azért is bosszús, mert futballistái már eddig is sorra dőltek ki sérülés miatt, ráadásul a szezon végén a 32 csapatos klubvilágbajnokságra gyűlnek egybe a résztvevők. (A torna résztvevői között 12 európai lesz: Atlético Madrid, Bayern München, Benfica, Chelsea, Dortmund, Internazionale, Juventus, Manchester City, Porto, PSG, Real Madrid, Salzburg.)

A BL 36-os mezőnyében 14 korábbi győztes (Aston Villa, Barcelona, Bayern München, Benfica, Celtic, Dortmund, Eindhoven, Feyenoord, Internazionale, Juventus, Liverpool, Manchester City, Milan, Real Madrid) található, de a múlt és a jelen legnagyobb találkozása, hogy a Bologna hatvan évvel legutóbbi BEK-szereplése után játszik újra az első számú európai klubtornán. A messzeségre jellemző: az olasz csapat 1964-ben pénzfeldobással esett ki az Anderlechttel szemben.

A Brest pedig még sosem bukkant fel a Bajnokok Ligájában, és a francia bajnokság legutóbbi bronzérmese nem játszhat hazai meccset a kontinens elit sorozatában: sporttelepének állapota miatt „hazai" mérkőzéseit a Bresttől 110 kilométerre lévő Guingamp-ban kénytelen megrendezni.

Nálunk a stadionokkal – Felcsúttól Nyíregyházáig – minden rendben. Csak csapat nincs. Mert azt a szektort még nem sikerült feltalálni, amely elegánsan szerel, kifogástalanul passzol, finoman cselez, remekül rúg, és veszélyes a kapura.

Marad nekünk a tribün. Pardon, a tévé. S a sok BLaBLahuszár, tele vízióval.

A BL első fordulójának programja

- **Kedd:** Juventus–Eindhoven (18.45, Sport1), Young Boys–Aston Villa (18.45, Sport2), Real Madrid–Stuttgart (21, Sport1), Bayern München–Dinamo Zagreb (21, Sport2), Milan–Liverpool (21, RTL), Sporting–Lille (21, Sport2, 23, felvételről).
- **Szerda:** Bologna–Sahtar Doneck (18.45, Sport1), Sparta Praha–Salzburg (18.45, Sport2), PSG–Girona (21, Sport1), FC Bruges–Dortmund (21, Sport2), Celtic–Slovan (21, Sport2, 23, felvételről), Manchester City–Internazionale.
- **Csütörtök:** Feyenoord–Leverkusen (18.45, Sport1), Monaco–Barcelona (21, Sport2), Crvena Zvezda–Benfica (21, Sport1, 22.45, felvételről), Atlético Madrid–RB Leipzig, Atalanta–Arsenal, Brest–Sturm Graz.

FOTÓ: AFP/THOMAS COEX

A földkerekség nyolc legértékesebb labdarúgója közül hét a Real Madrid játékosa, ám Carlo Ancelotti morog: „Nehezen érthető a mérkőzések számának emelése"

MILÁNÓBAN A 'POOL

SZOBOSZLAI DOMINIK

A Liverpool hazai pályán nagy meglepetésre 1-0-ra kikapott a Nottingham Foresttől a hétvégén a Premier League-ban: kedden Milánóban javíthat a renomén Szoboszlai csapata, a BL-nyitány egyik slágereként a 7-szeres BEK- és BL-győztes fogadja a 6-szorost.

RTL plusz Sport Tv, mínusz M4

Mától az RTL az első választó a magyar tévék között, vagyis az előző hároméves ciklus jogaiért több mint 7 milliárd forintnak megfelelő összeget leszurkoló M4Sportot kiütő csatorna szemelheti ki, melyik BL-mérkőzést közvetíti. Mármint a hagyományos televízióban, mert az összes meccset egy időben adja úgynevezett streamingen az RTL+-on, ám arra elő kell fizetni. Ez utóbbi előtérbe helyezése – pontosabban annak szándéka – miatt csak egy mérkőzést sugároz az e heti első három játéknapon a tradicionális felületen.

A másik magyar közvetítő társaság, a Sport Tv, amely eddig is közvetítette a Bajnokok Ligája meccseit, kizárólag a hagyományos platformon jelenik meg, egyben emeli a csapás-, illetve a mérkőzésszámot, a 192 találkozóból 100-at műsorára tűz. Ez a gyakorlatban annyit tesz, hogy a BL két idősávjában (18.45 és 21 óra) két-két találkozót egyenesben ad.

Az RTL-nél abban bíznak, hogy a streamingé a jövő, ám a Sport Tv-nél is azt hangoztatják, hogy új időszámítás kezdődik, miközben arra buzdítják a közönséget: nézze ugyanúgy a BL-t, mint eddig. Az RTL, amely hiába reménykedett abban, hogy a dán Midtjyllanddal szemben nyeretlenül (0-2, 1-1) felsülő FTC bekerül a Bajnokok Ligája 36 csapata közé, ma este a Milan–Liverpoollal nyit, a Sport Tv pedig a háromnapos BL-héten „felvonultatja" a címvédő Real Madridot (a milánói találkozóval azonos időben), a legutóbb szintén finalista Borussia Dortmundot, továbbá a Barcelonát, a Bayern Münchent, a Juventust. NÉPSZAVA

Megsérült a WNBA magyarja

Sérülés miatt alig három percet töltött New Yorkban a pályán Juhász Dorka az észak-amerikai profi női kosárlabdaligában (WNBA) szereplő Minnesota Lynxben. A magyar válogatott egy lepattanót szedett le, majd lábfejproblémák miatt le kellett cserélni, és a hírek szerint erősen kétséges, hogy kedden játszhat-e. MTI

Munkaszüneti napot nyert

Nemzeti ünnepnappá nyilvánította szeptember 27-ét Saint Lucián a kormány, miután Julien Alfred, a kis karibi szigetország atlétája a párizsi olimpián hazája első ötkarikás érmét nyerte: a női 100 méteres síkfutás 23 éves győztese előző pénteken a Gyémánt Liga-sorozat brüsszeli döntőjét is megnyerte. MTI

Milák terveit ismertette a politikus

Schmidt Ádám sportért felelős államtitkár a Sportrádióban beszélt Milák Kristófról, aki 100 méteren győzött Párizsban, fő számát, a 200 méteres pillangóúszást azonban a francia Léon Marchand nyerte. A politikus azt mondta, az úszó a „színfalak mögött" elárulta neki, örül, hogy „végre van egy olyan ember, akinek már jövőre, szingapúri vb-n vissza akar vágni". NSO

Sokba kerülhet ez az incidens

FORMA–1 Versenybalesetnek minősítették azt az ütközést a Bakui Nagydíjon, amely Carlos Sainz Jr. és Sergio Pérez kieséséhez vezetett. A Red Bull az elvesztett alkatrészek és pontok miatt is kesereg.

NÉPSZAVA

Három év után ismét fokozódnak az izgalmak a világbajnoki címet illetően a Forma–1-ben, akkor Max Verstappen Abu-Dzabiban vitatott körülmények között ült rá a trónjára. Az 2024-es esztendő közepéig senkitől sem zavartatva aratta újabb és újabb sikereit, de a közelmúltban fordult a kocka, és elfogyott a Red Bull előnye.

Ennek is köszönhetően az elmúlt hetekben rendre izgalmas futamokat láthatunk, Bakuban ezúttal Oscar Piasti (McLaren) és Charles Leclerc (Ferrari) csatázott az első pozícióért, majd két körrel a leintés előtt Sergio Pérez (Red Bull) akarta átírni a forgatókönyvet, egy pillanatra a monacói elé került, de aztán nevető harmadikként megjelent Carlos Sainz Jr. (Ferrari), majd néhány momentum múlva a mexikóival együtt a falban kötött ki.

„Katasztrófa a bajnokság szempontjából, hogy mindkettőnk hétvégéje így ér véget. Pedig sokkal több volt benne... Rosszkor voltam rossz helyen, és ebből egy hatalmas bukás lett" – kesergett Pérez.

Korántsem volt ennyire megengedő Christian Horner, a Red Bull csapatfőnöke, aki úgy vélte, Sainz okozta a balesetet. „Tönkretette Checo versenyét, nagy kárt okozott, és ez kulcsfontosságú pontokba került nekünk a konstruktőri bajnokságban" – reagált Horner, aki szerint Pérez az első helyet is megszerezhette volna, ha nincs a balesete.

FOTÓ: F1 MEDIA

Falban a Ferrari és a Red Bull: Christian Horner, a Bikák csapatfőnöke szerint Sainz okozta a karambolt, és ez kulcsfontosságú pontokba került nekik a konstruktőri versenyben, de az esetet versenybalesetnek minősítették

„Nem csináltam semmilyen hibás manővert vagy agresszív mozdulatot Checóval szemben. Valamilyen okból, amit még mindig nem értek, összeütköztünk. Ez lett a vége. Száz százalékig meg vagyok győződve arról, hogy nem csináltam semmit rosszul vagy agresszíven" – vélekedett Sainz. Az ítészek végül a spanyollal értettek egyet, versenybalesetnek minősítették az esetet.

Az anyagi kár mértéke egyelőre nem ismert, az viszont biztos, hogy az elvesztett pontok nagyon fájnak a csapatoknak. „Meg kell néznünk, mekkora a kár Checónál, és egyáltalán mennyi alkatrészünk van. Terveztünk pár apróságot Szingapúrra, de a mostani balesettel mindent teljesen újra kell értékelnünk" – konstatálta Helmut Marko, az energiaitalosok tanácsadója.

> Rosszkor voltam rossz helyen, és ebből egy hatalmas bukás lett – kesergett a Red Bull pilótája.

A Bakui Nagydíjat követően a McLaren megelőzte a Red Bullt a konstruktőrök között. Legutóbb 2022 májusában fordult elő, hogy nem a Red Bull vezette a tabellát, a wokingiak pedig ezt megelőzően a 2014-es Ausztrál Nagydíjat követően álltak élen a csapatversenyben.

Az immáron húszpontos hátrányban lévő Red Bullnál kezdenek lemondani a konstruktőri címvédésről, egyéniben azonban hét versenyhétvégével az idény vége előtt még 59 egység Verstappen előnye a második Lando Norrisszal szemben.

„Austin előtt attól tartok, nem tudunk előrébb lépni. Szingapúrt még túl kell éljük. Muszáj lesz gyorsulnunk, és az autót könnyebben beállíthatóvá kell tenni, máskülönben az egyéni bajnoki címünk is veszélybe kerül" – tekintett előre Marko.

A világbajnokság a hétvégén Szingapúrban folytatódik.

Nagy Norbert Európa-bajnok lett, megvédte címét!

Megvédte Európa-bajnoki címét Nagy Norbert, aki a hegyi Európa-bajnokság zárófutamán ezüstérmes lett, miközben legnagyobb vetélytársa, az olasz Lukas Biciatto megnyerte a horvátországi Buzetski Daniban rendezett futamot, így mindkét pilóta 212 ponttal zárt az 5-ös kategória összetettjének élén. Ezért mindketten átvehetik az Európa-bajnoknak járó trófeát. Az idei Eb-t fantasztikusan kezdte a magyar pilóta, több futamgyőzelme volt, és az összes állomáson dobogón állhatott. „Kemény és tanulságos szezon van mögöttem, mert nem lehetett hibázni, ugyanakkor elég gyorsnak kellett lenni, hiszen a különbségek nagyon kicsik voltak a pilóták között" – mondta az BMW E46-tal versenyző magyar, aki bejelentette: minden bizonnyal ez volt az utolsó idénye ebben a kategóriában, „jövőre eggyel feljebb lépek".

„Eszméletlen nehéz undorító körülmények között játszani"

TENISZ A két magyar topjátékos, Marozsán Fábián (a világranglistán 49.) és Fucsovics Márton (85.) nem vállalta a válogatottbeli szereplést az egyiptomiak elleni kairói Davis-kupa-párharcban, amelynek tétje az volt, hogy a csapat visszajut-e a világcsoport döntő selejtezőjébe, így Nagy Zoltán kapitány kénytelen-kelletlen a B opció mellett döntött. Ám a Piros Zsombor, Valkusz Máté, Fajta Péter és Madarász Gergely alkotta kvartett a hétvégén a menők hiánya ellenére is megcselekedte, amit a négyestől remélt: a csapat idegenben 3-2-re győzött Egyiptom ellen, méghozzá úgy, hogy az észak-afrikaiak az utolsó napot előnyel kezdték, a magyarok pedig innen fordítottak. A mindent eldöntő ötödik mérkőzésen Valkusz Máté győzelme jelentette a boldogulást.

„Kettő-kettőnél még sosem játszottam a Davis-kupában, ráadásul előtte háromórás meccsem volt" – értékelt Valkusz a szövetség közösségi oldalán. „A héten nem éreztem a teniszt, nem volt könnyű megtalálni a játékomat, és mentálisan mindig nehéz esélyesként pályára lépni. Izomláz nélkül keltem reggel egy ilyen hosszú meccs után, ilyenre talán még nem volt példa, köszönet a masszőrünknek is. Eszméletlen nehéz volt 40 fokban, füttyögés és undorító körülmények között játszani" – tette hozzá, ugyanis olykor vizespalackkal dobálták a kevésbé szofisztikált helyi szurkolók a magyar kispadot.

> 40 Celsius-fokban teniszeztek, a közönség gyakran füttyögött, és néha vizespalack repült a magyar kispad felé...

Nagy Zoltán kapitány a szövetség közösségi oldalán értékelt: „Egy-egy után a párossal folytattuk, volt esélyünk, de a három meccs alatt három tie breaket veszítettünk. A negyedik partiban fogtunk először rövidítést, utána éreztem, meglehet a győzelem. Zsombi formajavulásában biztos voltam, láttam a tekintetén, hogy megmutatja, mire képes, felőrölte ellenfelét, nagyságrenddel javult az első naphoz képest. Kapitányként nehéz összecsapásként éltem meg, de reménykedtem a világcsoportba jutásban. A kulcs az, hogy egységes a csapat, egymást segítik Dk-ban a játékosok, akik száztíz százalékot nyújtanak. A hit, akarat, tudás összegződött most." A Davis-kupa osztályozója után a magyarok jövőre ismét a döntő selejtezőjében szerepelhetnek. NÉPSZAVA

Valkusz Máté a mindent eldöntő ötödik mérkőzésen fordította a válogatott javára a meccset

Megszűnt a csomagok fosztogatása

Szinte megszűnt a csomagok fosztogatása a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren, miután a rakodómunkásokat arra kötelezték, hogy viseljenek testkamerát. Ennek köszönhetően idén eddig pogygyászlopás miatt mindössze hét büntetőeljárást kellett indítania a rendőrségnek, ebből öt esetben kizárható volt a magyarországi elkövetés. POLICE

Tilos lesz csipszet reklámozni

Jövő év októberétől este 9 óra előtt tilos lesz egészségtelen ételeket reklámozni a televízióban az Egyesült Királyságban, a fizetett online reklámozásukat teljesen betiltják. Angliában a 6-7 éves gyerekek 20 százaléka túlsúlyos vagy elhízott, ami 8. osztály végére 33 százalékra nő. A reklámtiltást a felnőttek 80 százaléka támogatja. NÉPSZAVA

Új kaméleonfajt fedeztek fel

A netes közösségi oldalakon megosztott fotók alapján figyeltek fel egy eddig ismeretlen miniatűr kaméleonfajra. A mindössze 33 milliméteres hüllő annak köszönheti fennmaradását, hogy élőhelye egy védett magánrezervátum, amelyet az elmúlt 20 évben nem bolygattak tulajdonosai. QUBIT

Robbanás volt Köln központjában

FOTÓ: AFP/BENJAMIN WESTHOFF

A robbanás súlyosan megrongálta egy kereskedelmi épület bejáratát

MERÉNYLET Köln belvárosában ma reggel egy robbanás súlyosan megrongálta egy kereskedelmi épület bejáratát. A robbanószerkezet nem sokkal reggel 6 óra után robbant fel, közvetlenül egy szórakozóhely mellett, a Hohenzollernringen. A kereskedelmi épület bejáratánál mennyezeti csempék zuhantak le és ablaküvegek törtek szét. Egy ember robbanás okozta sérüléseket szenvedett, és jelenleg kórházban ápolják.

A rendőrség egyelőre nem adott tájékoztatást a robbanás lehetséges okairól. A Hohenzollernringet a Rudolfplatz és a Friesenplatz között reggel több órára lezárták. A rendőrség azóta újra megnyitotta a területet, de az eset emlékeztet az Észak-Rajna-Vesztfáliában lakó- és kereskedelmi épületek ellen elkövetett hasonló támadások sorozatára. Több ilyen támadásról úgy vélik, hogy egy Hollandiából származó drogbanda műve. A háttérben a Rajna-vidéki drogkereskedőkkel való konfliktusok állhatnak.

Az épület tulajdonosa azt mondta: „Valaki felrobbantott egy robbanószerkezetet, pedig biztosan látta, hogy ott emberek vannak. Becslésem szerint 100 ezer euróra tehető az anyagi kár.” NÉPSZAVA

A rendőrség egyelőre nem adott tájékoztatást a robbanás lehetséges okairól.

Fecskepusztulás: nincs segítség

KLÍMAKATASZTRÓFA Sokkolta az állatbarátokat a hét végén, hogy ezrével hullottak el a költözés előtt álló madarak, különösen a Balaton környékén. Az extrém időjárás felkészületlenül érte az állományt.

KUKLAI KATALIN

FOTÓK: SÓSTÓI VADVÉDELMI KÖZPONT/FACEBOOK

A Balaton északi partján, a 71-es főúton sebességkorlátozást is bevezettek a madarak védelmében. A Sóstói Vadvédelmi Központban 400 fecskén próbálnak segíteni

„Nem lehetett volna rosszabb időpontot találni ennek a hidegfrontbetörésnek a fecskék szempontjából” – nyilatkozta lapunknak Orbán Zoltán, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) szóvivője. Ugyanis a magyarországi fecskeállomány szeptember 20. körül szokott elindulni a telelőhelye felé, és előtte készülnek fel a hosszú, több ezer kilométeres útra. A költés 98 százaléka augusztus közepéig véget ér, így a fiókáknak és a szülőknek van egy jó erős hónapjuk arra, hogy úgynevezett hiperevéssel feltöltsék a testük raktárait. Ez azt jelenti, hogy ezekben a hetekben jócskán a napi szükségletük felett fogyasztják a rovarokat, és ezt a pluszenergiát egyrészt zsír formájában tartalékolják, másrészt a repülő mellizmok tömegét növelik. A fecskék vonulási stratégiája olyan, hogy ha jó a kondíciójuk, 4-5 napon keresztül megállás nélkül repülnek, 50 km/órás sebességgel, naponta 1000-1200 km-t képesek megtenni, így 4-5 nap alatt megérkeznek Közép-Afrikába – részletezte a szóvivő.

Ez a rendkívüli időjárás tehát a felkészülési időszak „közepén” érte a madarakat. A Balaton térségében az a speciális helyzet alakult ki, hogy óriási mennyiségben rajzanak az árvaszúnyogok, ezért mind a magyar állományból, mind a felettünk éppen átvonulókból rengeteg fecske húzódott oda. Az időjárási radarok szerint a térségben pénteken 1,2-1,5 millió madár lehetett, az egész országban pedig összesen több millió – tájékoztatott a szakember. Hozzátette: a madarak érzékelik az időjárási frontok betörését már 2-3 nappal korábban, ezért időben el is tudnak húzódni előlük. Hogy mi az oka annak, hogy ennyi madár került most bajba? Vagy rossz döntést hoztak, vagy egyszerűen nem voltak elég erősek ahhoz, hogy elrepüljenek messzebbre. Ezt támasztja alá az is, hogy a madarak túlnyomó többsége idei fióka. Azonban Orbán Zoltán azt is kiemelte: bármennyire tragikusnak is tűnik most a helyzet, mivel a fecskéknek nincs állományszintű ragadozója, esetükben az ilyen szélsőséges időjárási helyzetek a legfontosabb állományszabályozók. Ilyenkor tömegével pusztulnak el a madarak. De bármelyik fajról is legyen szó, az adott évben lerakott tojások, illetve azokból kikelő fiókák akár 70-90 százaléka nem éri meg az ivarérett kort. Csak most ez az eset nagyon látványos a fecskék esetében, ezért is kapott akkora visszhangot – tette hozzá Orbán Zoltán.

FELELŐSSÉG

ORBÁN ZOLTÁN

Olyan szinten tettük tönkre a környezetünket, hogy omlik össze a rendszer. Az emberek most szembesülnek azzal, hogy ennek ez a következménye. A fecskehelyzet mindennek a kvintesszenciája.

Ilyenkor természetesen rengetegen követelik, hogy valaki segítsen már ezeken a madarakon, és sokan a maguk módján meg is próbálnak tenni valamit azért, hogy megmentsenek legalább néhány példányt. Ami azonban szinte lehetetlen küldetés a fecsketömegek esetében. „Állományszinten sajnos technikailag nincs megoldás” – zúdította ránk a hideg zuhanyt a szakember. Ennek az az oka, hogy ha például feketerigókról lenne szó, az nem jelentene gondot, ugyanis őket elég lenne összegyűjteni, beereszteni egy nagy, fűtött csarnokba, élelmet és vizet tenni nekik, majd amikor három nap múlva jobbra fordul az idő, kiengedni őket. Vidáman elrepülnének mindannyian. A repülve táplálkozó fecske azonban nem tud tálkából enni. „Úgy képzelje el, mint egy csecsemőt, akit körberakhatok cumisüvegekkel, éhen fog halni. A fecske csak repülő rovarokat fogyaszt, így ha fogságban van, minden egyes példányt egyesével kell megetetni, kézbe fogva, csipeszszel a torkán lenyomva a táplálékot, és ezt kétóránként ismételni. Vajon hány madármentő állomásra, hány emberre lenne szükség több millió fecske mesterséges táplálásához úgy, hogy erre csak néhány óra kínál esélyt? Ehhez képest partra vetődött ceteket menteni egy »szünidei matiné«!”

A szakember szerint „olyan szinten tettük tönkre a környezetünket, hogy omlik össze a rendszer. Az emberek most szembesülnek azzal, hogy ennek ez a következménye. A fecskehelyzet mindennek a kvintesszenciája. Ilyenkor mindenki azt követeli, hogy valaki segítsen már. De én még nem találkoztam Valaki Bélával vagy Valaki Máriával. A Valaki – az mi vagyunk! Ha van rá megoldás. Néhány fecske, az állomány töredéke esetén meg lehet próbálni segíteni, de állományszinten ez sajnos nem lehetséges.”

BORONGÓS, SZELES IDŐ

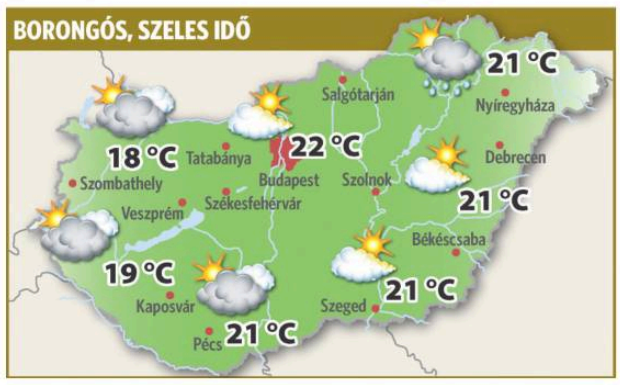

SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
min. 10	min. 11	min. 12	min. 12	min. 11
max. 23	max. 23	max. 23	max. 23	max. 23

Boldog névnapot, Zsófia!

A Zsófia görög eredetű női név, jelentése: bölcsesség.

KENÓ Szeptember 16.

1	7	12	15	19	22	27	28	31	33
42	44	58	62	63	64	69	74	77	78

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. szeptember 18., szerda | 152. évfolyam, 218. szám | Ára: 560 forint

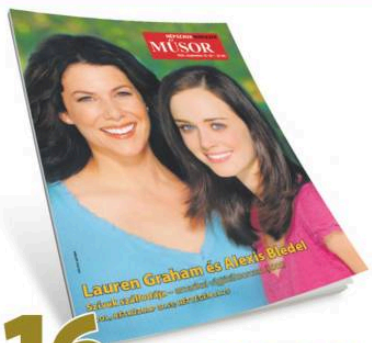

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Visszalépés a felajánlott poszt

Egészségügyi és állatjóléti biztosnak jelölte Várhelyi Olivért Ursula von der Leyen, a jelenlegi és a következő Európai Bizottság elnöke. Ez visszalépés a magyar biztos számára. **5. oldal**

Büszkén magabiztos

Elnökként Kamala Harris büszkén magabiztos lesz az Orbán Viktor-féle autokratákkal szemben – nyilatkozta lapunknak Eleni Kounalakis kaliforniai alkormányzó és volt budapesti nagykövet. **8. oldal**

Ami a színházban aligha lehetséges

A közönség nem azt várja egy online színházi közvetítéstől, hogy az első sorban üljön, hanem hogy részese legyen a történetnek, olyan dolgokat éljen át a képernyő előtt, ami a színházban aligha lehetséges – véli Légrádi Gergely, az eSzínház vezetője. **11. oldal**

Árhullámra számháború

VÍZ Nagy erőfeszítésekkel, de felkészültek az áradásra a Duna menti településeken. A zsákokat töltő politikusok egymással is küzdenek.

Katonákat is kivezényeltek a gátakra homokzsákokat pakolni, de a számukkal nem mindenki elégedett

Rengeteg civil, köztük középiskolások és egyetemisták is segítenek az árvízi védekezésben

FOTÓK: HUSZÁR DÁVID

NÉPSZAVA

– Az első 30 ezer zsákot saját készletből tudtuk megoldani, később az Országos Vízügyi Főigazgatóság küldött további homokzsákokat, az átszivárgások elleni fóliákat pedig megvette az önkormányzat – mondta el a védekezés részleteiről Neubauer Rudolf, Kismaros polgármestere. Jelezte, nagyon magas volt a civil részvétel a védekezésben, még Budapestről is érkeztek segítők.

Budakalászon, mint megtudtuk, katonák, civil önkéntesek, a városgazdaság és a városrendészet munkatársai, illetve cserkészek is segítettek a gátak erősítésében. Leányfalura kedd reggel 75 katona érkezett, akik a Ludovika harmadéves hallgatói, ők építették a 11-es út legmélyebb pontján a gátat – mondta Adorján András polgármester. A gátakra küldött katonákat illetően a Fidesz és a Tisza Párt számháborúba kezdett.

Budapesten a Római-part környékén „hemzsegtek” az önkéntesek, és sajátos nagykoalíció is kialakult ottjártunkkor: dolgozott a gátnál Bús Balázs volt óbudai fideszes polgármester, mellette mi hazánkos aktivisták, egy utcával arrébb a szocialista Kunhalmi Ágnes és a párbeszédes Szabó Tímea, a következő utcában Tisza párti aktivisták, de Gyurcsány Ferenc DK-s pártvezető is feltűnt és lapátot ragadott.

REFLEKTOR A 2. ÉS 3. OLDALON

Forráshiányra hivatkozik a tankerület

ISKOLAKEZDÉS Harmadik hete tart az idei tanév, de több tankerületi központban mindmáig nem tudták kifizetni a pedagógusok által igényelt iskolakezdési támogatásokat – értesült a Népszava. Van, ahol még nem is reagáltak a pedagógusok által benyújtott kérelmekre, az egyik tankerületi központ ugyanakkor jelezte: nincs pénz a juttatások kifizetésére.

A munkáltatók béren kívüli juttatásként adhatnak iskolakezdési támogatást azoknak a dolgozóiknak, akik iskoláskorú gyerekeket nevelnek. A támogatást tankönyvekre, tanszerekre, ruházatra lehet felhasználni. A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban dolgozó pedagógusok számára az új pedagógus-életpályatörvény, ismertebb nevén státusztörvény végrehajtási rendelete tartalmazza az erre vonatkozó szabályozást. A támogatás mértéke gyermekenként az augusztus 1-jén érvényes bruttó minimálbér 45 százaléka, vagyis az igényelhető támogatás összege jelenleg bruttó 120 060 forint.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Az iskolakezdés sokba kerül a tanárok gyerekeinek is, a pedagógusok mégsem kapnak hozzá támogatást

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Világszerte romlik a demokrácia helyzete

FOTÓ: AFP/CHRISTOPHE SIMON

Demokráciát kérek! – hirdeti a fiatal francia tüntető

JELENTÉS Nem annyira külső, inkább belső tényezőknek köszönhetően veszélybe kerültek világszerte a szabad és demokratikus választások, a csökkenő választási részvétel és az egyre inkább vitatott választási eredmények már a választások hitelességét csorbítják, áll a Nemzetközi Demokrácia- és Választási Intézet (IDEA) friss jelentésében. A 2023-as év a demokrácia mélypontját hozta, a mérések 1975-ös kezdete óta még sosem volt ennyire tragikus a helyzet. Nem egyszeri jelenségről, hanem trendről van szó, hiszen tavaly volt a nyolcadik egymást követő év, amikor csökkent a globális demokrácia teljesítménye. Ilyen tartós visszaesésre még sosem volt példa. Súlyosbító tényező, hogy az új és a régi megszilárdult demokráciák egyformán érintettek.

A dezinformáció és a mesterséges intelligencia kampányokban való felhasználása felerősítette a veszélyt.

ÍRÁSUNK A 7. OLDALON

„Mintha házkutatást tartanának”

KONTROLL Nem egy kedélyes találkozó volt, „a rendőrök megkérdezték, tagadom-e, hogy valamilyen náci vagy szélsőséges szervezet tagja vagyok. (...) Konkrétan rákérdeztek, van-e fegyverem, amit a gyerek szobájában is kerestek” – erről számolt be lapunknak egy nevelőszülő, aki a kifogástalan életvitel ellenőrzéséről osztott meg részleteket. Egy másik nevelőszülő azt mesélte, a rendőrök elkérték a nevelt gyerekek hivatalos iratait is, és kinyitogatták a szekrényeket. – Olyan, mintha bűnözők után nyomoznának, házkutatást tartanának – írta.

Mindez azért érdekes, mert a Nemzeti Védelmi Szolgálat korábban azt közölte: a környezettanulmányon kutatást nem végeznek. Fülöp Attila államtitkár szerint annak a gyermekvédelemben dolgozónak, aki nem írta alá az adatlapot az életvitele ellenőrzéséhez, van takargatnivalója, sőt veszélyes a gyerekekre.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Félelmet keltett a nevelőszülőkben a vizsgálódás

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Nyakunkon az uniós inkasszó

HATÁRIDŐ Lejárt kedden a kormány menekültügyi szabályai miatt kiszabott 200 millió eurós, nagyjából 80 milliárd forintnyi uniós bírság megfizetésére szabott határidő. Ha a kabinet nem fizet, az EB napokon vagy heteken belül megkezdi a kamatokkal terhelt összeg levonását a Magyarországnak járó uniós támogatásokból. A büntetést azért kapta a kormány, mert nem hajtotta végre az Unió Bíróságának korábbi ítéletét, amely arra kötelezte, hogy hozza összhangba a magyar migrációs és menekültügyi rendszert az uniós előírásokkal. Orbán Viktor többször kifejtette: nem fizetnek, mert a bíróságot igazságtalannak tartják.

BŐVEBBEN A 4. OLDALON

Civilek, cserkészek, katonák

PART Nagy erőfeszítésekkel készültek a lapunk által megkeresett Duna menti településeken tegnap az áradásra, és a polgármesterek szerint amit lehetett, azt megtették a tetőzés előtt.

F. SZABÓ KATA, FRANK ZSÓFIA

– Budakalászon mintegy ötezer homokzsákot töltöttek meg a Vízügyi Igazgatóság árvízvédelmi szakembereinek irányításával a kirendelt katonák, civil önkéntesek, a városgazdaság és a városrendészet munkatársai és cserkészek, összesen körülbelül 150-en – nyilatkozta lapunknak Péterffy Gábor, a budakalászi önkormányzat kabinetvezetője. Ő úgy kalkulált, ha délutánra minden homokzsák a helyére kerül, nyugodtan várhatják a szombatra jelzett tetőzést.

„Budakalászon 266 olyan ingatlan van az üdülőterületen, amely hullámtérbe, vagyis a Duna és a gát közötti területre épült, ezeket várhatóan érinteni fogja az árvíz. Ezeknek az ingatlanoknak 150 állandó lakója van, az ő védelmükről és elhelyezésükről igyekszünk gondoskodni" – mondta Péterffy, és hozzátette, az itt élők vagy nyaralóval rendelkezők számára az önkormányzat a saját forrásból több ezer homokzsákot osztott szét, míg a partszakasz védelme állami feladat.

A Komáromhoz közeli Dunaalmáson szombat óta folyamatosan zajlik a munka, Makay Tibor polgármester elmondása szerint eddig mindennap körülbelül 150 önkéntes is segítette a munkát. Keddi állás szerint 500 tonna homokot zsákoltak be, amelynek eredményeképpen mintegy 46 ezer zsákot építettek be a gátakba. Három helyszínen belterületen is kell védekezniük, a vasúti töltés alatti átjárókat lezárták vagy gátat építettek mellé, így védve a töltés túloldalán található házakat. „A negyedik kritikus helyszín az Által-ér mederszakaszán van, itt az önkormányzat közösen védekezik az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal, éppen most épül egy 400 méteres mobilgátszakasz, ami további 400 homokzsákkal lesz megerősítve" – mondta Makay Tibor. A polgármester bizakodó, mert a szakemberek a péntek reggel 7 órára becsült tetőzést 8 méteres szinten kalkulálják, a település védekezési magassága pedig 8 méter 30 centi, vagyis van még „tartalék" a gátakban. „A probléma csak az, hogy az apadás lassú lesz, napokig nagyon magas marad a vízállás, a gátak átázása és hosszú távú többletterhelése hordoz magában veszélyeket" – tette hozzá a településvezető, aki még nem számolta ki, hogy mennyibe kerül Dunaalmásnak az árvízi védekezés, de a költségek nagy része vis maior támogatásként visszaigényelhető lesz.

Neubauer Rudolf, Kismaros polgármestere elárulta, minden önkormányzatnál a település sajátosságait figyelembe véve a védekezési vagy veszélyelhárítási tervben határozták meg, milyen anyagból mekkora készleteket kell tárolni. Kismaros épp ezért az első 30 ezer zsákot saját készletből tudta megoldani, múlt hét végén már a környező építőanyag-kereskedőkkel, bányákkal, fuvarosokkal elindult a homokszállítás is. Vasárnap pedig az önkormányzat megküldött igényei alapján az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) elkezdte küldeni a további zsákokat, amiből így további 100 ezer érkezett. A szükséges fóliákat, ami az átszivárgások ellen véd, az önkormányzat már a hétvégén megvásárolta – tájékoztatta lapunkat Neubauer Rudolf. Kismaros egyébként 600 méteren védekezik, a polgármester tájékoztatása szerint 250-en vannak a védekezési vonalon, köztük a honvédség és a katasztrófavédelem emberei is. Mint mondta, nagyon magas a civil részvétel is, még Budapestről is érkeznek, amire szükség is van, mivel a település egy kritikus szakaszán csak kézi erővel tudnak védekezni. „Körülbelül tízezer homokzsákot csak csatárláncban tudunk eljuttatni a megfelelő helyre."

Leányfalun már vasárnap nekiláttak a munkálatoknak, hétfőn pedig megérkeztek a vízügy és a katasztrófavédelem emberei is. Az ő irányításukkal megindult a veszélyeztetett részek kijelölése. Az egyik legfontosabb védendő terület a 11-es főút, mivel a Szentendrei-szigetet csak erről a főútról leágazó mellékúton keresztül lehet megközelíteni. Adorján András, a település polgármestere elárulta, kedd reggel 75 katona érkezett, akik a Ludovika harmadéves hallgatói, ők építik a 11-es út legmélyebb pontján a gátat, őket éjjel másik 75 katona váltja. A munkálatokat 110-120 önkéntes is segítette, köztük a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium negyven dolgozója és maga Navracsics Tibor miniszter is. „A település összefogott, a helyi vállalkozók rögtön felajánlották a segítséget, valaki ételt, van, aki kávét hoz. A munkálatok helyszíneire mobilvécéket hozattunk. Van egy kritikusabb része a településnek, az utat, ahol meg lehet közelíteni a vízparti házakat, már elöntötte a víz. Az ott lakókat szórólapon időben tájékoztattuk, kértük, költözzenek ki az ingatlanokból, mert hamarosan az áramot is központilag lekapcsolják. A költözésben is segítünk. Egy helyi vállalkozó felajánlott három motorhajót, a Vadkacsa Gyermek Vízi Flotta segíti a járőrözést, de a rendőrség is segítséget nyújt" – mondta Adorján András.

Az egyik leginkább veszélyeztetett település Kisoroszi, amit akár hat-nyolc napra is elzárhat az ár, itt az önkormányzat ételt, orvosi és tűzoltói ügyeletet biztosít ez idő alatt, vészhelyzet esetén pedig motorcsónakkal lehet majd elhagyni a települést. Mint azt Molnár Csaba korábban elmondta, a lakosok maguk dönthetnek, hogy elhagyják, részlegesen kipakolják otthonukat vagy homokzsákokkal és fóliákkal védekeznek. Az önkormányzat minden esetben segít nekik.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Gyorsan emelkedik a Duna vízszintje, de a gátakat is hatékonyan magasítják a veszélyeztetett területeken

AKADÁLY

NEUBAUER RUDOLF:
Tízezer homokzsákot csak csatárláncban tudunk eljuttatni a megfelelő helyre

SEGÍTŐK

ADORJÁN ANDRÁS:
75 katona érkezett, akik a Ludovika harmadéves hallgatói

ERŐSÍTENEK

MAKAY TIBOR:
Dunaalmáson már 46 ezer zsákot építettek be a gátakba

Számháború a honvédekkel

Már csaknem 1400 katona segíti az árvíz elleni védekezést – mondta Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter tegnap. Magyar Péter – aki a korábbi napokhoz hasonlóan tovább lapátolt – ugyanakkor továbbra is kevesli a kivezényelt katonák létszámát. Nem érti, a kormány miért csak „1400 katonát tud/akar az árvízi védekezésbe bevonni az egyik legsúlyosabb dunai árvíz idején". Többek között azt tudakolta, „miért hazudozott Dömötör Csaba államtitkár vasárnap este 17 ezer katona mozgósításáról", pontosan hány kivezényelhető katonája van a Magyar Honvédségnek, igaz-e, hogy jelenleg a védelmi munkálatok helyett a Bakonyban gyakorlatozik a honvédség jelentős része. (Lapunk több kérdést is feltett tegnap a honvédelmi tárcának, de estig nem érkezett válasz.) Magyar Péter úgy tudja, a 12 ezer önkéntes tartalékosnak csak hétfőn ment ki az első üzenet az árvízi feladatvállalásról. A vitába Orbán Viktor is beszállt: Facebook-oldalán katonákkal pózol egy „Van elég legény a gáton" felirattal ellátott fotón.

Ausztriában most az olvadástól tartanak

ÁRADÁS Ausztriában, Csehországban, Lengyelországban és Romániában összesen már 21 ember vesztette életét az áradások következtében. Ausztriában tegnap megtalálták az árvíz ötödik halálos áldozatát. Hivatalos közlés szerint 26 város továbbra is el van vágva a külvilágtól. Az egész országban lezárták a hajóforgalom elől a Dunát. Bár a vízszint lassan csökken, továbbra is bizonytalan a helyzet, mert jelentős mennyiségű hó esett a napokban, és a hőmérséklet emelkedése miatt megindult az olvadás. A Duna már a teljes lezárás előtt is csak a felső- és alsó-ausztriai határon lévő Ennshafen-Wallsee állomásig volt hajózható. Kedden 70 személyhajó és 70 teherhajó tartózkodott a lezárt területen.

Az elmúlt napok heves viharai után az érintett tartományok nagy részében lassan enyhül a helyzet. Továbbra is fennáll azonban a veszélye annak, hogy egyes helyeken a víz áttör a gátakon, illetve jelentős a földcsuszamlások kockázata is. Egyelőre nem tudni, mekkora az anyagi kár, különösen Alsó-Ausztria szenvedte meg az elmúlt napokat. Karl Nehammer kancellár elmondta, hogy a kormány 75 millió eurós azonnali gyorssegélyről döntött. Az osztrák hadsereg mintegy ezer katonája is segít a mentési munkálatokban.

Délnyugat-Lengyelországban nagy területek vannak még víz alatt. A rendőrség közölte, két újabb halálos áldozatot talált az árterületeken. A legfrissebb előrejelzések szerint az Odera várhatóan csütörtökön vagy pénteken éri el Wroclawnál a legmagasabb vízszintet. Nysa kisvárosában, Wroclawtól mintegy 90 kilométerre délre kis híján átszakadt a gát. Keddre virradóra a város lakosai segítettek a mentőalakulatoknak, hogy homokzsákokkal erősítsék meg a gát veszélyeztetett részét. „Körülbelül 2000 ember volt a gáton: nők, férfiak, gyerekek és idősek" – mondta Kordian Kolbiarz polgármester, hozzátéve, hogy élőláncot alkottak a homokzsákok szállítására. Az akció sikeres volt – legalábbis egyelőre.

FOTÓ: AFP/MANFRED FESL

Sokfelé még járhatatlanok az utak Ausztriában, de javul a helyzet

A Cseh Köztársaságban sok helyen továbbra is a legmagasabb riasztási szint van érvényben. Az északcsehországi Usti nad Labem városában, a német határ közelében az Elba vízszintje kedd este érte el a legmagasabb szintet. Dél-Csehországban a körülbelül hat négyzetkilométer kiterjedésű Rosenberg-halastónál kritikus a helyzet: fél, hogy a víz kiönt a medréből. Ez pedig drámaian súlyosbítaná a helyzetet a Luznice folyó mentén.

Kelet-Románia vízzel elárasztott területein jelenleg is zajlanak a mentési munkálatok. Körülbelül 6000 házat sújtottak az áradások, többnyire távoli falvakban. Sok lakóhely teljesen megsemmisült, emberek ezrei vesztették el minden vagyonukat. Számos házból kell kiszivattyúzni a vizet és el kell távolítani az iszapot. A tűzoltóság parancsnoksága további ezer segítőt küldött az ország minden tájáról a régióba, és több száz katonát is bevetettek. Azt is tervezik, hogy a galaci, szigorúan őrzött börtön foglyait is segítségül hívják.

A szlovák fővárosban, Pozsonynál keddre virradó hajnalban 970 cm-nél tetőzött a Duna. Bősön és Dunacsúnon keresztül jelenleg elképesztő mennyiségű víztömeg zúdul át másodpercenként. Nyugat-Szlovákiában továbbra is harmadfokú árvízkészültség van. Szlovákiában egyelőre 20 millió euróra (nagyjából 8 milliárd forintra) becsülik az árvíz okozta károkat.

RÓNAY TAMÁS

„Nagykoalíció” a gátak körül

BUDAPEST Versenyt futnak az idővel a dunai árhullámra készülve a Római-parton és környékén is, ahol hemzsegnek az önkéntesek és bőven vannak politikusok is.

BATKA ZOLTÁN

Javában folyt a munka még tegnap délután is a Római-parton, ahol az áradás miatt – sok más helyszínhez hasonlóan – versenyt futottak az idővel. A víz több helyen megjelent a sétányon, volt, ahol csak pár arasznyira a kertektől. A sietség oka, hogy ma reggel minden bizonnyal már bokáig érő vízben kellene gátat építeni.

A pünkösdfürdői gát tövénél mérce jelzi az eddigi árvízszinteket, a tetején van a 2013-nagy áradás nyomasztóan magas szintje. Ez a szemközti, nemrég épült luxuslakások első emeletének az erkélyéig ér. A háznál már tucatjával dolgoznak munkások, hogy még azelőtt megállítsák a vizet, hogy betörne a garázsokba. Bár – mint a helyszínen elmondták – a kivitelező „bekalkulálta” ezeket az áradásokat, azaz a környékbeli házak zömének az alapjai árvízbiztosak, de nem tudni, hogy mi történik, ha sokáig áznak.

Márpedig láthatóan a katasztrófavédelem is arra készül, hogy a Duna, illetve a Királyok útja-Nánási út (ahol a gát van) közötti terület lakóingatlanainak a nagy részét elönti a víz. A védvonal betonkapuit agyagos földdel töltötték fel és döngölték le. A gáton túl, a Duna felé eső részen a lakosok külön-külön védik a házukat. Az újpesti vasúti híd és Pünkösdfürdő közötti területen hemzsegnek az önkéntesek, közöttük a politikusok is. Ottjártunkkor a Duna parti Divinus Hotel előtt dolgozott Bús Balázs volt óbudai fideszes polgármester, mellette mi hazánkos aktivisták adogatták a homokzsákot, de egy utcával odébb Kunhalmi Ágnesbe (MSZP) és Szabó Tímeába (Párbeszéd) botlottunk, akik Béres András párbeszédes politikussal és néhány aktivistával érkeztek. A következő utcában Tisza párti aktivistákat látunk, (mint elmondták, a pártelnök Magyar Péter is itt lapátol a közelben), de látták Karácsony Gergely főpolgármestert is a helyszínen a helyi vízügyesekkel, illetve Gyurcsány Ferenc DK-s pártvezető is feltűnt az önkéntesek között, majd lapátot ragadott.

Védik a Margit-szigetet is, a fővárost várhatóan péntek este vagy szombat hajnalban éri el a legmagasabb ár

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A Navracsics-féle közigazgatási tárca néhány hivatalnoka is megjelent önkéntes munkára – mondták lapunknak a Római-parton.

A politikusokon túl nagyon sok „sima” önkéntes is érkezett a Római-partra és környékére. Az egyik helyszínen elmesélték, hogy a Navracsics-féle közigazgatási és területfejlesztési minisztérium néhány hivatalnoka jelent meg önkéntes munkára. Kedd délután a területen nem találkoztunk katonákkal, a Római-part vízvédelmi munkálatait ekkor szinte kizárólag a helyi civilek, önkéntesek – közöttük politikusok – végezték, hordták az immáron az óbudai önkormányzat által is leszállított homokzsákokat. Mint a helyiek elmondták: sokadjára élik meg az áradást, lassan életük részévé válik, hogy évente kell készülni egy-egy árhullámra, és tízévente egy igazi nagy, 800 centimétert meghaladó áradásra.

A fővárosban a rakpartokat már hétfőn lezárták az autóforgalom elől, de a kerékpárosok és a gyalogosok tegnap még használhatták azt, igaz, nem sokáig, mert a víz ottjártunkkor már csak néhány centire hullámzott a rakpart szintjétől. A városban, mint minden áradás, ez is közösségi élmény lett: a rakparton mindenfelé korzózókat, futókat és főleg versenybringásokat lehetett látni. A dunai árhullám miatt a BKV leállította 10 hajóját, és lezárta 17 kikötőjét. Ma lezárják a H5-ös HÉV alagúti szakaszát, a szerelvények a Batthyány tér helyett csak a Margit híd budai hídfőig járnak. Közben a politikusok közlekedési javaslataiból sem volt hiány: Szentkirályi Alexandra visszalépett főpolgármester-jelölt, a Fidesz budapesti elnöke azt vetette fel, hogy a rakpartok lezárása idején mindenki ingyenesen használhassa a BKK járatait, a DK pedig a személyautók előtt nyitná meg ideiglenesen a Lánchidat. Az árvíz péntek este vagy szombat hajnalban tetőzhet Budapesten.

Lezárják ma a H5-ös HÉV alagúti szakaszát, a szerelvények a Batthyány tér helyett csak a Margit híd budai hídfőig járnak.

Még a gyerekszobában is fegyvert kerestek

ELLENŐRZÉS Ha még több szakember távozik a gyerekvédelemből, az intézményben dolgozók már beosztást sem tudnak írni – állítják a területen dolgozó, lapunknak nyilatkozó szakemberek. Nevelőszülők pedig a kifogástalan életvitel ellenőrzéséről osztottak meg újabb részleteket.

„Egyszerűen lövésük sincs, hogy mit kezdjenek a gyermekvédelemmel. (...) A döntési helyzetben lévőknek nincs szociális területről származó diplomájuk, mégis egyeztetések nélkül utasítják a végzettséggel és tapasztalattal rendelkező kollégákat, mit hogyan kell csinálni.” Ez csak egy reakció a gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár lapunknak küldött, tegnap megjelent válaszaira. Fülöp Attilát – akinek egyébként pénzügyi és programozói végzettsége van – többek között a kifogástalan életvitellel összefüggő vizsgálatról kérdeztük. Az államtitkár szerint az a gyermekvédelemben dolgozó, aki ezt nem írta alá, az el akarja rejteni, hogy alkalmatlan az állami gondozásban lévő gyermekek nevelésére, „másképpen, sarkosabban: veszélyes a gyerekekre”, és „jobb, hogy önként távozott”.

– Nem ezért hagyták ott a pályát, ezt az államtitkár is tudja, csak ezt kell mondania. Semmi gond, hiszen ebből él – fogalmazott a lapunkat megkereső, de még így is névtelenséget kérő pályaelhagyó, aki korábban évtizedekig a gyermekvédelemben dolgozott, egyetemi végzettséggel. Mint kifejtette, a felmondások valódi oka a megalázóan alacsony fizetés. A pedagógus besorolású kollégák bére valóban magasabb lett, ám ez bérfeszültséget okozott, hiszen a terepen dolgozó szakemberek ebből nem részesültek. Kiégés és túlterheltség jellemző, az infrastruktúra hiánya drámai, a gyermekvédelmi gyámok például saját autójukkal közlekednek napi több száz kilométert a gyerekekhez – tette hozzá.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Több nevelőszülő is kiakadt Fülöp Attila szavain, és másról számoltak be, mint az államtitkár

Egy másik, szintén pályaelhagyó pedig az írta lapunknak: „Tegnap az egyik volt kollégám kikelt magából, hogy csak azért nem mond fel, mert a helyére nem jelentkezik majd senki, így a gyerekek hónapokig törvényes képviselő nélkül maradnak. Hozzátette: ha bármelyik területi gyermekvédelmi szolgálattól egyszerre három gyám távozik, az azt jelenti, hogy minimum 100 gyereknek nem lesz teljes értékű törvényes képviselője. Helyettes gyámot ugyan kijelölnek, de neki nincs látogatási kötelessége. „Ha bármelyik szakellátásos intézményből csak egyetlen ember felmond, már heti beosztást sem tudnak írni.”

Nevelőszülők is reagáltak, ők a rendőri környezettanulmányhoz szóltak hozzá. Az államtitkár szerint ugyanis a rendőrök a helyszíni adatgyűjtést úgy végzik el, hogy „előre megbeszélt időpontban találkoznak az érintettel egy beszélgetésre, illetve a szomszédjaival is beszélnek”.

– Nem egy kedélyes találkozó volt – írta lapunknak a nevelőszülő –, „a rendőrök megkérdezték, tagadom-e, hogy valamilyen náci vagy szélsőséges szervezet tagja vagyok. Azután azt mondták, megnézik, milyen oldalakra vagyok bejelentkezve a Facebookon. Konkrétan rákérdeztek, van-e fegyverem, amit a gyerek szobájában is kerestek. Amikor az értesítést megkaptam, gondoltam, lazán veszem ezt a vizsgálódást, de amikor itt voltak, már nagyon féltem.”

„A rendőrök azt mondták, megnézik, milyen oldalakra vagyok bejelentkezve a Facebookon” – írta egy nevelőszülő.

Egy másik nevelőszülő azt mesélte, hogy a rendőrök elkérték a nevelt gyerekek hivatalos iratait is, és kinyitogatták a szekrényeket. „Nevelőszülőtársam meg azt mondta, nála a rendőrök a szomszédoktól azt kérdezték, hallanak-e tőlem kiabálást, láttak-e már részegen, meg hogy volt-e már nálam rendőri intézkedés.” Olyan, mintha bűnözők után nyomoznának, házkutatást tartanának – írta. Noha nem először írunk hasonló esetekről, az NVSZ korábban azt közölte: a környezettanulmányon a védelmi tisztek kutatást nem végeznek, így a fiókokba, szekrényekbe nem néznek be.

Mint arról lapunk elsőként beszámolt, a 4241 alkalmazott bő 6 százaléka, 265 munkavállaló már biztosan távozik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartása alatt működő intézményekből, 5887 nevelőszülő közül pedig 113-an biztosan felhagynak hivatásukkal a kifogástalan életvitel ellenőrzése miatt. Fülöp Attila szerint viszont a kifogástalan életvitel ellenőrzése évek óta bevett, világos és átlátható gyakorlat a rendvédelemben, majd feltette a kérdést: „Miért ne alkalmaznánk ezt azoknál, akik a legkiszolgáltatottabb gyerekek életét irányítják, alakítják, terelik?” A létjogosultságát mindenesetre megkérdőjelezi, hogy az államtitkár tájékoztatása szerint az NVSZ 2291 ellenőrzést fejezett be, és mindösszesze 4 esetben javasolta a kifogásolható életvitel megállapítását, „a büntetett előéletre vonatkozó adatok alapján”. Ám ezek az információk az adatbázisból személyes találkozó nélkül is rendelkezésre állnak.

MUHARI JUDIT

Nincs pénz a tanárok iskolakezdési támogatására

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Lapunkhoz eljutott a Szombathelyi Tankerületi Központ iskolaigazgatóknak címzett levele, amelyben arról írtak, nagy számban érkeztek be hozzájuk kérelmek pedagógusoktól, melyekben az iskolakezdési támogatást igényelték. Az intézményvezetőktől azt kérték, tájékoztassák az érintetteket, hogy a tankerületi központ költségvetésében nem áll rendelkezésre erre a célra elkülönített forrás. Hozzátették, a béren kívüli juttatások egyébként is a munkáltató mérlegelési jogkörébe tartoznak, vagyis nem járnak automatikusan. – Ha az illetményen kívüli juttatásokra költségvetési fedezet biztosított lesz, a kérelmek benyújtásának lehetőségéről értesíteni fogjuk a kollégákat – írták. Értesüléseink szerint mindez nem vonatkozik a tankerületi központ közvetlen dolgozóira, ők, ha igényelték, kaphattak támogatást.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A pedagógusoknak is járna a segítség, de hiába kérik

A Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) elnöke, Totyik Tamás lapunknak azt nyilatkozta, nem egyedi esetről van szó, a PSZ-hez is érkeztek jelzések más tankerületekhez tartozó pedagógusoktól. – A Szombathelyi Tankerületi Központ legalább levelet írt, máshol ez sem történt meg – mondta. Hozzátette: nem érti, erre miért nem különítettek el forrásokat, hiszen a tanévkezdés egy előre jól megtervezhető időszak. Az idő viszont fogy, az iskolakezdési támogatásokat szeptember 30-áig lehet igényelni. A PSZ elnöke arra biztat minden érintett pedagógust, jelezzék minél többen az igényüket a támogatásra.

A támogatásokkal kapcsolatban érdeklődtünk a Szombathelyi Tankerületi Központnál és a tankerületekért felelős Klebelsberg Központnál, de cikkünk írásáig nem reagáltak megkeresésünkre.

JUHÁSZ DÁNIEL

LAPSZÉL

Vita nincs, lapátolás van

Nem vitázik csütörtökön a köztévében Orbán Balázzsal, a kormányfő politikai igazgatójával Magyar Péter, így döntött a TISZA Párt elnöke. Az ellenzéki politikus Orbán Balázsnak címzett üzenetében úgy indokolta a visszautasítást: „Köszi, hogy szeptember 19-re intéztél egy talit kettőnknek, de talán hallottál róla, hogy jelenleg az egész ország (talán lassan a kormány is) a valaha volt egyik legsúlyosabb dunai árvíz elleni védelmi munkálatokon dolgozik. Így tesz a TISZA Párt több mint ezer önkéntese és jómagam is.” NÉPSZAVA

Önként ment a melegpartiba

FOTÓ: MTI/LAKATOS PÉTER

„Bese Gergő végig magánál volt, és tudta, hogy milyen eseményen vesz részt” – ezt állította az RTL Híradónak annak a melegpartinak az egyik résztvevője, amelyen videó készülhetett a botrány miatt felfüggesztett plébánosról. A híradó emlékeztetett, hogy a kormányt támogató NER-pap családja korábban azt mondta, becsapták, bekábítószerezték Bese Gergőt, mielőtt intim helyzetben videók készültek róla. Maga Bese azt állította: „Rászedtek, naivságomat kihasználták, és elveszítettem a józan ítélőképességem.” NÉPSZAVA

Pert vesztett Orbán Viktor

Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék után a Fővárosi Ítélőtábla is elutasította Orbán Viktor miniszterelnök keresetét, amit az Economx című gazdasági portál ellen nyújtott be – írta a Media1. Orbán azért indított sajtópereket, többek között az Economx ellen, mert sok lap szemlézett egy őt kínosan érintő, nagy visszhangot kiváltó interjút. Hans Reisch, a SPAR vezérigazgatója a Lebensmittel nevű osztrák élelmiszeripari lapban azt mondta: Orbán oligarchái miatt menekít ki tőkét Magyarországról. Kijelentette, hogy a kormányfő „kérte a kereskedelmi multitól, engedje meg rokonának, hogy befektessen a magyar leányvállalatba”. NÉPSZAVA

Jön az uniós inkasszó

LEJÁRT A HATÁRIDŐ Napokon belül elkezdheti csökkenteni a Magyarországnak járó EU-s támogatásokat az Európai Bizottság, ha nem fizeti ki a kormány a korábban kiszabott 200 millió eurós bírságot.

HALMAI KATALIN
STRASBOURG

Lejárt kedden a határidő a 200 millió eurós, nagyjából 80 milliárd forintnyi uniós pénzbírság megfizetésére. A kormány eddig kapott haladékot az Európai Bizottságtól (EB), hogy átutalja a pénzt az uniós kasszába. A büntetést azért kapta, mert nem hajtotta végre az Európai Unió Bíróságának (EUB) korábbi ítéletét, amely arra kötelezte, hogy hozza összhangba a magyar migrációs és menekültügyi rendszert az uniós előírásokkal. A bírói testület ezért június 13-án egy összegben 200 millió euróra büntette az Orbán-kormányt, és előírta, hogy a döntése megszületésétől a jogsértés megszüntetéséig tartó időszak alatt fizessen naponta egymillió eurót, azaz négyszázmillió forintot.

A keddi határidőig csak az átalányt kellett volna kifizetni, a napi bírsággal kapcsolatban a hatóságok fizetési felszólítást nem, csak levelet kaptak Brüsszeltől, amelyben az uniós testület arról érdeklődik, sikerült-e megszüntetni a bíróság által nehezményezett jogsértést. A kormány egyelőre erre sem válaszolt.

Ha nem fizeti ki a 200 milliós pénzbírságot, az EB napokon vagy heteken belül megkezdi a kamatokkal terhelt összeg levonását a Magyarországnak járó uniós támogatásokból.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Orbánék bosszúból azzal fenyegetőznek, hogy buszszal visznek menekülteket Brüsszelbe

Orbán Viktor és a kormány többi tagja többször kifejtette, hogy Magyarország nem hajlandó kiegyenlíteni a bírságot, amit igazságtalannak tart egy olyan tagállammal szemben, amely hatékonyan védi az EU külső határait. Csakhogy a pénzbüntetésnek semmi köze a határvédelemhez, sokkal inkább a migránsok jogainak törvénytelen korlátozásához, ami miatt az EUB elmarasztalta a magyar hatóságokat. Orbánék azzal is fenyegetőznek, hogy bosszúból az „illegális migránsokat” buszokra ültetik és elszállítják Brüsszelbe. Kérdés azonban, honnan szereznék az utasokat: egy menekültügyi szakember lapunknak azt mondta, tavaly november óta a migráció fő útvonalának számító Szerbia felől gyakorlatilag lehetetlen megközelíteni a magyar határt.

III/III, UD Zrt., Szuverenitásvédelmi Hivatal

PÁLYAÍV – Komoly feladatokhoz komoly emberek kellenek – így indokolta Lánczi Tamás, a Szuverenitásvédelmi Hivatal elnöke, miért Horváth József nyugállományú vezérőrnagy vezetésével alakult meg a Szuverenitásvédelmi Kutatóintézet, amely „beazonosítja és föltérképezi a Magyarország önazonosságát veszélyeztető cselekedeteket, befolyásolási praktikákat”. Lánczi szerint az intézet élére olyan embert kerestek, „akinek évtizedes, mély tapasztalata van arról, hogyan kell Magyarország szuverenitását megvédeni”, így esett a választás Horváth Józsefre, a katonai titkosszolgálatok korábbi főigazgató-helyettesére, a kormányközeli Alapjogokért Központ biztonságpolitikai tanácsadójára.

A nyugalmazott vezérőrnagy számára nem ismeretlen terep a politika: a szocializmusban 1985-től a Belügyminisztériumban dolgozott a III/III egyik alosztályán, s a rendszerváltás után is a szolgálatok kötelékében maradt egy ideig. Az első Fidesz-kormány idején Kövér László titkosszolgálati miniszter és államtitkára, későbbi utódja, Demeter Ervin szakértőjeként dolgozott, végül a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) főigazgató-helyettesévé lépett elő. A szocialisták és az SZDSZ 2002-es kormányalakítása után távoznia kellett, ekkor alapította meg 2005-ben hajdani titkosszolgálati kollégájával, Tóth Jánossal az UD Zrt.-t.

A cég elvileg őrzésvédelemmel és adatfeldolgozással foglalkozott, ám 2008-ban az NBH akkori vezetője, Laborc Sándor feljelentést tett az UD Zrt. két vezetője, valamint a cégnek dolgozó két korábbi titkosszolga munkatárs ellen lőfegyverrel visszaélés, magántitok jogosulatlan megismerése és államtitok megsértése gyanújával. A Nemzeti Nyomozó Iroda államtitoksértés, magántitok jogosulatlan megismerése és számítógépes rendszer feltörése miatt ismeretlen tettes ellen indított nyomozást, melyet azonban – hivatalosan eredmény hiányában – gyorsan lezártak, még azt sem vizsgálták, miért készített a cég közel 80 személyről környezettanulmányt, miért akart lehallgatni egy fővárosi ügyvédi irodát vagy éppen hogyan – és miért – szerezték meg az egyik biztosítótársaság biztosítottjainak adatait. Ezek után robbant az igazi bomba, ismeretlenek ugyanis eljuttattak egy CD-t Dávid Ibolya akkori MDF-elnöknek, melyen Tóth János Csányi Sándor OTP-vezérigazgatóval beszélgetett, s az NBH hallgatta le őket. Tóth arról kérdezte Csányit, teljesítsen-e állítása szerint fideszes körökből érkezett felkérést, hogy szerezzen kompromittáló anyagokat Dávid Ibolyáról, ugyanis a Fideszben többen inkább Almássy Kornél korábbi MDF-alelnököt látták volna szívesen a Fórum elnöki székében. Az ügyben több feljelentés született pró és kontra, az ügyészség egyre több szocialista politikust – például Szilvásy György akkori titokminisztert – is belekevert, Dávidot – és Herényi Károlyt – szinte minden szereplő beperelte hitelrontásért, illetve az ügyészség is vádat emelt ellenük. Az évekig tartó, többször megismételt eljárásra kötelezett perek során végül Dávidot és Herényit ítélte el a bíróság jogerősen, mindkettejüket megrovásban részesítette.

Horváth József nyugállományú vezérőrnagy számára nem ismeretlen terep a politika

FORRÁS: LÁNCZI TAMÁS FACEBOOK-OLDALA

Horváth József karrierjét az UD Zrt.-ügy nem befolyásolta, a 2010-es kormányváltás után két éven át a Katonai Biztonsági Hivatal, majd 2012–2013 között a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyetteseként, azután biztonságpolitikai szakértőként dolgozott, s 2019-ben csatlakozott az Alapjogokért Központhoz. VAS ANDRÁS

Visszalépés a Várhelyinek felajánlott uniós biztosi poszt

TISZTSÉGEK Ursula von der Leyen újrázó elnök bemutatta a következő Európai Bizottságot, amelynek 21 új tagja lesz, feltéve, ha az uniós képviselő-testület is úgy akarja.

HALMAI KATALIN
STRASBOURG

Várhelyi Olivér magyar biztos a következő öt évben az egészségügygyel és az állatjóléttel foglalkozna – így döntött Ursula von der Leyen, a jelenlegi és a következő Európai Bizottság (EB) elnöke. A német politikus kedden az Európai Parlamentben (EP) bemutatta a következő EB összetételét, amelyről majd az Európai Parlament mondja ki a végső szót. A képviselők minden jelöltet meghallgatnak és értékelnek, mielőtt döntenének a teljes grémium jóváhagyásáról. Többségi döntéssel akár meg is buktathatják a nekik nem tetsző jelölteket, ami elhúzhatja a Bizottság november 1-jére tervezett hivatalba lépésének folyamatát. Az EP-ben kínos meghallgatás vár a magyar jelöltre is, akinek a megerősítése korántsem garantált.

Ursula von der Leyen javaslata szerint a biztosi testület jelentősen átalakulna, a munkát hat ügyvezető alelnök – négy nő és két férfi – irányítaná, akik a kontinens földrajzi és politikai sokszínűségét képviselik. A 27 tagú grémiumban mindössze hatan lennének olyanok, akik jelenleg is biztosok. A teljes kollégium többsége a mérsékelt jobboldali Európai Néppárt (EPP) soraiból kerül ki. Ügyvezető alelnöki pozíciót, ráadásul több száz milliárd euró felzárkóztatási pénz feletti ellenőrzést kapna a neofasisztából olasz kormányfővé avanzsált Giorgia Meloni jelöltje és párttársa, Raffele Fitto, ami egyelőre elfogadhatatlannak látszik néhány baloldali parlamenti párt számára.

FOTÓ: AFP/FREDERICK FLORIN

Az Európai Bizottság elnöke és a leendő biztosok. Újrakeverték a lapokat

– Az új Bizottság tagjai munkájukban Európa versenyképességének javítását, a gazdaság karbonmentesítését és a digitalizáció előmozdítását fogják szem előtt tartani – közölte az EB összetételét bemutató strasbourgi sajtótájékoztatóján a bizottsági elnök. Három nagy tagállam – Spanyolország, Olaszország és Franciaország – képviselői felügyelhetik a legfontosabb tárcákat: a versenypolitikát, az állami támogatásokkal kapcsolatos politikát, a támogatási és iparpolitikát. Újdonság, hogy külön biztosa lesz a védelempolitikának, a mediterrán országokkal fenntartott kapcsolatoknak – ami elsősorban a migráció visszaszorítása miatt fontos – és a lakhatásnak.

Az egészségügyi és állatjóléti tárca visszalépés Várhelyi Olivér számára, aki jelenleg a bővítésért és a szomszédságpolitikáért felel a brüsszeli testületben. Megfigyelők azonban eleve nem vártak ütős megbízatást az uniós intézményekkel folyamatosan harcban álló magyar kormány kiszemeltjének. A bizottsági elnök az egészségügyi biztos feladatkörévé tenné az Európai Egészségügyi Unió kiteljesítését, ami egyebek között a legfejlettebb kezelésekhez való hozzáférés javítását jelenti. Rábízná a kritikus gyógyszerekről szóló törvény kidolgozását, amelynek célja a gyógyszerek és orvostechnikai eszközök súlyos hiányának kezelése. Ezenfelül Várhelyi dolga lenne a gyógyszeripari reform befejezése, a rák elleni európai terv végrehajtásának biztosítása és az élelmiszerbiztonsági előírások végrehajtásának figyelemmel követése.

> A 27 tagú grémiumban mindössze hatan lennének olyanok, akik jelenleg is biztosok.

A második Von der Leyen-Bizottság egyik fontos prioritásának tekinti a jogállamiság tiszteletben tartását, derült ki az elnöknek a leendő biztosokhoz írt leveléből. Akárcsak a mostaninak, az új EB-nek is két tagja foglalkozna a demokrácia és a jogállamiság előmozdításával az Európai Unióban: a finn Henna Virkkunen ügyvezető alelnökként, az ír Michael McGrath pedig biztosként. Mindkét politikus újonc, és olyan tagállamot képvisel, amely az uniós értékek tiszteletben tartásának egyik legharsányabb szószólója a kormányközi EU Tanácsban. Feladatuk lenne például a jogállamisági jelentések elkészítése és kiegészítése, a jogállamiságot rendszerszinten sértő tagállamok elleni hetes cikkelyes eljárás megerősített alkalmazása.

A várhatóan késő ősszel felálló uniós testületben Donald Tusk lengyel kormányfő bizalmasa, Piotr Serafin vinné a költségvetési ügyeket. „Ön biztosítani fogja, hogy a jogállamiság tiszteletben tartása továbbra is elengedhetetlen legyen az uniós források eléréséhez, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli költségvetésben", írta a neki címzett levelében Ursula von der Leyen.

Lassúbb növekedés, némi kiigazítással

PROGNÓZIS A magyar gazdaság lehetőségeit középtávon az amerikai elnökválasztás eredménye, az ott várható gazdaságpolitika, valamint a német ipar gyengélkedése határozza meg – hangzott el az Equilor Befektetési Zrt. sajtótájékoztatóján. Kettősség figyelhető meg a kontinensen: a korábbi éltanuló Németország továbbra is szenved a gyenge ipari teljesítménye miatt, amit a magas energiaárak mellett az újonnan megjelenő autóipari versenytársak is okoznak. Ezzel szemben a korábbi problémás dél-európai országok jól teljesítenek: különösen igaz ez Spanyolországra, ahol idén 3 százalék körül lehet a gazdasági növekedés, szemben a német recessziós félelmekkel.

A nyugat-európai ipar gyengesége kihat a magyar növekedésre, ami az egyik oka annak, hogy a tavalyi recesszió után nem volt idén gyors visszapattanás. Az Equilor elemzése rámutat, hogy fontos tényező az aszályos időjárás is, amely a mezőgazdaság teljesítményét veti vissza, emellett a magyar lakosság bizalma lassabban áll helyre, így a fogyasztás egyelőre elmarad a várakozásoktól. A cég elemzői emiatt ez évre már csak 1,8 százalékos gazdasági növekedést várnak, jövőre viszont 3,6 százalékos GDP-növekedéssel számolnak, miközben az infláció idén 4, 2025-ben 3,8 százalék lehet – mondta Muhi Gergely, a Equilor Befektetési Zrt. vezető elemzője.

Mint ismert, a kormány az idei költségvetést négyszázalékos gazdasági növekedéssel tervezte meg tavaly tavasszal. A prognózis már akkor is meglehetősen optimista volt, ebből lett mára a kormány kétszázalékos várakozása. Varga Mihály pénzügyminiszter már április végén 2,5 százalékra vette vissza az előrejelzését, majd miután a második negyedben csökkent a GDP, már csak két százalék körüli növekedéssel számolt a kormány. Mindeközben a költségvetés 6 százalékos inflációval tervez, vagyis a költségvetési bevételek szempontjából mind a két tételnél rossz irányba tévedett kormány – emiatt is van bajban a költségvetés. Az államháztartás hiányát a kormány 2024-re eredetileg a GDP 2,9 százalékára tervezete, ami idén már megfelelt volna a maastrichti szabálynak, de a hibás tervezés miatt az idei deficitcélt a bruttó hazai termék 4,5 százalékára emelte fel.

Muhi Gergely szerint a megemelt költségvetési hiánycél tartható, ennek eléréséhez már a nyáron jelentős kiigazításokat kellett a kormánynak meghoznia. Ha viszont a fogyasztás lassabban áll helyre, akkor a következő hónapokban esélyt lát további, nem jelentős kiigazító intézkedések bejelentésére. Az elemző is osztja azt a véleményt, hogy a vártnál magasabb államháztartási hiányt a fogyasztás lassú felpörgése okozza, ugyanis az áfabevételek elmaradnak a tervezettől.

FOTÓ: AFP/THOMAS KIENZLE

A német autóipar gyengélkedése visszafogja a magyar gazdaság növekedését is

A kormány ugyan a „békeköltségvetésnek" nevezett 2025-ös terveket csak az amerikai elnökválasztás eredményének ismeretében, november 10-e környékén fogja a parlament elé terjeszteni, annyit azért lehet tudni, hogy az idei 4,5 százalékos GDP-arányos hiány után 2025-re 3,7 százalékos, 2026-ra pedig 2,9 százalékos deficitet tervez – vagyis pont annyit, amit ez évre is beválalt már egyszer. Az Equilor elemzői szerint egyelőre nem hihető a kormány által tervezett hiánycsökkentés; szerintük 2025-re csak 4,2 százalékra csökkenhet a hiány, és 2026-ra is 3,8 százalékos deficitet látnak elérhetőnek. Mint ismert, a kormány 2025-re jelentős választási osztogatást tervez, nem meglepő tehát, hogy az Equilor elemzői magasabb hiánypályával számolnak a következő két évre.

Muhi Gergely elmondta, hogy a gyenge gazdaság, az alacsony infláció és a nagy nemzetközi jegybankok kamatcsökkentő politikája lehetőséget teremt az MNB számára, hogy tovább folytassa a nyáron szüneteltetett kamatcsökkentési ciklusát. A vezető elemző szerint jó esély van arra, hogy idén további két alkalommal visszavágja a kamatokat a jegybank, így az irányadó kamat 6,25 százalékra csökkenhet év végére anélkül, hogy a forint árfolyamában jelentős kilengés történne, 2025 végére pedig 5 százalékra csökkenhet az alapkamat. Az Equilor fenntartja januárban adott prognózisát, mely szerint az év végén 395 forint körül alakulhat az euró árfolyama. A következő években a forint minimális leértékelődésével számolnak az elemzők, 2025 végére 400 forintos euróárfolyamot várnak, 2026 végére további öt forinttal drágulhat a közös deviza.

PAPP ZSOLT

€/HUF 394,59 ↑ +0,09% | $/HUF 354,91 ↑ +0,18% | CHF/HUF 419,08 ↓ -0,04%

LAPSZÉL

A csalók továbbra is nyerésben vannak

FOTÓ: T. STUDIO

Az év második negyedévében az elektronikus visszaélések következtében keletkezett kár összege 8,74 milliárd forint volt, ami közel negyedével, 24 százalékkal magasabb, mint 2023 hasonló időszakának 7 milliárdos adata. A második negyedévben meghaladta az 50 ezer forintot az átlagos bankkártyás kár, a számlák elleni támadásban pedig 1-1 lakossági számláról 1,85 millió forint kerül a csalók kezébe. A visszaélésekben érintett összegek a bankkártyák esetében 50, a számlacsalásoknál 80 százaléka az ügyfelek kára lesz – hívta fel a figyelmet Gergely Péter, a BiztosDöntés.hu pénzügyi szakértője. NÉPSZAVA

Rosszat tett a Brexit az angol gazdaságnak

Meredeken visszaesett az Európai Unió és Nagy-Britannia kétoldalú kereskedelme a brit EU-tagság megszűnése óta. A birminghami Aston egyetem üzleti elemzőintézete szerint 2021 és 2023 között 27 százalékkal csökkent az uniós piacokra irányuló brit kivitel és 32 százalékkal esett vissza az EU-ból érkező behozatal. Ez évente 80,1 milliárd dollárnak megfelelő brit exportkiesést jelent ahhoz képest, amelyet a brit EU-tagság fennmaradása esetén ugyanebben az időszakban el lehetett volna érni. MTI

Újabb agrárpályázat nyílik

FOTÓ: ALEKSANDAR MALIVUK

Szeptember 17-től két új, összesen 200 milliárd forint értékű felhívásra pályázhatnak a vállalkozások: a feldolgozó üzemek komplex fejlesztésének támogatása kapcsán 150 milliárd forint, míg az állattartó telepek kisebb léptékű beruházásaihoz 50 milliárd forint áll rendelkezésre. Az elmúlt években megkezdett, a rendszerváltás utáni legnagyobb fejlesztési program az Európai Unió társfinanszírozásával folytatódik – közölte az Agrárminisztérium. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
72 685,08	↓	-0,09%
Mol		
2622 Ft	↓	-0,53%
MTelekom		
1022 Ft	—	0,00%
OTP		
18 560 Ft	↑	+0,32%
Richter		
10 720 Ft	↓	-0,28%

Nyereséges MVM-félév

ENERGIA Az MVM Csoport Ukrajna orosz lerohanása és 2024 júniusa között mintegy 2 ezermilliárd forint rezsivédelmi támogatást kapott.

MARNITZ ISTVÁN

Az első félév során az MVM minden fontosabb eredménymutatója több százmilliárdos profitot mutatott – derül ki az állami energiacsoportnak a tőzsdeképesség jegyében immár harmadik alkalommal közzétett, nemzetközi számviteli elveket követő, féléves pénzügyi kimutatásából. Az adózott eredmény, 2023 első hat havához képest, 209 milliárdról 222 milliárdra nőtt, a szintén kiemelt, „teljes, átfogó jövedelem" pedig 18 milliárdos mínuszból plusz 362 milliárdba fordult. Ez utóbbi változást többek között a pénzáramfedezetek segítették, amelyek a 2023. első félévi, 88 milliárdos hiány után idén közel kétszázmilliárdos pozitívumot mutattak.

Árnyalja a képet, hogy a jelentés szerint a csoport az első hat hónapban rezsivédelem címén 435 milliárd forint támogatást kapott a magyar költségvetésből. Ezt az összeget az állam elvileg azért biztosítja, hogy a cég a vételárnál olcsóbban – rezsicsökkentett áron – eladott lakossági földgázt és áramot ki tudja fizetni. Ugyanakkor a tevékenység részletei némiképp homályosak, kezdve onnan, hogy az állami cég a lakossági számlák „rezsibokszában" máig a 2022. augusztusi, tőzsdei csúcsárakból vezeti le az állami ártámogatás révén elért, állítólagos lakossági megtakarítást, eladdig, hogy a lakossági áram jó részét az MVM a saját tulajdonában lévő Paksi Atomerőműtől, a tőzsdei ár töredékéért veszi. Az MVM Csoport, rezsivédelem címén, számításunk szerint, Ukrajna orosz lerohanása és 2024 júniusa között mintegy 2 ezermilliárd forint rezsivédelmi támogatást kapott a költségvetésből. Megjegyzéseik szerint az első félév során, „rendszerbiztonság" címén, vagyis lényegében az elavult Mátrai Erőmű működtetésére, további 52 milliárdos költségvetési támogatást is kaptak.

Az első félévi árbevétel, elsősorban a piaci árak folytatódó lankadása nyomán, 2,8 ezermilliárdról 2,2 ezermilliárdra esett. Ezen belül földgázból 1,1 ezermilliárd folyt be, ami 23 százalékos csökkenés. A nyersanyag irányadó, holland tőzsdei ára a 2023 első hat havát jellemző, 58 eurós szintről 2024 első félévére 30 euróig esett. Ugyanakkor gázeladásaik mennyisége mégis jelentősen ugrott, ami a fűtőanyag iránti hazai igények zuhanása tükrében még inkább szembeszökő. A

FOTÓ: BERES MARTON

A kormány vélhetően a Budapest Airport megvételére költötte az MVM-ből tavaly kivett osztalékelőleget

A lakossági áram jó részét az MVM a saját tulajdonában lévő Paksi Atomerőműtől, a tőzsdei ár töredékéért veszi.

megoldásra utalhat, hogy energiabevételeiken belül a kivitel aránya a 2023. első félévi 35 százalékról idénre 41 százalékig nőtt. Villamosenergia-árbevételük 22 százalékkal 677 milliárdra, ebbéli forgalmuk 5 százalékkal esett. A csoport hagyományosan igen magas kötelezettségállománya 5 ezermilliárdról 4,4 ezermilliárdra apadt. (Ezek közé tartoznak a politika látóterébe kerülő kínai hitelek is.) Megújuló-energia-alapú termelési képességük az első félévre 50 százalékkal 629 megawattra, az ebből termelt áram mennyisége pedig 93 százalékkal ugrott.

Osztalékeső az államnak

Bár az MVM eredményadatai épp a 2022-es rezsiválság beköszöntével ugrottak a korábbi évtizedeket jellemző, nullszaldó körüli, esetenként néhány tízmilliárdos szintről százmilliárdos nagyságrendre, a cégnél határozottan cáfolják, hogy ennek köze lenne a jelentős költségvetési pénzpumpához. Mindenesetre tavalyi pénzügyi helyzetük egyensúlyuk veszélyeztetése nélkül lehetővé tette, hogy az állami tulajdonos, az MVM történetében először, vélhetőleg a Budapest Airport felvásárlása érdekében, 309 milliárd forint osztalékelőleget is kivonjon az MVM-ből. Ezt a cég bevallása külföldi sikereik tették lehetővé. Az államnak kifizetett 2023-as osztalék összesen 324 milliárdra rúgott.

Szemlélettől függő álláspont

Az MVM Csoport alapvetően szintén tetszetős értékeket mutató, 2023-as, egész évi beszámolóját szinte csak a mínusz 190 milliárdot mutató „teljes, átfogó jövedelem" csúfította el. Az alapján, hogy az állami tulajdonos, elfogadó nyilatkozatában, a vagyonra utaló mérlegfőösszeg-adat mellett az MVM gazdálkodását az általuk veszteségnek nevezett „teljes, átfogó jövedelem"-adattal jellemezte, májusi tudósításunkban az állami csoport tavalyi gazdálkodását szintén veszteségesként írtuk le. Ennek olvastán az állami energiacégtől jelezték: szerintük a beszámoló eme sorából az MVM gazdálkodásának nyereségességét vagy veszteségességét megítélni félrevezető. A tétel ugyanis főképp átértékelési hatásokat (újraértékelik például a vagyont, az eszközöket) tükröz, ami nem az eredményre, hanem a tőkére hat – fűzték hozzá. A lapunk által megkérdezett szakértők szerint ez egy fajsúlyos, de szemlélettől függő álláspont. A kimutatásban szereplő eredményadatok például a „konszolidált, átfogó jövedelemkimutatás" részei, melyek végső eredője a „teljes átfogó jövedelem". A magyar számviteli szabályok a beszámoló eme részére az egyértelműbb „eredménykimutatás"-elnevezést használják.

A háztartások eladósodnak, a cégek kivárnak

HITELEZÉS Miközben a cégek nem növelik érdemben a hitelfelvételeiket, a lakosság dinamikusan eladósodik – derült ki a Magyar Nemzeti Bank (MNB) második negyedéves hitelezési felméréséből. A bankok háztartásokkal kötött hitelszerződéseinek értéke 76 százalékkal növekedett a második negyedévben az egy évvel korábbi visszafogott kibocsátáshoz képest. Tavaly a rendkívül magas – akár 15 százalék feletti – kamatok miatt gyakorlatilag leállt a hitelezés, néhány államilag támogatott lakáskölcsönön kívül a háztartások érthető okokból nem mertek eladósodni.

A lakossági új hitelszerződések volumene a második negyedévben 731 milliárd forintot tett ki, amely az előző év azonos időszaki alacsony értéket 76 százalékkal haladta meg. A növekedés elsősorban a lakáshitelek 167 százalékos bővülésének volt köszönhető, de a személyi kölcsönök esetében is 55 százalékos fejlődés volt megfigyelhető, ami a lakosság oldódó fogyasztási bizalmatlanságának lehet jele. A lakáshitelezés felfutása mögött egyrészt a tavaly elhalasztott lakásvásárlások állhatnak, valamint az állami lakástámogatási rendszer átalakítása, amely ma már nem a támogatás és hitel kombinációját alkalmazza, hanem a kizárólag a támogatott kölcsönöket. Ezt támasztják alá azon adatok is, hogy otthonteremtési céllal felvett hitel összege emelkedik. Míg 2023. júniusban 11,3 millió forint volt ez a szerződéses tétel, addig idén ugyanez már elérte a 18,4 millió forintot, ami 62 százalékos felfutást takar. A lakáshitelek döntő része (95 százalék) használt lakás vásárlására, illetve felújításra megy el, az új lakások vásárlása egyelőre igencsak elhanyagolható tétel.

A lakáshitelezés felfutása mögött egyrészt a tavaly elhalasztott lakásvásárlások állhatnak, valamint az állami lakástámogatási rendszer átalakítása.

Az előzőekkel szemben a vállalati hitelezés sokkal visszafogottabban, mindössze 3,9 százalékkal nőtt éves alapon. Mindez egyértelműen arra utal, hogy a vállalatok kivárnak a beruházásokkal, ami a jövőbeli gazdasági növekedés szempontjából nem túl biztató fejlemény. A nagyvállalati szektor hitelállománya 9 százalékkal bővült, míg a kis- és középvállalkozói réteg hitelállománya stagnált. Ehhez azért hozzá kell tenni, hogy az előbbi kör esetében a fejlődést javarészt néhány nagy összegű egyedi megállapodás húzta. PAPP ZSOLT

Veszélyben a demokráciák

JELENTÉS Még nem tudni, mi lesz a mérlege a 2024-es „választási szuperévnek”, de 2023 a globális demokrácia mélypontját és a választások hitelességének romlását hozta.

GÁL MÁRIA

A csökkenő választási részvétel és az egyre inkább vitatott választási eredmények már világszerte veszélyeztetik a választások hitelességét – figyelmeztetett keddi jelentésében a stockholmi székhelyű Nemzetközi Demokrácia- és Választási Intézet (IDEA). Az egyik legelismertebb nemzetközi agytrösztnek számító intézet évente elkészíti jelentését a globális demokrácia helyzetéről. A Reuters és az AFP hírügynökségek által ismertetett jelentés szerint a 2023-as szabad és tisztességes

A 2024-es választási szuperévben a föld lakosságának fele járul az urnákhoz. A vonatkozó értékelést jövőre adja ki az IDEA.

választásokra vonatkozó alindex ugyanis a legnagyobb visszaesést mutatja az értékelések 1975-ös kezdete óta. Nem egyszeri, véletlen jelenségről, hanem trendről van szó, hiszen tavaly volt a nyolcadik egymást követő év, amikor csökkent a globális demokrácia teljesítménye. Ilyen tartósan hosszú visszaesésre nem volt példa.

Az IDEA több mint 100 kritérium alapján osztályozza a demokrácia globális állapotát mutató indexeit, és négy fő kategóriát – képviselet, emberi jogok, jogállamiság és választási részvétel – használ a teljesítmény rangsorolásához. Ezek alapján 2023 volt a mindenkori értékelések szerinti legrosszabb év a szabad és tisztességes választások és a parlamenti felügyelet tekintetében. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a fiatal és a régi, megszilárdult demokráciák egyformán érintettek Európában és Amerikában egyaránt.

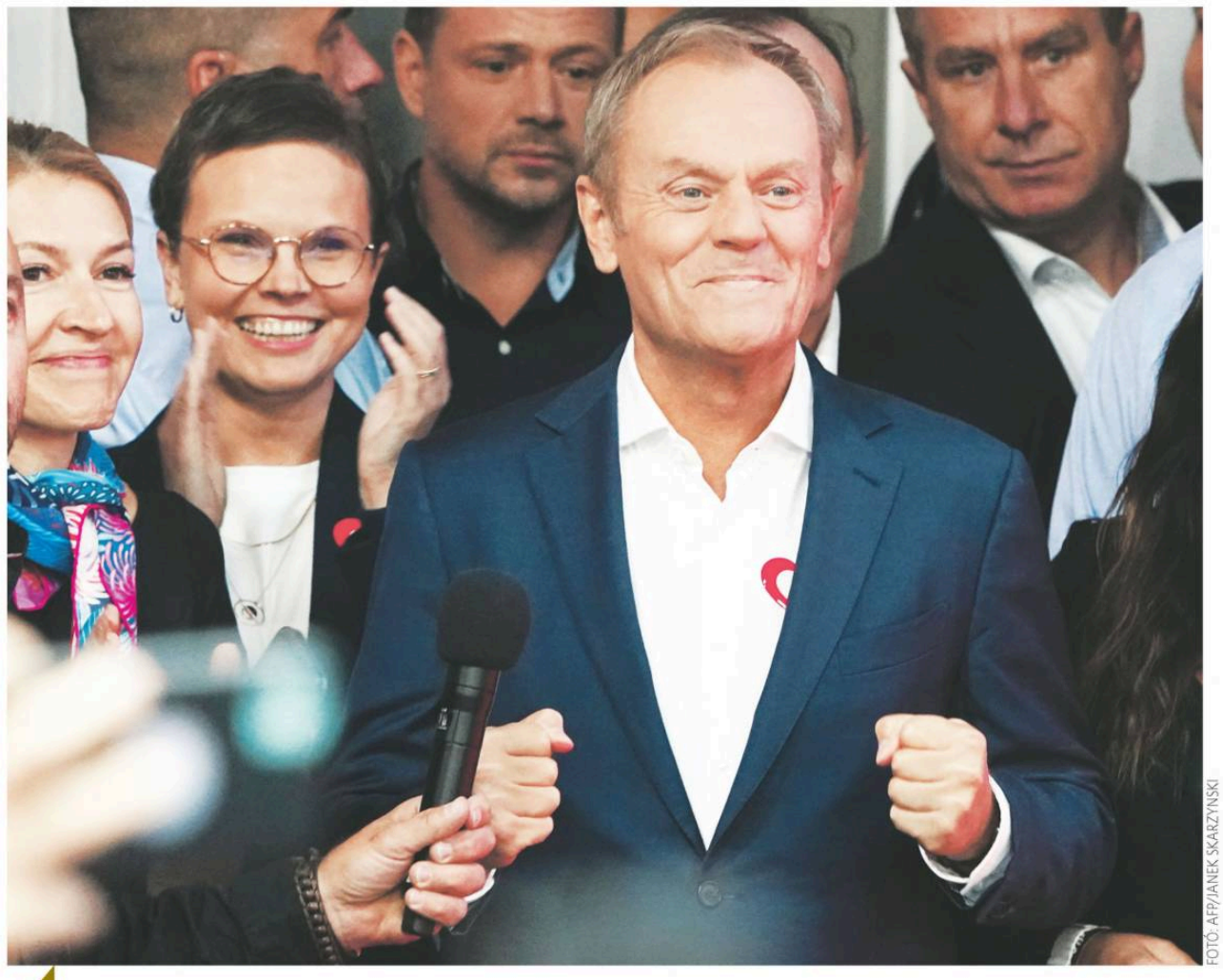

FOTÓ: AFP/JANEK SKARZYNSKI

Az IDEA jelentése szerint némi reménysugárt jelent, hogy a közelmúltban békés hatalomváltás történt Lengyelországban, Indiában, Guatemalában és Szenegálban

Kevin Casas-Zamora, az IDEA főtitkára kiemelte: „A demokrácia sikere sok mindentől függ, de teljesen lehetetlenné válik, ha a választások kudarcot vallanak”.

Az okok sokrétűek. A kormányzati megfélemlítés és a választási folyamat során elkövetett szabálytalanságok, például a választói regisztráció és a szavazatszámlálási csalás egyre gyakoribb. 2008 és 2023 között a globális választási részvétel 65,2 százalékról 55,5-re esett vissza. A 2020 és 2024 között tartott választások 20 százalékában a vesztes jelöltek vagy pártok egyike elutasította az eredményeket. Az elemzett 173 ország közel felében – többek között – „legalább egy, a demokráciát meghatározó kritériumnál” (például a hiteles választások megszervezésének képessége vagy a sajtószabadság védelme) „éles visszaesés tapasztalható”. A külföldi beavatkozás, a dezinformáció és a mesterséges intelligencia kampányokban való felhasználásának veszélye felerősítette a kihívásokat.

A novemberi választásra készülő Egyesült Államoknak a jelentés szerint az erős polarizáción túl szembe kell néznie azzal, hogy az amerikai választók egy része nem tekinti hitelesnek a választási folyamatokat és a választási eredményeket, valamint a politikai erőszak legitimációjával. A dokumentum emlékeztet: a Capitolium megrohamozását Donald Trump hívei által is az motiválta, hogy Trump nem volt hajlandó elismerni Joe Biden győzelmét. Az amerikaiaknak csak kevesebb mint fele (47 százaléka) véli úgy, hogy a 2020-as elnökválasztás „szabad és tisztességes” volt, az ország továbbra is mélyen polarizált. Az utóbbi két évben valamelyest helyreállt a demokrácia, de a Trump elleni merénylet rávilágított a továbbra is fennálló kockázatokra – áll az értékelésben.

A „szilárd és hiteles” választási rendszerrel kapcsolatos kétségek elvetése nem korlátozódik az Egyesült Államokra, hanem globális jelenség. 2020 és 2024 közepe között az IDEA által elemzett országok mindegyikében minden ötödik választás eredményét elutasította a vesztes elnökjelölt vagy parlamenti párt, az ellenzéki pártok pedig minden tizedik szavazást bojkottáltak.

A jelentés aláhúzza, hogy a háborúk, a globális felmelegedés és a társadalmi egyenlőtlenségek a demokráciák erózióját táplálják. Egy demokratikus Oroszország soha nem szállta volna meg Ukrajnát, mert elegendő ellenőrzést és egyensúlyt biztosított volna annak megakadályozáshoz egy demokratikus rendszer. „Mindannyian szüntelenül az európai biztonságról beszélünk, és remélem, rájövünk, hogy a demokrácia támogatása kulcsfontosságú eleme minden jól átgondolt biztonsági stratégiának” – hangsúlyozta az AFP-nek nyilatkozva Kevin Casas-Zamora.

A kedvezőtlen jelenségek dacára a jelentés szerint van némi reménysugár: a közelmúltban Guatemalában, Indiában, Lengyelországban és Szenegálban tartott, békés hatalomváltással járó választások azt mutatják, hogy az embereknek még mindig van beleszólásuk a folyamatokba, hangsúlyozta az IDEA-főtitkár.

VÉSZJELZÉS

KEVIN CASAS-ZAMORA, az IDEA főtitkára: Ez a jelentés felhívás a cselekvésre a demokratikus választások védelmében

Starmer sem jobb a Deákné vásznánál?

LONDON Új brit kormányzati botrány van kibontakozóban, vizsgálat indulhat a munkáspárti kormányfő, Sir Keir Starmer ellen.

A lehető legrosszabbkor, az őszi pártkonferenciák előestéjén szivárogtatta ki a brit sajtó a The Sunday Times nyomán, hogy a kormányfő megsértette a parlamenti szabályokat, amikor a nem pénzbeni juttatások rendszeres bevallása során nem vallotta be az egy munkáspárti főrendtől kapott ruhatámogatást. Lord (Wahid) Alli magára vállalta egy stylist szolgáltatásának finanszírozását, illetve Lady (Victoria) Starmer néhány ruháját, és a szükséges átalakításokat is fizette, mint a katonatiszt. A Sunday Times szerint Lord Alli, az Asos online divathálózat 200 millió fontos vagyon felett rendelkező volt elnöke Starmer legnagyobb személyes donora. Csak ebben az évben 18 ezer 685 font értékben vásárolt öltönyöket és szemüvegeket a július 4-i választáson hatalomra került munkáspárti vezetőnek, illetve 20-20 ezer fonttal támogatta a korteshadjárata alatti utazásokat, illetve irodai költségeit. Ez utóbbiakat regisztráltatta az illetékes parlamenti bizottságnál, ám a Lady Starmer által viselt ruhákét nem, noha azok szállításában a Munkáspárt főhadiszállása is szerepet játszott.

A brit parlament szigorú bevallási szisztémájában a kormányfő személyes felelőssége lett volna a nem pénzbeni juttatások jegyzékbe vétele. A Downing Street 10. állítólag kikérte hozzáértők tanácsát, és úgy vélte, a szabályoknak megfelelően járt el. Amikor kiderült, hogy mégsem, visszamenőleg sietett pótolni a szükséges információk benyújtását, felfrissítve az adatszolgáltatást. A lap hangsúlyozza, hogy Lady Victoria több divattervező és ékszerbolt ingyen felajánlott termékeit is visszautasította.

A parlamenti képviselőknek saját felelősségükre az ajándék elfogadása utáni hónapban kell frissíteniük a regisztert, különben vizsgálatot és szankciókat zúdíthatnak a fejükre, akár száműzhetik is őket a parlamentből. Nagy lehet a baj, ha még Starmer, korábban az ügyészség vezetője sem ismeri ki magát a szabályokban, ugyanis hírek szerint a parlament etikai bizottságától ellentmondásos tanácsot kapott. A grémium úgy ítélte meg, nem kell deklarálnia, hogy az Angol Labdarúgó Szövetség 4000 font (1,9 millió forint) értékű belépőt ajánlott fel a négytagú család számára Taylor Swift egyik júniusi koncertjére a Wembley Stadionban. A kormányfő irodája nem árulta el a Sunday Timesnak az ajándékok teljes összegét, mint ahogy azt sem, milyen időszakban kapta meg ezeket Lady Victoria. Mindezek feltárása elkerülhetetlen lesz, hiszen a Munkáspárt vezetőjének egyik legvonzóbb kampányígérete úgy szólt, hogy „megtisztítja a politikát és kiirtja a haverszellemet”, melyek elválaszthatatlanul összefonódtak a 14 éves konzervatív kormányzással. Lisa Nandy kulturális miniszter egyenesen „Mr Rules”-ként, a szabályok embereként emlegette a volt emberi jogi ügyvédet.

Az 59 éves Lord Alli a médiabiznisben gazdagodott meg. Húsz év alatt egymillió fonttal segítette meg a Labourt, de támogatása különösen felgyorsult azóta, hogy Sir Keir követte a szélsőbalos Jeremy Corbynt a párt élén. Sűrű homály fedi, miért, de a főrend mindeddig állandó belépővel rendelkezett a Downing Street 10.-be, melynek kertjében a választás után fogadást is adott. Sajnálatos módon nem ő az egyetlen, aki nagyvonalúsága fejében meghökkentő privilégiumokhoz jutott. Mindannak ellenére, amit a közvélemény az új munkáspárti kormánytól várt és remélt, más támogatókat, aktivistákat és volt pártfunkcionáriusokat is normális körülmények között pártatlan köztisztviselőknek fenntartott kormányzati pozíciókba katapultáltak. A közvélemény valójában már akkor ízelítőt kapott arról, hogy a politikában nincsenek csodák, amikor Sir Keir még a választások előtt elcsábította a miniszterelnöki kabinetiroda etikai részlege éléről Sue Grayt, a Partygate-botrányról készült, Boris Johnsont alaposan lejáratójelentés szerzőjét, és saját titkárságvezetőjének tette meg. Grayt, aki meghatározó szerepet játszott az ellentmondásos kinevezésekben, brit lapok azzal gyanúsították meg, hogy kockára tette köztisztviselői pártatlanságát, amikor a kormányzás titkait eljuttatta az ellenzékhez.

FOTÓ: AFP/HENRY NICHOLLS

A torybotrányokba belefáradt brit választók „patyolattiszta” kormányzást reméltek, de máris megkapták a munkáspárti ruhapénzbotrányt

A Sky News hírtévében David Lammy külügyminiszterre hárult a hálátlan feladat, hogy védelmébe vegye a kormányfőt. Ő cáfolta, hogy átláthatósági problémáról lenne szó. Arra a kérdésre, vajon az évi 160 ezer fontos fizetéssel rendelkező vezetőnek szüksége van-e segítségre, Lammy megjegyezte, más országokkal, köztük az Egyesült Államokkal ellentétben a szigetországban nem létezik ruhapénz. A szavazópolgárok zöme azt reméli, hogy szerencsétlen tévedésről és nem szándékos csalásról van szó, az emberek ugyanis teljes átláthatóságot és patyolattisztaságot vártak a kormányváltástól.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

Annalena Baerbock szerint Ukrajnának békére van szüksége, de nem egy Oroszország által diktált békére

Ukrajna támogatása a demokrácia támogatása

DIPLOMÁCIA Továbbra is támogatják a Moldovai Köztársaság európai uniós integrációját, valamint az Oroszország ukrajnai háborúja által okozott kihívásokkal és hibrid támadásaival szembeni küzdelmét, szögezték le kedden Chisinauban a Moldováért Partnerségi Platform tagállamainak külügyminiszterei. A Németország, Franciaország és Románia kezdeményezésére 2022 márciusában, Oroszország ukrajnai nagyszabású inváziója után indított, később partnerségi platformmá átalakított támogatási program célja, hogy segítséget nyújtson Moldovának, az ukrajnai háború által leginkább sújtott és az orosz agresszió által leginkább fenyegetett térségbeli országnak. A keddi chisinaui találkozón jelentette be Annalena Baerbock német külügyminiszter, hogy Németország százmillió eurós támogatást nyújt Ukrajnának ezen a télen, tekintettel arra, hogy Oroszország tönkrebombázta az ország energetikai infrastruktúráját azzal a céllal, hogy szenvedést okozzon az ukrán lakosságnak. Ukrajna támogatása egyben Moldova és az európai demokrácia támogatása, hangsúlyozta a német diplomácia vezetője. NÉPSZAVA

Kaliforniából szeretettel

ÜZENET A volt budapesti nagykövet, Eleni Kounalakis szerint barátja, Kamala Harris büszkén magabiztos lesz Orbánnal szemben.

HORVÁTH GÁBOR

Boldog vagyok, hogy most az egész ország láthatja azt a Kamalát, akit én évtizedek óta ismerek – mondta három hete, az amerikai Demokrata Párt elnökjelölt-állító konvencióján Eleni Kounalakis kaliforniai alkormányzó és volt budapesti nagykövet. Kettejük kapcsolata még akkor kezdődött, amikor Kounalakis ingatlanfejlesztéssel foglalkozó céget vezetett, az alelnök pedig körzeti ügyész lett San Franciscóban. Barátságukat jellemzi, hogy Kamala Harris felhívta és a telefonban énekelve köszöntötte a születésnapján. Mindkét kaliforniai politikusnő magas célokat tűzött maga elé: Harrisből könnyen lehet az Egyesült Államok következő elnöke, Kounalakis pedig már bejelentette, hogy 2026-ban megpályázza az állam kormányzói tisztségét. A Magyarországon annak idején Barack Obama adminisztrációját képviselő alkormányzó abban a kivételes helyzetben van, hogy Orbán Viktort és Kamala Harrist is ismeri. Azt követően kerestük meg, hogy az elnökjelölti tévévitán Donald Trump Orbán Viktort idézte arról, hogy csak Trump vethet véget az ukrajnai háborúnak, egyben kemény és okos „erős emberként” méltatta a magyar miniszterelnököt.

Eleni Kounalakis a Népszavának válaszolva visszaemlékezett 2010 és 2013 közötti budapesti éveire, amelyek szerinte eredményesek, élményeket adók és egyben nehezek is voltak. Egyrészt lehetőséget nyújtottak a „gazdag és gyönyörű” magyar kultúrában való megmerítkezésre, nagy gondolkodókkal, művészekkel és újítókkal való találkozásokra. Ugyanakkor közvetlen szemtanúja volt Orbán Viktor visszatérésének a hatalomba és az „illiberális demokrácia” kiépítésének. Az amerikai nagykövetség az egykori diplomata szerint akkoriban mindent megtett, hogy ellentartson, miközben Orbán leépítette a fékek és ellensúlyok rendszerét, lerombolta a független és demokratikus intézményeket, így a sajtót, a bíróságokat és az egyetemeket. Ezen túl, emlékezett a volt nagykövet, megfélemlítéssel és befolyásának gyakorlásával a gazdaság magánszektorába is beavatkozott, hogy gazdaggá tegye családját, barátait és belső hatalmi körét. A homofóbia, idegengyűlölet és antiszemitizmus sötét eszközeit használta fel arra, hogy megalázza, megfélemlítse és akarata alá gyűrje az embereket.

Az alkormányzó elítélendőnek tartja, hogy Donald Trump csodálatának adott hangot Orbánt illetően. Ez szerinte tükrözi a MAGA (a trumpista Tegyük ismét naggyá Amerikát! jelszót hangoztató) republikánusok és a világszerte felemelkedőben lévő szélsőjobboldali, tekintélyelvű vezetők veszélyes közeledését. Ám ennek, folytatta Eleni Kounalakis, nem kell így lennie. Kamala Harris szerinte mélyen hisz az olyan alapvető amerikai értékekben, mint a szabadság és a demokrácia. Elnökként, jósolta a barát és politikai szövetséges, Harris kemény lesz az orosz agressziók ellenében, felemelt fejjel fog odaállni az Egyesült Államok európai és világszerte a többi szövetségesei mellé, s büszkén magabiztos lesz az Orbán Viktor-féle autokratákkal szemben.

FOTÓ: ELENI KOUNALAKIS FACEBOOK-OLDALA

A két kaliforniai politikusnő barátsága nem új keletű. Most mindketten magas célokat tűztek maguk elé: Harrisből könnyen lehet az Egyesült Államok következő elnöke, Kounalakis pedig 2026-ban megpályázza Kalifornia kormányzói tisztségét

A volt budapesti amerikai nagykövet szerint Kamala Harris elnökként keményen fog fellépni az orosz agresszióval és az Orbán Viktor-féle autokratákkal szemben.

LAPSZÉL

Salvini kapaszkodik a bársonyszékébe

FOTÓ: AFP/NURPHOTO

Megfogadta, hogy akkor is hivatalban marad, ha börtönbüntetésre ítélik. A legfelsőbb bírósághoz fog fordulni, hogy felmentést kérjen, nyilatkozta kedden a Rete 4 olasz műsorszolgáltatónak Matteo Salvini olasz miniszterelnök-helyettes, infrastrukturális miniszter. A populista olasz politikus ellen azért folyik bírósági eljárás, mert 2019-ben belügyminiszterként közel három hétig megtagadta, hogy 147, a tengerből kimentett menekültet biztonságba helyezzen Lampedusán az Open Arms jótékonysági szervezet által üzemeltetett hajó. A vád ellene szabadságelvonás és hatalommal való visszaélés. A Salvini elleni per több mint három éve kezdődött egy palermói bíróságon, és az ügyben októberben várható ítélet. Az ügyészek hat év börtönbüntetést kértek Salvini ellen. A szélsőjobboldali politikus a keddi interjúban is azt hangoztatta, hogy a per politikai indíttatású, „egy kísérlet a baloldal részéről, hogy megtámadja a kormányt és a nemzeti határok védelméhez való jogot”. NÉPSZAVA

A Hezbollah egyelőre megmentette Galantot

347. NAP Lekerült a napirendről Joáv Galant védelmi miniszter menesztésének kérdése, ami hétfő óta uralta az izraeli politikát és közéletet. Benjamin Netanjahu miniszterelnök nem először próbált megszabadulni védelmi miniszterétől, idén márciusi kísérlete azonban általános sztrájkot és a hadsereg tartalékosainak szolgálatmegtagadását eredményezte. Háború – Izrael esetében immár legalább kétfrontossá vált háború – idején azonban katasztrofális következményekkel járhat a tárcavezető cseréje, tekintettel a tavaszi hadseregen belüli ellenállásra.

Márciusban Netanjahu azért váltotta le a védelmi minisztert, mert ellenezte az igazságszolgáltatás gyengítésére irányuló reformot, és nyilvánosan figyelmeztetett, hogy a tömeges tiltakozások közepette a törvény végrehajtása fenyegetést jelent Izrael biztonságára. A demonstrációk hatására Netanjahu visszavonta döntését, de a két politikus viszonya mélyponton maradt, majd viszályuk tovább mélyült a háború alatt. Az ynetnews izraeli portál szerint a két vezető politikus hosszú ideje nem is találkozott, annak ellenére, hogy Izrael több fronton is háborúzik.

Galant álláspontja szerint noha a túszok kiszabadítását prioritásként kellene kezelni, a miniszterelnök akadályozza az ezt lehetővé tevő tűzszüneti megállapodást a Hamásszal, miközben a hadsereg, a Sin Bét, valamint a Moszad egybehangzó álláspontja szerint Izrael képes kezelni a megállapodásból eredő biztonsági kockázatokat. A védelmi miniszter az ultraortodox férfiak besorozását is szorgalmazza, amivel viszont a vallási pártok koalíciós részvételét kockáztatja a kabinet. A tűzszüneti megállapodással pedig a szélsőjobb partnerek támogatását veszítheti el Netanjahu.

FOTÓ: AFP/ABIR SULTAN

A háború tovább mélyítette a Netanjahu és Galant közötti viszályt

A héber média értesülései szerint a miniszterelnök nem tett le arról, hogy rebellis miniszterét a volt likudos, a jelenlegi ellenzéki Új Remény párt vezetőjére, Gideon Szá'árra cserélje, de mindaddig nem fog lépni, míg el nem dől, hogy Izrael küszöbönálló nagyszabású katonai hadjárattal szembesül-e a libanoni határ mentén a Hezbollah részéről, vagy sem. Az ynetnews portál állítja, Netanjahu nemcsak Szá'árt próbálja bevonni a kormánykoalícióba, hanem az Új Remény négy parlamenti mandátumával biztosítaná kormánya túlélését.

Választása talán azért esett épp Gideon Szá'árra, mert ő az egyetlen ellenzéki politikus, aki ugyancsak ellenzi a tűzszünetet. Sajtóhírek szerint az egykori igazságügyi miniszter egy olyan törvénytervezetet is kidolgozott a háredik katonai szolgálata kapcsán, amit a vallási pártok is elfogadnak. A miniszterelnöki hivatal és Szá'ár egyaránt cáfolja az egyeztetéseket, de a tárgyalások részleteit ismerő források több izraeli lapnak is tényként szivárogtatták ki. Hozzátették: amerikai kormányzati tisztviselők is aggódnak Galant esetleges menesztése miatt, és azt állítják, ő az „egyetlen felnőtt a szobában” Netanjahu kormányában.

A források szerint a védelmi miniszter cseréjének kérdése egyértelműen az északi fronton tapasztalt feszültség növekedése miatt került le napirendről, ugyanis egyre nő az aggodalom amiatt, hogy a Hezbollahval való katonai konfliktus komolyabb méreteket ölt.

GÁL MÁRIA

Kibertámadás

Egy kibertámadás következtében Bejrútban felrobbantak a Hezbollah kommunikációs eszközei. A terrorszervezet 2800 tagja sérült meg, 9, parancsnoki beosztásban lévő terrorista életét vesztette. A Hezbollah a támadást Izraelnek tulajdonítja. Sajtójelentések szerint Izraelnek sikerült feltörnie a Hezbollah belső kommunikációs rendszerét, és elérni, hogy a személyhívók felrobbanjanak. Egy Hezbollah-tisztviselő a Reutersnek azt mondta: ez volt a legsúlyosabb biztonsági behatolás a szervezet soraiba.

Scholz nehéz napjai

RÓNAY TAMÁS

Mintha nem lenne elég gondja a német kormánykoalíciónak, most épp az árvíz okoz súlyos problémát. A szociáldemokraták három évvel ezelőtti választási győzelmében nagy szerepe volt a természeti katasztrófának: a favoritnak tartott keresztény uniópártok kancellárjelöltje, Armin Laschet a nyári árhullámnál jóízűen vigyorgott a dráma helyszíne mellett, miközben többen szinte mindenüket elvesztették az érintett régióban. Biztosan nem a bajbajutottakon nevetett, de ez a kép annyira bevéső dött a németek tudatába, annyira felbőszítette őket, hogy inkább az SPD-re szavaztak.

Scholznak most is nagy szüksége lenne egy adag szerencsére, de már nem a győzelemhez, hanem a politikai túléléshez. A kabinet rossz szériában van, az SPD, a Zöldek és a liberális FDP alkotta koalíció munkáját még a németek negyede sem támogatja. Válságok sora rázza meg Németországot, amelynek fő oka a stagnáló gazdaság. A koalíció számára csapást jelentett, hogy az alkotmánybíróság tavaly novemberben megtiltotta 60 milliárd euró átcsoportosítását a költségvetésben. Ezt a lyukat máig sem sikerült teljesen befoltozni.

A szociáldemokraták addig képtelenek kikecmeregni a válságból, amíg nem képesek tudatosítani a választókban: továbbra is ők jelentik a garanciát arra, hogy Németország szociálisan erős állam maradjon. Jóléti intézkedésekre azonban csak akkor lenne lehetőség a jelenlegi költségvetési helyzetben, ha lazítanának az alkotmányban is rögzített adósságféken, amely előírja, hogy a szövetségi büdzsé hiánya nem haladhatja meg a GDP 0,35 százalékát. Mivel a gazdaság nem növekszik, 2023-ban 0,3 százalékkal csökkent, és az előrejelzés szerint 2024-ben is jó, ha 0,2 százalékkal nő, ezért csak további eladósodás révén lehetne támogatni a rászoruló rétegeket. Az adósságfék lazításáról azonban a liberális FDP hallani sem akar. A költségvetési nehézségek nem csak az Ukrajna elleni agressziót követő inflációra, az orosz energiahordozókról való leválás, a megújuló energiára való átállás következményeire vezethetők vissza. A gazdaság számára oly fontos német autógyártás szintén nehéz helyzetbe került a kínai konkurencia miatt. A VW eladásai drámaian visszaestek az ázsiai államban.

A sokszor egymásra épülő válságokat nem lesz könnyű kezelni, többek azért, mert részben nemzetközi körülményekre vezethetők vissza. Ha például a jövő évi választás után új kormánya lesz Németországnak, aligha kerülne a német gazdaság hirtelen tartós növekedési pályára. Ez gyászos jövőképet vetít előre, hiszen a nehézségek a szélsőségeknek, elsődlegesen az AfD-nek kedveznek, s a bizonytalankodókat hatékonyan lehet riogatni a bevándorlás veszélyeivel.

Vasárnap Brandenburgban rendeznek választást, s ha Türingia után e keletnémet tartományban is az AfD végez az élen, és az SPD második lesz, mind többen követelhetik Scholz leváltását. Mégsem valószínű a kormány bukása. A közvélemény-kutatásokat vezető ellenzéki keresztény uniópártok is tudják: ez nem az a pillanat, amikor érdemes lenne átvenni a kormányrudat. Kivált, ha a német ipart ellenségnek tekintő Donald Trump lenne a következő amerikai elnök.

HARGITAI MIKLÓS

Legények a gáton

Ami a képernyőn látszik: az árvízi védekezésben az egész mezőnynek Magyar Péter diktálja a tempót, a miniszterelnököt is beleértve – ki gondolta volna ezt mondjuk januárban? A valóságban más a helyzet, de nem a két politikus, hanem az ember és a természet relációjában: itt a változó klíma diktál, és egyelőre nem nagyon tudjuk követni.

Amikor zajlik az élet, akkor mutatkozik meg a legtisztábban, mekkora bajban vagyunk. (Legalább) 14 éve távolodunk a realitástól: a Fidesz 2010 óta a médiában, a médiának politizál kormányzás helyett, és a látvány mára annyival fontosabb lett az érdemi cselekvésnél, hogy az utóbbit, gondoljunk akár a Covid, akár mondjuk az infláció elleni küzdelemre, úgyszólván fölöslegessé is tette. Hogy a Fidesz ezen a pályán is verhető; hogy most épp köröket vernek rájuk, az érdekes fejlemény, de aligha vigasztalja azokat, akik már nyakig állnak a bajban, miközben a vízszint még emelkedik. Nekik, vagy legalábbis közülük a konzekvensen az Orbán-pártra szavazóknak azon kellene elgondolkodniuk, hogy mi a fontosabb: a zászlólengetés, a nemzeti húrok pengetése, a magyarkodás, vagy a közügyek intézése – merthogy 14 éve az előbbit kapják az utóbbi helyett, persze velünk együtt. Túlzó leegyszerűsítésnek tűnik? A kormány 2011–12-ben ígérte meg, hogy a vízgazdálkodásban is „több mint kormányváltás" lesz: a katasztrófavédelmi logikájú árvízvédelemről (vagyis arról, amit ezekben a napokban látunk) átállunk a tervezett, megelőző szemléletű védekezésre, mert az utóbbi nemcsak hogy hosszú távon olcsóbb, de sokkal hatékonyabb is. Megvalósult ebből bármi? Ha van is pár fejlemény, az az ígértnek pont az ellenkezője: az állami vízügyet szétzavarták, a hatásköröket meg a pénzt odaadták a belügynek, és – most tessék kapaszkodni – a katasztrófavédelemnek, megelőzés helyett pedig kapkodás és rögtönzés van, amikor itt az ár.

Hogy gumicsizmás politikusok szaladgálnak a gátakon, az csak tünet. A baj gyökere ott van, hogy ez nagyjából a maximum, amit várhatunk tőlük a biztonságunkért.

> Hogy a Fidesz ezen a pályán is verhető; hogy most épp köröket vernek rájuk, az érdekes fejlemény, de aligha vigasztalja azokat, akik már nyakig állnak a bajban.

JEGYZET

Ábrahám Ambrus

Spartatlanul kellene

Szögezzük le az elején: a jól működő gazdaságot átjárja a kiszámíthatóság, a transzparencia, és a legkevésbé sem fenyegetően agresszív. Hogy ebből mit érzékel a SPAR, amelyet azért bírságoltak meg, mert a nap végén megmaradt eladatlan készlet nem volt elég nagy? Nos, lényegében semmit. A hazai gazdaságpolitika – ahogy számos alkalommal, úgy most is – bizonyította, hogy drámai mértékben improvizatív, amely ráadásul gőgből és agresszióból fakad. Arról nem is beszélve, hogy társadalmi és szakmai egyeztetéseknek, amelyek segítenének visszatartani a vadhajtásokat, talán sohasem volt nyoma. Azt pedig már fel se vessük, hogy a magyar kormány vérig sértve kettős mércét emlegetve prüszköl megannyi dolog felett, ám a kerítésen belül előszeretettel él vele.

A most felépült rendszernek természetéből fakadóan része az, amely – húzzuk ki a fejünket a homokból – bizonyosan máshol is jelen van, de Magyarországon mára legitimációt kapott, azaz: a sarokban beszéljük meg, ott osztjuk fel és egyezünk meg. Ha a testvériség része vagy, menni fog, nagyot szakíthatsz, ha nem, akkor még a sarokba sem jutsz el, hogy beszélgessenek veled.

Ebből a gazdaságszervezési attitűdből pedig szinte lehetetlen kilépni, s ennek levét issza immár évek óta a hazai gazdaság. Nem biztos, hogy a végén az eredmény mindig csalódást keltő, hiszen akadtak itt egykor szép számok is, de az alkotóelemek, az egyes szereplők számára a sor végén ez mindig csak gondként jelentkezik. Mert mindig belengi az egészet az a gondolat, hogy a holnap kiismerhetetlen.

Így hát szögezzük le a végén: a SPAR-ügy is bizonyítja, a magyar gazdaságra nem jellemző, hogy átjárja a kiszámíthatóság, a transzparencia, és bizony fenyegetően agresszív. Ez pedig csak mérgez és mérgez, aminek a levét mi isszuk meg.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

CÉLCSOPORT

Az élmunkás báró

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

Fiatal vagongyári esztergályosként 4123 százalékra teljesítette a tervet a Sztálin elvtárs hetvenedik születésnapjának tiszteletére rendezett munkaversenyen 1949-ben. Ez persze eredménynek éppoly képtelen és hazug volt, mint maga a kiépülő Rákosi-diktatúra, viszont egy csapásra országszerte ismertté tette a sztahanovista ifjúmunkás nevét. Horváth Ede (1924–98), „a Szocialista Munka Hőse" attól fogva ritkán állt az esztergapadnál, inkább párt- és békekongresszusokon buzdított. Kiemelt káderként huszonhét évesen kinevezték a Győri Szerszámgépgyár igazgatójává.

A háborús években inasként induló élmunkás négy évtized alatt páratlan menedzserkarriert futott be, és lett a szocialista nehézipar emblematikus-ellentmondásos alakja. Sikerei vitathatatlanok: gyarapította és modernizálta vállalatbirodalmát, nyugati piacokat hódított meg. Szakított a Kádár-kor atyáskodó vezetési stílusával, habozás nélkül rúgott ki alkalmazottakat. Vörös bárónak nevezték – utálta, tudomásul vette. Volt képviselő, tagja az állampárt Központi Bizottságának. Kapott sok kitüntetést, de közben névtelen feljelentések nyomán két pártfegyelmit is.

> Szakított a Kádár-kor atyáskodó vezetési stílusával, habozás nélkül rúgott ki alkalmazottakat. Vörös bárónak nevezték.

Feltétlen engedelmességet követelt. Honvári János gazdaságtörténész írja róla: „Ha valahol hibát látott, vagy nem úgy mentek a dolgok, ahogyan ő azt elvárta, pillanatok alatt felhúzta magát, és minősíthetetlen hangnemben ledorongolta, személyében alázta meg azt, akit vétkesnek gondolt. Türelmetlenségét, modortalan stílusát, beosztottjaival szembeni durva hangnemét nem menti, de némileg magyarázza, hogy állandó nyomás alatt dolgozott, és olyan feladatokra vállalkozott, amelyektől más menekült, és amelyekbe könnyen bele is bukhatott volna."

Az összevont Magyar Vagon- és Gépgyár a hetvenes évekre az ország harmadik legnagyobb iparvállalatává nőtt. Vezérigazgatóként mindenről maga döntött, még a párttitkároknak sem engedett beleszólást. Jellemző, hogy a népnyelv róla nevezte el a Rába kamiont: „Ede beteg, szállodába mentem" – Moldova klasszikusa. Nem izgatta a foci, ám reklámértékét felismerte. Stadiont épített, szponzorként támogatta az Egyetértés Torna Osztályt, amely Rába ETO néven két egymást követő bajnoki címet nyert – habár ez a siker inkább egy másik mágus, a felejthetetlen Verebes József mesteredző érdeme (1982, 1983).

Tehetséges, mérhetetlen becsvágyú, megosztó személyiség volt. Szép számmal akadtak ellenségei, de azt még ők is kénytelenek voltak elismerni, hogy nem gyűjtött magánvagyont, sohasem dolgozott saját zsebre. „A Kossuth-díjért kapott jutalomból vette ménfőcsanaki telkét, ahol építkezett. Az ezzel kapcsolatos összes számláját évekig megőrizte, hogy szükség esetén bizonyítani tudja, hogy mindenért fizetett" – írja Honvári. Még a francia beszállító cégtől személyes ajándékba kapott Renault-t sem használta, rövid próbaút után a gyár leltárába vetette. Árnyéka sem vetült rá a korrupciónak. Ez kivételes volt már akkoriban is, a jelenből nézve pedig megdöbbentőbb még annál a bizonyos 4123 százaléknál is.

Horváth Ede ma volna százéves.

Az Orbán-rezsim forró ősze

ÁGH ATTILA
politológus

Július elsején elkezdődött a magyar soros uniós elnökség. Az idei a legmelegebb nyár volt a feljegyzések szerint Európa történetében, de még forróbb volt az Európai Unióban. A nyári két hónap általában csendes, az ilyenkor kezdődő radikális intézményi átalakulás ellenére, többnyire még az EP-választás utáni időszakokban is. Idén azonban minden másként történt, amit Orbán eszeveszett kezdése, a Kijev–Moszkva–Peking–Washington útvonalon való „őrült rohanása” és az EU „elnöke” szerepében való tetszelgése már előre jelzett.

Még inkább forró nyár volt ez az uniós elnökség magyar színpadán. Az Orbán-rezsim nemcsak az uniós játékszabályokat sértette meg brutálisan és kihívóan, vállalva ennek összes negatív következményét, hanem a júniusi választások után a fosztogató állam szerepkörében is teljes támadást indított a magyar lakosság ellen, az összeomlás szélén tántorgó költségvetés érdekében.

Magyarország „a kinn is vagyunk, benn is vagyunk” helyzetbe sodródott a soros uniós elnökség idejére, mert az Orbán-rezsimet számos vonatkozásban „kizárták” az EU-ból.

Így aztán 2024 forró nyarán fordulathoz érkezett a magyar társadalom, mert megváltozott a közgondolkodás és a nyelvezet két nagy fronton, és ezzel előtérbe került az összeomlás és a politikailag forró ősz mint a vég kezdete fogalmai. Egyrészt a már évek óta pusztító inflációcunami alapvető változást hozott a lakosság életszínvonalában és gondolkodásában. Kimerültek a korábbi életmód fenntartásának forrásai, tartósan csökkent, sőt védekezővé vált a fogyasztás. Nyilvánvaló lett, hogy míg a húszas évek elhúzódó válságaiban Unió-szerte a támogató-osztogató állam segített a lakosságnak a válságkezelésben, addig az Orbán-rezsimben az elvonó-fosztogató állam csak még jobban elmélyítette a lakosság megélhetési válságát.

A fideszes oligarchák és szolganépük kivételével egyfajta roncstársadalom jött létre, amelyben a jövedelem radikális és tartós elvonása valamennyi réteget az életmódvesztés állapotába sodorta. Az egész társadalom korélménye a leépülés, a tömeges csalódás és frusztráció. Az Orbán-rezsim csak felgyorsította a fosztogató állam gépezetét, és ez a cserbenhagyásos gázolás Magyarországot az Unió szegényházába taszította.

Az országnak a minimálisan normális európai működéshez már egyre mélyebbről kellene visszakapaszkodnia, hiszen kész az „orvosi látlelet” a legkülönbözőbb társadalmi területekről és közpolitikai szférákról a vasúttól a közoktatásig: már semmi sem működik, még az elmúlt tizenév nyomorúságos szintjén sem. A lakossági elvonásokkal párhuzamosan ugyanis az állami források tartós elvonásával végbement a közszféra leépítése. Kimerültek az erőforrások, horribile dictu még a rendőrség is tartósan adósságokkal küszködik. Az Orbán-rezsim hosszú évei után mély országos válság alakult ki, számos közfunkció az összeomlás szélén áll. A másik korélmény tehát a nemzeti lecsúszás és megszégyenülés Európában, a „mindenki jobb nálunk”, „mindenki megelőzött bennünket” szégyenéből pedig összeadódik az „innen meneküli kell” visszatérő kudarcélménye.

Magyarország „a kinn is vagyunk, benn is vagyunk” helyzetbe sodródott a soros uniós elnökség idejére, mert az Orbán-rezsimet számos vonatkozásban „kizárták” az EU-ból. (1) Marginalizálták a magyar kormányt a soros uniós elnökségben, törölték a „magyar” uniós programokat, azok átkerültek Brüsszelbe vagy más tagállamokhoz, (2) minimalizálják a magyar hivatalos uniós szereplőknek és a kormánypárti képviselőknek az EU intézményeiben való szerepét, (3) állandó napirenden tartják a jogállamiság megsértését és az uniós transzferek megvonását a korrupt Orbán-kormánytól, (4) rendszeressé vált a kemény konfrontáció az EU-val Ukrajna kapcsán, sőt még szélesebben az orosz „hibrid globális háború” ügyében, (5) de új frontot is nyitott az Orbán-rezsim az EU intézményeivel szemben a sokasodó kínai beruházások kapcsán.

A sziklaszilárdnak látszó állampárt 2024 tavasza óta a felbomlás és a belharcok egyre látványosabb jeleit mutatja, és már ezen az őszön komoly külső és belső válsággal találja szembe magát. Nem lenne meglepő, ha 2025 elejétől a belső harcok nyomán szétesne, majd „meneküljön, aki tud” kiáltással szétporlana a Fidesz. A leglátványosabb belső törésvonal a kormányzó „család” és a „nagymogulok”, a fideszes arisztokrácia között érzékelhető. A befolyásért, a politikai irányvonal meghatározásáról szóló viták, no meg a nagy falatok felosztása körüli csaták végigkísérték a Fidesz történetét, akárcsak az Orbánnal szembeforduló befolyásos elitszereplők kiűzése a paradicsomból.

Ez az elitháború most is érzékelhető, de ezeknél a személyi csatározásoknál fontosabbnak tűnik a párton belüli generációs szakadék, mindenekelőtt az elaggott veteránok és a Fidesz-uralom alatt felnőtt, professzionálisabb középnemzedék között. A feltörekvő „régi” fiatalok nemcsak elvárják a maguk jussát, de a Kína globális jövőjén elmerengő nagyfőnökkel szemben egy kiegyensúlyozottabb, az EU-ban is megtűrhető, lazább és hatékonyabb autoriter rendszerről álmodoznak, jóval kisebb centralizációval és személyi kultusszal – annak modernizált variációjával, amit már Kaczyński és Babis is próbálgatott. Ez a generációs szakadék már területileg is érezhető, mivel az önkormányzati rendszerben megválasztott helyi fideszes politikusok boldogtalanok attól, hogy a következő szűk esztendőt Orbán belső fosztogatással, az önkormányzati erőforrások radikális elvonásával is igyekszik bebiztosítani.

A belső fosztogatást még kritikusabban nézi a harmadik, szigorú kiképzés alatt álló, fiatal fideszes generáció, mivel még optimista rohamaik idején is be kell látniuk, hogy egy kirabolt és elszegényedett országot ígérnek nekik örökségként az öregek. Ebben a lepusztult infrastruktúrájú, az európai tagállamok utolsó helyeire letaszított országban a majdani helyreállítás is nagy erőfeszítést igényel. A magyar társadalmi integráció átfordult dezintegrációba, széteső társadalommá vált az EU peremén, így aztán a fideszes fiatalok szélesebb köreiben is mentális rendszerváltás játszódik le: ezek a túlsúlyos nagy öregek nem tudnak sem egy országot, sem egy vállalatot működtetni, és a mi jövőnkkel szórakoznak.

A régi anekdotát felidézve: az Orbán-rezsim után már tényleg nem lesz lopás, mert addigra mindent ellopnak. De a végén már csak maguktól, „házon belül” lophatnak, hiszen az EU már lezárta a transzfereket és a lakosság is elszegényedett. Így az ország válsága átalakul a Fidesz válságává, amelynek zűrzavaros állapota az MSZMP-nek a nyolcvanas évekbeli szétesésére, belső vitáira emlékeztet.

Két forgatókönyv van: az egyik a modernizált és európaizált autoriter rezsim, magán a Fideszen belüli kínos modernizálás az enyhébb autoriter rendszerek felé; a másik az uniós keretek között való előretörés a tudásalapú társadalom irányába, a Fidesz teljes szétesésével párhuzamosan. De ez már egy másik történet, amelyben hosszú kínlódás után, az Orbán-rezsim bukásával, már a következő években Magyarországot is eléri az igazi, európai rendszerváltás.

FOTÓ: AFP/DURSUN AYDEMIR

Sztárpapok

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

A sztárpap szó nemrégiben bukkant fel a médiában. Már a szó maga ellentéteket egyesít magában, szakszóval: contradictio in adiecto. A pap nem lehet világi sztár, hiszen ő Isten szolgája, embertársainak abban segít, hogy erkölcsös életet éljenek. Ezzel összeférhetetlen az öncélú magamutogatás, ami a sztárlét jellemzője. A pap – ha komolyan veszi a bibliai tanítást – távol tartja magát a politikától, hiszen akit szolgál, az maga mondja: „az én országom nem e világról való” (János 18:36).

Bese Gergő dunavecsei plébános, akivel kapcsolatban a sztárpap megjelölés elhangzott, nem irtózott a világi politikától. Békemenetek aktív résztvevője volt, a kormányzati politika harcos támogatója, az LMBTQ-emberek felé csak gúny és megvetés áradt a szavaiból. Közben kiderülni látszik, hogy Bese atya nem vette annyira komolyan a papi cölibátust, mégpedig olyan módon vétett ellene, amelyet éppen saját maga ítélt el nyilvánosan a leghangosabban. Állítólag melegpartikra járt és férfiakkal tartott fenn intim kapcsolatot. A katolikus egyház illetékesei megtekintették a bizonyítékokat, a kalocsai-kecskeméti érsek pedig 2024. szeptember 6-i hatállyal felfüggesztette Bese Gergőt papi beosztásából. Kellemetlen ügy a hívő katolikusoknak, pech a Besét legitimációs szándékkal felhasználók számára.

Orbán Viktornak és a Fidesznek amúgy sincs szerencséje a spirituális legitimáció érdekében magukhoz rendelt papokkal.

Orbán Viktornak és a Fidesznek amúgy sincs szerencséje a spirituális legitimáció érdekében magukhoz rendelt papokkal. Balog Zoltán református lelkész 2006-tól csatlakozott a Fideszhez, először országgyűlési képviselőként, később államtitkárként, 2012 és 2018 között Emmi-miniszterként szolgálta a NER-t. Politikai pályafutása során gyakran öltött palástot, hangsúlyozta, hogy kormánytagként is lelkésznek érzi magát, és az egész kormánnyal együtt keresztényként dolgozik az ország jólétéért. Miniszteri munkáját csak mostanában kezdik bírálni, pl. azért, mert nem akadályozta meg, hogy az ORÖ 1,3 milliárdnyi kárt okozzon az államkasszának.

Balog 2021-ben visszatért az egyházához, ekkor – némi törvényváltoztatás segítségével – megválasztották a Dunamelléki Egyházkerület püspökének, majd az MRE Zsinata lelkészi elnökének. Megválasztásának fő motivációja az volt, hogy „hozta a pénzt”, ahogy azt egyik paptársa keresetlen őszinteséggel megfogalmazta. A hívek számát tekintve a második legnagyobb magyarországi egyház főpásztoraként élte a sztárok életét, Hold utcai templomában nagy ünnepekkor megjelentek a főméltóságok, a kormánytévé közvetítette amúgy elég gyengécske prédikációit.

Aztán bekövetkezett a tragikus vétség: Balog túlbecsülte saját politikai befolyását, és olyan tanácsot adott Novák államfőnek egy gyanús kegyelmi ügyben, amelybe az belebukott. Balog a főpásztori megbízatásról kénytelen volt ugyan lemondani, de a püspöki székhez keményen ragaszkodik: aki az egyházon belül a lemondást javasolja neki, azt üldözi, és még most is meg tudja keseríteni paptársai életét. Kicsinyes bosszúhadjáratának aztán végképp semmi köze Isten szolgálatához, sokkal több egy leszerepelt sztár vagy celeb szánalmas tombolásához.

Összességében úgy látom: a papoknak távol kéne tartaniuk magukat a politikától. Egyetlen példát tudok csak mondani politikusként is kiváló lelkészre: Joachim Gauckot, aki evangélikus papként az NDK-ban komoly polgárjogi ellenzéki szerepet játszott, a berlini fal lerombolása után az NDK állambiztonsági iratait vizsgáló intézmény vezetője lett. Mindmáig az ő nevén emlegetik: Gauck-hatóságként. 2012 és 2017 között Gauck az egyesült Németország államfője volt, tisztességgel és méltósággal látta el feladatát. Közíróként is kiváló, államfővé választása idején megjelent könyve, a Szabadság Luther választékos és lendületes nyelvén szól arról, ami mindannyiunk számára a legfontosabb.

Magyarország jelenlegi kormánya a papi csillaghullás után biztosan utódok után néz. Tudhatnák ők is, sőt talán tudják is: tisztességes politikának semmi szüksége sincs egyházi legitimációra.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

A nézőtérre vezet innen az út

MUSTRA Szeptember 20-án indul az eSzínház Fesztivál, ahol fővárosi, vidéki és határon túli előadásokat láthat a közönség a weben – onnan, ahonnan szeretné. Az eSzínház vezetőjét, Légrádi Gergelyt kérdeztük.

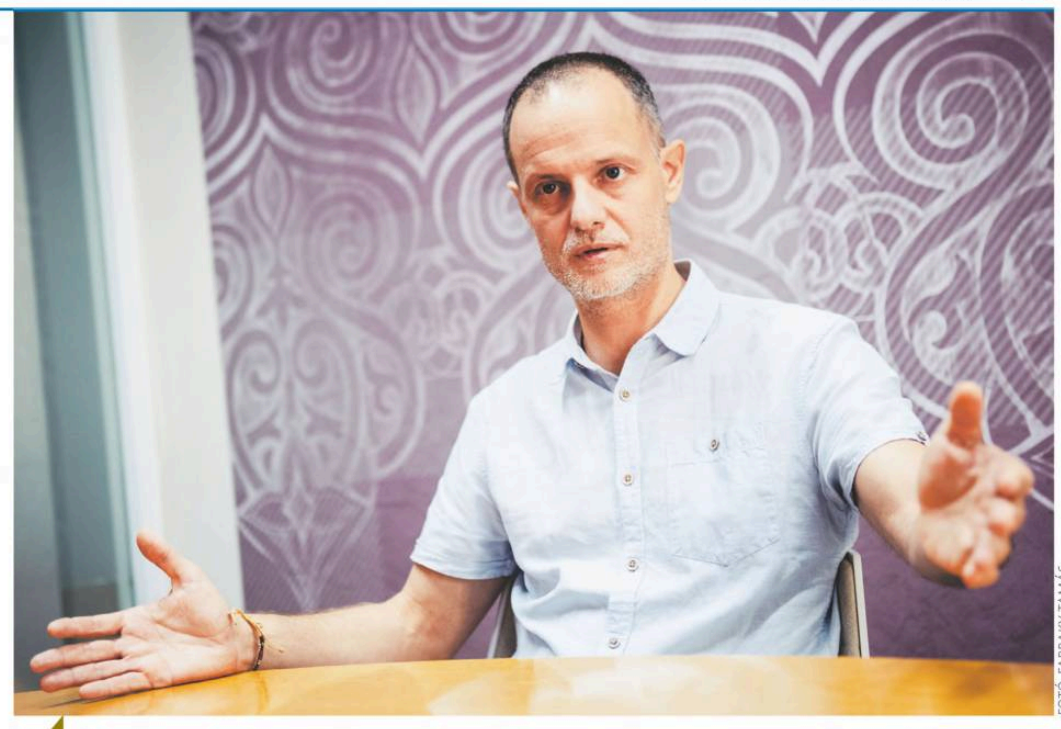

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

ROSZNÁKY EMMA

A streaming, azaz az online vetítés műfajától eleinte ódzkodott a szakma és a közönség is. Aztán a Covid gyakorlatilag „megoldotta" a helyzetet, a színházak bezárásával kulcsfontosságúvá váltak az ezzel foglalkozó platformok, köztük az eSzínház is. Hogy látja, a műfajnak ma milyen az elfogadottsága?

Pontosítanék, a Covid nem megoldotta a helyzetet, hanem rávilágított arra: ez egy izgalmas terület, amiben számos lehetőség rejlik. A karantén időszakában boldog-boldogtalan elkezdett streamelni, mondván, hogy nem jut közönséghez, kiteszi, amije csak van. Ez két szempontból volt káros: egyrészről nem érdemes mindent kitenni, mert nem minden alkalmas a streamre, másrészt a legtöbb felvétel ingyen volt elérhető. Ez utóbbi súlyos hiba, hiszen semmilyen kulturális tartalom nem születik ingyen, rengeteg ember nagyon sokat dolgozik azért, hogy egy előadás létrejöjjön. A streamelt verzióhoz legalább ennyi munka kell. Ma már olyan világot élünk, ahol az emberek az okoseszközeiken olyan tartalmakat fogyasztanak, amelyekben sok a pixel, pörgős a vágás, és ha nem azt látják, mint a Netflixen vagy az HBO-n, akkor csalódni fognak. Rá kellett döbbenni, ha mi úgy kezdünk el színházat közvetíteni, mint 1987-ben, annak az égvilágon semmi értelme. Arról nem érdemes vitát nyitni, hogy az online közvetítés jobb vagy rosszabb, mint az élő színház, hiszen ahogy mindenki, úgy én is a nézőterén szeretek ülni, ez nem kérdés. Az viszont kérdés: hogyan ültetem át az élő színházat streamre? Meg kellett találni a színházaknak is és nekünk is, hogy mi az, ami izgalmas lesz a nézőnek, mi az, amit ezen a felületen értékesnek fog találni. A közönség ma már nem azt várja egy online közvetítéstől, hogy az első sorban üljön, hanem hogy részese legyen a történetnek, olyan dolgokat éljen át a síkképernyő előtt, ami a színházban aligha lehetséges. Egy jó stream esetén a produkcióban maga az online adaptáció egy fontos és innovatív dramaturgiai elem.

FOTÓ: VÉNER ORSOLYA

A Spinoza Színház mutatta be a Herzl című kávéházi drámát Makranczi Zalánnal és Gyabronka Józseffel a főszerepben

A Weöres Sándor Színház és a Forte Társulat koprodukciója, a Kivilágos kivirradtig tavaly elnyerte a legjobb kőszínházi előadás és a legjobb rendezés díját a színikritikusok díjátadóján

Egy külön narrátorként is kezelhetjük.

Mindenféleképpen. És ez a narrátor az adásrendező, aki felszkripteli az előadást, aki többek között egyeztet az előadás rendezőjével, aki újragondolja az egész produkció vizuális megjelenítését, sőt magát a történetmesélést is. És amikor ebből valami új műfajiság születik, akkor annak van levegője, tere, akkor ott elindul valami igazán izgalmas és inspiráló. Mondok erre egy példát: ma ha a Katonában odamegy valaki az offline falhoz, leveszi a színlapját a Találkozás című előadásnak, azt sem a Kamrában, sem a nagyszínpadon, sem a Sufniban nem láthatja, csakis nálunk. Az eSzínház inkubátorprogramjának keretében létrejött egy olyan alkotás, amit bepróbáltak, megcsináltak a színházban, viszont csak és kizárólag az online térben érhető el és működik, ráadásul piszok jól. Azonban azt is látni kell, hogy ez egy evolúció, mert a színházaknak is rá kellett jönniük, hogy a streaming ma már nem csupán egy hibrid modellnek a része, hanem egy önálló műfaj, ami másként szólítja meg a közönséget.

FOTÓ: MÉSZÁROS ZSOLT

FOTÓ: SZABÓ LUCA

Az eSzínház egyik legnépszerűbb előadása a Szegedi Nemzeti Színház produkciója, az 1984

A közönség ma már nem azt várja egy online közvetítéstől, hogy az első sorban üljön, hanem hogy részese legyen a történetnek, olyan dolgokat éljen át a síkképernyő előtt, ami a színházban aligha lehetséges

INFÓ

Az eSzínház Fesztiválra szeptember 20-a és 29-e között kerül sor az online térben. A negyedjére megvalósuló eseménysorozat működtetője az Alapítvány a Magyar Színházakért, együttműködő partnere az Art is Business, a Könyves Magazin, a Papageno, a radiocafé és a Színház Online.

És mit mond a nézőszám?

Kialakult egy stabil közönség az eSzínházban. Mi a Covid előtt indultunk, a Covid alatt egy semmihez sem fogható érdeklődés övezte a színházi streaminget, a járvány után értelemszerűen volt egy hatalmas beesés, azóta viszont tart az organikus fejlődés. Bárhonnan streamelünk, a nézők 60-70 százaléka sosem fog ott ülni az adott színház nézőterén, mert legtöbbször épp a földrajzi távolságok miatt nézi otthonról azt az előadást. A fesztiválnál pedig igazán egyedi reflektorfénybe kerül az eSzínház, olyankor jelentősen megnövekszik úgy az érdeklődés, mint a nézőszám.

Mi alapján kerülnek be előadások a fesztiválra?

Mi nem válogatunk, és nem kérünk nevezési díjat sem. A színházakra és a társulatokra bízzuk, döntsék el ők, mi az, amit érdemesnek tartanak megmutatni ország-világnak. Mindig az elmúlt két évben született előadásokat vagy újragondolt, streamre adaptált produkciókat várjuk, továbbá annyit írunk csak elő, hogy prózai, gyerek- és ifjúsági kategóriában lehet nevezni. Elenyésző a visszautasított előadások száma, a színházak tudják, miért jönnek, milyen pályaművet érdemes hozni. A visszatérő „törzsszínházak", mint a Radnóti, a Katona, az Örkény, a Vörösmarty vagy éppen a Weöres Sándor Színház mellett minden évben számos új teátrum próbálja ki magát az eSzínház Fesztiválon. Idén kilenc fővárosi, három vidéki és két határon túli színház nevezett az eseményre.

A fesztivál elismerései a streaming kivitelezését vagy a színházi előadást értékelik?

Vannak szakmai díjak, de a közönség is szavazhat a legjobb előadásról, így valóban a nézők ítélik oda a fesztivál közönségdíját. Nem lehet szó csalásról, kizárólag olyan néző szavazhat, aki legalább belenézett az adott előadásba. Ami a szakmai díjakat illeti, a legfontosabb a legjobb digitális adaptáció díja, ez szól kifejezetten arról, hogy melyik színházi előadást sikerült a leginnovatívabban átültetni az online térbe, a legjobb női és férfi főszereplő díját pedig nem kell magyaráznom. A legjobb látvány díja elég összetett, mert nem azt nézzük, hogy milyen volt az adott színház kelléke vagy díszlete, hanem ott már az operatőri, a filmes megvalósítás egyediségére koncentrálunk, különböző technikák, látványelemek összjátékára. A zsűri tagja egyébként Sodró Eliza színművész, Török Tamara dramaturg, Puskás Tamás igazgató-rendező, Závada Péter költő-drámaíró és jómagam. És vannak továbbá különdíjak, amelyeket az együttműködő partnereink, az Art is Business, a Könyves Magazin, a radiocafé és a Papageno oszthatnak ki.

Visszatérve az eSzínház kínálatára, melyik a legnépszerűbb műfaj?

Műfajok alapján nem szoktuk ezt szondázni, és talán nem is érdemes. Azt tudom mondani, hogy akkor vonz több nézőt egy előadás, ha az új, egyedi és valamilyen oknál fogva érdekes. Az emberek általában szeretnek nevetni, tehát egy vígjátékot általában többen néznek meg, mint egy kortárs prózai előadást. Egyúttal számos kivételt tudok hozni, hiszen az egyik legnépszerűbb előadásunk például a Szegedi Nemzeti Színház produkciója, az 1984, amely egyszerre dráma és disztópia. Nincs egyértelmű recept azon túl, hogy az újdonság mindig vonzó, így például az online premierek sokakat érdekelnek. És bár épp az újdonságot emeltem ki, fontos megjegyezni, hogy egy ilyen platform, mint a miénk, egyfajta enciklopédiaként kell, hogy működjön. Azért dolgozunk, hogy ezek a felvételek 20 és 50 év múlva is elérhetőek legyenek, amikor az alkotók egy része már nem is él. Ettől még oda kell figyelni a jelen időre, kell segíteni a kisebb társulatoknak is, hiszen itt adott esetben olyan kitekintést kap egy kis független társulat, amelyről ő a maga ötvenfős nézőteréről nem is álmodhat.

Hogy oszlanak meg a nézők, inkább a fővárosi közönség nézi a vidéki és a határon túli előadásokat vagy fordítva? Mire kattintanak a külföldi felhasználók?

A nézők nagyságrendileg 40 százaléka budapesti, 40 százaléka vidéki, és 20 százaléka külföldről nézi az eSzínházat. Nagyon jó trend, hogy vidékről és külföldről egyre nagyobb az elérésünk, és törekszünk arra is, hogy egyre több tartalmat adjunk felirattal, audionarrációval vagy éppen jelnyelvi tolmácsolással. Büszkék is vagyunk arra, hogy éves szinten több mint 120 országból követnek minket figyelemmel. Az eSzínház Fesztivál ideje alatt pedig azt figyeltük meg, hogy még a szokásosnál is többen érdeklődnek az előadások és az ingyenes szakmai beszélgetés iránt külhonból.

Hogyan lehet új nézőket megszólítani?

Például sokszínű felhozatallal. Belátom, ma már némiképp megtévesztő név az eSzínház, hiszen nálunk nemcsak színházat lát a néző, de könnyedén választhat a Zene Háza számos koncertje közül, továbbá elérhetőek táncelőadások, például a Budapest Táncszínház műsorából, és sorolhatnám. De ami a legfontosabb és örök kérdés: a fiatalok elérése. El kell fogadnunk, hogy a fiatal generáció az élete egy jelentős részét online éli. Vannak köztük olyanok, akik járnak színházba, de ez egy nagyon szűk réteg. Azt gondolom, a legtöbb fiatal azért nem jár színházba, mert épp elég tartalmat ér el az okoseszközén, és nem igazán tudja, milyen is a nézőtéren lenni. Ha én azt szeretném, hogy esélye legyen annak, hogy ő elmenjen és beüljön a színházba, akkor inspiráló tartalommal kell elérnem. És ezt melyik csatornán tudom elérni? Azon, amit ő használ. És épp erre alkalmas az eSzínház: az iskolákba, az okoseszközökre tudunk értékes kulturális tartalmat közvetíteni, így esélyt adva a fiatal generációnak arra, hogy rádöbbenjen, ez mennyire jó.

LAPSZÉL

Tim Robbins Debrecenben

FOTÓ: MTI/CZEGLÉDI ZSOLT

Az Oscar- és Golden Globe-díjas amerikai színész, Tim Robbins elkezdte a Topsy Turvy (Ramazuri) című előadás próbáját a debreceni Csokonai Színházban a The Actors' Ganggel. Huszonnégy tagú társulata ma és holnap vendégszerepel a városban. A hollywoodi színművész a koronavírus-járvány idején írta a színdarabot, amelynek témája a pandémia időszakához kapcsolódik: a történet egy kórusról szól, amelynek tagjai a pandémia megfékezésére bevezetett korlátozások miatt nem találkozhatnak. A kórus kettészakad, van, aki továbbra is személyesen (titokban) próbálna, más viszont szabálykövető szeretne maradni. A színmű „valós" szála mellett feltűnik egy metaforikus is, a görög istenek megjelenésével. Tim Robbins a debreceni sajtótájékoztatón úgy fogalmazott: a színház képes felemelni az embereket a szomorúságból, képes motiválni őket, hogy jobb állampolgárok legyenek, és képes inspirálni a jövő generációit, a színházban azonnal kiderül az igazság a nézők visszajelzéseiből, ami viszont nem igaz a filmre. Talán ez utóbbi az oka annak a romló minőségi tendenciának, ami a mai filmeket jellemzi – vélte. – Őszintének kell lenni, igazat kell mondani, ha nem, akkor a közönség figyelmeztet erre. Tim Robbins azt mondta, először jár Debrecenben, majd hozzátette: „ez az első a számos látogatás közül". MTI

Megvan Szlovákia Oscar-nevezettje

Folyamatosan bővül a jövő évi Oscar-gála „nemzetközi film" kategóriájába érkező nevezések listája, a 15 döntős shortlistjét december 17-én jelentik majd be, január 17-én pedig azt az öt jelöltet, amely versenyben lesz a szoborért. Bejelentették: Szlovákia az Emma és a halálfejes lepke (The Hungarian Dressmaker) című filmet nevezte be, Borbély Alexandrával a főszerepben. Az Iveta Grófová rendezésében készült film főhőse a saját életét kockáztató Marika, a szlovák–magyar határon élő özvegy, aki egy zsidó kisfiút rejteget, miközben egy szlovák Hlinka-gárdista százados és egy német náci tiszt is ostromolja. A film nagy sikert aratott a Karlovy Vary-i Nemzetközi Filmfesztiválon, Magyarországon a CineFesten mutatták be. HVG.HU

Lángolás mint új kezdet

KIÁLLÍTÁS Szurcsik József legújabb képeit apokaliptikus hangulat járja át, de az alkotó szerint még nincs itt a világvége.

P. SZABÓ DÉNES

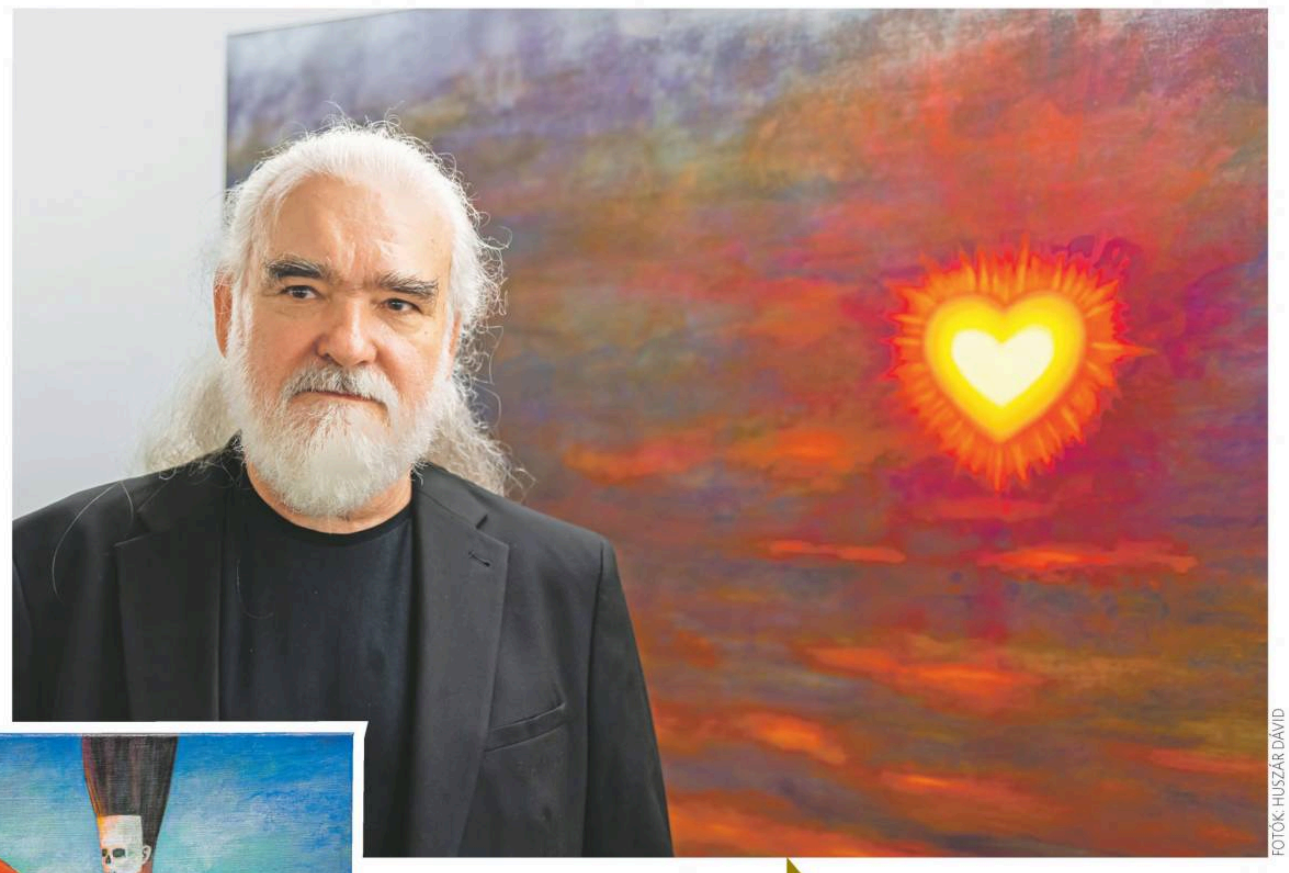

FOTÓK: HUSZÁR DÁVID

Szurcsik József szerint az életünket az empátiának és szeretetnek kell vezérelnie

Lángcsóvák törnek elő a földből és lávafolyamok izzanak Szurcsik József legújabb festményein a Godot Galériában. A művész szerint a világunk éppen átalakulóban van, a szétesés és a megújulás határán, melynek érzetét szeretné átadni a képein. – Az utóbbi időben úgy érzem, hogy a realitáshoz való hozzáállásunk jelentősen megváltozott. A közösségi médiában szerzett tapasztalok is visszahatnak az életünkre, mert a mindenfelől ránk ömlő információ szorongással tölti el az embert, ami, úgy látszik, a huszonegyedik század első negyedében már természetes. A kérdés csak az, hogyan tudunk nap mint nap felkeni, elképzelni és tenni azért a valóságért, melyben jobb irányba terelhetnénk a dolgokat – mondta lapunknak az alkotó, aki szerint nem mindegy, mit hagyunk örökül a következő generációkra.

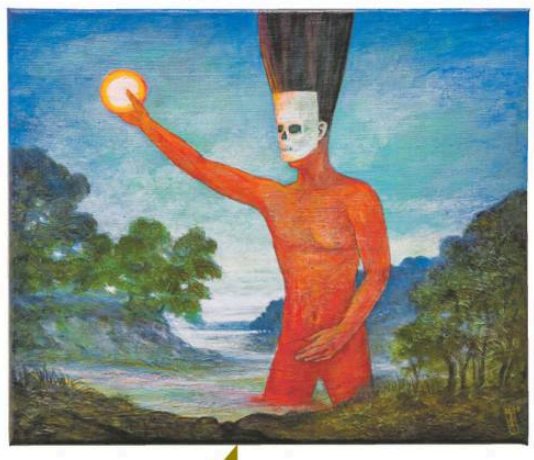

A képeken feltűnő Angelus nevű angyal az elmúlást jelképezi, de arra biztat, hogy töltsünk minden percet örömmel

Szurcsik szerint a megoldást az jelenti, ha a figyelmünket magunk helyett másokra és a természetre fordítjuk, az életünket pedig az empátia és szeretet vezérelje, amit a Pax lucet (A béke felragyog) című képén is kifejez. Ezen a munkán a pusztaság felett a komor égbolton egy fényesen világító szívet látunk, mely megidézi a szakrális témájú képeket. A többi munkán viszont a tűz kapja a főszerepet különféle formában: hol lávafolyamként, hol tüzes meteorként, hol neonesőként. – A lángolás minden dolgok vége, de minden dolgok kezdete is lehet. A képeken a tűz nemcsak a pusztításról szól, hanem a megújulásról, az újrakezdésről is. Fel kell fognunk, hogy a tűz egy őselem, míg a természetben a mi beavatkozásunk nélkül is megtörténnek a dolgok – véli az alkotó.

Az új képek másrészt a romantikus tájképeket is megidézik, a tájat címadó festménye például burjánzó fákat ábrázol idilli környezetben, mintha csak idősebb Markó Károly vagy a fia egy munkáját látnánk. – Már a korai, férfialakokat ábrázoló képeimen is fontos szerepet kapott a táji környezet, és már akkor törekedtem arra, hogy a klasszikus festményeket idézzem meg. Aztán az alakokat fokozatosan „kiszerveztem" a képekről, az új műveken így a figurák már mi magunk vagyunk, vagyis a nézők, akik szemlélik a pusztuló vagy újjászülető tájat. Ezeknek a műveknek viszont nincsen valóságalapjuk, egytől egyig fantáziaképek, elképzelt valóságok, melyek az én fejemből pattantak ki – mondja a művész, aki a képek elkészítésére nem sajnálja az időt. Egy alkonyi tájat ábrázoló képpárt például két éven át festett, míg a címadó művet tizennégy éven át, 2010-től 2024-ig. – Ez a kép egyfolytában átalakult, egyes átfestéskor például a növényzet már naturálissá vált, amit viszont nem akartam. Én ugyanis nem fotórealista módon szeretnék festeni, hanem úgy, mint az impresszionisták, akiknek a tájképei szinte megmozdulnak.

INFÓ

Szurcsik József: Elképzelt valóság. Kurátor: Sz. Molnár Erika. Godot Galéria (Budapest XI., Bartók Béla út 11–13.) Megtekinthető október 5-ig.

Szurcsik kisméretű képein már antropomorf alakok is feltűnnek, mint az alkotó által teremtett Angelus nevű angyal, aki viszont nem az angyalok megszokott formájában tűnik fel, hanem szárnyak nélkül, koponyaálarcot viselve az arcán. Szurcsik szerint a figura az elmúlást jelképezi, aki megérinti az embert, de nem letargiába taszítja, hanem arra biztatja, hogy gondolja át az életét, és töltse annak minden percét örömmel, hiszen egyszer véget ér. – Noha a képeim első látásra sötétnek és borúsnak tűnnek, azok az életigenlésről és az élet szeretetéről szólnak. A világ sebeit be lehet gyógyítani, de ahhoz mindenkire szükség van. A gyűlöletet pedig el kell engedni, mert attól nem lesz jobb senkinek. Szeretni úgyis sokkal könnyebb, mint utálni – vallja az alkotó.

Gidon Kremer újra fellép a Concertóval

ZENE Szeptember 20-án és 21-én nagyszabású duplakoncerttel indítja az évadot a Concerto Budapest a Zeneakadémián. A két hangversenyen öt szólista lép színpadra: Balázs János, Baráti Kristóf, Bogányi Gergely, Fenyő László és Szűcs Máté is közreműködik az évadnyitó eseményeken, olyan közönségkedvencek megszólaltatásával, mint Beethoven C-dúr hármasversenye, Richard Strauss Don Quixotéja vagy Chopin f-moll zongoraversenye. Felcsendül még az Egmont-nyitány és Bartók Magyar képek című kompozíciója a zenekar fő-zeneigazgatója, Keller András vezényletével.

FOTÓ: MUDRA LÁSZLÓ

Világjáró magyar muzsikusaink legjava is képviselteti magát a következő évad koncertjein

Ma, szerdán 15 és 18 óra között Fenyő László kiemelkedő tehetségű csellistanövendékekkel foglalkozik az idén tavasszal indult Concerto Mesteriskola keretében, majd a programsorozat következő állomásaként október 14-én és 15-én Szűcs Máté és Takács-Nagy Gábor tart ingyenes és nyilvános kamarazenei mesterkurzust a Concerto Budapest Páva utcai székházában. A kurzusok az érdeklődő zenebarátok számára is ingyenesen látogathatóak.

Angela Hewitt, Dina Ivanova, Gidon Kremer, Giedrė Dirvanauskaitė, Jevgenyij Koroljov, Arvid Engegård, Anthony Marwood, Szergej Krilov, Pierre-Laurent Aimard, Mihail Pletnyov, Marc Bouchkov, Ljupka Hadzi-Georgieva, Szergej Nakarjakov, Bernhard Berchtold – ha csak néhány nevet ki akarunk emelni a nemzetközi sztárfellépők sorából, mellettük világjáró magyar muzsikusaink legjava is képviselteti magát a Concerto Budapest következő évadának koncertjein: Balázs János, Baráti Kristóf, Berecz Mihály, Bogányi Gergely, Fenyő László, Kelemen Barnabás, Kokas Katalin, Lukács Miklós, Miklósa Erika, Perényi Miklós, Pusker Júlia, Sebestyén Miklós, Szűcs Máté, Takács-Nagy Gábor, Várdai István, Várjon Dénes, Vashegyi György és Vörös Szilvia is a zenekar visszatérő vendégművészeként lép pódiumra. Gidon Kremer visszatérése azért is külön öröm a zenekarnak, mert a Kremerata Balticával a 2019 decemberében adott közös koncertjük közvetítése a Mezzo TV-n 2020-ban elnyerte az egyik legjelentősebb televíziós verseny, a Velencei Tévéfesztivál Arany Oroszlán-díját Szabó Stein Imre rendezésében.

A Concerto a tehetséggondozásban is nagy szerepet vállal évről évre, az idei évadban is fellép a zenekarral Abouzahra Amira és testvére, Abouzahra Mariam, Teo Gertler és Kelemen Gáspár, a Hegedű Ünnepén fellép a Bartók-világverseny győztese, Lilia Pocitari is. A zenekar kiváló szólistái – Kaczander Orsolya, Klenyán Csaba, Környei Zsófia, Szilágyi Szabolcs, Mohai Bálint, Tóth Bálint és Tabányi Tibor – is feltűnnek a Zeneakadémia színpadán. NÉPSZAVA

Az utolsó üzenet: „Itt minden rendben”

TITAN Megkezdődött az öt halálos áldozattal járó katasztrófát feltáró meghallgatás. Az amerikai parti őrség bemutatta a búvárhajó Atlanti-óceánban összeroppant roncsát.

Csődbe ment a Titanicot építő hajógyár

Csődgondokság alá kerül az észak-írországi Harland and Wolff hajógyár, amely a világ egyik leghíresebb hajóját, a tragikus sorsú Titanicot is építette. A cég hétfői bejelentése szerint a csődvédelmi eljárás a vállalatcsoportot összefogó Harland and Wolff Group Holdings központját érinti, a cég négy gyára – a belfasti üzem, ahol az 1912-ben elsüllyedt Titanic is készült –, valamint az angliai és a két skóciai telep folytatja működését. Máris számos potenciális befektető jelezte érdeklődését a Harland and Wolff részbeni vagy teljes felvásárlása iránt, és az első pályázati fordulót hamarosan kiírják.

NÉPSZAVA

Megkezdődött a júniusban felrobbant amerikai búvárhajó, a Titan katasztrófáját feltáró meghallgatás az egyesült államokbeli Charleston megyében. Az amerikai parti őrség az első napon azt a töredékes hangfelvételt és animációs filmet mutatta be, amely a Titan és a vele kapcsolatot tartó Polar Prince hajó személyzete között lezajlott beszélgetés végét, illetve a búvárhajó útjának teljes rekonstrukcióját vázolta. A hangfelvétel szerint a két hajó közötti üzenetváltások végén a Titan utoljára azt közölte, hogy „itt minden rendben”, miközben az aktuális mélységével és merülési súlyával kapcsolatos kérdésekre válaszolt.

A Titan mélytengeri búvárhajó minden valószínűség szerint június 18-án merülés közben roppant össze több ezer méter mélységben öt emberrel a fedélzetén, miközben az 1912-ben elsüllyedt Titanic roncsainak vizsgálatára készült. A búvárhajót napokig keresték, hogy utasait épségben kimenthessék, de a katasztrófában mind az öt ember, így Stockton Rush, az OceanGate vállalat alapító elnök-vezérigazgatója, Hamish Harding brit üzletember, Paul-Henry Nargeolet francia Titanic-kutató, valamint Sazada Davúd vállalkozó, Pakisztán egyik leggazdagabb embere és 19 éves fia, Szuleman is meghalt.

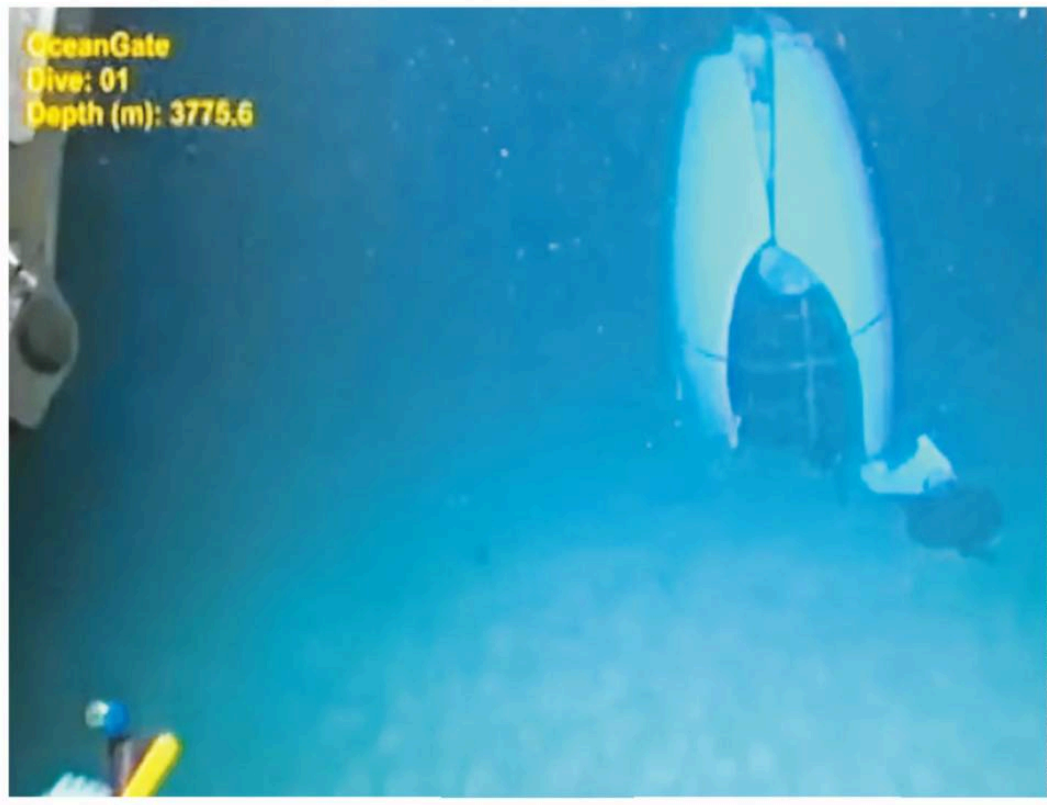

FOTÓ: U.S. COAST GUARD/PELAGIC RESEARCH SERVICES

Az amerikai parti őrség bemutatta azt a felvételt, amelyen a Titan farkúpja látható az Atlanti-óceán fenekén

A parti őrség közölte, hogy a búvárhajót üzemeltető OceanGate magán-tengerkutató vállalat a hajótest állapotát sohasem vetette alá független vizsgálatnak, valamint azt is, hogy 2022–2023-ban a hajót hét hónapig olyan körülmények között tárolták, amelyben ki volt téve az időjárás hatásainak és változásainak. A Titant elvileg 4000 méteres merülési mélységre tervezték, sajtóhírek szerint több biztonsági kifogás is felmerült vele szemben. Roncsait június 22-én találta meg egy a felszínről irányítható kanadai mélytengeri kutatóeszköz a tenger fenekén, csaknem 4 ezer méteres mélységben, mintegy 300 méterre a Titanic roncsaitól. A Pentagon egyik illetékesének közlése szerint a haditengerészet szigorúan titkos tengerakusztikai berendezése az eltűnés napján feltehetően robbanásból, illetve összeroppanásból eredő hangot észlelt.

> A Titant elvileg 4000 méteres merülési mélységre tervezték, sajtóhírek szerint több biztonsági kifogás is felmerült vele szemben.

A parti őrség korábbi közleménye szerint a várhatóan két hétig tartó első meghallgatás célja a katasztrófa okainak és körülményeinek a részletes feltárásán kívül az, hogy az adatok alapján és a tanulságok levonásával tegyék elkerülhetővé a hasonló szerencsétlenségek megismétlődését.

Városdiplomácia felsőfokon

KÉPZÉS Már az ötödik évfolyamát indítja a Budapesti Városdiplomáciai Akadémia. Az intézmény akkreditált felnőttképzésként, a Budapesti Művelődési Központ szervezésében várja olyan fiatalok jelentkezését, akiket érdekel a nemzetközi viszonyok elmélete és gyakorlata, különös tekintettel a nagyvárosok növekvő szerepére a globális környezetben.

Az akadémia szakmai igazgatója Balázs Péter volt külügyminiszter és EU-biztos, oktatói pedig egykori és jelenlegi diplomaták, politikai, gazdasági és kulturális szakértők, kutatók. A képzés 2024 októbere és 2025 májusa között előadás- és gyakorlatsorozatból áll, havonta két szombati napon. Balázs Péter lapunknak elmondta: az akadémia különlegessége, hogy a nagyvárosok szemszögéből közelíti meg a nemzetközi kapcsolatokat, miközben teljes értékű diplomáciai képzést nyújt. A tananyag rendkívül sokoldalú, foglalkozik a diplomácia szakterületeivel: biztonság, gazdaság, energia, környezet, egészségügy, migráció –, minden olyan területtel, ahol a nemzetközi kapcsolatokra szükség van. Sorra veszi a fontos partnereket, az egyes országokat, a nagyvárosokat, a nemzetközi szervezeteket – különös tekintettel az Európai Unióra és a folyamatban lévő magyar elnökségre –, és izgalmas gyakorlati foglalkozásokkal ismerteti meg a diplomácia különféle eszközeit a hírelemzéstől a fordítás-tolmácsoláson keresztül a protokollig.

Balázs Péter hozzátette: nagy hangsúlyt fektetnek az interakcióra és a gyakorlati képzésre, így sorra látogatnak budapesti nagykövetségeket is, ahol a hallgatók találkozhatnak és beszélgethetnek a nagykövetekkel; tavaly öt ilyen látogatást szerveztek. Felkeresnek emellett fővárosi intézményeket a MÜPA-tól a hulladékfeldolgozóig, a képzést pedig egy külföldi tanulmányút zárja. A korábbi években Bécsben, Brüsszelben és Pozsonyban jártak a hallgatók.

A szakmai igazgató azt is jelezte: 35 év alattiak jelentkezését várják, mivel szerencsés, ha a csapat nem túlságosan heterogén. Emellett szükség van olyan korszerű ismeretekre, amelyeket nemrégiben szereztek meg a hallgatók, hiszen erre tudják építeni az oktatást, ezeket az alapismereteket itt már nincs idő pótolni. Az viszont szinte mindegy, milyen felsőfokú képzettséggel rendelkeznek a jelentkezők, és mint megtudtuk, a paletta rendkívül széles is: élsportoló, művész, pedagógus, jogász, közgazdász, mérnök egyaránt végzett már az akadémián, s ők aztán a legkülönbözőbb területeken hasznosítják az itt megszerzett tudást. Sokan foglalkoznak a városokban, a kerületekben, a vállalatoknál nemzetközi kapcsolatokkal. Van, aki a folyamatban lévő tanulmányait egészíti ki, aztán megy tovább külföldre, doktorál, igyekszik minél több képzettséget szerezni. Van, aki egy nagyvállalat, egy művészeti intézmény vagy egy egyetem nemzetközi kapcsolatait kezeli, itt mutatkozik meg annak az előnye, hogy a hallgatók sokféle területről érkeznek.

A hallgatóknak a képzés során több írásbeli feladatot kell teljesíteniük, az egyik egy városdiplomáciai esszé szabadon választott témában, amelynek van nemzetközi kapcsolata. Balázs Péter elmondta: itt nagyon izgalmas területekkel ismerkednek meg, hiszen mindenki a saját szakterületének megfelelően keres feldolgozandó témát, mint például az ifjúsági bűnözés, a droghasználat összehasonlítása Budapest és Amszterdam vonatkozásában vagy a szennyvíziszap felhasználása Budapesten és Szingapúrban.

KUKLAI KATALIN

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Olyan fiatalok jelentkezését várják, akiket érdekel a nagyvárosok növekvő szerepe a globális környezetben

Vasárnapig lehet jelentkezni

A Budapesti Városdiplomáciai Akadémiára magyar állampolgárok jelentkezhetnek szeptember 22-ig, bármilyen folyamatban lévő vagy befejezett felsőfokú tanulmányi háttérrel. Az oktatás ingyenes, két féléves, a képzésről, a jelentkezés feltételeiről és módjáról részletes információkat az akadémia honlapja tartalmaz: bvdakademia.hu

HIRDETÉS

NÉPSZAVA
Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon
vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

LAPSZÉL

Kiestek Babosék

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Babos Tímea és partnere, Anna Siskova az első körben kiesett a thaiföldi Huahinben zajló, 250 ezer dollár (88,5 millió Ft) összdíjazású kemény pályás női tenisztornán. A másodikként rangsorolt magyar, cseh páros a nyitó fordulóban a nyolc közé jutásért a Nadia Podoroska, Katie Volynets argentin, amerikai duóval szemben maradt alul 6:1, 7:6-ra. Egyesben kiesett Bondár Anna is, aki 3:6, 7:6, 7:5-re kapott ki a spanyol Rebeka Masarovától. MTI

Crosby 20. idényében is Pingvin marad

További két évvel, 2027-ig meghosszabbította szerződését az észak-amerikai profiligában (NHL) érdekelt Pittsburgh Penguinsszel Sidney Crosby. A 37 esztendős, háromszoros Stanley-kupa-győztes, kétszeres olimpiai bajnok, világbajnok kanadai csatár 17,4 millió (8,7 plusz 8,7 millió) dollárt keres majd a 2025/26-os idény rajtjától. Crosby számára a 8-as és a 7-es szám misztikus, hiszen 1987. VIII. 7-én született, ezért játszik 87-es számmal, és kért eddig is 8,7 millió dolláros éves fizetést. Ő lesz az első hokis, aki húsz szezont húz le a Pingvineknél. NÉPSZAVA

Vietnámban lesz a vb

FOTÓ: AFP/LARRY FEI/TEQBALL

Vietnám legnépesebb városa, Ho Si Minh ad otthont az idei teqball-világbajnokságnak. A viadalt december 4. és 8. között rendezik, és öt kategóriában – férfi és női egyéniben, valamint férfi, női, illetőleg vegyes párosban – hirdetnek győztest. Ho Si Minh a hatodik házigazda – Bangkok, Nürnberg, Gliwice, Reims és Budapest után –, amely a magyar fejlesztésű sportágban vb-t rendez. MTI

Marcangoltak a zebrák

BL A Juventus látványos és hatékony játékkal verte a sorozatot korábban ugyancsak megnyerő PSV-t, ezzel vette kezdetét az átalakított küzdelemsorozat. A több és több meccsnek sehol nem örülnek igazán.

NÉPSZAVA

Thiago Motta megbízható középpályás volt (a Barcelonával és az Interrel is megnyerte a BL-t), ám edzőként egészen innovatív, mondhatni: virtuóz, és ez a Juventus első meccsén nyomban kiütközött. A „zebramezesek" Torinóban ádáz fenevadként estek ellenfelüknek, és a 19 éves Kenan Yildiz révén már a 21. percben vezettek (a török támadó nem csupán csodás találatot jegyzett, egyúttal ő lett a klub legfiatalabb játékosa, aki a sorozatban eredményes lett: Del Piero rekordját adta át a múltnak). Kisvártatva Weston McKennie, a fordulás után pedig Nicolas Gonzalez volt eredményes. A PSV ugyan szépített, de a marcangolás így is kínzó.

Ezzel a partival egy időben rendezték a Young Boys–Aston Villa mecscset, s Bernben Unai Emery csapata a papírformának megfelelően simán gyűjtött három pontot (0-3). A további meccsek – köztük további négy BL/BEK-győztes részvételével – lapzártánk után fejeződtek be.

Azok után, hogy Carlo Ancelotti, a címvédő Real Madrid olasz mestere hétfőn, a Stuttgart elleni 1. fordulós találkozó előtt arról beszélt, hogy egyre súlyosabb problémákhoz vezethet, ha nem veszik ki a felesleges meccseket a versenynaptárból, tegnap a Manchester City spanyol középpályása, a 2023-as finálé legjobbja ment neki az európai (UEFA) és a nemzetközi (FIFA) futballszövetségnek. „Nem minden a pénz! Egyre közelebb vagyunk ahhoz, hogy a játékosoknak ne legyen más választása, mint a sztrájk" – fakadt ki Rodri. Ő is azt hangoztatta, hogy egy topjátékos a BL átalakításával, illetve a jövő nyári, ugyancsak földuzzasztott mezőnyű klubvilágbajnoksággal a szezonban akár 80 meccset is megvívhat. „Ez már sok. Tapasztalatból mondom: maximum 40-50 mérkőzést lehet úgy játszani az idényben, hogy az ember a legjobbját tudja nyújtani. Eddig 60-70 összecsapásunk volt, az idén összejöhet a 80. Ez embertelen. Nem lehet folyton tökéletes állapotban lenni" – magyarázta az idén nyáron Európa-bajnoki címet nyert játékos. Így folytatta: „Mi, futballisták vagyunk ennek a sportnak – de ma már sokkal inkább kell nevezni üzletnek – a főszereplői. Ha nem vagyok kizsigerelt, jobb teljesítményre vagyok képes. Ha az emberek jobb futballt akarnak látni, akkor el kell jutnunk odáig, hogy pihenhessünk."

FOTÓ: AFP/ISABELLA BONOTTO

McKennie-t joggal ölelgették társai: ő szerezte a Juve második találatát

A Man City norvég támadója, Haaland ontja a gólokat

A FIFPRO, a Hivatásos Labdarúgók Nemzetközi Szövetsége folyamatosan közli azokat az adatokat, amelyek egyértelműen alátámasztják: a sokasodó és súlyosbodó sérülések visszavezethetők a játékosok fokozott terhelésére. A futballisták körében mind gyakoribbak a térd- és combsérülések, s különösen az elülső keresztszalag (ACL) szakadása nőtt ugrásszerűen. Szignifikáns a változás még a női futballisták esetében is. A jelentések szerint azok a játékosok, akik ACL-sérülést szenvedtek, gyakrabban játszottak rövid pihenőidővel, és rengeteget utaztak.

Mindettől függetlenül ma még (a 2024/2025-ös idény elején) csúcsfutballra számíthatunk, pláne, hogy megismétlődik a tavalyi finálé, amit a Manchester City épp Rodri találatával nyert meg az Inter ellen.

A City kiváló formában van, legutóbbi hat mérkőzését megnyerte, beleértve, hogy tökéletes rajtot produkált a Premier League-ben, négyből négynél tart, legutóbb a Brentfordot verte 2-1-re úgy, hogy már az első percben hátrányba került; Pep Guardiola alakulata átlagosan 3,8 gólt szerez, s kiemelkedik a kékek közül a norvég Erling Haaland, aki csak a bajnokságban 9 találatnál jár – többnél, mint bármely más PL-alakulat...

A riválist viszont nem lehet leírni, azzal együtt sem, hogy négy kör után 2-2 sikerrel és döntetlennel kezdte a Serie A-t.

BL, 1. forduló

Kedd: Juventus–Eindhoven 3-1, Young Boys–Aston Villa 0-3; Real Madrid–Stuttgart, Bayern München–Dinamo Zagreb, Milan–Liverpool, Sporting–Lille (utóbbi négy találkozó lapzárta után ért véget).
Szerda: Bologna–Sahtar Doneck (18.45, Sport1), Sparta Praha–Salzburg (18.45, Sport2), PSG–Girona (21, Sport1), FC Bruges–Dortmund (21, Sport2), Celtic–Slovan (21, Sport2, 23, felvételről), Manchester City–Internazionale.
Csütörtök: Feyenoord–Leverkusen (18.45, Sport1), Monaco–Barcelona (21, Sport2), Crvena Zvezda–Benfica (21, Sport1, 22.45, felvételről), Atlético Madrid–RB Leipzig, Atalanta–Arsenal, Brest–Sturm Graz.

HIRDETÉS

A MANAX Kft. 10-es sorszámú bélyegzője,
melyet az ügyvezető igazgató használt,
2024. augusztus 1-jén elveszett.
A lenyomaton a MANAX Kft. adatai szerepelnek:
cégnév, cím, adószám, s a bankszámlaszám.
Fenti bélyegző használata
2024. augusztus 2-től érvénytelen.

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérméket, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com

Az indiaiak ellen ki lehet kapni

ELEMZÉS Tegnap szünnap volt a budapesti sakkolimpián, amelyen az első számú magyar férficsapat a kilencedik, a női a 13. helyről várhatja a folytatást.

A férfiak hétfőn nem bírtak a nagy esélyes Indiával; Rapport Richárd és Lékó Péter ugyan remizett, de Szjugirov Szanan és Gledura Benjamin kikapott. Tompa János, a magyar csapat delegációvezetője szerint mindkét nagymester „hiába állt kielégítően a megnyitási szakasz után, a jóval magasabb értékszámú ellenfelek fokozatosan felőrölték az ellenállásukat".

„Elkeseredésre nincs ok, mert aligha lesz olyan válogatott az olimpián, amely legyőzi az indiaiakat. Jelenleg egyedül vezetnek 12 meccsponttal. Magyarország első számú együttese tízpontos maradt, és az 5–14. helyen holtversenyben lévők közül a kilencedik a pillanatnyi rangsorban" – tette hozzá a magyar szövetség honlapján.

A nők esélyesnek számítottak Peruval szemben, de Tompa szerint „bebizonyosodott az a közhelyszerű mondás, hogy a magasabb Élő-értékszám nem garancia semmire". A 2-2-es döntetlen után hangsúlyozta, a „pihenőnap bizonyára jó hatással lesz mindenkire, és a második félidőben újult erővel szállnak harcba a csapataink".

Rapport hétfőn remizett, de a fél pont nagyon kevés volt

FOTÓ: MTI/ILLYÉS TIBOR

Az állás a 6. forduló után:

Férfiak: 1. India 12 pont, 2. Vietnám 11 (123), 3. Kína 11 (119), ...9. Magyarország 10, ...36. Magyarország U25 8, ...58. Magyarország B 7 .

Nők: 1. India 12, 2. Georgia 11 (130,5), 3. Lengyelország 11 (110), ...13. Magyarország 9, ...38. Magyarország B 8, ...107. Magyarország U25 5.

A 7. forduló párosítása.

Férfiak: Litvánia–Magyarország, Venezuela–Magyarország B, Dánia–Magyarország U25.

Nők: Ausztria–Magyarország, Malajzia–Magyarország B, Magyarország U25–Kenya.

A svájci rendszerű verseny vasárnap zárul a 11. fordulóval.

MTI

Amputáltnak gyűjtenek

Eddig 80 ezer eurót (31,5 millió Ft) gyűjtött össze az Union Berlin a 19 éves Berkin Arslanogullari számára. A magyar válogatott Schäfer András is foglalkoztató német élvonalbeli klub egykori kapusának egyik lábát – életmentő beavatkozásként – amputálni kellett. A fiatal férfi csontrákos. NÉPSZAVA

Ismerős az élen

Budu Zivzivadze vezeti a labdarúgó Bundesliga II góllövőlistáját – mutatott rá a 10-es mez című Facebook-oldal. Ez azért számít hírnek, mert a 30-szoros grúz válogatott csatár előbb a Mezőkövesd, majd a Fehérvár és az Újpest színeiben összesen 97 NB I-es meccsen 31 gólig jutott. A tabellán öt kör után 2. Karlsruhe csatára hat találattal áll a góllista élén. NÉPSZAVA

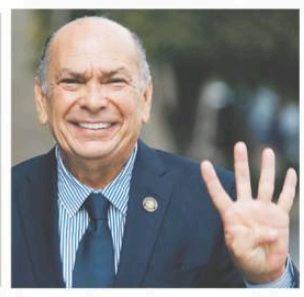

Pérez apja infarktust kapott

Kórházba szállították a mexikói Sergio Pérez édesapját, aki azt követően kapott szívinfarktust, hogy a fia a Formula-1-es Azeri Nagydíj hajrájában balesetet szenvedett, emiatt lemaradt a dobogóról. A 65 éves Antonio Pérez Garibayra háza fürdőszobájában találtak, ahol stabilizálták az állapotát. NÉPSZAVA

Kalandvágyból áttekert Európán

BIKEPACKING Nem profi sportoló az ötvenegy éves Csuka Tamás, aki gondolt egyet, és 51 évesen 35 nap alatt átbringázott Európán. A világ leghosszabb, több mint 7 ezer kilométeres kerékpárversenyén egyedüli magyarként indult.

SZABÓ ZSOLT

Csuka Tamás, aki civilben egy kőbányai szerszámműhely résztulajdonosa, a kontinens legészakibb pontjától, a norvégiai Northcape-től a legdélebben található spanyolországi Tarifáig 7400 kilométert tekert végig hátán a felszerelésével, hegyen, völgyön, tengerparton, csak magára, a teljesítőképességére, illetve a 15 országon át neki szurkoló emberekre támaszkodva.

„Évek óta bikepackingezek (azaz túrakerékpározik - a szerk.).Úgy kezdődött a szenvedély, hogy Passauba kimentünk busszal, és onnan hazabiciklitünk, akkor még egy átlagos kerékpárral. Több mint 430 kilométer. Tavaly már Milánóba utaztunk a párommal, hogy megcsináljuk ismét a hazautat. Egyre jobban megtetszett a szabadidősportnak ez a fajtája. A Northcape–Tarifa verseny, amit inkább nevezzünk kalandtúrának, sem úgy jött, hogy na, most ezt meg kell nyernem, hanem, hogy miért ne csinálhatnánk végig – mondta Csuka Tamás, aki egyébként csaknem 50 indulóból a tizedik helyen futott be, ami azért, valljuk be, mégis csak elismerésre méltó eredmény. Egyébként sem a győzelem a lényeg, a túrakerékpározó megméretés éremmel, díjjal nem jár. Így nem a siker, nem a kihívás, hanem a kaland motiválta: „Az, hogy keresztülvághatsz Európán, 15 országon keresztül, és az úton teljesen magadra vagy utalva. Csak te és a kerékpárod. Mindent magadnak kell megszervezni, „logisztikázni”. Nem versenynek tekintettem, hanem valóban meg akartam élni az egész utat. Elindulsz a rajtnál, van egy fixen megadott pálya, amelyet követned kell, de hogy hol állsz meg, hol frissítesz, hol eszel és alszol, az mind a te döntésed. Ez nem olyan, mint egy tourverseny, ahol 50 kilométerenként van frissítőpont, és várnak téged kulaccsal, hanem: oldd meg magad. Be kell osztani az erőt, nem szabad beleesni abba, amibe sokan, hogy az elején túltolják, szó szerint túltekerik, és a végére már nem marad szufla. Úgy kell tervezni, hogy a huszadik napon is tudd ugyanazt a teljesítményt hozni, mint az elsőn – magyarázta Csuka, aki a felkészülését már tavaly novemberben megkezdte.

FOTÓ: FRABAKY TAMÁS

Csuka Tamás 7400 km-t kerekezett 35 nap alatt

„Kirepültem Oslóba, onnan közvetlen járattal Altába, Norvégia legészakibb városába, ahol a kötelező regisztráció zajlott. És ott volt a gyülekező is, június 20-án kora délután. Két kisbuszra felpakoltuk a kerékpárokat, majd minket is felvittek Northcape-be. Csaknem ötvenen lehettünk a startnál, éjfél után egy perccel, a tervek szerint az éjjeli nap fényében, hiszen ott nincs naplemente, azonban pechünkre most köd volt, így hidegben, tejködben, havas esőben kezdtük meg a versenyt, aztán, ahogy haladtunk dél felé, egyre emelkedett a hőmérséklet. Nizza után már végig 40 fok felett, átlagban 205 kilométert tettem meg naponta. Volt, hogy sátorban, kempingben vagy éppen szállodában aludtam.”

„Nem mindenki tekerte végig a 7400 kilométert. Azt már a regisztrációnál el kellett dönteni, hogy ki mennyit vállal, egy-egy csekkpontnál például fotót kellett készíteni magadról és a kerékpárodról, és ugyanígy voltak megadott kiszállópontok is. Ez ultrakerékpározás, itt nincs pénzdíj, nem kapsz világbajnoki pontokat, kupát, érmet, csupán az elején adtak egy indulócsomagot, sapkával, csekkpontos füzettel, tollal, fényvisszaverős hátizsákkal” – tette hozzá.

Az ultrakerékpározásban nincs pénzdíj, nem kap világbajnoki pontokat, kupát, érmet az ember. A dicsőség a saját korlátok leküzdése.

Nem akadtak jelentős technikai problémái, legfeljebb a váltót kellett állítania, Franciaországban pedig vett egy új hátsó gumit és egy biciklilláncot. Sok nézelődő nem tudta, miért és hová teker, nekik megmutatta a kapott hátizsákot, azon rajta van a teljes útvonal. Lettországban egy rövid időre társa is lett, egy másik bringás, Olaszországban, ahol nagy kultúrája van a kerékpározásnak, még tapsot is kapott. „Szinte végig éreztem az emberek segítőkészségét, támogatását, csak pozitív tapasztalataim voltak.”

A célnál, Európa legdélebbi pontján, a spanyolországi Tarifában sem volt semmiféle csinnadratta, pezsgőbontás vagy ujjongás, de a főszervező, a svájci születésű Andy Buchs autójával minden versenyzőt meglátogatott, azokat is, akik többnapi lemaradásban voltak. Csuka Tamást az utolsó napon pechsorozat érte el: este megcsípték a darazsak, éjszaka leeresztett a matraca, de már csak az volt előtte, hogy célba érjen, lefürödhessen, és tudjon egy jót aludni.

Egy telefonhívás, amely többet ér minden elismerésnél

„Van egy közös ismerősöm Valter Attilával, ő megmutatta hazánk legjobb országúti kerékpáros bringásának az útvonalat, amelyen végigmentem. Éppen fenn voltam Andorra legmagasabb pontján, az Envalira-hágón, az ottani csekkponton, amikor megcsörrent a telefonom, hogy »Szia, Valter Attila vagyok, ha legurulsz, üljünk le, és megiszunk egy kávét!«. Attila ott készült a párizsi játékokra, és így is lett, megittunk egy kávét, beszélgettünk, megismerkedtem a családjával is, ez a találkozás nekem hatalmas löketet adott a hátralévő távra.”

Az útvonal során az ember teljesen magára van utalva. „Csak te és a kerékpárod” – ahogy Csuka említi.

Mától tárgyalják Kenderesi ügyét

RAJT „Végre eljött az idő. Szerdán lesz a doppingügyem a tárgyalása. (...) Én voltam az a kisgyerek, aki sírt az uszodában, amikor elmaradt az edzés, és sírt, ha nem jött össze valami a versenyen (ehhez nem is kellett kisgyereknek lenni). És igazából most is könnyezem, mert a legnagyobb becsülettel, tisztán készültem, hogy céljaimat elérjem, de sosem gondoltam volna, hogy ezeket a sorokat kell majd írnom egy nap” – írta közösségi oldalain Kenderesi Tamás. Mint ismert, a decemberben 28. születésnapját ünneplő, 2016-ban, Rióban olimpiai bronzérmet (200 m pillangó) nyert úszót tavaly doppingvétség miatt eltiltották. „Bűne” az volt, hogy a 2017-ben levett és újravizsgált eredményei, valamint a 2022-es adatai között eltérést mutatott a biológiai útlevele. A WADA illetékesei szerint a differencia kizárólag teljesítményfokozók által alakulhatott ki. Kenderesi ezt tagadta, s a Nemzetközi Sportdöntőbírósághoz (CAS) fordult, amely annyira odázta az ügy tárgyalását, hogy – legalábbis az SzPress Hírszolgálat értesülése szerint – dr. Dávid Gyula emiatt mondott le több évtizedes választott bírói munkájáról. Helyét a CAS-ban dr. Pákay Péter vette át. A mintegy 14 hónap után összeülő ad hoc testület tagja rajta kívül az angol James Drake KC, valamint Kenderesi jogászai által kifogásolt német dr. Ulrich Haas hamburgi ügyvéd és egyetemi tanár.

Az eljárást online ejtik meg, kezdés ma 9.30 órától. NÉPSZAVA

FOTÓ: AFP/XINHUA/XU CHANG

A riói bronzérmes 14 hónapot várt, hogy történjen valami az ügyében

Pár óra alatt száz gyorshajtót kaptak el a XIII. kerületben

A Váci úton 28, a Lehel úton 72 gyorshajtót kaptak el a rendőrök a szombat esti közlekedésrendészeti akció során. Az ellenőrzés során a rendőrök két sofőrrel szemben szabálysértési feljelentést tettek, egy ittas vezetőt előállítottak, tizenhárom esetben szabtak ki bírságot. POLICE

Ősi kelta sisakot találtak

Körülbelül 300 darab, az i. e. 4. századból származó kelta tárgyat tártak fel a lengyelországi Łysa Góra nevű lelőhelyen. A legizgalmasabb felfedezés egy bronzból készült sisak. A lelet világviszonylatban is ritkának számít. A sisak meglehetősen rossz állapotú, helyreállítása akár hónapokig is eltarthat. NATGEO

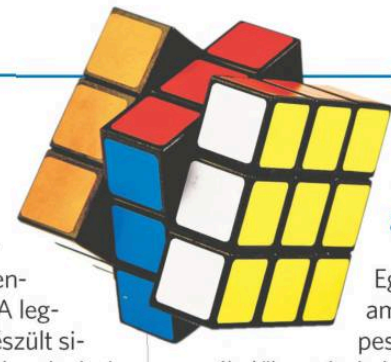

Újra a világ címlapjain a Rubik-kocka

Egy 13 éves iskolás fiú egy olyan robotot épített, amelynek vázát legóelemek alkotják, és amely képes kirakni a Rubik-kockát. Ruarcc alkotása színérzékelők segítségével bármilyen előre beállított változatból meg tudja oldani a rejtvényt. A fiú az IT-iparban szeretne karriert csinálni, esetleg szoftvermérnökként. PIACÉSPROFIT

Gyilkolnak a szuperbaktériumok

ELLENÁLLÓK A gyermekek körében csökkent a fertőzéses betegségekben elhunytak aránya, de a 70 évek fölöttiek között másfélszeresére nőtt a szupermikrobák miatti halálozás.

VARGA PÉTER

A szuperbaktériumok több mint 39 millió embert fognak megölni 2050-ig, a legnagyobb arányban az idősebbek körében fognak pusztítani, állítja a Globális antimikrobiális ellenállás kutatása (Gram) projekt, amely a Lancet című brit orvosi lapban jelent meg, és 500 kutató részvételével készült. A szuperbaktériumok olyan kórokozók, amelyek ellenálló képességet fejlesztettek ki az antibiotikumokkal szemben, így nehéz – vagy lehetetlen – őket leküzdeni, az emberi szervezeten belül, és azon kívül is. Miközben a nagyon fiatal gyerekek körében egyre kevesebb a gyógyszereknek ellenálló baktériumok miatti haláleset – ami a higiénés viszonyok javulásának és az egyre jobb oltottsági aránynak köszönhető –, nagyszüleik körében a trend megfordult. A gyógyszereknek ellenálló mikrobák a XXI. század közepére várhatóan 1,91 millió embert fognak direkt módon halálosan megfertőzni a világon, ez a szám 2021-ben 1,21 millió volt. Azoknak a haláleseteknek a száma, amelyekben valamilyen szerepük van, 4,71-ról 8,2 millióra fog emelkedni. A Gram az első olyan projekt, amely ezt a világtrendet elemzi: a kutatók 1990-től 2021-ig a haláleseteket alapul véve 204 országot és területet vizsgáltak, ebből vonták le 2050-ig tartó következtetéseiket. Az is kiderült, nemcsak az új antibiotikumokkal, de a jobb egészségügyi ellátással és a fertőzések hatékonyabb megelőzésével is több millió halálesetet lehetne megakadályozni.

FOTÓ: AFP/ROMAIN LAFABREGUE

A kutatók egyik legnagyobb feladata az AMR-baktériumok elleni küzdelem

„Az antibiotikumok a modern egészségügy sarokkövei, ezért az ellenük való rezisztencia az egyik legjelentősebb, aggodalomra okot adó tényező” – mondta a Guardiannak Mohsen Naghavi, a Washingtoni Egyetem Egészségügyi Felmérések Intézete kutatója, a tanulmány vezető szerzője.

Az ENSZ e hónapban tartandó 79. nagygyűlése New Yorkban éppen ezért már másodszor szentel magas szintű találkozót az antimikrobiális ellenállásnak (AMR), amely lehetőséget biztosít a világ vezetőinek, hogy együttesen tegyenek a fenyegető veszély ellen. Várhatóan megerősítik azt a májusban kelt politikai deklarációt, amely azt célozza, hogy 2030-ra tíz százalékkal csökkentsék az AMR miatti halálesetek számát.

39 millió
embert ölhetnek meg 2050-re a szuperbaktériumok a növekvő gyógyszerrezisztencia miatt

Ez nem tűnik lehetetlennek, tekintve, hogy az öt év alatti gyermekek körében az AMR miatti halálozások 488 ezerről 193 ezerre csökkentek 1990 és 2022 között, és 2050-re újabb feleződés várható. Ugyanakkor a halálesetek minden más csoportban emelkedtek, és további növekedés várható, különösen feltűnően a 70 éven fölöttiek körében: a jelenlegi 510 ezer körüliről 1,3 millióra nőhet a várható esetszám. Ennek oka, hogy az idősebbek kevésbé ellenállók a fertőzésekkel szemben, ráadásul a szuperbaktériumok főleg kórházakban fordulnak elő, ahol szintén nagyobb az idősek aránya, és az olyan krónikus betegségek, mint a diabétesz és a szívbajok aránya is nagyobb náluk, ráadásul a társadalom egésze is gyorsan öregszik. A vakcinák sem olyan hatásosak az idősebbeknél, mert a kor előrehaladtával az immunrendszer is romlik, így ők jobban kitettek az antibiotikumok elleni reakcióknak.

A legnagyobb számban a dél- és kelet-ázsiai országokban és a szubszaharai területeken várhatók a halálozások. Eddig is ezek voltak az AMR-nek leginkább kitett területek, tehát az intézkedések is itt hozhatják a legjobb eredményeket.

Boldog névnapot, Diána!

A Diána női, római mitológiai név, jelentése ragyogó. A görög Artemisz istennő római megfelelőjének a neve. A név jelentése valószínűleg a dies (nap, nappal) szóval függ össze.

KENÓ — Szeptember 17.

1	2	3	4	8	20	25	28	31	32
33	34	43	51	58	66	68	74	78	80

Dohányzás: újabb tiltás jöhet

SZIGOR Az Európai Bizottság új javaslata a szabadban lévő közösségi terekből is kitiltaná a cigarettákat. De nemcsak a cigarettafüsttől, hanem mindenféle aeroszoltól is meg kívánja tisztítani, tükrözve az új dohánytermékek, például a vape-ek által jelentett egészségügyi kockázatokkal kapcsolatos növekvő aggodalmakat. Ezeket a termékeket gyakran azzal reklámozzák, hogy kevésbé károsak az egészségre, mint a hagyományos cigaretták. A Euronews által látott, kiszivárgott tervezet szerint azonban káros vegyi anyagokat tartalmaznak, és ezek ugyanúgy veszélyesek lehetnek a passzív dohányosokra is, mint a cigarettákban lévő káros anyagok. „Az új termékek leszokást segítő eszközként való használatára vonatkozó bizonyítékok nem meggyőzők.”

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az új iránymutatás szerint a vendéglátóhelyek, például éttermek, kávézók és bárok szabadtéri vagy félig szabadtéri területeinek is dohányfüstmentes övezetekké kell válniuk

Az új iránymutatás szerint a vendéglátóhelyek, például éttermek, kávézók és bárok szabadtéri vagy félig szabadtéri területeinek is dohányfüstmentes övezetekké kell válniuk. A szöveg szerint a tömegközlekedési csomópontokban (beleértve a buszmegállókat és a repülőtereket is), valamint a munkahelyekhez, kórházakhoz és idősotthonokhoz kapcsolódó kültéri területeken is tilos lenne a dohányzás. A tiltás vonatkozna az olyan szabadidős létesítményekre is, ahol gyerekek tartózkodhatnak, beleértve a nyilvános játszótereket és a vidámparkokat, az uszodákat, állatkerteket, valamit az oktatási helyiségeket is.

Magyarországon ezek közül sok helyen már most is tilos a dohányzás, a buszmegállóktól kezdve a játszótereken át az oktatási helyiségekig. NÉPSZAVA

Telefontöltő a kalapon

INNOVÁCIÓ A berlini IFA elektronikai szakkiállításon az EcoFlow egy olyan kalapot hozott, amely menet közben képes feltölteni az elektronikus eszközeinket – írja a raketa-hu. A Power Hat különlegessége, hogy a karimáját végig szupervékony napelemekkel pakolták tele, és mivel a belsejébe egy USB-C, valamint egy USB-A csatlakozót is szereltek, így egyszerre akár két eszköz is tölthető róla. A kalap nemcsak könnyű (370 gramm), de annyira vékony, hogy akár egy hátizsákba is elcsomagolható. A cég tájékoztatása szerint egészen hatékonyan termeli az áramot. Szupergyors töltésre persze nem számíthatunk, hiszen a kalap legfeljebb 12 wattos teljesítményre képes, de a gyári adatok szerint egy 4000 milliamperórás akkumulátort így is 2-3 óra alatt feltölthetünk vele. A kalapnak van egy másik nagy előnye is, nevezetesen, hogy széles karimájával az esőtől is védi a viselőjét. NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. szeptember 19., csütörtök

152. évfolyam, 219. szám

Ára: 540 forint

FOTÓ: AFP

A személyhívókban 1-3 gramm robbanószert rejtettek el, ezek egyidejű aktiválása vezetett a detonációkhoz

Magyar szál a felrobbant csipogókban

FORRÁS Az Európai Bizottság (EB) is vizsgálja azt a Magyarországon bejegyzett céget, amely a rendelkezésre álló dokumentumok alapján közvetített a Hezbollah elleni robbantásokban használt személyhívók exportjában. Kovács Zoltán nemzetközi kommunikációért felelős államtitkár közölte: a magyar hatóságok meggyőződtek a BAC Consulting Kft. tevékenységi profiljáról, a hivatkozott eszközök sosem jártak Magyarországon, így nemzetbiztonsági kockázatot sem jelentenek. Az EB szerint a Hezbollah katonai szárnya terrorszervezetnek minősül, s a nemzeti hatóságok felelősek azért, hogy a szankció alatt álló eszközök ne kerüljenek terroristák kezébe.

CIKKÜNK A 8. OLDALON

„Itt már kettévált a falu”

GÁT Most jön az áradás, ami eddig volt, az csak ízelítő – mondták Leányfalun. Sok helyen a települések egy részét már elöntötte a víz.

NÉPSZAVA

„Ami eddig volt, az csak ízelítő”, az igazi nagy árhullám a következő két napban fog megérkezni – mondta Leányfalun a gátnál egy lapunknak nyilatkozó panziós. Pedig a Duna már elnyelte a háza előtti parti sétányt, és a hullámok a kőkerítése lábát nyaldossák. Több ház falán a 105,6-os számot látjuk – ez az a tengerszint feletti magasság, amit 2013-ban elért a Duna.

A vízügyesek most ehhez igazítják a védekezést, amelyben széles összefogás rajzolódott ki az utóbbi napokban. A katasztrófavédelem és a vízügy emberei mellett rendőrök, katonák és rengeteg önkéntes segít; találkoztunk a Dunakanyarban szegedi politológushallgatókkal és egy ipari alpinista cég dolgozóival is.

– „Itt már kettévált a falu” – állapította meg Dunabogdányban egy helyi lakos, arra utalva, hogy a térség fő közlekedési útvonalát jelentő 11-es út egyik oldalát – és mindent, ami ott van – már elérte a folyó. „Ez meg itt – mutat az út másik felére – Bogdány.” A Szigetközben ma reggel, Komáromnál és Esztergomnál pedig este, illetve péntek reggel tetőzhet a víz.

A frissen alakult árvízvédelmi operatív törzs első ülése után Orbán Viktor arról beszélt, hogy a védekezés legnehezebb időszaka keddtől számítva egy hétig, nyolc napig tart majd. A Tisza Párt elnöke, Magyar Péter is mondott számokat: ő azt rótta fel, hogy a kormány 5 nap alatt odáig jutott el, hogy 1600 katonát tudott kivezényelni. Szerinte Magyarországon „fordítva folyik a védekezés”, mert a több tízezer önkéntes munkáját egészíti ki a hivatásos állomány, nem pedig fordítva.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Összefogás. Rengeteg önkéntes pakolja a homokzsákokat Leányfalun is

Pressman változást ígér

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Az elmúlt hat hónapban a kormány szavai és politikája világossá tették a választását.

Fel kell ismernünk, hogy határozott választ kell adnunk arra, ami fölött eddig szemet hunytunk – mondta a nagykövet

SZÓKIMONDÓ A közös értékektől való elfordulásként értékelte az Orbán-kormány elmúlt félévi lépéseit az amerikai nagykövet tegnap a Budapest Fórumon mondott beszédében. David Pressman jelezte, úgy látják, hogy Magyarország tettei és szavai „egyre inkább és aggasztóan összemosódnak”: a magyar kormány NATO- és EU-ellenes propagandája, „Szuverenitásvédelmi Hivatala” és félelmet keltő hazai lejáratókampányai az államhatalom egyik ágává váltak s „hatással vannak a szövetségünkre is”. Felelőtlenségnek nevezte, hogy Orbán Viktor „két erős személyiség politikai szövetségévé degradálná” a kétoldalú viszonyt, s a jövőre nézve egy „másfajta”, „szókimondóbb kapcsolatot” helyezett kilátásba.

ÍRÁSUNK A 8. OLDALON

Gyanús az oroszoknak adott kártya

KÉRDÉSEK

SZTELLA KIRIAKÍDISZ

válaszokat vár

AGGODALOM Oroszország fenyegetés az Európai Unió számára, ezért tárgyalunk erről az ügyről – mondta Sztella Kiriakídisz uniós biztos az Európai Parlament (EP) szerda délutáni vitájában, amelyet a magyar nemzeti kártyáról rendeztek. A másfél órás eszmecserén a képviselők – politikai hovatartozástól függően – támadták, illetve védelmükbe vették az Orbán-kormányt. A kabinet júliusban döntött úgy, hogy Oroszország és Belarusz polgáraira is kiterjeszti a többéves magyarországi tartózkodásra feljogosító beutazási engedélyt. A kártyát külföldi munkavállalók kaphatják meg kizárólag munkavállalás céljából. Az Európai Bizottság (EB) képviselője szerint aggodalomra ad okot, hogy az Unióval szemben ellenséges két ország állampolgárai egyszerűsített úton juthatnak be az EU területére.

FOLYTATÁS A 3. OLDALON

Erkölcsi győzelem, de semmi sincs rendben

Ha van is iskola, ahova a gyerekek járhatnak, ez nem jelenti azt, hogy befogadó környezetbe kerültek.

A gyerekek helyzete nem olyan rózsás, ahogy azt a kormányhivatal lefesti

KÁLVÁRIA Solt Péter lánya most hetedikes, az Iványi Gábor-féle fővárosi – a kormányhivatal által bezáratott – iskolába járt. Kitűnő tanuló, nem igényel speciális nevelést. Mégis vesszőfutás volt másik iskolát találni számára. Solt Péter bele se mer gondolni, milyen kálváriát kell átélniük a sajátos nevelési igényű gyerekek szüleinek. „Semmi sincs rendben” – reagált arra, hogy a Sára Botond főispán által vezetett hivatal szerint minden a legnagyobb rendben van, hiszen „minden érintett tanuló számára rendelkezésre áll hely az állami intézményekben”. Bár a bíróság első fokon helyt adott a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség azonnali jogvédelmi kérvényének, ez csak erkölcsi győzelmet jelent, a bezárt intézmények újraindítása rendkívül körülményesnek tűnik.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

AJÁNLÓ

Új vezetők a CiKöSz élén

„Erősen elkötelezett a Fidesz iránt, igazi pártkatona” – jellemezte egyik ismerőse a Cigány Közösségek Szövetségének elnöki posztját átvevő Szűcs Csabát. Az alelnök Langerné Victor Katalin lett, aki korábban Novák Katalin tanácsadója volt. **4. oldal**

Bajban hagyott dolgozók

A kormány hagyja, hogy ezt tegyék velünk: szarnak ránk, most nincs választási év – így fakadt ki egy ötvenes asszony Nagyatádon amiatt, hogy a helyi cérnagyár nem fizet dolgozóinak, a határozott idejű szerződéssel rendelkezőket pedig elküldték. **5. oldal**

Extra sáp az orosz gázon

Júliusban 12 százalékra ugrott a hozzánk érkező orosz gáz nyugati tőzsdéhez viszonyított felára. Ez hosszú évekre visszatekintve is kiugró szintnek számít. **6. oldal**

Mába átírt tanártörténet

Súlyos látlelet állapotainkról, viszonyainkról a Katona József Színház Sufnijában bemutatott Sárszeg című darab. **12. oldal**

„Itt már kettévált a falu”

VÍZ Széles összefogásban várják a folyó tetőzését a Dunakanyarban; a rendőrök, katonák, vízügyesek mellett találkoztunk politológushallgatókkal és egy ipari alpinista cég dolgozóival is.

BATKA ZOLTÁN

„Tulajdonképpen most jön maga az áradás” – mondja Leányfalunál egy panziós. Ami eddig volt, az csak ízelítő – teszi hozzá –, az igazi nagy árhullám az elkövetkező két napban fog megérkezni. Pedig a Duna már elnyelte a háza előtti parti sétányt, a hullámok már a kőkerítése lábát nyaldossák. Sőt, a kapuba gyömöszölt homokzsákoknál egy jókora tócsa már beszűrődött a kertbe.

Eleve úgy kalkuláltak – mondja a panziós –, hogy a víz így is, úgy is be fog törni a kertbe. A homokzsákok inkább azt a célt szolgálják, hogy az iszapot kiszűrjék a vízből, és ne lepjen el mindent a hordalék. A ház falán már ott van filccel a bűvös 105,6-es tengerszint szerinti szám. Ezt később is több helyen látjuk felfestve. Ez az a szint, amit 2013-ban elért a Duna. A vízügyesek most ehhez igazítják a védekezést. Várhatóan az akkori szint alatt tetőzik majd az árhullám valamikor péntek-szombat körül, bár helyi vélekedések szerint nem sokkal lesz a tizenegy évvel ezelőtti alatt az áradás. Ennek megfelelően az említett panzió földszinti helyiségeiben ma délutánra már 40-50 centi magasan fog állni a víz. Mivel a ház és az alapozása ellenáll a nedvességnek, a panzió tulajdonosai sem költöztek el, hanem felhurcolkodtak pár napra az első emeletre.

A Dunakanyarban sok vízparti ház tulajdonosai hasonló sztoikus nyugalommal várják az áradatot. A 11-es úton, főleg Leányfalu és Dunabogdány között közben lázas munka zajlott tegnap is. Hosszú, több mint 10 kilométeres szakaszon kell megvédeni a térség fő ütőerének számító főutat. Ha ez elesik, akkor százezrek napi közlekedése lehetetlenülhet el.

Leányfalun a katasztrófavédelmisek irányítása alatt javarészt önkéntesek dolgoznak. Ákossal és Richárddal itt találkozunk, mindketten szegedi politológushallgatók, és a híreket látva jöttek fel Szegedről segíteni. De a nyírségi vízügy munkatársai is ott dolgoznak, továbbá egy ipari alpinista cég is testületileg kivonult segíteni. Míg a Tahitótfalunál lévő híd még üzemelt, legalábbis nem láttunk forgalomzárat tegnap délután, Kisoroszit már elvágta a víz a külvilágtól. Az egyetlen, vékony köldökzsinór a megáradt folyón közlekedő pici komp maradt.

Tahitótfalu után kezdődnek az igazi, nagy erődítési munkálatok. Itt a levegőben érezni a feszültséget: a katonaság és a rendőrség rohammunkában építi Tahitótfalu és Dunabogdány között a 11-es utat védő gátat. Szinte hihetetlennek tűnik, mivel a homokzsákgát tulajdonképpen a kukorica-napraforgó mező közepén halad, és itt a Duna egy kilométeres távolságra van az úttól. Ám a vízügyesek szerint a mezőt holnapra ellepi a víz, méghozzá combközépig, övig, szóval nagyon úgy fest, hogy az eddig lerakott két sor homokzsákra további két sor kell, illetve oldalról másik két sort kell pakolni, hogy megtámassza a víz nyomásának kitett töltést. A területen hivatásos katonák dolgoznak – bár próbáltuk, de nem nyilatkozhattak –, majd Dunabogdány alatt találkozunk területi önkéntesekkel is. Mellettük fél tucat különbusszal érkeztek készenléti rendőrök, akik szintén rohammunkában építik a mező közepén a gátat. Dunabogdányba beérve hamar kiderül, hogy itt már kettévált a falu, ahogy az egyik lakos humorizál nekünk.

Aki tudott, beszállt a gátépítésbe. Egy leányfalui panziós az áradásra utalva azt mondta: ami eddig volt, az csak ízelítő

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

> Akik ideépítkeztek, tudták, hogy 10 évente ez történik – mondta egy dunabogdányi férfi.

„A 11-es út alatt van a Duna. Ez meg itt – mutat az út másik felére – Bogdány.” Tény, hogy a 11-es út Duna felé eső részén már vízben állnak a házak. Érdekes módon az épületek egy részét védik a tulajdonosok zsákokkal, de számos házat látni, ahol semmiféle védelem nincs.

– Az egyiket ismerem – mondja az egyik ott lakó egy elárasztott ingatlanra mutatva –; a tulajdonos úgy van vele, hogy ilyen magas vízállásnál nincs az a gát, ami megvédje a házát. Szóval úgy hagyta az egészet, aztán meglátja, mi lesz, de egyébként emberemlékezet óta ártér ez a terület, szóval akik ideépítkeztek, azok belekalkulálták, hogy 10 évente ez történik – fogalmazott.

Dunabogdány után, Visegrád felé néhol úgy tűnik, a hatóságok feladtak bizonyos területeket. Visegrádon a belvárost védi az acél mobilgát az óriási víztömegtől, de az út alatt nem látunk védműveket. Ahogy a Dömös előtti partszakasz is elesett. A település felé vezető úton posztoló rendőröktől megtudtuk, hogy már szerda reggel betört a víz az útra, kétoldalt is, így Esztergom felé elvágta az utat, és nem sokkal Visegrád után is megjelent a víz a 11-es úton. Így ide már csak lakcímkártyával engedik be a lakosokat. Mint egy helyi szállodástól megtudjuk, ez iszonyú nyűg most, mivel sokan járnának be Esztergomból dolgozni, így viszont jókora kerülőt kell tenniük Pilisszentlászló felé.

Egy hét, 40 centi és a „fordított” harc

KÉSZÜLŐDÉS A legmagasabb vízszint várhatóan 40 cm-rel alacsonyabb lesz, mint a 2013-as árvíz esetében – jelentette be tegnap Siklós Gabriella, az Országos Vízügyi Főigazgatóság szóvivője. A szakemberek úgy számolnak, az árhullám szombatig tetőzik a Dunakanyarban és Budapesten is, ahol 850 cm-es maximális vízállást várnak. A Szigetközben már ma reggel, Komáromnál és Esztergomnál pedig este, illetve péntek reggel tetőzhet a víz.

A frissen alakult árvízvédelmi operatív törzs első ülésén egymás mellett figyelte az OVF főigazgatója, Láng István beszámolóját a Belügyminisztériumban Orbán Viktor, Pintér Sándor és Karácsony Gergely. A miniszterelnök ezek után a kormányinfók mintájára „árvízinfót” tartott, ahol arról beszélt, megkezdődött a védekezés legnehezebb időszaka, ami tegnaptól számítva körülbelül egy hétig, nyolc napig tart majd. A meteorológusokat időjósoknak nevezve („most már lassan tudománnyá fejlődik”) azt mondta, hogy ha igazuk van, és nem jön nagyobb, özönvízszerű eső, a vízszint mindenhol alatta marad a 2013-asnak, ezért nincsen olyan munka, feladat vagy kihívás, amivel egyszer már ne birkóztak volna meg. A nap folyamán Neszmélyen, Nagymaroson és Kismaroson folytatta a fotókkal alaposan dokumentált terepszemlét.

Orbán Viktor: A védekezés legnehezebb időszaka egy hétig, nyolc napig tart majd

– Magyarországon „fordítva folyik a védekezés” – ezt már Magyar Péter közölte. A Tisza Párt elnöke arról írt a Facebookon, hogy a több tízezer önkéntes megfeszített munkája nélkül sehol nem állna a védekezés. „Egy normálisan működő kormányzatnál nem a hivatásos állomány egészítené ki a civilek munkáját, hanem fordítva.” Kifogásolta, hogy a kormány 5 nap alatt odáig jutott el, hogy 1600 katonát tudott kivezényelni, és már szó sem esik a 12 ezer önkéntes tartalékosról, akiket az adófizetők fizetnek, pont az ilyen válsághelyzetek esetére. Majd hozzátette: „Miközben gyerekek is töltik (helyesen) a homokzsákokat, aközben a honvédség épp hadgyakorlatot tart a Bakonyban.”

Délután, ahogy arra számítani lehetett, a víz elzárta Kisoroszit, ahová már nem lehet közúton eljutni. A településen körülbelül ezren élnek. Nagy részük nem hagyta el a házát, így az árvíz idejére, várhatóan egy hétig el lesznek zárva a külvilágtól. Budapesten a befejező szakaszához ért a védekezés. A Margitszigetet félmillió homokzsák védi, a Hajógyári-szigeten viszont nem védekeznek. F. SZ. K.

Magyar Péter: A több tízezer önkéntes munkája nélkül sehol nem állna a védekezés

A cseheknél és a lengyeleknél még kritikus a helyzet

VESZÉLYEK Ausztriában csak lassan javul az árvízhelyzet, pedig a vízügyi szolgálat szerint az ország minden részén csökken a vízszint a nagyrészt csapadékmentes idő miatt. Stájerországban szerdán a kárfelmérés zajlott. Komoly gondot jelentett, hogy az árhullámot a tartományban heves széllökések kísérték. Az erős szél károkat okozott az ottani erdőkben, a nedves talaj miatt a fák még mindig kidőlhetnek, ágak eshetnek le, ezért az osztrákokat figyelmeztetik: egyelőre életveszélyes az erdők látogatása.

Fokozatosan nyitják meg Bécs parkjait. A hét vége óta összesen ezret zártak be, amire azért volt szükség, mert az erősen felázott talaj még az egészséges fák stabilitásának is árt. Bécsben, Alsó- és Felső-Ausztriában az elmúlt napokban sokkal több eső esett, mint azokban az időszakokban, amikor szélsőséges időjárás sújtotta az országot. A GeoSphere Austria ötnapos időszakokat vizsgált. Ennek alapján a három tartományban szinte mindenhol 25 százalékkal több csapadék esett, mint 1961 óta bármikor a legsúlyosabb ötnapos időszakokban.

FOTÓ: AFP/NÉMETI RÓBERT/ANADOLU

Elhúzódik a Duna tetőzése, Pozsonyban 970-980 centiméter a vízszint

Lengyelországban továbbra is drámai a helyzet. A rendőrség megerősítette, hogy már hét ember meghalt az árvíz során. Az ország nyugati részén fekvő Zaganban, ahol a Bóbr nevű folyó folyik, evakuálták a lakosságot. A legrosszabb forgatókönyv szerencsére nem következett be Wroclaw megyében, a mietkowi víztározó túlélte az árhullámot. Opole is túlvan a nehezén.

Négyre nőtt az árvíz áldozatainak a száma Csehországban. Jesenik régióban egy nőt sodort magával az áramlat. Az országban még nem lélegezhetnek fel. Miközben egyes részeken már csökken a vízszint, más területeken, így Usti nad Labem körzetében nő. Sok partszakaszt az Elba mentén elöntött a víz. Helikopterek szállítottak ivóvizet és élelmiszert a lengyel határon fekvő Jeszenik-hegység városaiba, amelyeket az ár teljesen elvágott a külvilágtól a megrongálódott utak és az összeomlott hidak miatt.

Elhúzódik a Duna tetőzése Szlovákiában, Pozsonyban 970-980 centiméteres a vízszint. A Szlovák Hidrometeorológiai Intézet szerint az árhullám levonulását lassítja, hogy a Morva folyó szintén most tetőzik, és az Alpokban olvadásnak indult a hó. R. T.

„Semmi sincs rendben”

HADJÁRAT Iványi Gáborékat újabb intézkedés fenyegeti, a Dankó utcában bármikor leszerelhetik a gázórát. Ami a bezáratott iskolákat illeti: szülői nézőpontból korántsem annyira rózsás a helyzet, mint azt a kormányhivatal láttatni próbálja.

CZENE GÁBOR

„Minden érintett tanuló számára rendelkezésre áll hely az állami intézményekben, túlnyomó többségük már el is helyezkedett más intézményekben” – állította a fővárosi kormányhivatal közleménye, amely Iványi Gáborék bezáratott budapesti iskolájával és a gyerekek helyzetével foglalkozott. A Sára Botond főispán által vezetett hivatal szerint tehát minden a legnagyobb rendben van.

„Semmi sincs rendben” – jelentette ki ezzel szemben lapunknak Solt Péter, az egyik érintett szülő. A férfi biztonsági őrként dolgozik Budapesten, lánya most hetedikes. Kitűnő tanuló, sok diáktársától eltérően nem igényel speciális nevelést. Mégis: vesszőfutás volt, mire nagy nehezen másik iskolát találtak a számára. Solt Péter bele se mer gondolni abba, milyen kálváriát kell átélniük a „sajátos nevelési igényű” gyerekek szüleinek.

A férfi elmondása szerint szociális szempontok is szerepet játszottak abban, hogy lányukat a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség fenntartásában működő Wesley-iskolába íratták. Hatan vannak testvérek, ebben az iskolában pedig ingyenes az étkeztetés. Azonban ennél is többet nyomott a latban, hogy „tüneményes a tanári gárda, imádtak odajárni a gyerekek”. A lánya egyik testvére is ott végezte az általánost.

Solt Péter hangsúlyozta, hogy a kormányhivatal érvelése ezer sebből vérzik. A szülők valóban igyekeztek minél előbb máshova átjelentkezni, de ezt nem jószántukból, hanem attól való félelmükben tették, hogy máskülönben megjelenik náluk a gyámügy. Ha papíron van is iskola, ahova a gyerekek járhatnak, ez távolról sem azt jelenti, hogy megfelelő helyre, befogadó környezetbe kerültek, ahogyan azt sem, hogy nem szenvedtek súlyos lelki törést a hercehurca során. Hiszen néhány nappal a tanévkezdet előtt tudták meg, hogy bezárják az iskolájukat. Az épületet egyébként a nyár folyamán adományokból és önkéntesek munkájával újították fel.

93 ezer
Kis híján ennyien ajánlották fel adójuk egy százalékát a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség számára

A kormányhivatal közleménye arra reagált, hogy a Fővárosi Törvényszék helyt adott a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség azonnali jogvédelmi kérvényének. Bár a főispáni hivatal „tiszteletben tartja” a döntést, egyértelművé tette: „az érintett oktatási és nevelési intézmények bezárásának indokai továbbra is fennállnak, ezért a tanulók biztonságos oktatása, nevelése nem biztosított”. A felhalmozott több tízmilliós tartozások – folytatta a kormányhivatal – továbbra is ellehetetlenítik az intézmények működését és állami támogatásokhoz való hozzáférését, a gyerekek víz-, villany- és fűtésszolgáltatás nélkül maradhatnak.

A bíróság ellenben arra a megállapításra jutott, hogy a kormányhivatal, amikor törölte az iskolát a nyilvántartásból, az intézményben tanuló gyermekek „megfelelő testi és szellemi fejlődése érvényesülésének alkotmányos kötelezettsége körében azt egyáltalán nem vette figyelembe a döntése meghozatalakor, hogy a szülő, a nevelési-oktatási intézményben a gyermekkel foglalkozó pedagógusok, valamint az iskolaigazgató ismerik a legjobban a tanulókat”.

A törvényszék szerint a kormányhivatal eljárása nemcsak a fenntartó egyház jogát és jogos érdekét, hanem „a törölt intézményben jogviszonnyal rendelkező sajátos nevelési igényű tanulók jogos érdekeit is sérti, tekintettel arra, hogy esetükben készségfejlesztő pedagógiai program biztosította egyedi igényeiket, amely csak vélelmezhető, hogy az alperes által kijelölt nevelési intézményekben a tanulók átvételéhez szükséges rövid felkészülési idő alatt is ugyanolyan mértékben rendelkezésre áll”.

Iványi Gábor egyházától azt a tájékoztatást kaptuk, hogy a Fővárosi Törvényszék döntése egyelőre csak erkölcsi győzelmet jelent, a bezárt intézmények újraindítása rendkívül körülményesnek tűnik. A döntés ráadásul még nem jogerős, a kormányhivatal nyolc napon belül fellebbezést nyújthat be.

Solt Péter lánya most hetedikes. Kitűnő tanuló, sok diáktársától eltérően nem igényel speciális nevelést. Mégis: vesszőfutás volt, mire nagy nehezen másik iskolát találtak a számára.

Közben az MVM arról értesítette a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösséget: ha szeptember 18-ig (szerdáig) nem fizeti meg a 82,5 millió forintos gázszámlatartozást, szeptember 19-i (csütörtöki) hatállyal felmondja a gázszolgáltatási szerződést a józsefvárosi Dankó utca 11.-ben, ahol a Wesley János Lelkészképző Főiskola, annak kollégiuma, a kápolna, az egyházközpont és a népkonyha is működik. Iványiék részletfizetési kérelmet nyújtottak be.

A helyi kormányhivatal – névtelen feljelentés nyomán – az orosházi Wesley-iskolában is vizsgálatot indított „tanúkihallgatásokkal, teljes ellenőrzéssel”. A feljelentés szerint végzettség nélküli pedagógusokat foglalkoztatnak, de – közölték Iványiék – erre most sem találtak semmilyen bizonyítékot, ahogyan a korábbi vizsgálatok sem emeltek szakmai kifogásokat.

A Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség számára idén a tavalyi rekordhoz képest is jóval többen, kis híján 93 ezren ajánlották fel adójuk egy százalékát, ami 1 milliárd 41 millió forintos támogatást jelent. Ehhez becsülhetően 800 millió forintos kiegészítő támogatást kellene adnia az államnak. Kérdés, hogy így lesz-e. Miközben az egyházban abban bíznak, hogy az adóhatóság a tartozások fejében legfeljebb csak egy részét tudja elvenni a több mint 1 milliárdos felajánlásnak, az állami kiegészítés sorsa kétséges.

A bíróság az ügyészség keresete nyomán úgynevezett bejegyzett egyházból alacsonyabb kategóriába, a nyilvántartott egyházak közé sorolta vissza Iványi Gábor felekezetét. Állami kiegészítés azonban csak a bevett és a bejegyzett egyházaknak jár, a nyilvántartott egyházaknak nem. Ugyanakkor Iványiék még bejegyzett egyháznak számítottak abban az időszakban, amire a felajánlások vonatkoznak. Ami biztos: az anyagi gondokat pillanatnyilag részben sem orvosolják az egyházi egyszázalékos bevételek, azokat csak a jövő év elején utalja át a költségvetés.

Az iskola nélkül hagyott szülők és gyermekeik

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Gyanús az oroszoknak osztogatott kártya

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Rámutatott, hogy a kontinensen nő az orosz szabotázsakciók száma, rengeteg az orosz kém és alvóügynök. Az EB időben figyelmeztette a tagállamokat, hogy alaposan világítsák át az orosz és belarusz kérelmezőket a külső határokon, és szigorúbban bírálják el a vízumkérelmeiket. A brüsszeli testület számára nem világos, hogy a magyarok követik-e ezeket az iránymutatásokat. Arra is választ vár, hogy ebben a politikai helyzetben Budapest miért tartja szükségesnek orosz munkavállalók behívását az országba – derült ki Sztella Kiriakídisz szavaiból.

Bóka János Európa-ügyi miniszter — aki nem Magyarországot, hanem az EU Tanács soros elnökségét képviselte a plenáris vitában — azzal érvelt, hogy a magyar hatóságok betartják uniós kötelezettségeiket, minden biztonsági követelménynek eleget tesznek, és elvégzik a szükséges ellenőrzéseket a harmadik országból érkezőkkel szemben. Több hozzászóló kiemelte, hogy ez kevés, mert az orosz és belarusz állampolgárokat nem lehet egy kalap alá venni a többi külföldivel. Úgy vélték, hogy a nemzeti vízum kiterjesztése a két ország állampolgáraira azért is gyanút kelt, mert illeszkedik Orbán Viktor „oroszbarát” lépéseinek a sorába. Tineke Strik holland zöldpárti képviselő szerint a magyar kormányfő Putyin orosz elnökhöz fűződő szoros kapcsolata miatt a rendeletet korántsem lehet ártatlan akciónak tekinteni. A DK-s Molnár Csaba azt mondta, hogy a miniszterelnök már egy ideje orosz alvóügynökök, kémek és háborús bűnösök előtt nyitotta meg Magyarországot. – Orbán zsarolóvírus az EU-ban, amit Putyin telepített – fogalmazott. A német kereszténydemokrata Lena Dupont ellentmondásnak ítélte, hogy miközben a budapesti kormány soros EU-elnökként a kontinens biztonságának megerősítésén fáradozik, dönt a biztonsági kockázatot jelentő személyek beengedéséről a schengeni övezetbe.

Csak az euroszkeptikus és a szélsőjobboldali frakciók védték az Orbán-kormány ötletét. Mindenki más aggódik.

Az euroszkeptikus és a szélsőjobboldali frakciók hozzászólói azt hangsúlyozták, hogy az Európai Uniónak nem a Magyarországra hívott néhány orosz és belarusz munkavállaló miatt kellene aggódnia, hanem az ellenőrizetlenül beengedett illegális migránsok tömegei miatt. A német szélsőjobboldali Alexander Jungbluth azt hangsúlyozta, hogy „a magyarok legalább hasonló kultúrából hoznak be embereket”. A fideszes László András felszólalásában adatokat sorolt annak igazolására, mennyire elenyésző a Magyarországon tartózkodó orosz állampolgárok száma.

HALMAI KATALIN (STRASBOURG)

Már 293 milliós a tartozás

EURÓ Újabb fizetési felszólítást küldött az Európai Bizottság (EB) Magyarországnak, miután az Orbán-kormány nem válaszolt a migrációs törvényeinek módosítását firtató levelére. Ezúttal 93 millió euróról szól a számla.

Mint többször beszámoltunk róla, az Európai Unió Bírósága (EUB) június 13-án hozott ítéletében pénzbírság megfizetésére kötelezte Magyarországot, amiért nem hajtotta végre egy korábbi ítéletét migrációs és menekültügyi szabályozásának a módosításáról. A bírság két részből áll: egy 200 millió eurós átalányból és napi egymillió eurós büntetésből. Az utóbbit az ítélet meghozatalától kezdve addig kell fizetni, amíg Magyarország nem hozza összhangba jogszabályait az uniós elvárásokkal.

A kormánynak az ítélet kihirdetésétől kezdve három hónap állt a rendelkezésére, hogy elmagyarázza az EB-nek, hogyan kíván eleget tenni a feltételeknek. Mivel a brüsszeli testület a megszabott határidőre nem kapott választ, szeptember 16-án levélben szólította fel Magyarországot, hogy fizesse meg a napi bírságot a bírósági verdikt június 13-i kézbesítésétől eltelt első három hónapra. Az összeg 93 millió euró. Amíg a jogsértés fennáll, az Európai Bizottság kéthavonta fog ilyen levelet küldeni Budapestnek a napi bírság megfizetésére. A magyar hatóságoknak 45 nap áll a rendelkezésükre a számla kiegyenlítésére. Ha sem most, sem később nem fizetik be a megadott összegeket, az EB azt levonja a Magyarországnak járó uniós pénzügyi juttatásokból.

Az egyszeri 200 millió eurós átalányösszeggel kapcsolatban Brüsszel éppen a héten aktiválta az eljárást, melynek keretében hamarosan megkezdi a pénz visszatartását, mivel a budapesti kormány nem fizetett a megadott szeptember 17-i határidőig.

H. K. (STRASBOURG)

Bűnbakképzés helyett szakmai munkát követelnek

GYEREKEK Visszautasítja a gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár lapunkban megjelent nyilatkozatát a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete (SZMME). Fülöp Attila a Népszavával írásban közölte: „aki nem írta alá az adatlapot, annak van takargatnivalója. El akar rejteni valami olyat, amiből kiderülhet, alkalmatlan arra, hogy nevelje az állami gondozásban lévő gyermekeket. Másképpen, sarkosabban: veszélyes a gyerekekre."

Meleg Sándor, az SZMME elnöke szerint az államtitkár alaptalanul rágalmazza a kifogástalan életviteli vizsgálattal morális okokból egyet nem értő, ezért az ellátórendszerből távozni kényszerülő kollégákat. Mint írta, Fülöp Attila nyilvánvalóvá tette, hogy továbbra is bűnbakképzés folyik a gyermekvédelem szakmai alapokra helyezése, a szakellátásba kerülő gyer-

Meleg Sándor, az SZMME elnöke szerint az államtitkár alaptalanul rágalmaz

mekek érdeke, illetve a területen dolgozók megbecsülése helyett. A kormány egyetlen beavatkozási kísérlete az volt, hogy a szektort néhány év alatt gyakorlatilag teljes terjedelmében átjátszotta az egyházi fenntartóknak.

Kitért arra is, hogy a jogalkotási folyamat kezdetén gyermekjogi és gyermekvédelmi szervezetek jelezték a megoldandó problémákat és azok lehetséges megoldásait is a kormánynak, a felajánlott együttműködést azonban a döntéshozók figyelmen kívül hagyták, ahogy a parlamenti vitában benyújtott szakmai módosításokat is.

Meleg Sándor szerint az elfogadott intézkedések a mennyiségi és minőségi szakemberhiányra, az alulfinanszírozottságra, a zavaros, bürokratikus működésre, a módszertani hiányosságokra nem nyújtanak megoldásokat. „Nem tesznek érdemi lépést az intézményi abúzus felszámolására sem, de arról tanúskodnak, hogy a döntéshozóknak minimális szakmai ismereteik sincsenek az intézményekben megjelenő bántalmazás tényezőiről és annak folyamatáról. A bántalmazók kiszű-

Fülöp Attila: Aki nem írta alá az adatlapot, annak van takargatnivalója

résére tavasz óta alkalmazott tesztek hatékonyságát egyetlen tudományos vizsgálat sem igazolta, és hatásvizsgálat sincs, amely érdemben alátámasztaná ezek alkalmazhatóságát, az életviteli vizsgálat pedig a munkavégzéssel össze nem függő területeket ellenőriz" – fogalmazott a szakértő.

Éppen Fülöp Attila nyilatkozata erősíti meg – folytatta –, hogy a gyermekvédelem problémái nem a személyes alkalmasság hiányára vezethetők vissza. 2291 életviteli vizsgálatból 4 esetben, 0,17 százalékban, a vezetői pszichológiai alkalmassági vizsgálaton pedig 268 főből 0,7 százaléknál, vagyis 2 embernél jeleztek kifogást.

Meleg Sándor megjegyezte: több intézményben leállt az ellátás, és szinte mindenhol átszervezésekre volt szükség. A veszélyeztetett gyermekek elhelyezésére hónapokat kell várni a férőhelyek hiánya miatt, az ágazat anyagi erőforrásai kimerültek. MUHARI JUDIT

LAPSZÉL

Fudan: felülbírálat az ügyészségtől

Az ügyészség, felülbírálva a rendőrség korábbi döntését, elrendelte a nyomozás lefolytatását a Fudan Hungary Alapítvány és a Közép-európai Oktatási Alapítvány ügyében – írta a 24.hu. A kormányzati 100 milliókkal támogatott szervezetről Vadai Ágnes DK-s parlamenti képviselő júliusban kérdezte Polt Pétert, a legfőbb ügyész pedig feljelentésként értékelte a levelet. Vadai arról érdeklődött, hogy „végeznek-e érdemi munkát a Közép-Európai Oktatási Alapítvány vezetői és a Fudan Hungary Egyetemért Alapítvány kuratóriumi és felügyelőbizottsági tagjai". A 24.hu írt arról korábban, hogy összesen 402 millió forintot költött el a Közép-európai Oktatási Alapítvány különféle szolgáltatásokra, bár az alapítvány céljául kitűzött nemzetközi iskola megvalósítása még tervezési fázisban sem tart, pedig az eredeti tervek szerint már működnie kéne. Papíron a Fudan Hungary Egyetemért Alapítvány működik, tavaly a kuratóriumi tagoknak 34,6 milliót, a felügyelőbizottsági tagoknak 15,9 milliót, az ügyvezetésnek 27,7 milliót fizettek ki összesen. NÉPSZAVA

Kilépett az LMP az európai zöldektől

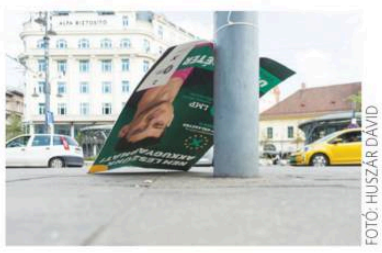

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Az LMP kilép az Európai Zöld Pártból (EGP), mert az elmúlt időszakban az elektromobilitással és az akkumulátorgyártással kapcsolatban súlyos ellentét alakult ki az EGP és az LMP között – olvasható a párt szerdán kiadott közleményében. A Zöld Párt, amely júniusban 39 képviselői helyet szerzett az Európai Parlamentben, még márciusban függesztette fel az LMP tagságát, Vitézy Dávid főpolgármesteri indulásának támogatása miatt. Schmuck Erzsébet korábbi társelnök lapunknak egy augusztusi interjúban, a pártból való kilépése után arról beszélt, „nem tudok azonosulni azzal, hogy a magyar zöldpárt éppen akkor szűnik meg zöldpárt lenni – márpedig az EGP elhagyása ezt jelenti –, amikor fenntarthatósági vészhelyzet van". NÉPSZAVA

Már nem Sztojka Attila a CiKöSz elnöke

ROMAÜGY Az indoklás szerint az államtitkári tisztség összeférhetetlen azzal, hogy a Cigány Közösségek Szövetségét vezesse. Annak viszont nem volt akadálya, hogy egy volt helyettes államtitkár a roma szervezet alelnöke legyen.

CZENE GÁBOR

Amikor megszűnt Sztojka Attila romaügyi kormánybiztosi pozíciója, információink alapján megírtuk, hogy számára ez nem bukást, hanem előrelépést jelent: államtitkár lesz a Belügyminisztériumban. Kinevezése a közelmúltban megtörtént.

Azon túl, hogy Sztojka Attila a Fidesz parlamenti képviselője, a Cigány Közösségek Szövetségének (CiKöSz) is az elnöke volt. Egészen mostanáig. Arra való hivatkozással, hogy az államtitkári poszt összeférhetetlen a CiKöSz vezetésével, Sztojka a minap átadta az elnöki posztot Szűcs Csaba eddigi alelnöknek, Kiskunhalas alpolgármesterének. A CiKöSz taggyűlése ezt jóváhagyta.

A Fidesz anyagi és politikai támogatását élvező CiKöSz vette át a romaügyben azt a szerepet, amit hosszú időn keresztül a mára kegyvesztetté vált, Farkas Flórián-féle Lungo Drom töltött be. A júniusban rendezett országos roma választáson a Lungo Drom el sem indult, a CiKöSz elsöprő győzelmet aratott: több mint kétharmados többséget szerzett az Országos Roma Önkormányzatban (ORÖ). A CiKöSz listavezetőjeként Sztojka Attila is bekerült a testületbe, de – szintén összeférhetetlenségi okok miatt – nem vette át mandátumát.

Az állami támogatások jogsértőnek tartott elvonása miatt az ORÖ jó ideje működésképtelen, a totális csőd állapotában van. Az átadás-átvétel – hasonlóan azokhoz a kerületi és települési önkormányzatokhoz, ahol változott a polgármester személye – a közeljövőben esedékes.

Szűcs Csaba, a CiKöSz új elnöke eddig kevéssé vétette észre magát az országos roma közéletben. Lapunk kérdésére egyik személyes ismerőse így jellemezte: „erősen elkötelezett a Fidesz iránt, igazi pártkatona". Az állítást alátámasztani látszik, hogy Szűcs Csaba nemrég részt vett az úgynevezett kötcsei találkozón, ahonnan Orbán Viktor miniszterelnökkel közös fotót poszt-

FOTÓ: SZŰCS CSABA FACEBOOK-OLDALA

A képen a CiKöSz új vezetője és Orbán Viktor kormányfő. Lapunk kérdésére Szűcs Csabát egyik személyes ismerőse így jellemezte: „erősen elkötelezett a Fidesz iránt"

tolt a Facebook-oldalán. A képhez ezt a szöveget írta: „A feladatot megkaptuk, kezdődhet a munka. Együtt erő vagyunk!"

Meglepetésnek nevezhető, hogy az elnökké előlépett Szűcs Csaba helyett Langerné Victor Katalin lett a CiKöSz alelnöke. Langerné korábban társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkárként dolgozott az Emberi Erőforrások Minisztériumában, majd a Belügyminisztériumban. 2022 nyarától Novák Katalin tanácsadójaként folytatta munkáját, a köztársasági elnöki hivatalban a kiemelt figyelmet érdemlőkért felelős igazgatóságot vezette.

Annak, hogy ma is betöltené az igazgatói posztot, a Sándor-palota honlapján nem találtuk nyomát. Több forrásból úgy értesültünk, hogy távozott a köztársasági elnök hivatalából, ahol ezt hivatalosan is megerősítették lapunknak: „Langerné Victor Katalin már nem a Sándor-palota munkatársa".

FŐNÖK

SZTOJKA ATTILA

nem bukott, hanem előrelépett: államtitkár lett

Továbbra sem mond le a szoros ellenőrzésről

2022 elején cikksorozatban számoltunk be azokról a szerkesztőségünk birtokába jutott, titokban rögzített hangfelvételekről, amelyek arról tanúskodtak, hogy Sztojka Attila – akkor még kormánybiztosként – kézi vezérléssel szeretné irányítani az elméletileg független ORÖ-t. A hangfelvételek alapján a zsaroláson és fenyegetőzésen kívül eszköztárába tartozott, hogy anyagi előnyökkel kecsegtette a kormányhoz hű roma képviselőket. Akaratát azonban nem sikerült érvényesítenie, ezért egy új szervezet, a CiKöSz létrehozása mellett döntött. Közben a Fidesz kivéreztette, pénzügyileg ellehetetlenítette az ORÖ-t.

Kérdés, hogy államtitkárként Sztojka Attila mennyiben változtatott vagy kíván változtatni a módszerein. Politikai ellenfelei biztosra veszik: arról továbbra sem fog lemondani, hogy szoros ellenőrzés alatt tartsa a romák országos önkormányzatát, a háttérből irányítsa működését. A testületen belüli erőviszonyok ismeretében ehhez most már minden lehetősége adott lesz.

„Szarik ránk a kormány, most nincs választási év”

CÉRNA Nem fizetnek a nagyatádi gyár dolgozóinak, sokakat kényszerszabadságra küldtek, a határozott idejű szerződéssel rendelkezőket kirúgták. A külföldi vezetők hallgatnak, ahogy a térség KDNP-s parlamenti képviselője is. Az államtitkár a helyiek szerint téved, hazudik vagy cinikus.

VAS ANDRÁS

– Máskor is akadtak már gondok, de ekkora szarban még sohasem voltunk! – fakadt ki a MEZ Crafts Hungary Kft. nagyatádi üzeme – vagy ahogyan a városban immáron vagy száz éve hívják, a cérnagyár – előtt egy ötvenes férfi, a gyár több mint 200, bajba jutott dolgozójának egyike. – Előfordult korábban is, hogy időszakosan leállt a munka, de mindig tudtuk, lesz folytatás. És a fizetéseket is megkaptuk. Most viszont július vége óta egy fillért sem láttunk, s az új ügyvezető sem tudott még egy bizonytalan határidőt sem mondani, mikor jutunk a pénzünkhöz.

A helyi Atádhír számolt be arról a múlt hét közepén, hogy komoly problémákkal küzd a német tulajdonú cérnagyár. Nem fizetnek a dolgozóknak, sokakat kényszerszabadságra küldtek, a határozott idejű szerződéssel rendelkezőket, akiknek augusztus végén járt le a kontraktusuk, elküldték. A cég külföldi vezetői – a dél-somogyi kisvárosban nincs nyilatkozatképes, kompetens személy – ráadásul semmit sem kommunikálnak a helyzetről, még Ormai István polgármester levélben feltett kérdéseire sem válaszoltak. A városvezetőnek személyes találkozót ígértek. Ormai a jelen helyzetről, a gyár és dolgozói jövőjéről, az elmaradt bérek sorsáról érdeklődött, s felajánlotta az együttműködést. Mint írta, a cérnagyár meghatározó Nagyatád lakossága és gazdasága életében, egy esetleges elbocsátási hullám nagyban érinti a városban és a környéken élő családok életét. A cégtől származó adóbevétel esetleges elmaradása pedig komolyan befolyásolja a város költségvetését és gazdálkodását is.

– A teljes iparűzési adónk 3,5, az épületadónk 10 százaléka érkezik a cérnagyártól, vagyis tetemes összegtől esnénk el, amelyet nehéz lenne pótolni – mondta lapunknak Ormai István.

A MEZ Crafts Hungary Kft. éves bevétele az elmúlt években 5-6 milliárd forintra rúgott, csakhogy míg 2021-ben 880 milliós, 2022-ben pedig 100 milliós adózott eredménnyel zárt a cég, addig tavaly egymilliárdos veszteséggel. Megkerestük a cérnagyár vezetőit, mi volt az oka az irdatlan visszaesésnek, a pénzügyi nehézségeknek, s hogyan tervezik a megoldást, illetve, mikor kapnak fizetést a dolgozók, eddig hány dolgozó lejárt szerződését nem hosszabbították meg, mi lesz az élő szerződéssel rendelkezők sorsa, egyáltalán megmarad-e a gyár, s ehhez kértek-kérnek-e segítséget a kormánytól, ám nem kaptunk választ.

– A türelmünket kérte az új, múlt héten kinevezett ügyvezető – jegyezte meg egy hatvanas asszony. – Ennél többet nem mondott. Egyelőre még bejárunk dolgozni, bár érdemi munkát csak a varrócérnások végeznek, s az előrsózóknak akad még némi feladatuk.

Hogy meddig tudnak dolgozni, nem tudni, ugyanis a cérnagyári munkások szerint elképesztő hideg van az üzemben. Többen azt állították, a szolgáltató már lekapcsolta a gázt, de a többi közületi számla kiegyenlítése sem megy mostanában. A dolgozók szerint a rendszerváltás óta már többször is gondba került a gyár – a MEZ-csoportba 2015-ben betagozódott Coats-cégcsoport a kilencvenes évek végén vásárolta meg a cérnagyárat –, az is előfordult, hogy kényszerszabadságra küldték őket, de ilyen nihilre senki sem emlékezett.

A MEZ Crafts Hungary Kft. nagyatádi üzeme. A helyieknek már vagy száz éve: a cérnagyár

FORRÁS: GOOGLE

– Egyelőre nem tudunk mást tenni, várunk – sóhajtott egy ötvenes asszony, akinek férje is a gyárban dolgozik, így különösen nagy bajba kerültek, hiszen mindkettejük fizetése kiesett a családi kasszából. Jelenleg a rokonoktól kapott kölcsönökből élnek, de ez a lehetőség is véges, utána nem tudják, mi lesz velük.

Egy másik, szintén nyugdíj közeli asszony szerencsésebb, ugyanis az év elején kihasználta a kamatmentes bérelőleg lehetőségét, s most ebből próbál gazdálkodni.

– Minimálbérről beszélünk, így elhiheti, nem sokra jut: kenyérre, kis krumplira, a mindennapi szükségletekre, de igencsak szűkösen – magyarázta az egyik, Atád környéki faluban élő nő. – És bizony már nagyon a vége felé járunk. Már megkerestem az önkormányzatot, ígértek segélyt, tudják rólunk, nem italra, dorbézolásra kell.

Talán azoknak jobb egy kicsit a helyzete, akiknek párja nem a cérnagyárban dolgozik, mert ott legalább az egyik fél keres. Hogy a másik mikor jut pénzhez, nem tudja senki, ahogyan azt sem, kell-e új munkahely után nézniük. Ami nem lesz egyszerű: ugyan Nagyatádon nincs munkanélküliség, ám az ötven pluszos korosztályt sehol sem várják tárt karokkal. Talán a fánküzemben lesz hely, igaz, ott is csak minimálbér körüliek a fizetések.

Akadnak, akik nem csak az elmaradt bérek miatt aggódnak: több asszony is csak hónapokra járt a negyven év munkaviszonytól, vagyis a kedvezményes nyugdíjtól. Beszéltünk olyasvalakivel, akinek csak két, másnak öt hónap munkaviszony kellene még, ám tartanak tőle, hogy éppen a hátralévő rövid idő miatt nem találnak majd munkát.

– Majd mehetünk csomagolni a kaposvári húskombinátba, mint két vagy három éve – legyintett egy ötvenes asszony. – Szégyen, hogy a mai világban ez meg lehet tenni emberekkel! Mi nem segélyért álltunk sorba, hanem dolgoztunk, fizettük az adót, a kormány mégis hagyja, hogy ezt tegyék velünk: szarnak ránk, most nincs választási év.

PÉNZ

ORMAI ISTVÁN: A teljes iparűzési adónk 3,5, az épületadónk 10 százaléka érkezik a cérnagyártól, vagyis tetemes összegtől esnénk el, amelyet nehéz lenne pótolni

Mintha Budapesten egyszerre 40 ezren kerülnének az utcára

HALLGATÁS A bő kétszáz bajbajutott érdekében fordult írásbeli kérdéssel – milyen segítségre számíthat a kormánytól Nagyatád? – Orbán Viktor miniszterelnökhöz a dél-somogyi parlamenti képviselő, Ander Balázs, aki a közös ellenzéki listáról jutott a parlamentbe. Hogy érzékeltesse, mekkora gondot okozhat a kisvárosban egy ilyen mértékű elbocsájtási hullám, megjegyezte, olyan, mintha Budapesten egyszerre 40 ezren kerülnének az utcára.

A kormányfő helyett Fónagy János, a Nemzetgazdasági Minisztérium parlamenti államtitkára válaszolt: előbb hosszan felmondta a propagandát, mi mindent ért el 2010 óta a foglalkoztatás terén a kabinet az országban s ezen belül Somogyban, állította, a gyárból eddig munkahelyek csoportos megszüntetésére vonatkozó jelzés nem érkezett a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálathoz. Itt érdemes megjegyezni: az augusztus végi cérnagyári elbocsátások nem számítanak, hiszen egyszerűen nem hosszabbítottak szerződést a dolgozókkal. Fónagy emellett kijelentette, 2024 első hét hónapjában 700 fős munkaerőigényt jelentettek be a cégek Nagyatádon és környékén. Utóbbi számot azonban helyben mindenki komoly tévesztésnek, orbitális hazugságnak vagy elképesztő cinizmusnak titulálta. A lapunk által megkérdezett helyi gazdasági és közéleti potentátok szerint ez lehetetlen, hiszen ez 6-7 százaléka lenne az összes foglalkoztatottnak a térségben. V. A.

Cérnák. Sok dolgozó csak hónapokra járt a kedvezményes nyugdíjtól

FORRÁS: MEZCRAFT.COM

Szászfalvi büszkén posztolt, most csendben van

A térség KDNP-s országgyűlési képviselője, Szászfalvi László is mélyen hallgat az ügyben, pedig két éve még igencsak büszkén posztolgatott cérnagyári látogatásairól és egyeztetéseiről: többek között a gyár energiahatékonysági fejlesztései kapcsán beszélt kormányzati támogatásról. Megkerestük a kormánypárti honatyát, tárgyalt a cég vezetésével, milyen lépéseket tett, illetve tesz a dolgozók érdekében, s tervezi-e, hogy a kormányhoz fordul segítségért. Kérdéseinkre Szászfalvi nem reagált.

€/HUF 394,46 ↓ -0,03% | $/HUF 354,60 ↓ -0,1% | CHF/HUF 419,47 ↑ +0,11%

LAPSZÉL

Egymilliárd forintot már kifizettek

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A cégek elektromosjármű-beszerzéseit támogató programban mostanáig mintegy 3700 pályázatban közel 4500 gépkocsi megvásárlásához igényeltek több mint 17 milliárd forint állami hozzájárulást – közölte az Energiaügyi Minisztérium a Facebook-bejegyzésében. Mint írták, eddig több mint 2500 támogatott kérelem alapján néhány híján már az összes szerződést megkötötték 11,6 milliárd forint értékben. A kifizetés a napokban meghaladta az 1 milliárd forintot. MTI

Internethasználatban jók vagyunk

Az elmúlt évtizedben gyorsabban nőtt az internethasználók aránya Magyarországon, mint más uniós országokban – derült ki a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) friss tanulmányából, amely huszonöt tagállam 2023-as internethasználati statisztikáit elemezte. Magyarország az üvegszálas infrastruktúrával a tizenkettedik legjobban ellátott ország, miközben a 16–74 éves lakosság 88 százaléka használja napi szinten az internetet, amivel a ranglista tizedik helyét nyerte el. NÉPSZAVA

Reagált az igényekre az E.ON

FORRÁS: E.ON

Újabb transzformátor-alállomást létesített az E.ON Hungária Csoport Budapest egyik leggyorsabban fejlődő városrészében, a dél-budai régióban. A beruházás célja, hogy a térség megnövekedett energiafogyasztási igényeire megoldást nyújtson, valamint biztosítsa a napelemes rendszerek számára az áramhálózathoz csatlakozás lehetőségét. A tavaly átadott kelenföldi alállomás közelében épített létesítmény csaknem 22 ezer lakossági ügyfél áramellátását szolgálja, de a következő években felépülő Dél-budai Centrumkórház számára is biztosít majd elektromos energiát. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
72 768, 53	↑	+0,11%
Mol		
2630 Ft	↑	+0,31%
MTelekom		
1024 Ft	↑	+0,2%
OTP		
18 580 Ft	↑	+0,11%
Richter		
10 710 Ft	↓	-0,09%

Kilőtt az orosz gázfelár

FŰTÉS Bár Orbán Viktor az orosz elnök jóindulatáért bármit feláldozna, Moszkva júliusban kiugró sápot szedett a nekünk szállított fűtőanyagon.

MARNITZ ISTVÁN

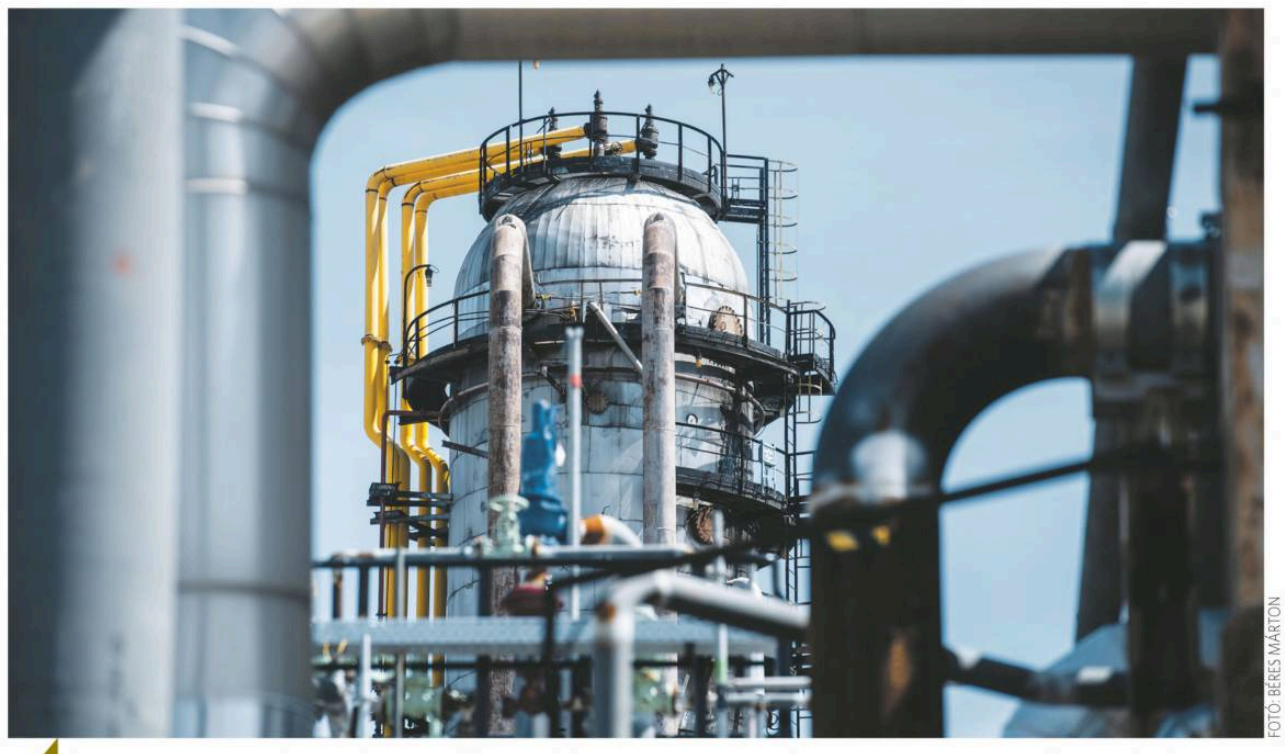

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A barátság inkább felfelé húzza az orosz gáz árát

Júliusban 12 százalékra ugrott a hozzánk érkező orosz gáz nyugati tőzsdéhez viszonyított felára – számítottuk ki az EU statisztikai hivatalának minapi frissítése alapján. Ez hosszú évekre visszatekintve is kiugró szintnek, egyszersmind több mint egy és negyedéves csúcspontnak számít.

Az Eurostat-adatsor tanúsága szerint júliusban – köbméterenként 34 megajoule-os fűtőértékkel és az MNB hivatalos forint-euró árfolyamával számolva – orosz gázárunk 12 százalékkal, köbméterenként 131 forintra nőtt. A TTF-nek nevezett holland gáztőzsde irányadó, két hónappal korábbi, vagyis májusi ára ugyanakkor „csak" 9 százalékkal emelkedett, ami így 117 forintos átlagot mutatott. Ennek folytán az eddig is – júniusban például 9 százalékkal – drágább orosz gáz felára még tovább, 12 százalékra nőtt. Az árarányokra jellemző, hogy míg a rezsicsökkentett háztartási rezsi gázterméktétele köbméterenként 50-60 forint – vagyis annak behozatala még mindig tetemes állami támogatást igényel –, addig az átlag feletti fogyasztás úgymond „lakossági piaci" gázértétele a tényleges tőzsdei szintet változatlanul több mint négyszeresen meghaladja.

(Az amszterdami börze és a magyar kormány által is használt mértékegységekre lefordítva: míg orosz gázunk 2024 hetedik havában megawattóránként 31-ről 35 euróra drágult, addig az annak alapjául szolgáló, májusi TTF 29 euróról 32 euróra nőtt.)

Júliusban 493 millió köbméter orosz gázt kaptunk. Ez 14 százalékkal haladja meg az egy évvel korábbi szintet. Ez azért fura, mert az idei havi adatok eddig jóval nagyobb különbségeket mutattak. A többletvásárlások üteme tehát apad. Igaz, az oroszoktól júliusig beérkezett, összesen 4,3 milliárd köbméter összességében még így is közel felével haladja meg az előző évben érkező mennyiséget, és már közelíti a 2021 végétől érvényes új, hosszú távú államközi gázvásárlási megállapodásban rögzített, évi 4,5 milliárd köbméteres szintet.

Az árkülönbségből adódóan ha a júliusi mennyiséget nem az oroszoktól, hanem a két hónappal korábbi, piaci áron szerezzük be, úgy közel 7 milliárd forinttal jobban jártunk volna. Eme számítási mód alapján az orosz kapcsolaton elszenvedett veszteségünk az év eleje óta 19 milliárd, az új szerződés 2021. októberi életbelépése óta pedig 253 milliárd forintra tehető.

Ha egy pillanatra eltekintenénk a Magyarországot elvileg 2036-ig gúzsba kötő magyar–orosz gázvásárlási megállapodás lététől, úgy a júliusi TTF ismeretében kijelenthető, hogy egyazon hónap során azonos mennyiséget tőzsdei áron beszerezve ötmilliárd forintot takaríthattunk volna meg. Eme számítás alapján az év eleje óta 57 milliárd, 2021 októberétől számítva pedig 299 milliárd forintot buktunk Putyin barátságán.

A TTF elmúlt időszakban tapasztalt hullámzásából és a két hónapos árelcsúsztatásból kiindulva augusztusra orosz gázárunk tekintetében folytatódó drágulás borítékolható, amit szeptemberben némi enyhülés, októberben viszont egy még jelentősebb árugrás követhet. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal nyilvántartása szerint augusztus közepén a hazai tárolókban 5,51 milliárd köbméter gáz állt. Ez kilenctizedes töltöttség, egyszersmind a kimutatásban szereplő hét év második legmagasabb szintje. Mivel ugyanakkor a feltöltés elvileg októberig tart, az akkorra valószínűsíthető áremelkedés ismeretében talán hasznosabb lenne a teljes feltöltést korábbra ütemezni.

Putyin nem a háborús vélemény alapján szab tarifát

Júliusban az Eurostatnál nyilvántartott 14 tagállami oroszgáz-vásárlás közül köbméterenként 131 forintjával Magyarország fizette a harmadik legmagasabb díjat – számolható ki az uniós adatbázisból. Ez júniusi, ötödik helyezésünkhöz képest érdemi romlás. Annál is inkább, mert a nálunk drágább csehek változatlanul csak jelképes mennyiséget, 8 millió köbmétert vesznek. De a Magyarországra szállított 493 millió köbméternek a legtöbbet fizető hollandok is csak a negyedét igényelték. A legolcsóbban, 49 forintért a litvánok kapják az orosz fűtőanyagot. Ezek szerint Putyin gáztarifáját az ukrajnai hadműveleteikkel kapcsolatos álláspont nem befolyásolja. A júliusi tarifaátlag 114 forint, ami egy hónap alatt 6 százalékos emelkedés. Mennyiségben a másodikról éppenséggel az ötödik helyre estünk. A nálunk hagyományosan többet rendelő franciákon túl – akik hajókról LNG-nek nevezett, cseppfolyósított földgázt vesznek – most a hozzánk hasonlóan vezetéken vételező görögök és olaszok, valamint a szintén LNG-t vásárló spanyolok is beelőztek. Míg az olaszok szűken, a spanyolok pedig bőven megkétszerezték júniusi mennyiségüket, a magyarországi szállítások éppenséggel negyedével estek. A nyilvántartott ügyletek közül a franciák, az olaszok és a spanyolok után a maga 64 milliárd forintjával júliusban Magyarország fizette Moszkvának a negyedik legmagasabb összeget. Júliusban az Eurostat-listán szereplő tagállamok összesen 4,2 milliárd köbméter orosz gázt szereztek be. Bár ez egy hónap alatt tizednyi emelkedés, a mennyiség változatlanul meg sem közelíti a háború előtti szintet.

Csak a konkrétumok hiányoznak

BÉRTÁRGYALÁS A minimálbért fel kell zárkóztatni a rendszeres átlagkereset 50 százalékára – hangzott el ismét a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumának (VKF) tegnapi ülésén, amelyen a teljes munkaadói és munkavállalói oldal jelen volt. A hamarosan kormány elé kerülő új rendelettervezet is tartalmazza ezt majd – mondta lapunknak Zlati Róbert, a Magyar Szakszervezeti Szövetség elnöke. (A bruttó rendszeres kereset a KSH módszertani leírása alapján a bruttó kereset és az úgynevezett nem rendszeres kereseti elemek – prémium, jutalom, 13. és további havi fizetés – különbsége.) Az említett jogszabály-elképzelés időintervallumot nem tartalmazott, tehát abból nem derült ki, hogy az 50 százalékos szintet mikorra kell elérni – mondta a szakszervezeti vezető. Egyéb – a sajtóban megjelent – információk alapján azonban ezt 2027-re szeretnék elérni.

A minimálbér 44,6 százaléka a rendszeres átlagkeresetnek, legalábbis a kormány szerint.

Zlati Róbert megjegyezte, a felek között vita van arról, hogy melyik „rendszeres átlagkereset" legyen a bázis, amihez képest az 50 százalékot el kellene érni. Ez nem mindegy, hiszen – ahogy erre korábban a Népszava is felhívta a figyelmet – ha például nem az aktuális átlagkereset, hanem az előző évi 12 havi átlag a viszonyítási alap, akkor jóval alacsonyabb emelés is elegendő lenne a kijelölt érték eléréséhez. A tegnapi – szeptember 18-ai – ülésen annyi derült ki, hogy a kormányoldal szerint a minimálbér jelenleg a rendszeres átlagkereset 44,6 százaléka. Hogy ez a szám miként jött ki, és mi van mögötte, azt több szakértőtől is megkérdeztük, de senki sem tudta lapunknak elmagyarázni.

Az ülésen terítékre került egy másik markáns probléma is, nevezetesen a kötelező munkaalkalmassági vizsgálat megszüntetése és a bevezetni tervezett, jóval „lazább" új rendszer. A kabinet részéről tett javaslat szerint az általános orvosi szűrésen önkéntesen ötévente vehetnének részt a foglalkoztatottak. Zlati Róbert nehezményezte, hogy ezzel kapcsolatban a szakszervezetek eddig csak a médián keresztül kapnak híreket, arról nem is beszélve, hogy a változtatásról semmilyen hatástanulmányt nem láttak, s nem is értik, a jogszabályalkotó miért gondolja jó megoldásnak a kötelezettség megszüntetését. Úgy véli, az adminisztrációs terhek csökkentésének oltárán nem lenne szabad feláldozni a régi rendszert, hiszen annak fejlesztésével a most ismertetett terveknél sokkal jobb megoldást lehetne kidolgozni. Á. A.

Korrupciós botrány a PiS-ben

HASZON Az árvíz lefoglalja a lengyelek figyelmét, de a botránypolitizálás a rendkívüli körülmények között is tart. A figyelem középpontjába most egy jobboldali volt EP-képviselő, a 61 éves Ryszard Czarnecki került.

MIKLÓS GÁBOR

Czarnecki több mint harminc éve szerepel a lengyel politikai színpadon, megjárt több pártot is – főleg jobboldaliakat –, volt parlamenti képviselő, miniszter, hosszú időt töltött a brüsszeli Európai Parlamentben. Gyakori médiaszereplő volt s évtizedeken át Jaroslaw Kaczynski pártelnök egyik kedvence. Pedig szinte mindenben az ellentéte a Jog és Igazságosság zárkózott, magányos, örök agglegény alapítójának – Czarnecki közlékeny, sokat utazott, több nyelven beszélő, mindenkivel szót értő, mondhatni, mondén politikus. Ezzel együtt az idei EP-választáson nem jutott mandátumhoz, kénytelen volt brüsszeli ügyeit felszámolni. Eközben mások korábbi ügyleteit kezdték firtatni. A Gazeta Wyborcza a nyilvános EP-iratokat elemezve cikket közölt R. C. utazási szokásairól. Kiderült, hogy a volt EP-képviselő elképesztő gyakorisággal utazgatott az EU központja és lengyelországi bejelentett lakóhelye között. A különös az, hogy lengyelországi címként egy a szlovák határhoz közeli délkelet-lengyelországi kisvárost adott meg. Egy gyakorlatilag nem létező házcímet. R. C. nem az általa használt A6 gépkocsit jelentette be utazási eszközként, hanem a legkülönbözőbb járműveket. A leggyakrabban különös módon egy Fiat Panda cabrióval tette meg az utat, de találtak a listán olyan rendszámokat is, amelyeket két kínai gyártmányú robogónak adott a lengyel hatóság, egy másik alkalommal pedig állítólag egy kamionvontatóval utazott haza Brüsszelből. A 2009 és 2013 közötti költség-visszatérítéseket az EU pénzügyi visszaéléseket vizsgáló hatósága, az OLAF is elemezte. Szerintük R. C. 243 utazást tett ez idő alatt és igényelte vissza a költségeket 854 642,30 zloty összegben. A volt képviselő – idézte az OLAF-ot az Interia.pl – ebből 439 663,98 zlotyt visszatérített (1 PZL=92,32 HUF). Ez elég volt több világ körüli utazásra is. A GW-nak azt nyilatkozta, hogy ezzel az ügyet rendezte. A lap szerint viszont az üggyel megbízott Zamosc Körzeti Ügyészség továbbra is folytatja a nyomozást, mivel a költségvetésnek okozott csalásért akár 15 év börtönbüntetés is kiszabható az elkövetőre. Czarnecki korábban csak befolyásos politikai szereplőként bukkant fel – most egyszerre megírták, hogy mennyire vagyonos ember: számos értékes ingatlan és jelentős pénzvagyon felett rendelkezik. És hamarosan arra is fény derült, hogy családtagjai is vagyonosodtak az elmúlt nyolc PiS-évben, felesége több állami cég igazgatótanácsában és felügyelőbizottságában is helyet kapott, amiért jelentős javadalmazást tehetett zsebre.

FOTÓ: EP/ERIC VIDAL

A Jog és Igazságosság párt volt EP-képviselője korrupciós ügyek mellett befolyással való üzérkedésben is érintett lehet

Az igazságszolgáltatás azonban egy másik ügyben érte utol a politikust és feleségét, korrupcióval és befolyással való üzérkedéssel vádolja őket az ügyészség. Itt lép a történetbe a Collegium Humanum nevű üzleti képzéseket kínáló lengyel magánegyetem története. A lengyel nyomozó szervek hosszabb ideje vizsgálódnak a számos lerakattal – így külföldi tagintézményekkel is – rendelkező magánegyetem körül. A vádhatóság azt állítja, hogy a jelentkező hallgatók különösebb erőfeszítés nélkül, igen rövid idő alatt – megfelelő ellenszolgáltatásért – hozzájutottak a CH által adott MBA fokozathoz (mesterfokozat üzleti tudományokból). Erre nem csupán a diplomahalmozás vágya sarkallta a jelentkezőket. Az MBA fokozat felmutatása volt a feltétele annak, hogy valaki az állami cégek igazgatóságába, felügyelőbizottságába bekerüljön és onnan díjazást, jövedelmet kapjon Lengyelországban. A könnyen szerzett végzettségek ügyében folyó nyomozás során az intézmény rektora vádalkut kötött, vallomást tett a diplomagyár működéséről. Ez vezethette el a nyomozókat a Czarnecki családhoz. A politikust és feleségét letartóztatták, amikor épp repülőgépre szálltak volna, s megvádolták őket korrupciós cselekményekkel. A PiS volt EP-képviselőjét azzal vádolják, hogy megállapodott a CH rektorával, hogy azok doktori fokozatot adnak a feleségének, és fiktív állásban alkalmazzák az intézménynél, cserébe pedig Czarnecki elintézi, hogy a Collegium Humanum képzést kezdhessen Üzbegisztánban. Czarneckit azzal is gyanúsítják, hogy több tucat üzbég hallgatót segített hozzá gyorsított eljárással diplomához és egyben a Schengen-zónába érvényes vízumhoz is. A konzervatív EP-képviselő a külügyminisztériumban és a felsőoktatási tárcánál élvezett befolyására is hivatkozott. Czarnecki szabad lábon védekezhet, 180 ezer zloty óvadék ellenében. Útlevelét sem vették el. Viszont Jaroslaw Kaczynski felfüggesztette párttagságát. Azt írta a Gazeta Wyborcza, hogy erre Mariusz Kaminski volt belügy- és titkosszolgálati miniszter bírta rá a pártelnököt. Az egykori miniszter ugyanis feltehetően jól tájékozott a politikai elvbarátai által működtett korrupciós hálóról, és ismeri Ryszard Czarneckinek, ennek a „hatékony politikusnak” is a szerepét ebben.

Medjugorje a Szentszék elismerését reméli

VATIKÁN Komoly találgatások indultak meg azután, hogy a Szentszék sajtóirodája bejelentette: csütörtök délelőtt sajtótájékoztatót tart, amelyen a medjugorjei zarándokhelyről lesz szó. Vajon a Szentszék hivatalosan is elismeri a Bosznia-Hercegovinában lévő zarándokhelyet? – kérdezgetik sokan. A sajtótájékoztatón egyebek mellett Víctor Manuel Fernández bíboros, a Hittani Dikasztérium prefektusa beszél.

A medjugorjei Mária-jelenések 1981-ben történtek. Hat fiatal azt állította, június 24. és július 3. között naponta jelent meg nekik Szűz Mária. Az akkori ifjak közül néhányan azt állítják, hogy 1989 után is megjelent nekik a Szűzanya, mások pedig évente csak egyszer látják, állították. A látomások száma állítólag már eléri a 42 ezret.

A Vatikán több alkalommal vizsgálta a Mária-jelenéseket, de nem tudta megerősíteni, hogy természetfeletti esemény történt volna. 2013-ban a Szentszék új bizottságot hívott életre a jelenések kivizsgálására, amely évekkel később megszületett jelentésében azt javasolta, hogy a jelenések első hét napját ismerjék el – a továbbiakat nem. Mindenesetre később Ferenc pápa is kétségeit fejezte ki a medjugorjei jelenésekkel kapcsolatban. 2018-ban a Vatikán közvetlen ellenőrzése alá vonta Medjugorjét. Ferenc pápa 2019 májusában úgy döntött, engedélyezi a medjugorjei zarándoklatokat, ami azt jelenti, hogy a plébániák és egyházmegyék is szervezhetnek utat a településre, ami 1990 óta tiltott volt. Ugyanakkor a Vatikán akkori nyilatkozatában azt is kiemelte, hogy az állítólagos jelenések hitelességének tanulmányozása „még folyamatban van”. 2024-ben aztán a Vatikán szigorított a természetfeletti események elismerésén.

FOTÓ: AFP/ELVIS BARUKCIC

A boszniai katolikus zarándokhely nemcsak a hívők tömegét, de a kegytárgyak árusítóit is vonzza

A Vatikán Medjugorjéval kapcsolatos kétkedései egy régi egyházi vitára vezethetők vissza. A hercegovinai ferencesek már majdnem másfél évszázad óta harcban állnak a hivatalos egyházzal. Évszázadokon át ez a szerzetesrend volt a katolikus egyház egyetlen képviselője Bosznia-Hercegovinában az oszmán időkben. Az összes plébániát ők tartották fenn. Amikor a 19. században a hivatalos egyház is megvetette a lábát e horvátok lakta részen, a ferencesek nem fogadták el a befolyásuk csökkenését.

A Szentszék 1975-ös rendelete kimondta, hogy a hercegovinai ferencesek megtarthatják a plébániák felét, míg a másik fele az egyetemes egyházhoz kerül. A szerzetesek azonban nem fogadták el a kompromisszumot. A medjugorjei jelenésekkel azonban a ferencesek visszanyerték befolyásukat. „A püspök elvett tőlünk néhány plébániát, de Isten adott nekünk egy világplébániát”, mondogatták.

Medjugorje hatalmas üzlet. S nem csak azért, mert aki odalátogat, láthatja, kereskedők százai próbálják eladni a „csodatévő” portékáikat az évi több millió zarándoknak.

De ez nem minden: a ferencesek abban is érdekeltek, hogy erősítsék a hercegovinai horvátokban a nemzettudatot. A Hercegovacka Banka az országban élő horvátok egyik fontos pénzintézete volt, amelynek alapítói között a mostari ferences rendtartományt is megtalálhatjuk. Így a Medjugorje számára szánt adományok a rend számláján landoltak. 2001-ben azonban a bank fiókjait nemzetközi felügyelet alá helyezték. Sikkasztás és pénzmosás volt a vád.

RÓNAY TAMÁS

HIRDETÉS

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett **25 350 Ft** (ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett **49 800 Ft** (ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett **97 800 Ft** (ez 68 980 Ft megtakarítás)

NÉPSZAVA
Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!
Rendelje meg online a **www.nepszava.hu** weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!
LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY a bolti árhoz képest
NÉPSZAVA

MEGHÍVÓ

A **Vasutas Önkéntes Támogatási Alap Egyesület** Elnöksége értesíti az Egyesület tagjait, hogy a Központi Küldöttválasztó Közgyűlését 2024. október 9-én (szerda) 10.30 órakor az Egyesület Székházában (1145 Budapest, Amerikai út 42) tartja meg.

Napirend:
1. Tájékoztató a Vasutas Önkéntes Támogatási Alap Egyesület elmúlt 5 év munkájáról.
2. A Vasutas Önkéntes Támogatási Alap Egyesület küldötteinek és pótküldötteinek megválasztása.
3. Egyebek.

Határozatképtelenség esetén a megismételt Közgyűlés 2024. október 16-án (szerda) 10.30 órakor az ÖTA Egyesület Székházában kerül megtartásra, amely az eredeti napirenden szereplő ügyekben a megjelent ÖTA Egyesületi tagok számától függetlenül határozatképes.

Budapest, 2024. szeptember 11.

Dr. Kurucsai László s.k.
az ÖTA Egyesület elnöke

FOTÓ: AFP/FREDERICK FLORIN

A támogatások visszaállítását szorgalmazza az EP a magyar félnél

A menekültek pártján Brüsszel

VÉDELEM Az Európai Parlament (EP) elfogadás előtt álló többpárti állásfoglalása sürgeti Magyarországot, hogy vonja vissza azt a rendeletet, amely megszünteti a nyugat-ukrajnai menekülteknek biztosított menedékhelyek állami finanszírozását. A kormány augusztusban szigorította a nekik járó lakhatási támogatást, ami miatt többen az utcára kerültek.

Az Ukrajnának nyújtott pénzügyi és katonai támogatásról szóló határozattervezetről a tervek szerint csütörtökön szavaz a képviselő-testület plenáris ülése Strasbourgban. A nyilvánosságra hozott szöveg arra kéri a tagállamokat, hogy gyakoroljanak nyomást a magyar kormányra annak érdekében, hogy ne akadályozza tovább a megtámadott országnak fegyvereket szállító tagállamok pénzügyi kompenzálását. A hosszú hónapok óta tartó budapesti blokkolás miatt 6,6 milliárd euró ragadt az Európai békekeret nevű alapban. Az Orbán-kormány a kijevi kormánnyal fennálló vitái miatt nem hajlandó feloldani a vétóját.

A határozattervezet szerint az Ukrajnának nyújtott pénzügyi és katonai támogatás mindaddig nem éri el a hatását, amíg az EU engedélyezi az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalát. Ezért az EP felszólít a gáz, az olaj, az újraexportált orosz finomított orosz olajtermékek, valamint egy sor stratégiai nyersanyag importjának a tilalmára. A képviselők emellett teljes embargót sürgetnek az orosz cseppfolyósított földgázra, az orosz nukleáris ágazatra, és szankciókat szorgalmaznak a Gazprommal és az orosz olajvállalatokkal szemben.

Az uniós képviselő-testület szerint a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a támogatást Ukrajna számára, és olyan békés megoldáson kell dolgozniuk, amely tiszteletben tartja Ukrajna függetlenségét.

Az EP szerint az Európai Bizottságnak kampányt kellene folytatnia, hogy elmagyarázza az EU polgárainak, miért fontos Ukrajna védelme Európa stabilitása számára.

HALMAI KATALIN

Robbanó személyhívók

TILTÁS A Bizottság szerint a nemzeti hatóságok felelnek azért, hogy ne kerüljenek szankcionált eszközök a Hezbollah katonai szárnyához.

HALMAI KATALIN
MOSOLYGÓ MIKLÓS

FOTÓ: AFP

A libanoni fővárosban és az ország több pontján robbantak a személyhívók

„Ne vonjunk le elhamarkodott következtetéseket ebben a szakaszban, azt tudjuk, hogy mi történt, de az okokat és a szervezés módját ki kell vizsgálni. Ha lesznek konkrét bizonyítékok, tovább vitatkozhatunk, de az tény, hogy a Hezbollah katonai szárnya az EU terroristalistáján szerepel. A vállalatoknak és a nemzeti hatóságoknak maguknak kell felügyelniük és biztosítaniuk, hogy a szankciók hatálya alá tartozó anyagok, berendezések, eszközök stb. ne kerüljenek a Hezbollah kezébe. Aki terroristalistán szerepel, annak befagyasztják a támogatásait, nem kaphat pénzügyi segítséget, és utazási tilalom van érvényben vele szemben. A gazdasági szankció más kategória” – fogalmaztak lapunknak a libanoni robbantássorozat magyar szálat firtató kérdésére az Európai Bizottság tegnapi sajtótájékoztatóján.

A merényletben használt csipogómodell a Gold Apollo nevű tajvani cégé, amely állítása szerint licencszerződést kötött egy magyarországi céggel, az felelős a tervezésért, gyártásért és az értékesítésért, ők tajvaniként csak a nevüket adják hozzá. Partnerként a Magyarországon bejegyzett BAC Consulting Kft.-t jelölték meg. E cég tulajdonos-ügyvezetője Bársony-Arcidiacono Cristiana, aki korábban szakértőként dolgozott az Európai Bizottságnak is. Az NBC Newsnak az ügyben azt nyilatkozta: – Nem én készítem a csipogókat, csak közvetítő vagyok. Valamit félreértettek.

Lapunk az ügyben kérdéseket küldött a Miniszterelnökségnek. Kíváncsiak voltunk, ha egy magyar cég akár közvetetten is, de háborús félnek – az Izraellel konfliktusban álló Hezbollahnak – értékesít csipogókat, az nem minősül-e a szuverenitás megsértésének. Rákérdeztünk arra is, hogy a Szuverenitásvédelmi Hivatalnak ebben az esetben kéne-e vizsgálatot indítani, mi erről az álláspont, továbbá hogy kíván-e ebben bármit lépni a magyar kabinet. A Kormányzati Tájékoztatási Központ válasza szerint „Magyarországon vállalkozási szabadság van. Az említett cég a magyar kormánytól semmilyen megbízást nem kapott semmire, és a kormánytól nem kért engedélyt semmire.”

> Kovács Zoltán államtitkár délután kiadott közleményéből már az derült ki, hogy a magyar hatóságoknak tudomásuk volt a BAC Consulting Kft. nevű magyar cég tevékenységéről.

Kovács Zoltán nemzetközi kommunikációért felelős államtitkár délután kiadott közleményében már azt írta az üggyel kapcsolatban: „A magyar hatóságok meggyőződtek arról, hogy az érintett cég egy kereskedő-közvetítő cég, amelynek nincs magyarországi gyártó- és telephelye, a bejelentett címen egy fő cégvezetője van, a hivatkozott eszközök pedig sosem jártak Magyarországon. Magyarország vonatkozásában az ügy nemzetbiztonsági kockázatot nem jelent.”

Lapunk a Szuverenitásvédelmi Hivatalnak is kérdéseket küldött azzal kapcsolatban, hogy ilyen esetben indítanak-e vizsgálatot, amennyiben igen, annak mi a menete, ha viszont nem, azt mi indokolja. Lapzártánkig nem kaptunk választ.

Libanon fővárosát, Bejrútot és a közel-keleti ország több pontját is robbanássorozat rázta meg kedden, amikor detonáltak a síita milícia, a Hezbollah tagjainak személyhívói. A mintegy 3000 készülék felrobbanása következtében 12 személy meghalt, köztük egy gyermek is.

A The New York Times elemzése szerint a készülékek nem túlhevülés, hanem a beépített kis méretű robbanószerek egyidejű aktiválása után robbantak fel. Ezeket az ellátási láncba beavatkozva, utólag építhették bele az eszközökbe. Hasszán Naszrallah Hezbollah vezető egy februári beszédében szólította fel a terrorszervezet tagjait, hogy szabaduljanak meg mobiltelefonjaiktól. Ez a megfontolás motiválta a primitív üzenetküldő eszközök beszerzését a síita szervezetnél.

> A Bizottság szerint „a vállalatoknak és a nemzeti hatóságoknak maguknak kell felügyelniük és biztosítaniuk, hogy a szankciók hatálya alá tartozó anyagok, berendezések, eszközök stb. ne kerüljenek a Hezbollah kezébe.”

Az Európai Bizottság a magyar bejegyzésű cég ügyvezetőjének szakmai múltjával kapcsolatban is állást foglalt. „A vezető/illető semmilyen módon nem tartozik a bizottsági személyzethez. A Bizottság néha külső szolgáltatóktól és tanácsadó cégektől szerez be szolgáltatásokat, amelyek különböző formákat ölthetnek, vonatkozhatnak tanácsadói munkára, előkészítő munkákra, értékelésekre. Ha ez a személy valaha is részt vett ilyen tevékenységekben, akkor ennek utánajárunk. Jelenleg ellenőrizzük” – fogalmaztak.

Az ügy jelentős belpolitikai visszhangot keltett. A DK-s Gyurcsány Ferenc szerint az Orbán-kormány egy rendkívül veszélyes konfliktusba rángatta bele az országot. „A DK követeli, hogy azonnal rendeljenek el vizsgálatot, és tisztázzák a kormány és valamennyi magyar érdekű fél szerepét” – fogalmazott a pártelnök. Novák Előd a Mi Hazánk Mozgalom nevében hivatalos feljelentést tett terrorizmus bűnsegédlete miatt.

Szókimondóbb viszonyt ígér David Pressman

DIPLOMÁCIA A Fővárosi Önkormányzat, a CEU Demokrácia Intézete és a Political Capital által szervezett Budapest Fórumon mondott beszédében David Pressman felidézte, az amerikai politika régebben elfogadta, hogy Magyarország mást mond, és mást tesz. Mostanra azonban azt látják, hogy a kettő „egyre inkább és aggasztóan összemosódik”. A magyar kormány propagandája „már nem puszta szavak, politikai retorika és kommunikációs trükkök... Ezek az államhatalom egyik ága. Hatásuk, céljuk, rendeltetésük van. ...a politikai akarat részei, amivel hatással vannak a szövetségünkre...”

Ma már világosan látják, mondta, hogy Orbán Viktor miniszterelnök 2014-es beszéde, amelyben felvázolta az EU-n belüli illiberális államról alkotott elképzelését, „nem puszta retorika volt”, s eljutottak oda, mondta, hogy egyre többen teszik fel a kérdést, hogy Magyarország továbbra is demokrácia-e.

Ennek két alappillére: a szabad

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Az amerikai nagykövet mostantól egy másfajta, de reményei szerint szorosabb és szókimondóbb kapcsolatot helyezett kilátásba

média és a működő civil társadalom helyett „Magyarországon egy Szuverenitásvédelmi Hivatalnak nevezett szervezetet találunk” – mondta, amelynek három nyilvánosságra hozott vizsgálata a Transparency International, a korrupció leleplezésére összpontosító Átlátszó független médium, valamint egy olyan civil környezetvédelmi csoport ellen irányul, amely egy akkumulátorüzem biztonsági vonatkozásait firtatta.

Beszélt arról, hogy a kormánypárt média felett gyakorolt ellenőrzése és a civil társadalom elleni támadásai a félelem légkörét teremtették meg, „egyre fokozódóbb egzisztenciális kérdéssé” téve, hogy az emberek részt vegyenek-e a politikai vitában. „A kormány által ellenőrzött média agresszív támadásait” ugyanis „a kormány írja, fegyverként használja, és úgy irányítja azokat, hogy drámai hatással legyenek az emberek döntéseire, életére” – mondta.

A félelem kialakult légköre pedig „lehetővé teszi a korrupció virágzását, és befolyásolja a kormány partnerválasztását, nemcsak itthon, hanem külföldön is”. Magyarország kormánya pontosan jelzi az Európától és az Egyesült Államoktól való eltávolodást, s „miközben élvezi a közelség hasznát, harsogja a másokkal való »összekapcsoltság« előnyeit”. Más demokratikus kormányok „a magyar kormány következetes és lelkes becsmérlésének vannak kitéve. Oroszország és Kína – két tekintélyelvű állam – ellenben éppen hogy mentesülni látszanak ez alól.”

A nagykövet bírálta a magyar kormányfő júliusi moszkvai békemisszióját. Emellett kifogásolta, hogy „Orbán Viktor miniszterelnök úr nem titkolja, hogy kit szeretne győztesként látni” a novemberi amerikai választásokon. „Nem hiszem, hogy azok a lépések, melyek azt kockáztatják, hogy két nagy nemzet közötti biztonsági szövetséget két erős személyiség politikai szövetségévé degradálják, bárhol is bármilyen demokratikus, szövetséges kapcsolatot szolgálnának” – mondta. „A kétoldalú kapcsolatainkat érintő további felelőtlen viselkedés elkerülhetetlenül megváltoztatja a két ország viszonyát” – tette hozzá.

David Pressman felidézte, hogy hat hónapja, a Magyarország NATO-szövetséghez való csatlakozásának 25. évfordulóján tartott ünnepi beszédében azt mondta, az Egyesült Államok szoros kapcsolatot akar Magyarországgal, amely „átláthatóságon, a párbeszéden, a pártpolitikától való mentességen és a demokrácia iránti elkötelezettségen” alapul. Az elmúlt hat hónapban azonban „ennek a kormánynak a szavai és politikája világossá tették”, hogy nem ezt az utat választotta.

„Tartozunk azzal szövetségesünknek, Magyarországnak – és szövetségünknek –, hogy a magyar szavakat jelentésük szerint kezeljük, és ennek megfelelően reagáljunk rájuk – hangoztatta. – Ez talán egy másfajta, de változatlan reményeim szerint egy szorosabb, őszintébb és szókimondóbb kapcsolatot jelentene. Nem olyat, mint amilyet jelenleg a magyar kormány a jelek szerint szeretne. Hanem olyat, amilyet a magyar és az amerikai emberek feltétlenül megérdemelnek” – zárta beszédét az amerikai nagykövet.

HARSÁNYI GYÖRGY

Trump meg a többiek

HORVÁTH GÁBOR

Donald Trumpra nem lehet ráfogni, hogy fasiszta lenne. Elvégre az égvilágon semmilyen meggyőződést nem lehet nála felfedezni, anélkül pedig nehéz fasisztának (demokratának, liberálisnak, szociáldemokratának stb.) lenni. Először demokrata párti volt, aztán párt nélküli, később republikánus, most meg éppen az Amerika régi nagyságát visszasíró saját mozgalma élén áll. A politikai váltásokat meg lehet bocsátani, nem ez vele a legnagyobb baj. Hanem az, hogy nem fasisztának se tűnik. Adam Gopnik, a New Yorker magazin publicistája már nyolc évvel ezelőtt felfigyelt a problémára, egyik esszéjében a félfasiszta jelzőt használta rá. Később visszatért a témához, és felsorolt néhány más lehetséges meghatározást: kriptofasiszta, neofasiszta, látens fasiszta, protofasiszta, amerikai típusú fasiszta. Egyik se túl megnyugtató. Főleg, ha hozzáadjuk Trump néhány állandó vonását, mint a raszszizmus, idegengyűlölet, önzés, narcizmus és erőkultusz.

Az exelnök beteg tudatú, belül gyenge, bizonytalan ember, aki kényszeresen keresi a külső megerősítést. Ezt használja ki egy sor nála okosabb, mélyebb és nyíltan szélsőjobboldali szereplő. Rájöttek, hogyan lehet a bizalmába férkőzni. Csak hízelegni kell, helyeselni minden őrültségét – ez megnyitja a lehetőségét annak, hogy elültessék benne a saját, Trumpénál sokkal messzebb tekintő és tudatosabb stratégiájuk csíráit. Trump jelenleg minden idők legöregebb amerikai elnökjelöltje, ráadásul egyszer már volt elnök, tehát 2028-ban semmiképpen sem lehetne újraválasztani (hacsak nem törlik el az egész alkotmányt, ami aligha sikerülne, és megpróbálni sem érdemes, főleg nem egy agylágyulástól sújtott aggastyán kedvéért).

Trump újabban egy Laura Loomer nevű, őt mindenhová elkísérő, nála csaknem fél évszázaddal fiatalabb „influenszer” hátát lapogatja. A hölgy saját szavai szerint a fehér felsőbbrendűség híve és iszlamofób, olyannyira, hogy még Trump másik botrányhős támogatója, Marjorie Taylor Green képviselő is ártalmasnak találja a választási esélyek szempontjából. De hát Trump szívélyesen vacsorázott a teljes mértékben és minden kritérium szerint fasiszta Nick Fuentesszel is, aki antiszemita, karlendítős tüntetésecskéket szervez zsinagógák elé. Őt az egykor értelmesebb napokat is megélt, mostanra Hitler-mániás rapper, Kanye West vitte magával Mar-a-Lagóba. Említhetjük az illegális bevándorlók koncentrációs táborokba zárását és kitoloncolását szorgalmazó Stephen Millert is, aki Loomerhez hasonlóan zsidó, ám ez sem zavarja abban, hogy olyan politikusnak dolgozzon, aki 2017-ben mentegette a virginiai Charlottesvilleben „Nem jöhetnek a helyünkre a zsidók!” jelszóval fáklyával felvonulókat.

A Trumpra befolyást gyakorló szélsőségesek közül még mindenképpen idekívánkozik a Heritage Alapítvány elnöke, Kevin Roberts és a hírhedt 2025 Projekt korábbi igazgatója, Paul Dans. Az ő elképzelésük egy olyan „keresztény nacionalista” állam, ahol az elnöknek teljhatalma van, megszűnik minden jogi korlát, és a polgárokat hatalmi eszközökkel kényszerítik a hivatalos ideológia elfogadására. Itt már végképp kilóg a lóláb, az egyre inkább kisebbségbe szoruló vallási fundamentalisták Trumpot felhasználva erőltetnék rá magukat az amerikai társadalomra, s ki akarják zárni egy jövőbeli választási vereség lehetőségét.

> Kilóg a lóláb: az egyre inkább kisebbségbe szoruló vallási fundamentalisták Trumpot felhasználva erőltetnék rá magukat az amerikai társadalomra, s ki akarják zárni egy jövőbeli választási vereség lehetőségét.

Itt jön a képbe Orbán Viktor. A Budapesten székelő, magyar adófizetői pénzen fenntartott Danube Institute-ot és a közvagyonból dúsgazdaggá tett Mathias Corvinus Collegiumot személyes szálak fűzik a Heritage-hez, és a washingtoni pletyka szerint némi apanázs is érkezhetett Magyarországról. Trump a Kamala Harrisszel folytatott tévévitában és korábbi kampánygyűlésein önigazolásként hivatkozott a magyar miniszterelnökre, aki azért dicséri őt, mert egy nap alatt véget tudna vetni az ukrajnai háborúnak. Orbán minden tőle telhetőt megtesz, hogy segítsen Trumpnak, még titkos fegyverét, Habony Árpád választási szakértelmét is a rendelkezésére bocsátja. Utóbbi a Szabad Európa értesülése szerint tavasszal magángéppel utazott Floridába, ahol Trumpékkal konzultált.

Na most akkor mi nő össze mivel?

Keresd a bűnöst

MUHARI JUDIT

A potenciális erőszaktevőket keresik, és aki nem akar részt venni a kormány kérdezz-felelek játékában, az biztosan bűnös.

Aki nem írta alá az adatlapot, annak van takargatnivalója – írta lapunk egyik kérdésére Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár. Arról az adatlapról van szó, amit a gyermekvédelemben dolgozóknak kell kitölteniük. Választ kell adniuk, kivel és mióta élnek együtt; hol dolgoztak korábban; milyen gazdasági érdekeltségük, vállalkozásuk van; milyen értékű ingatlanjaik, ingóságaik vannak; mely szórakozóhelyeket látogatják; szabadidejüket mivel töltik; fogyasztanak-e drogot, alkoholt, gyógyszert?

A Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársai is meglátogatják őket, hogy ellenőrizzék, igazat vallottak-e a gyanúsítottak. Egyértelműen azok, hiszen az államtitkári válaszból kiderült: a potenciális erőszaktevőket keresik, és aki nem akar részt venni a kormány kérdezz-felelek játékában, az biztosan bűnös. Évek, évtizedek óta megalázó fizetésért, állandó létszámhiányban, lelkileg sérült, sokszor kezelhetetlen gyerekekkel dolgozó emberekről vélekedik így az egyik felettesük.

Azt is mondta az egyébként pénzügyi és programozó szakon végzett gyermekvédelmi főember, hogy a munka hármas megosztásban történik: a jogszabályt az állam hozza, a finanszírozást az állam adja, a konkrét feladatot a gyermekvédelemben dolgozók látják el. Mivel háromból két feladat az állam, egészen pontosan a kormány tagjainak a kezében van, erősen indokolt lenne kifogástalan életvitelük vizsgálata. Vajon kitöltenék az adatlapot, s ha igen, az igazat írnák? Őszintén válaszolnának, milyen értékű ingatlanjaik, ingóságaik vannak? Milyen gazdasági társaságuk, vállalkozásuk van? Mennyi volt az előző évben a jövedelmük, és most mennyi a havi bevételük? Ugye nincs takargatnivalójuk? Mert ugye ha nem válaszolnak, akkor biztosan potenciális erőszaktevők, bántalmazók. És ezt nem én mondtam.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

KILAKOLTATÁS

Egynemű világok harca

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

Még nincs kimondva, de tetszik vagy sem, egynemű világok harca folyik a Földön, amennyiben egyelőre szó sincs különböző kultúrák viszályáról, hanem amiképp Hitler és a nácizmus is az európai kultúra terméke, úgy a demokráciára támadó erők is az angolszász kultúra részei. Így érdemes szemlélni a brit és az amerikai hírszerzés vezetőjének a napokban a Financial Timesban megjelent első közös cikkét. Az eddigi kiegyensúlyozott nemzetközi világrend viszonylagos békét, stabilitást, növekvő életszínvonalat teremtett az elmúlt évtizedekben, de most a hidegháború óta nem tapasztalt fenyegetések érik – írja Sir Richard Moore, a brit hírszerzési titkosszolgálat, a Secret Intelligence Service (SIS), az MI6 főnöke és William Burns, az amerikai Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) vezetője.

Mindkét ország határozottan ellenáll Oroszországnak, Putyin ukrajnai agressziós háborújának – tudatták a világgal a BBC szerint. Kifejtették: az orosz–ukrán konfliktus megmutatta, hogy a technológia és a hagyományos fegyverzet kombinált használata módosítani tudja a háborúk menetét. Az ukrajnai háború az első, amelyben együttesen és példátlan mértékben jutottak szerephez a nyílt forráskódú szoftverek és az élenjáró hadszíntéri technológiák. Ezek kereskedelmi és katonai műholdak fotóinak, drónoknak, kiberhadviselésnek, személyzet nélküli légi és tengeri járműveknek a bevetését vegyítették a közösségi média segítségével.

Moore és Burns szerint az MI6 és a CIA közösen lép fel az orosz hírszerzés által Európában folytatott felelőtlen szabotázshadjárattal szemben is. Oroszország cinikus módon használ technológiai eszközöket hazugságok és álinformációk terjesztésére, hogy éket verjen a nyugati szövetséges országok közé. Továbbá szemérmetlenül megsérti az ENSZ alapokmányát és a globális normákat, de Putyin orosz elnök mégsem lesz képes felszámolni Ukrajna szuverenitását és függetlenségét – fogalmaztak a szerzők.

Hangsúlyozták azt is, hogy eközben az MI6 és a CIA számára Kína felemelkedése jelenti a XXI. század elsődleges hírszerzési és geopolitikai kihívását, s a két szolgálatot ennek megfelelően át is kellett szervezni. Mindeközben a terrorellenes fellépés is a két szervezet partnerségének a középpontjában áll, és mindkét szolgálat szorosan együttműködik másokkal az Iszlám Állam dzsihadista terrorcsoport fenyegetései ellen.

> Kifejtették: az orosz–ukrán konfliktus megmutatta, hogy a technológia és a hagyományos fegyverzet kombinált használata módosítani tudja a háborúk menetét.

A demokrácia világnapja alkalmat adott arra is, hogy az Unió megerősítse elkötelezettségét a demokrácia védelme mellett az EU határain belül és azokon túl is – olvasható az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) üzenetében. „A demokráciát nem lehet magától értetődőnek venni, mindennap tenni kell érte” – szögezték le, hozzátéve: „Tartozunk a fiataloknak azzal, hogy ellenálló és befogadó társadalmat hozunk létre egy jobb jövő érdekében.”

Kétségtelen, hogy Putyin a Nyugattal háborúzik, amikor Oroszország újraélesztette a sztálinizmust és az erő kultuszát azzal, hogy háborút hirdet a Pax Americana és minden ellen, amit annak részének gondol és amit gyűlöl. Nem minden felhőtlen ebben a nyugati világban, de szabadságot továbbra sem várhatunk máshonnan.

A fáraó

HAJDÚ MIKLÓS
mérnök-közgazdász

A fáraó isteni és emberi lény egyszerre. Az első fáraót Hórusznak, az ég istenének megtestesüléseként tisztelték. Az V. dinasztiától kezdődően a fáraó Ré napisten fiaként volt az élet és a halál ura. Az ókori Egyiptom történetének majdnem háromezer éve alatti harmincegy dinasztia uralkodása során egy dolog volt állandó: a fáraókat a népnek a papok által táplált babonás tudatlansága tartotta hatalmon.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A babonás tudatlanságra mindig lehetett és most is lehet birodalmakat alapozni. A lényeg ugyanaz: van a népe által csalhatatlannak tartott legfelső vezető, akit a történelmi folytonosság jegyében nevezhetünk fáraónak is, és van az a nép, amely mindent elhisz a fáraónak, még akkor is, ha az a minden a saját tapasztalataival is ellenkezik.

A fáraó persze tudja, hogy hatalmon maradása addig garantált, amíg országában a vakon hívő nép van többségben, hiszen egy hívő népet sokkal jobban lehet kormányozni, mint egy kételkedő, kíváncsi, horribile dictu saját véleménnyel, meggyőződéssel bírót. Az előbbiek szókészlete érdekes: hiányzik belőle a „miért" és a „hogyan" kérdőszó. Ezért igyekszik a fáraó kedvében járni azoknak a főpapoknak, akik a nyáját az általa kijelölt úton terelgetik. Ennek érdekében már régen levetkőzte azt a korábbi cinikus hozzáállást, ami hajdanán még a „csuhások" gúnyolását is megengedhetőnek tartotta. Már sok éve úgy fejezi be beszédeit, hogy „Isten mindannyiunk felett...". Persze csak az az Isten, akinek földi képviselői azt az igét hirdetik, amit hallani akar.

Ennek jegyében beszél ő és teljes udvartartása keresztény országról, bontja le jelképesen és materiálisan is az állam és az egyház közötti – még saját Alaptörvényében is megfogalmazott – falat, biggyeszt keresztet a nemzet felszabadulását jelképező emlékműre. Teszi ezt annak ellenére, hogy a legutóbbi népszámláláson az állampolgárok többsége már nem élt a hitvallás lehetőségével.

Persze szó sincs arról, hogy a hozzá közel álló udvaroncok is a nyájból kerülnének ki. Ők nagyon is tudatában vannak a való élet tényeinek, megszólalásaik és tevékenységük során mégis aszerint járnak el, ahogy a fáraó parancsba adja. Hogy miért? Természetesen az anyagi jólétből sarjadzó gondtalan életért, a fáraó árnyékában viszonylagos hatalom érzetéért, nem kizárva, hogy némelyikük legjobb meggyőződése egybeesik a fáraó kinyilatkoztatásaival. Sőt; a fáraónak néha igaza is van. A baj az, hogy egyre kevesebbszer.

Régebben a fáraó kedvenc mondása volt, hogy „ne azt figyeljék, amit mondok, hanem azt, amit teszek". Ez sokáig jól működött (vö. „pávatánc"), mert akkor még a fáraó többnyire azt mondta, amit vártak tőle, és azt tette, ami szerinte és/vagy a többség szerint helyes volt. Mostanra azonban őt is utolérte a legtöbb fáraó végzete: a hosszú uralkodás során kialakult benne a csalhatatlanság és a többre hivatottság megalomán képzete, ami odavezetett, hogy komolyan elhitte, képes a világpolitika alakulását érdemben befolyásolni. Így mostanában egyre többször azt mondja, ami megütközést kelt, legfőképpen azoknak a szövetségi rendszereknek a többi tagja körében, amelyeknek már inkább csak de jure vagyunk tagjai.

A példa kedvéért: az önmagában nem lenne akkora baj, hogy – jobboldali politikusként – Trump elnökké választásának drukkol; sok ilyen befolyásos ember van a világban. Azonban nincs több olyan, aki közjogi funkcióval rendelkezvén ezt folyamatosan világgá kürtöli, és minden cselekedetével (pl. CPAC konferenciák itthon és az USA-ban, propagandisztikus Trump-látogatások, végletekig elmérgesedett viszony az USA jelenlegi kormányzatával) alá is támasztja. Azaz mindent egy lapra tesz fel, és fel sem merül benne, hogy ha Trump veszít, akkor a mostani harsány kiállásnak nemcsak ő, hanem az általa vezetett ország látja kárát. Arra már nem akar a fáraó emlékezni, hogy ennek a Trumpnak az első elnöksége idején ő a legutolsók között volt még a régióból is, aki bejutott az Ovális Irodába.

Az a mélyen erkölcstelen hozzáállás, amellyel az orosz–ukrán háborúhoz viszonyul, egyenlőségjelet téve a támadó és a megtámadott közé, de egyértelműen a támadó oldalára állva, a legjobb út az Európai Unió elhagyására, ami egyenlő lenne az ország gazdasági megsemmisülésével – természetesen nem elsősorban az amúgy sem várható ingyenpénz elmaradása, hanem az exportpiac beszakadása miatt. Pedig a fáraó is jól tudja, hogy azt a piacot az új türk barátok, de még Kína sem lenne képes pótolni. Utóbbinak pedig csak addig vagyunk érdekes, bár nem jelentős partner, amíg uniós tagságunk révén trójai falónak használhat. A sokkal kevesebb beszéd több lenne, és jobban szolgálná a fáraó országának érdekeit.

A fáraók megalomániája nem sokat változott. Az ókorban nagyságukat piramisok örökítették meg, most pedig stadionok. És persze nekünk csak a maxi-Dubaj elég jó, miként tűzijátékból is csak Európa legnagyobbja. És az sem változott, hogy az udvaroncok közül senki sem mer súgni a fáraónak, hogy ha az ország akkora gazdasági bajban van, hogy a főminiszter szerint is visszatértek a másfél évtizede nem látott cashflow problémák, akkor ez a hivalkodás sokak fülét sérti. A hangsúly itt is azon van, amit a nép hall. Azaz akár még megrendezhettük volna ugyanezt a tűzijátékot, de a verbális melldöngetés nélkül.

Apropó, gazdaság: a főudvaroncok (miniszterek) között egy érdekes új nyelv dívik, amely a mi nyelvünkben más nyelvekhez képest kevés igeidő közül is csak egyet használ, mégpedig a jövő időt. Ha bármelyikük nyilatkozik, kizárólag a jövőbeni tervekről (amelyek persze sikerre ítéltetnek) beszél, a múltról és a jelenről nem. Ez végül is logikus, mert így bármilyen tervet fel lehet festeni, hiszen ha nem teljesül – mint mostanában a legtöbb –, arról már úgysem beszélnek, az igeidők fenti redukciójának hála.

Amúgy érdekes a fáraó körüli titkos tanács (most kormánynak nevezik) felépítése is. A gazdasággal legalább négy minisztérium foglalkozik, ugyanakkor a két legnagyobb költségvetési alrendszer (egészségügy és közoktatás) a rendőr-minisztériumba került. Ennél csak az a kabinet titokzatosabb, amelyik a propagandáért (irányítója korábbi szavai szerint a Fidesz választásnyeréséért) felel, és hozzá azokat a titkosszolgálatokat is irányítja, amelyeknek minden normális demokráciában a legmesszebbre kell lenniük a választásoktól. A gazdasággal foglalkozik még a kincstár (MNB) is, ahol a főkincstárnok több éve az ortodox megvilágosodás korát éli, pedig korábban az unortodoxia terén tette ugyanezt. A fáraó humanizmusát dicséri, hogy a korábbi érdemeire tekintettel nem küld méregpoharat a főkincstárnoknak, hanem megvárja, amíg kitelik a megbízási ideje.

A fáraónak időnként egészen emberi arca van, amelyen néha megjelenik az a csibészes mosoly, amit hívei annyira imádnak. Kétségtelen, hogy a fáraó sokat tud. Például azt, hogy hogyan lehet a nép szimpátiáját olyan ügyekkel kivívni és fenntartani, amelyek amúgy fontosságukat tekintve nincsenek az első százban egy normálisan gondolkodó ember gondolatvilágában. Ilyen pl. a manapság LMBTQ rövidítéssel illetett tulajdonságcsoport üldözése, amely a nép elenyészően csekély részét érinti, és ugyanilyen csekély részét foglalkoztatná akkor, ha a fáraó nem emelné azt a politika rangjára.

És a fáraó a történelmet ismervén azt is tudja, hogy az ötezer évvel ezelőtti elődei uralkodásának legtöbbször olyan összeesküvések vetettek véget, amelyek az udvarból, a palota falain belülről sarjadtak. Most éppen ilyen időszak kezdete látszik. Az új trónkövetelő már nyíltan megmutatkozott, és javában toborozza az új udvar embereit.

Ezt látva a fáraó harcot hirdetett. Kevés híján egy évszázada valaki ezzel a szóval lángba borította a világot. De ez a mostani más, mint az eddigi folyamatos harc Brüsszellel és a világgal. Ő és névrokon főpapja egyértelműen bejelentették, hogy az udvar élén csak harcosok állhatnak, akik vérükkel tesznek bizonyságot hűségükről. A szakértelem megint háttérbe szorul, azaz valóra válik a fáraó egy sok évvel korábbi eszmetársának vágya, aki a szakértelmet bolsevik trükknek titulálta. A kérdés csak az, hogy a harcok alatt mi lesz a fáraó országával.

A fáraó azt is tudja, hogy az ötezer évvel ezelőtti elődei uralkodásának legtöbbször olyan összeesküvések vetettek véget, amelyek az udvarból, a palota falain belülről sarjadtak. Most éppen ilyen időszak kezdete látszik.

BECK TAMÁS
publicista

Semmi sem drága

Mind orosz, mind kínai tárgyalópartnerei nyilvánvalóvá tették Orbán Viktor előtt nemrégiben: csupán addig érdekes számukra Magyarország, amíg az EU, illetve az észak-atlanti szövetség tagja. Ez a körülmény nagymértékben megköti hazánk miniszterelnökének kezét. Ugyanis még egy lassan mozduló, túlzottan bürokratikus Európai Bizottság sem tolerálná, ha Putyin nyomdokain járva Orbán is nyílt diktatúrát vezetne be nálunk. Egyelőre maradnia kell tehát a kormányfőnek a „választási autokráciának" nevezett állammodellnél.

Igen ám, csakhogy ami tizennégy esztendeig olajozottan működött idehaza, az ma már cseppet sem működőképes. A választások az elmúlt másfél évtizedben szabadok voltak ugyan, de a nálunk tartózkodó megfigyelők szerint is merőben tisztességtelenek, ami a játékszabályokat, a médiaviszonyokat, valamint a két politikai térfél rendelkezésére álló erőforrásokat illeti. Arra ne számítsunk, hogy Orbán Viktor uralkodás helyett mostantól végre kormányozni fog: azaz szanálja a társadalmi ellátórendszereket, véget vet a kormányzati korrupciónak és nepotizmusnak, és hathatós intézkedések révén felemeli a mélyszegénységben élő milliókat.

Azt azonban miniszterelnökünk Kötcsén, zárt körben maga is elismerte, hogy a Tisza Párt felemelkedése mindent megváltoztatott röpke fél év alatt. Érdemi kormányzás helyett immáron nem elegendő a véget nem érő propagandakampány, a szüntelen ellenségkeresés; tudniillik amint azt Lázár János minapi sopánkodásából megtudtuk, az utcákat időközben elveszítette a Fidesz. Egy kormányzóképtelen, hatalmához mégis görcsösen ragaszkodó vezető hogyan próbálja ilyenkor biztosítani pártja számára a parlamenti mandátumtöbbséget? Például suttogó propaganda segítségével felveteti és bedobja a köztudatba a határon túli egyéni választókerületek ötletét.

Előrebocsátom: jó pár környező országbeli magyart ismerek, aki egyáltalán nem rokonszenvezik a hazánkban garázdálkodó rezsimmel. Becsszóra, még olyan is akad közöttük, aki nem hajlandó élni a számára biztosított szavazati joggal, mondván, ő nem Magyarországon adózik. Az is kétségtelen azonban, hogy határon túli nemzettársaink többségét a kettős állampolgárságról szóló 2004-es népszavazás idején a felelőtlen és elkényelmesedett hazai baloldal egyenesen a hazafias retorikát kisajátító Orbán Viktor karjaiba lökte. A szlovákiai, romániai vagy éppen szlovéniai magyarok ráadásul nem érzik saját bőrükön az orbáni ámokfutás következményeit; hiszen ők a pozsonyi, bukaresti, ljubljanai kabinet gazdaságpolitikájának haszonélvezői. A magyar kormányfő pedig nem fukarkodik a közpénzzel, ha az ő szavazatuk megvásárlásáról van szó.

Orbán Viktor újabb sebet készül okozni a nemzetnek. Az anyaországban ugyanis lassacskán többségbe kerülnek azok, akik menesztenék a jelenlegi végrehajtó hatalmat, de legalábbis megfosztanák a kormányzó pártszövetséget alkotmányozó többségétől. Amennyiben Orbán a külhoni magyarságra támaszkodva betonozza be a hatalmát, gyorsan elmérgesedő viszályt szít a frusztrált anyaországiak és határon túli nemzettársaink között. Hagyjuk-e neki?

Amennyiben Orbán a külhoni magyarságra támaszkodva betonozza be a hatalmát, gyorsan elmérgesedő viszályt szít a frusztrált anyaországiak és határon túli nemzettársaink között.

Magunkat nem fogjuk letojni

KLASSZIKUS Mától ismét látható a mozikban – a Filmarchívum és a Pannonia Entertainment 4K-s felújításában – minden idők egyik legnépszerűbb magyar vígjátéka, A tizedes meg a többiek. Vajon csak egy nemzedék számára kultikus mű?

FORGÁCS IVÁN

Eddig csak szűk családi körben, konkrétan a fiaimnál kockáztattam meg A tizedes meg a többiek generációs tesztelését. Mindenféle filmtörténeti kiselőadás nélkül. Nem bukott meg. Hatott a történetszerkesztés, bejöttek a vígjátéki fordulatok, és a poénok egy része is afféle nevetést váltott ki. Érdekes módon a színészi játékra is megtörtént a ráhangolódás. A lassabb tempó és a képi világ régimódisága nem vált ugyan az élmény részévé, de nagy morgásra sem adott okot. Beszélgetni viszont nem nagyon tudtunk a filmről. Igen, a háború, ügyes forgolódás oroszok, németek, nyilasok között, kis önirónia. Ennyi.

Bezzeg az idősebbek! Ők évente egyszer alighanem megnézik a filmet, minden kockája a kisujjukban, de a romló emlékezet így is felfedeztet újakat. És hosszasan tudnak locsogni róla, közben darálják a szállóigévé vált szövegeket, „az oroszok már a spájzban”, „megadni se tudjuk magunkat”, amelyeket a média is szívesen visszaharsog.

Nem ritka, hogy egy teljesen tradicionális hangvételű, minden különösebb művészi ambíció nélkül készült munka válik elementáris hatású alkotássá, és a kritika is meghajlik értékei előtt. A siker titkát nem lehet megfejteni, még is töprengésre késztet: mivel lehetett ilyen mélyen megérinteni egy kor közönségét?

Hagyjuk most a spájzban az oroszokat. Idézzünk fel inkább egy párbeszédet a film elejéről. Egy százados ellenőrzi Molnár tizedes papírjait: „– Nyilas vagy, mi? – Jelentem, a nyilasok le vannak tojva! – Adnék én nekik, csak ne lennének itt a nácik. A nácik. – Azok is le vannak tojva, százados úr, csak mi nem! – Tévedsz, fiam. Mi vagyunk a legcsúnyábban letojva.” Itt a lényeg. A „mi”. A tizedes meg a többiek a kezdő jelenetben megteremt egy nagy nemzeti közösséget, és finom önirónival elhelyezi egy történelmi szituációban. Ez a józan eszére hallgató, szélsőségektől, demagógiától elforduló, tarka magyar nép.

És innentől kezdve sikerül az elrugaszkodás a tényszerű történelmi hitelességtől. A csipetnyit elvontabb játéktérben nem érdekes, pontosan mi hogyan volt, a helyzet életszerű modellálása a fontos. A különféle helyzetértékelések, érzelmek, mítoszok, törekvések hiteles megjelenítése. Azoknak a pólusoknak a feltárása és mozgatása, amelyek a nemzettudatot és a cselekvési irányt formálhatják. Ezen a szinten képes egy nemzet minden rétege, tagja közösséget érezni sorsában. Nyitottá válni a párbeszédre, együttműködésre. A film humora, baráti szarkazmusa pedig még inkább gyengíti a törésvonalakat. Minden póluson ott mosolyog az irónia. A nemzeti vonal önsajnáló, patetikus szólamain és gesztusain éppúgy, mint a szovjet valóságot nem ismerő kommunisták naiv hitén. A Vörös Hadsereg felszabadítóként jelenik meg, de az ábrázolás jelzi pragmatikusságát. Egyikük, így a hőseink közé keveredő, sebesült Grisa sem képvisel eszméket. Mint ahogy a német tiszt is már csak jó nagyokat akar zabálni.

Gyakori és elfogadható értelmezés, hogy a film erőterében Molnár tizedes a túlélés józan stratégiáját képviseli. A túlélés nem túl felemelő cél. Molnár figurája inkább azt közvetíti, hogy a józan észre hallgatva lehet a legtöbbet elérni, akár egy ország újjászületését is. Sinkovits Imre a Legenda a vonaton teremtette meg a dörzsölt, vagány szakmunkás figuráját, aki élelmességével képes kézben tartani a dolgokat. A tizedes alakjában ez a szemlélet, életfelfogás történelmi dimenziót kap.

Mindezek alapján akár azt is ki lehet jelenteni, hogy a Keleti Márton rendezte vígjáték, melynek hangolásában elévülhetetlenek Szász Péter dramaturgi érdemei, a kádári konszolidáció üzenetét közvetíti. Vagy ma mondjuk inkább így: a kádári korból a konszolidációét. A társadalom nyitott volt rá, elfogadta, hogy a nemzetközi kényszerpályán (amely épp az enyhülés felé mozgott) együtt, józan ésszel létre lehet hozni egy jobb, prosperáló országot. Érdemes megpróbálni egy újrakezdést.

Ez egy életérzés. Általában idealisztikus, de létező. Hajtotta a békés rendszerváltást is. És napjaink politikai mozgásai, a Tisza Párt előretörése szintén hasonló állapotot sugall. Hogy elég volt a hamis megosztottságból. Képesek vagyunk egy mély levegőt venni és együtt odaállni valami mögé. (Csak nehogy megint valaki legyen belőle!) Ezért nem kizárt, hogy a mai fiatalabb nemzedékek megtalálják a mélyebb kapcsolatot a filmmel, bennük is melegszik tovább üdítően zamatos humanizmusa.

FOTÓK: NFI

Márkus László a mindig éhes SS-Obersturmführer szerepében, valamint Sinkovits Imre mint a túlélés józan stratégiáját képviselő Molnár tizedes

A Legenda a vonaton dörzsölt, vagány szakmunkása a tizedes alakjában született újjá

INFÓ

A tizedes meg a többiek – 4K felújított változat. Forgalmazza a Pannonia Entertainment

Maurer Dóra feloldott formái

TÁRLAT Igazi kuriózumot láthat a műkedvelő közönség a budapesti Vintage Galériában: Maurer Dóra 1969 és 1971 között készült PB – Persona Berg című sorozatának nyomatait, melyekkel a művész kitágította a grafikai sokszorosítás határait. A kurátor, Tóth Boglárka szerint a széria azért is jelentős, mert az életműben átmeneti korszakként értelmezhető, mivel Maurer ettől kezdve inkább az absztrakció felé fordul. A korábbi két munkája, a Pompeji-ciklus és Az este képei című sorozatai ugyanis még történeteket meséltek el – az olasz-, a PB-sorozat biomorf formáiban viszont csak elvétve fedezhetők fel figurális elemek. És azok sem teljesen egyértelműek, így a befogadó maga döntheti el, hogy mit lát bele a képekbe, melyek természeti jelenségekre vagy az emberi test részeire is hasonlítanak. – A művek címei kapaszkodót nyújtanak a nézőnek, hogy mit ábrázolhatnak a képek, de azok nélkül nem nyilvánvaló, hogy mi a témájuk. Ezzel szemben a Pompeji-ciklus egyes darabjain még egyértelmű, hogy azokon emberalakokat látunk – mondta lapunknak a kurátor.

országi és görögországi utazásait

A tárlatot kedd este Aknai Katalin művészettörténész nyitotta meg, aki először Maurer Dóra mesterségbeli tudását méltatta, mondván, a művész a sokszorosító grafika megannyi technikájával tisztában van. Felidézte, hogy bár a hatvanas évek első felében Magyarországon kevésbé lehetett utazni külföldre, Maurer Dórának és pályatársának, Keserü Ilonának is sikerült eljutnia Görög- és Olaszországba, melyek atmoszférája mindkettejük művészetére hatott. Aknai szerint a hatvanas évek frissen végzett magyar művészeit az a kérdés foglalkoztatta, hogy mi a kép identitása, melynek kapcsán Maurer Dóra az évtized végén magához az anyag valóságához jutott el, a képein még a nyomólemezt is megjelenítette. – Mi van, ha savat csöpögtetünk rá, ha rákarcolunk, ha bemetsszük, ha élesen elvágjuk vagy ha úgy bánunk vele, mint egy formázott vászonnal? – tette fel a kérdést Aknai, hozzátéve, a műveken különleges formák bontakoztak ki, ahogy a sav feloldotta a fémet.

A PB-ciklusban tehát a technikai eljárás hangsúlyosabb lett, mint maga a kép témája, ahogy az Maurer későbbi műveire is jellemző. Illetve e szériában már a rendszerben való gondolkodás is felfedezhető, mely szintén megjelenik a soron következő munkákban.

És hogy miért fekete-fehérek a képek? Mert a művész szerint a fekete, a fehér és a szürke gazdag skálája a néző képzeletében kibomló színekként működik, másrészt az eltérő síkmart felületekkel, illetve a maratás anyagainak és a savaknak a megválasztásával is érzékeltethetőek a színek. A hetvenes években aztán színessé váltak Maurer munkái, mint a Displacements és a Quasi-képek, melyek sárga, zöld, piros és kék geometrikus formákból épültek fel, majd a Quod Libet és az Overlappings című sorozatai, melyekben elgörbülő színmezőket helyezett egymásra, így keltve különös optikai hatást, mintha azok áttetszőek volnának.

P. SZABÓ DÉNES

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Az absztrakt művek fordulópontot jelentenek az alkotó művészetében

INFÓ

Maurer Dóra: PB – Persona Berg. Kurátor: Pőcze Attila, Tóth Boglárka. Vintage Galéria (Budapest V., Magyar utca 26.), megtekinthető november 15-ig.

FOTÓ: BUDAI FONÓ

Négy új bemutatóval készül a három éve a Fonóban székelő Fitos Dezső Társulat

Harmincadik évadát kezdi a Fonó

JUBILEUM Nem kell félnünk a mindennapoktól, mert olyan alkotók és energiák jönnek be a Fonóba, amelyek páratlanná teszik az intézményt. Az intézmény a táncházas kultúra Kárpát-medencei fellegvára – fogalmazott a Fonó Budai Zeneház ügyvezető igazgatója, Horváth László az intézmény tegnapi sajtótájékoztatóján. Felidézte: a Fonó alapító tulajdonosa, Lukács József 1995-ben egy olyan helyet akart létrehozni, ahol össze lehet jönni. A világzene berobbanása a kilencvenes évek második felétől Magyarországon a Fonóhoz köthető, a magyar, a közép-európai és a balkáni világzenei értékek egyaránt megjelentek itt.

A Fonó 30. születésnapja jövő szeptemberben lesz, a most kezdődő évadban, a Fonó30 sorozatban fiatal előadók és az elmúlt három évtized jelentős művészei egyaránt helyet kapnak. A fellépők között lesz a Felvidéki banda, a Kerekes Band, a Cannaróval közösen koncertező Dresch Vonós Quartet, a Magos zenekar, a Kacaj, a Zoord. Decemberben érkezik Besh o droM, majd a Napfonat adventkor ad műsort. Tizenharmadszor rendezik meg a Wine and Violin Hegedű- és Vonókészítők Szalonját. Négy új bemutatóval készül a három éve a Fonóban székelő Fitos Dezső Társulat is.

A 2024/25-ös évadban a legnagyobb Kárpát-medencei népzenei gyűjtés, az Utolsó óra elindulásának 25. évfordulóját is ünneplik. Az Utolsó óra gyűjtéseiből a Fonó és a Hagyományok Háza közös kiadásában egy 68 kiadványból álló sorozat jelent meg Új Pátria néven.

A Fonó az egyetlen kelet-közép-európai kiadó, amely a Womex legjobb kiadóit tömörítő listáján szerepel.

A Fonó és a Hagyományok Háza (HH) közös szervezésében szeptember 20-án a Szászcsávási Zenekar streamelt műhelykoncertjével, a Figula Banda, a Martenica és a Berka közreműködésével indul az Élő hagyományok ünnepe sorozat, amely a HH és a Fonó online platformjain egyaránt követhető lesz.

A Fonó az egyetlen kelet-közép-európai kiadó, amely a Womex, a világzenei expo legjobb kiadóit tömörítő listáján szerepel. Horváth László elmondta: a jubileumi évadban jelenik meg a Dresch Mihály Vonós Quartet, Lajkó Félix, Cserepes Károly új albuma az év végéig, miközben a Fonónak több mint háromszáz kiadatlan koncertfelvétele is van.

NÉPSZAVA

Összeomlás előtt

KÍMÉLETLENÜL A Sárszeg a Katona József Színház Sufnijában, Antal Bálint rendezésében súlyos látlelet állapotainkról, viszonyainkról – egyszóval rólunk.

BALOGH GYULA

A Katona József Színház Sufni-projekt elnevezésű kezdeményezése több mint biztató. Fiatal alkotók jelentkezhetnek különböző ötletekkel, amelyeket a teátrum művészeti tanácsa bírál el, és adott esetben rábólint a színpadi megvalósításra. Ez történhetett a fiatal Antal Bálint rendező esetében, aki alkotótársaival azt határozta el, hogy Kosztolányi Dezső Aranysárkány című regénye alapján színpadra vigyen egy mába átírt, megrázó tanártörténetet. A sztori elvileg Sárszegen játszódik, de – mint ahogy a darabban el is hangzik – játszódhatna más magyarországi városban vagy faluban is. Az is fontos, hogy az alkotók a történetet teljesen a mába, 2024-be helyezték át.

A Sufni kicsiny terében egy futóversennyel indul a produkció. A tér egy tornaterem öltözője (látvány: Erős Hanna, Zatykó Borbála). A szereplőket is sportolásra használt ruhában látjuk, kivétel az osztályfőnök: Novák Antal (Rajkai Zoltán). Antal Bálint, valamint a darab társírója és dramaturgja, Törley-Havas Sára a Sárszeg műfaját alcímként „világmegnemváltásként" határozták meg, pedig úgy ránk férne már tényleg egy világmegváltás! A történet szerint fiatalok egy érettségi találkozón emlékeznek vissza a gimnáziumi éveikre, konkrétan az érettségi előtt történtekre. A darab írói belemennek a hazai oktatás anomáliáiba, de leginkább abba, hogy a hatalom, legyen az központi vagy helyi, miként akarja elfoglalni ezt a terepet, és megmutatni, hogy ők mondják meg, mit és miként kell tanítani.

Szó van az egyik fiú édesapjáról is, aki helyi oligarchaként különböző eszközökkel próbálja fiát átsegíteni az érettségin. A darab a rendszert vágja a képünkbe, amely kisstílű, korrupt, és enyhén szólva kiábrándító. Van amikor a színészek mondatonként, szavanként felváltva szólalnak meg, máskor konkrét dialógusokat vagy jeleneteket kapunk.

FOTÓ: HORVÁTH JUDIT

A fiatalok lendületesen és nagyon pontosan játsszák el az osztály lázadó tagjait, Rajkai Zoltán (középen) most kellő súlyú feladatot kapott

A darab a rendszert vágja a képünkbe, amely kisstílű, korrupt, és enyhén szólva kiábrándító.

A Katona József Színház fiatal színészei – Béres Bence, Gloviczki Bernát, Jakab Balázs, Kanyó Kata és Tóth Zsófia – lendületesen és nagyon pontosan játsszák el az osztály lázadó, ám mégsem világmegváltónak bizonyuló tagjait, akik tüntetnek, igyekeznek kiállni magukért, de aztán mégsem tudják megvédeni tanáraikat. Pásztor Dániel játssza azt a fiút, aki visszaél édesapja támogatásával, és a tanára ellen fordul, fizikailag is. Megjelenik egy apa–lánya konfliktus is, Kanyó Kata sokat megmutat a félárván maradt lány apja iránti ragaszkodásából, illetve a kitörési vágyát és kétségbeesését is érzékelhetjük.

Rajkai Zoltán több mint harminc éve tagja a Katona József Színház társulatának, sok darabban játszott, de gyakran érezhetjük úgy, hogy még több terhet elbírna. Most kellő súlyú feladatot kapott. Novák Antal gimnáziumi tanárt kell eljátszania, aki amellett hogy jó, elismert pedagógus, mégis szembekerül sok mindennel. Magával Sárszeggel. És ahogy a színlapon fogalmaznak: végül azonban Sárszeg győz. Rajkai sokszínűen ábrázolja Novákot, képes megmutatni szakmai elhivatottságát és azt is, hogy miként nem ismeri fel a veszélyt, és hogyan emésztődik fel ebben az egyáltalán nem partneri harcban. Novák apaként is védtelenné válik, nem képes kezelni kamasz lánya gyötrelmeit, bizonytalanságait. Empátiája olykor cserben hagyja. Rajkai úgy játssza Novákot, hogy nem tudjuk eldönteni, hogy hős, vagy inkább áldozat-e.

A végén a darab olyan, mint egy ballada, visszatérnek Kosztolányi a mű elején is megidézett egyik nagyon szép versének sorai: „Lélekzeni, fölkiabálni rajongva / az égre, a napra / Aztán egyszerre vad zuhanással / összeomlani".

INFÓ

Antal Bálint – Törley-Havas Sára: Sárszeg – Kosztolányi Dezső Aranysárkány című regénye alapján. Katona József Színház, rendező: Antal Bálint. Az előadás a Sufni-projekt mentorprogram részeként valósult meg.

A marosvásárhelyi színház kapta a legtöbb díjat

ELISMERÉS Átadták a Színikritikusok díjait kedd este a Trafóban, a legtöbb, azaz négy elismerést a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata vihette haza. Ebből három Az igazság gyertyái című előadás alkotóinak járt: Székely Csaba író szerzeménye lett a legjobb új magyar színpadi szöveg, a legjobb előadás díja Sebestyén Aba rendező nevét dicséri, a produkcióban nyújtott alakításáért B. Fülöp Erzsébet a legjobb női főszereplő díját vehette át. E társulathoz kötődik a legjobb női epizodista díja is, amit Berekméri Katalin kapott a Csónak, avagy előttünk az özönvíz című előadásért. Ennél a kategóriánál mind a három jelölt, azaz a marosvásárhelyi színésznő mellett Mentes Júlia (Extázis, Katona József Színház) és Zsigmond Emőke (Lidércek, Shaxpeare, Delírium, Örkény István Színház) is díjazott lett. A legjobb férfi epizodista Znamenák István (Karácsonyozzatok velünk, vagy ússzatok haza, Örkény István Színház), a legjobb férfi főszereplő Pál András (Oidipusz, Radnóti Miklós Színház).

FOTÓ: BERECZKY SÁNDOR

Az igazság gyertyái című előadás alkotói három elismerést vihettek haza

A legjobb független színházi előadás a Stúdió K-ban látható Prudencia Hart különös kivetkezése (rendező: Kovács D. Dániel) lett, a különdíj is itt landolt: Závada Péter David Greig darabjának fordításáért és az előadás szövegének létrehozásáért kapta meg az elismerést. A legjobb szórakoztató színházi előadás a Csárdáskirálynő lett (Nagyváradi Szigligeti Színház, rendező: Novák Eszter), a legjobb rendezésért Kovalik Balázst díjazták (Liliom, Budaörsi Latinovits Színház). A legígéretesebb pályakezdőnek a harmadjára jelölt Major Eriket választották a kritikusok. A legjobb díszletért Devich Botond (Extázis, Katona József Színház), a legjobb jelmezért Szakos Kriszta (Pekingi ősz, Katona József Színház), a legjobb színházi zenéért pedig Kákonyi Árpád (Üvöltő szelek, Benoit Produkció – Szentendrei Teátrum) részesült elismerésben.

Négy díjazott neve már a díjátadó előtt ismert volt. A Színházi Kritikusok Céhe életműdíjjal ismerte el Hernyák György vajdasági rendezőt. Az évadokon átívelő, progresszív, társadalmi értelemben is jelentős munkát végző társulatok vagy személyek, illetve ilyen előadások számára adható Jövő díjat a Stereo Akt kapta. A szervezet különdíjjal ismerte el a THEALTER fesztivált. A legjobb gyerek- és ifjúsági színházi előadás az Örkény Színházban bemutatott Klara és a Nap lett.

A gálán a Loupe Színházi Társulás szerepelt, a díjakat meghívott civil szervezetek képviselői – Aujeszky Nóra Ilona és Kunos Zsuzsa (TASZ), Bódis Kriszta (Van Helyed! Alapítvány), Kovács Vera (Utcáról Lakásba Egyesület), L. Ritók Nóra (Igazgyöngy Alapítvány), Sevcsik Anna (Élet. Érzés Egyesület) – adták át. Az életműdíj átadója Hernyák György egykori tanítványa, Molnár G. Nóra színésznő, rendező-koreográfus volt. A kategóriák győztesei ezúttal is csokoládédíjakban részesültek, amelyek idén is a Trita Csokoládé kézművesműhelyéből kerültek ki.

NÉPSZAVA

Díjazzuk az értékes tapasztalatodat.

MVM

„HIVATÁSOM ENERGIÁT AD”

Jelentkezz:
mvm.karrierportal.hu

szakmai titkár

LAPSZÉL

Nem hagytak sok időt

FOTÓ: AFP/ISABELLA BONOTTO

Hiába volt játékosként az AS Roma legendás középpályása, az olasz főváros futballcsapatának vezetősége nem kimondottan volt türelmes Daniele De Rossi vezetőedzővel: a Serie A első négy fordulójában mindössze három pontot szerző – és az Európa-ligában is érdekelt – együttestől menesztették a 41 éves szakembert, aki játékosként csaknem két évtizedet töltött a Farkasoknál. A kispadot januárban vette át a menesztett José Mourinhótól. Utódáról még nincs döntés. NÉPSZAVA

Bekezdett Marozsán

FOTÓ: AFP/MARCUS BRANDT/DPA

Villámgyőzelemmel mutatkozott be a nyitókörben a kínai Hangcsouban zajló, egymillió dollár összdíjazású kemény pályás férfitenisztornán Marozsán Fábián: a világranglistán 49. (ezzel a legjobb magyar) játékos 70 perc alatt verte a 87. helyezett, 21 éves olasz Luca Nardit (6:0, 6:2). Marozsán a nyolcaddöntőben az ausztrál Rinky Hijikatával (81.) vagy a bosnyák Damir Dzumhurral (86.) találkozik. MTI

Elhunyt a legenda

FOTÓ: AFP/GEORGES GOBET

Ötvenkilenc éves korában elhunyt Salvatore „Toto” Schillaci, az 1990-es labdarúgó-világbajnokság legjobbja és gólkirálya. A 16-szoros válogatott futballista évek óta rákkal küzdött, és egy palermói kórházban halt meg. Az excsatár az 1990-es, hazai rendezésű vb-n hatszor talált a kapuba, és együttesével bronzérmet nyert. Klubszinten a Messinát, a Juventust és az Internazionalét erősítette, majd első olaszként 1994-ben a japán bajnokságba igazolt, a Jubilo Iwatához. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném. 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail-címre.

Müncheni Septemberfest

BL Szoboszlai Dominik gólt lőtt Milánóban a győztes Liverpool színeiben, miként Harry Kane a Bayernben, bár az angol négyet „hintett”. Az első napon 28 gól (meccsenként 4,67) született. Beindult a nagyüzem.

FOTÓ: AFP/ALEXANDRA BEIER

Harry Kane (jobbra) az első futballista, aki egy meccsen három büntetőt értékesített a BL-ben

FOTÓ: AFP/PIERO CRUCIATTI

Szoboszlaitól indult az az akció, amit végül góllal fejezett be. A magyar válogatott állította be a végeredményt

NÉPSZAVA

Habár a sorozatban debütáns Bologna és az ukrán Sahtar megvívta a kiírás első gól nélküli meccsét, a prágai Sparta tett arról, hogy már a tegnap kora esti meccseken se legyünk gólok híján. Sőt, a harmadik szépségdíjra aspirálhatna, ugyanis az albán Qazim Laci úgy gurított a kapuba, hogy előtte három salzburgi feküdt szerteszéjjel (a tegnapi többi meccs lapzárta után ért véget).

Kedden kész ünneppé vált a Liverpool számára a San Siró-i kaland, s nemcsak azért, mert egy olyan együttes ellen, mint a Milan, mindig különleges meccselni a BL-ben (pláne, hogy a felek egymással vívtak 2005-ben és 2007-ben is finálét; előbb az angolok, majd az olaszok nyertek), hanem azért is, mert a 3-1-es diadalt aratott vendégeknél majd minden főszereplő jubilált. Például Arne Slot vezetőedző.

„Nagyszerű emlék marad egy ilyen helyszínen, ilyen szép sikerrel ünnepelni a születésnapomat – kezdte nyilatkozatát a holland szakember, aki a meccs napján lett 46 éves. – Azt hiszem, nagyszerűen játszottunk, ezt alaposabb elemzés híján is ki lehet jelenteni. Agresszívak voltunk, az ellenfél kapujához közel kezdtük a letámadást, de ha épp úgy adódott, hátulról építkezve alakítottunk ki helyzeteket.”

Arról nem ejtett szót, hogy tökéletesen beigazolódtak a Szoboszlai Dominikkal kapcsolatos meglátásai, tudniillik a találkozót fölvezető nyilatkozatában arról beszélt, hogy elégedett a magyar válogatott csapatkapitányának labda nélküli játékával, fontos munkát végez letámadásban, ám támadó középpályásként több gólt várna tőle (első angliai idényében háromszor volt eredményes). Slot hozzátette: mindenesetre bízik benne, hogy hamarosan e téren is fejlődik a 23 éves játékos.

Erre tessék: Szoboszlai volt, aki végképp eldöntötte a meccset, s alakította ki a 3-1-es végeredményt. Mindezt 50. Pool-tétmeccsén.

A Milan, megannyi korábbi klaszszisa, Baresi, Dida, Ibrahimovic és Kaká jelenlétében, remekül kezdett, már a 3. percben betalált, ám a félidő derekára már fordíthatott volna az angol egylet. Szalah a lécet találta el (kétszer is), mígnem a két belső védő közül előbb Konaté, majd a vörösök mezében kereken az 50. BL-meccsét vívó Van Dijk talált be.

„Örülök a gólomnak, de annak még inkább, hogy jó játékkal nyertünk” – jegyezte meg a holland bekk. S szavait a statisztika is igazolja: a labdabirtoklásban ugyan alig kerekedtek fölül az angolok (49 vs. 51), ám kapura lövésben és fejesben (8 vs. 24), s kivált kaput talált kísérletben (2 vs. 12) jócskán a milánóiak fölé kerekedtek.

Na, azért nem annyira, mint ahogy tette Münchenben a Bayern a Dinamo Zagreb ellen: a bajor csapat az első, amely a BL-főtáblás partin kilenc gólt „gurít”. Az sem akármi, hogy Harry Kane egymaga négyet szerzett, igaz, háromszor büntetőből, ami ugyancsak csúcs. Egyébként, ha már a jubilálással kezdtünk, folytathatjuk azzal: az első találata volt az 50. Bayern-mezben (az 50. fellépésén; amúgy a BL-ben már 33-nál jár, amivel a legeredményesebb angol, megelőzve Wayne Rooney-t).

A szünetben 3-0 volt az eredmény, aztán elővigyázatosságból Neuert Sven Ulreich váltotta, aki gyorsan kapott kettőt. Aztán jött a mészárlás...

Érdemes még beszámolni a címvédőről, amely továbbra sincs csúcsformában, amit Carlo Ancelotti edző azzal magyaráz, hogy semmi idő nem volt a szezonra készülni. Mindenesetre a legrangosabb kupaporondra másfél évtized után visszatérő Stuttgart jó néhányszor próbára tette a királyi gárda kapusát: Courtois hat védéssel lett a meccs embere. Na ja: a németek többet birtokolták a labdát (48 vs. 52), több jó passzuk volt (377 vs. 455), több labdát szereztek (31 vs. 36), többet futottak (109,5 vs. 117,7) és kevesebb lapot kaptak (5 vs. 1). De hát a Real attól Real, hogy bármi történjék, mindig nyer.

A megváltozott lebonyolítás és a megnövelt létszám miatt ma is rendeznek hat meccset. Bemutatkozik az ezer sebből vérző, Hansi Flickkel mégis repülőrajtot vett Barcelona (öt meccs, öt győzelem – a katalánok Monacóba ruccannak át), a viadalt szintén elhódító Crvena Zvezda (1991) és a Benfica (1961, 1962) egymásnak ad randevút, míg a Feyenoord (1970) a veretlen német bajnok Leverkusent fogadja. Gulácsi Péter és Orbán Willi Lipcséje Madridban, az Atléticónál vizitál, de a legnagyobb meccsre Atalantában van kilátás, ahol az Arsenal lép színre. Az olasz csapat negyedik alkalommal szerepel a BL-ben (2019/20 és 2021/22 között három egymást követő szezonban szerepelt, kétszer elérte a kieséses szakaszt), nem mellesleg tavasszal megnyerte az Európa-ligát, úgy, hogy menet közben kiejtette a Liverpoolt, a Marseille-t, a döntőben pedig a Leverkusent likvidálta (3-0).

BL, 1. forduló

Kedd
Juventus–Eindhoven 3-1
Young Boys–Aston Villa 0-3
Real Madrid–Stuttgart 3-1
Bayern München–Dinamo Zagreb 9-2
Milan–Liverpool 1-3
Sporting–Lille 2-0
Szerda
Bologna–Sahtar Doneck 0-0
Sparta Praha–Salzburg 3-0
PSG–Girona
FC Bruges–Dortmund
Celtic–Slovan
Manchester City–Internazionale
(A nem közölt eredményű találkozók lapzárta után fejeződtek be.)
Csütörtök
Feyenoord–Leverkusen (18.45, Sport1)
Monaco–Barcelona (21, Sport2)
Crvena Zvezda–Benfica (21,Sport1, 22.45, felvételről)
Atlético Madrid–RB Leipzig
Atalanta–Arsenal
Brest–Sturm Graz

A Sparta 19 év után szép győzelemmel tért vissza a BL-be; itt épp a nigériai Victor Oluyemi szerzi a második prágai gólt

FOTÓ: AFP/MICHAL CIZEK

Babos: „A béka s*gge alatt”

ÖSSZEOMLÁS? Megrázó bejegyzést tett fel közösségi oldalára a korábbi legjobb magyar teniszezőnő, de az efféle kitárulkozás a sportpszichológus szerint kétélű fegyver.

VINCZE ATTILA

„Meccs után, filter nélkül... ez a valóság, ez van...” – írta egy sírós kép kíséretében Babos Tímea Instagram-oldalán, miután a thaiföldi tenisztornán páros partnerével, a cseh Anna Siskovával az első fordulóban búcsúzott. Megrázó és letaglózó sorai szerint nincs mit szépítenie, ez karrierjének egyik legnehezebb időszaka. Nem tudja, mi történik, de borzasztóan fájnak neki a vereségek. Főleg annak fényében, hogy szerinte mindent megtesz a pályán és azon kívül is, rengeteget edz, egyedül átutazza a világot, de ennek nincs eredménye. A világranglista jelenlegi 279. helyezettje egyéniben május közepén, a French Open selejtezőjében, párosban pedig augusztusban, a monterreyi tornán nyert legutóbb; azóta hat, illetve négy mérkőzést veszített el.

„Van önkritikám, tudom, mikor játszom jól/közepesen vagy éppen rosszul. Az elmúlt hetekre még azt sem tudom mondani, hogy rosszul játszottam volna. Voltak hibáim persze, vannak dolgok, amikben tudok fejlődni, de ha osztályoznom kellene összességében magamat, 4-est adnék. Ami jónak felel meg... Ehhez képest az eredmények a béka s*gge alatt vannak, s ez szörnyen fájó és dühítő is egyben” – írta.

Megrázó sorai szerint ez karrierje egyik legnehezebb időszaka

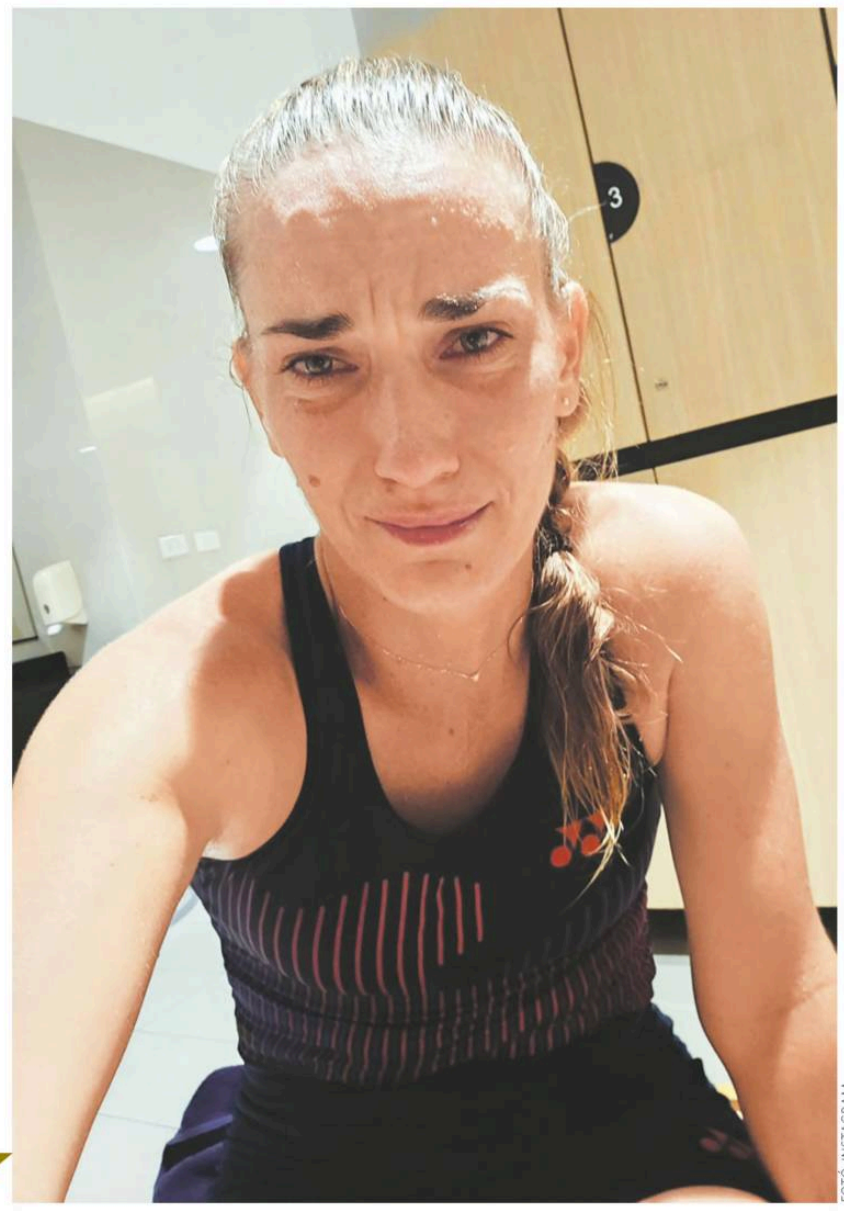

FOTÓ: INSTAGRAM

Nagy Sándor
A szakember állítja, nem feltétlenül vezet eredményre az ilyesféle kitárulkozás

Nagy Sándor sportpszichológus, aki korábban a labdarúgó-válogatott mellett is dolgozott, a Népszavának elmondta: az ilyen jellegű kitárulkozás a közösségi oldalak nyilvánossága előtt mindig kétélű fegyver, mert van, aki együtt érez, van, aki gúnnyal és kárörvendően reagál. „Az efféle kitárulkozás a szakembernek segít, de mivel nem ismerem közelről a történetet, nem erről, hanem a jelenségről beszélnék” – fogalmazott a sportpszichológus, aki elmondta: ilyen érzelmi mélypont esetén komolyan kell dolgozni azon a sportolónak, hogy megtanulja reálisan kezelni a szokatlan élethelyzetet, mivel a csúcsformától messze került. Ezért újra kell gondolnia, át kell értékelnie, hogy milyen pályafutás körvonalazódik előtte. Mentális szempontból kell kezelni azt a nyomást, amit a kudarc feldolgozása okoz. Ilyenkor újra kell gondolni a karriert, hogy mennyi van még hátra élsportolóként. „Alapvetően oda vezethetők vissza az ilyen megnyilatkozások, amikor a sportolók a saját képességeikhez mérten irreális elvárásokat fogalmaznak meg önmagukkal szemben. A kitárulkozás szerintem a profi sportolóknál klassz dolog, ha az szakember előtt történik, de az nem profira vall, ha valaki ezt a közösségi médiában teszi, mert kifelé azt a képet mutatja, hogy érzelmileg nem stabil. Jobban kell tudni kontrollálni az érzelmeket a pályán és azon kívül is” – ajánlotta a szakember.

Noszály Sándor
A korábbi topjátékos és edző empatikus üzenetet küldött Babosnak

Noszály véleménye

A bejegyzés alatt Noszály Sándor korábbi magyar topjátékos, jelenleg edző kommentelt elsőként, ami megadta a hozzászólások többségének hangnemét. „Legyél büszke magadra!!! Ha a dolgok könnyedén mennének az életben, sohasem lennénk büszkék arra, amit elértünk. Brutál KARRIER van mögötted, és előtted a privát élet!!! A tehetség egyenlő a szorgalommal, és neked mindkettő megadatott” – írta támogatólag a férfi-világranglista egykori 95. helyezettje.

Dolgoztak a Gazprom idecsábításán

SZUBLIMÁCIÓ Szurkolói ankétot tartott szerda este a Ferencvárosi Torna Club, ahol az egyesület elnöke, Kubatov Gábor leszögezte: a jogászok miatt nem sikerült (még?) tető alá hozni a Gazprom és a futballcsapat közötti megállapodást. Miként azt lapunk is megírta, a zöld-fehérek szerették volna, ha az orosz állami energetikai gigavállalat által még tőkeerősebbé válnak.

„A szponzorokon dolgozunk, a Gazpromon is, de a jogászok szerint nem lehet. Én bevállalnám, mert ha egy cég olyan sok pénzt keres Magyarországon, az a helyi ügyeket segítheti. Volt bennük némi nyitottság, főleg, mikor kijöttek a BL-ből, a német fociból, de úgy tűnik, hogy ez egyelőre nem megy. A meglévő szponzorokat igyekszünk kiszolgálni minél jobban. Volt most a vacsora, a Groupama vezérigazgatója is itt volt, aki egyébként megtanult magyarul is. Felidéztük, hogy a brand ismertsége 8-ról 80 százalék fölé emelkedett. Úgy néz ki, hogy nagyságrendet nem tudunk lépni, a szinten tartásra kell a jelenlegi helyzetben nagy figyelmet fordítani. Amiből lehet bevételeket növelni, az a játékosok értékesítése” – idézte az ulloi129.hu a fideszes pártigazgató klubelnök szavait.

NÉPSZAVA

AKADÁLYOK

KUBATOV GÁBOR
Az elnök azt nem részletezte, milyen jogi aggályok vetődtek fel

Mindkét magyar csapatra rangadó vár

KÉZI-BL Pikáns összecsapásokkal folytatódik a férfikézilabda Bajnokok Ligájának a csoportköre, a második fordulóban a Veszprém ma (tv: Sport1, 18.45) a francia Paris Saint-Germaint fogadja.

„Minden lehetőségre fel kell készülnünk, hiszen mind védekezésben, mind támadásban kimagaslóan teljesítenek. És persze ne felejtsük el a lerohanásokat se. A mérkőzés elejétől kezdve fókuszáltan és motiváltan kell játszanunk” – nyilatkozta Elderaa Yehia, a veszprémiek egyiptomi klasszisa a klubhonlapnak. Hozzátette: olyan riválissal találkoznak, amely minden évben esélyes a Final Fourba kerülésre.

A Veszprém egyiptomi válogatott játékosa szerint tudásuk legjobbját kell nyújtaniuk a PSG ellen

FOTÓ: AFP/ANDREAS GORA/DPA

A bakonyiak ez idáig mindkét bajnokijukat megnyerték, a BL nyitányán pedig 32-31-re győztek a Füchse Berlin vendégeként. A francia riválisugyancsak makulátlanul szerepel a hazai pontvadászatában, Luka Karabaticék pedig az észak-macedón Pelister elleni sikerrel indították szereplésüket a legrangosabb nemzetközi kupában.

A játéknap másik magyar érdekeltségű összecsapásán szintén két olyan együttes találkozik, amely győzelemmel kezdett a BL-ben: a Szeged a címvédő Barcelona (tv: Sport1, 20.45) vendégeként lép pályára.

NÉPSZAVA

HIRDETÉS

ŐSZI SZÜNET
A DRÁVA HOTEL****-BEN
Foglaljon még ma: www.dravahotel.hu

Négycsillagos pihenés | Csendes, nyugodt környezet
Bőséges félpanziós lakoma | Dráva wellness
Gyerekbarát szolgáltatások | Kisállat-simogató és
játszótér | Garantált családi élmény

Dráva Hotel Thermal Resort****
7815 Harkány, Bartók Béla u. 1. Telefon: +36 72 / 580 980
E-mail: reservation@dravahotel.hu
facebook. Dravahotel Thermal Resort Harkány**** Instagram drava_hotel

DRÁVA HOTEL
THERMAL RESORT ★★★★
HUNGARY HARKÁNY

MICE
www.dravahotel.hu
Jobb, mint otthon!

Újabb korlátozások Rómában

Jövőre arányos idegenforgalmi adó bevezetését tervezik: a szállodában vagy más szálláshelyen egy éjszakáért fizetett ár öt százalékát tervezik, amely fokozatosan csökkenne, minél távolabb esik a szálláshely a belvárostól. Olyan térsége is lehetne a városnak, ahol egyáltalán nem kell adót fizetni. MTI

Élelmiszerek csomagolásából származó vegyi anyagok

Több mint 3600, az élelmiszerek csomagolása vagy előkészítése során használt vegyi anyagot mutattak ki az emberi szervezetben – ezek közül százat tartanak olyannak, ami „nagy aggodalomra ad okot", köztük az örök vegyi anyagokat (PFAS) és a biszfenol A-t (BPA). QUBIT

Hódít a ChatGPT

A ChatGPT kevesebb mint egy év alatt megduplázhatta heti felhasználóinak a számát. Mostanra átlagosan 200 millióan használják a cég népszerű csetbotszolgáltatását. Amióta megjelent a ChatGPT-4o, azóta egyre többen döntenek mellette. A siker további befektetéseket hozhat a vállalat számára. NÉPSZAVA

Schmidt Erika és Karsai Dániel kapta a SZABAD-díjat

KITÜNTETÉS Hatodik alkalommal adta át a Társaság a Szabadságjogokért a SZABAD-díjakat, elismerve azokat, akik kiállásukkal, tetteikkel egy szabadabb Magyarországért dolgoznak. A zsűri idén Schmidt Erikának ítélte oda a kitüntetést. A gyermekvédelmi szakember éveken át küzdött azért, hogy ne maradhasson titokban és büntetlenül az, amit a bicskei gyermekotthon igazgatója, „János bácsi" és bűntársa, K. Endre tett a gyerekekkel. Ő volt az, aki a sajtóhoz fordult, hogy megtörje a csendet. A díjátadó gálán arról beszélt, hogy tinédzser korában neki is volt egy zűrös időszaka, amikor csak hajszál választotta el attól, hogy a gyermekvédelmi rendszerben kössön ki. Ez motiválta arra, hogy ezen a területen kezdjen dolgozni. A bicskei történetben a bátor áldozatok mellett szerinte sok ember adta egymásnak a stafétát, és csak ennek köszönhető az, hogy végül nem lehetett eltussolni az ügyet.

A közönségdíjat Karsai Dániel kapta, az elismerést a testvére, Karsai Péter vette át. Az ALS-betegséggel küzdő jogász hatalmas erőről tesz tanúbizonyságot azzal, hogy az élethelyzetét és személyes tragédiáját képes társadalmi változás katalizátoraként használni. A díjátadón a nevében a testvére, Karsai Péter így fogalmazott: „Hogy az életvégi döntések meghozatalához való jog bevezetését Dani még életében eléri-e, nem tudjuk. De annyi bizonyos, hogy az általa elindított közgondolkodást nem lehet visszazárni a palackba. Ha valamiben Dani példát mutatott nekünk, akkor az ez. Ne féljünk érzékeny témákról közbeszédet kezdeményezni, még a mai Magyarországon is van esély a kulturált párbeszédre." K. K.

> Azokat ismerték el a díjakkal, akik kiállásukkal, tetteikkel egy szabadabb Magyarországért dolgoznak.

Légszennyezési adatok: titok a valódi mérték

KAMPÁNY A hatóságok nem a megfelelő helyen mérnek, és ezért helytelen következtetéseket vonnak le. Erre jutottak a hat országban végzett vizsgálatok alapján civil szervezetek.

NÉPSZAVA

A Deutsche Umwelthilfe (DUH) német környezet- és fogyasztóvédelmi szervezet helyi szervezetekkel közösen 2022 és 2024 között több mint 300 mérést végzett Magyarországon, Bulgáriában, Csehországban, Koszovóban, Romániában és Szlovákiában. Ezek a mérések lényegesen magasabb nitrogén-dioxid- (NO_2-) szennyezettségi szintet mutattak, mint a hivatalos mérőállomások. Ez azt jelenti, hogy a hivatalos mérési gyakorlat folyamatosan sérti az uniós jogot, és elrejti a légszennyezés valódi mértékét. A DUH ezért sürgeti, hogy az Európai Bizottság írja elő az összes európai hivatalos mérőállomás független felülvizsgálatát. (A nitrogén-dioxid-tartalom emelkedéséhez a közlekedési járművek belsőégésű motorjainak káros kibocsátása, valamint az ipari tevékenység és az épületek fűtőberendezéseinek füstje járul hozzá jelentős mértékben.)

A magyarországi méréseket a Levegő Munkacsoport koordinálta. Budapest mellett 21 vidéki településen is vizsgálta a nitrogén-dioxid-szennyezettséget helyi civil szervezetek és önkéntes magánszemélyek bevonásával. Számos olyan települést is bevontak a kampányba, ahol egyáltalán nincs hivatalos mérés, így legfeljebb a több tíz kilométer távolságra lévő mérőállomás(ok) méréseiből és a terjedést jellemző egyéb adatokból kiinduló modellezés révén jut információhoz a város lakossága és vezetése.

Szegő Judit környezetkutató, a magyarországi kampány felelőse elmondta: „Több vidéki település legforgalmasabb csomópontjait és útjait sikerült felmérni a passzív mintavételi készülékekkel két különböző időszakban, és ezekből a mérésekből, valamint a szúrópróbaszerűen, a DUH aktuális szennyezettséget mérő készülékével kapott adatokból világossá vált, hogy a használt dízelautók tömeges importja jelentősen rontotta a levegő minőségét Magyarországon is. Szakértői becslések szerint az útjainkon közlekedő gépjárművek legszennyezőbb 10 százaléka okozza a szennyezés 60 százalékát, így gyorsan és könnyen csökkenthetnénk a szennyezést, ha kitiltanánk ezeket a járműveket a sűrűn lakott területekről."

Jürgen Resch, a DUH ügyvezető igazgatója kijelentette: „Volker Wissing német szövetségi közlekedési miniszter ahelyett, hogy felszámolná a dízelautók okozta szennyezést, egyszerűen a szomszédos országokra zúdítja azt. Ezzel a Kelet- és Közép-Európában légszennyezésnek kitett emberek szenvedik el a következményeket. Évente több mint 142 ezer ember hal meg idő előtt az EU-ban a dízel-kipufogógáz nitrogén-dioxidjának való kitettség miatt."

A szerdán közzétett jelentés egy 2018 óta tartó, most is folyamatban lévő mérési kampány része. Eddig több mint 5000 mérést végeztek 19 országban. Az átfogó cél az, hogy bizonyítékot gyűjtsenek a hivatalos mérőállomás-hálózat súlyos hiányosságairól, és felhívják a figyelmet az egész Európát sújtó problémára.

FORRÁS: LEVEGŐ MUNKACSOPORT

A Levegő Munkacsoport Budapest mellett 21 vidéki településen is vizsgálta a nitrogén-dioxid-szennyezettséget

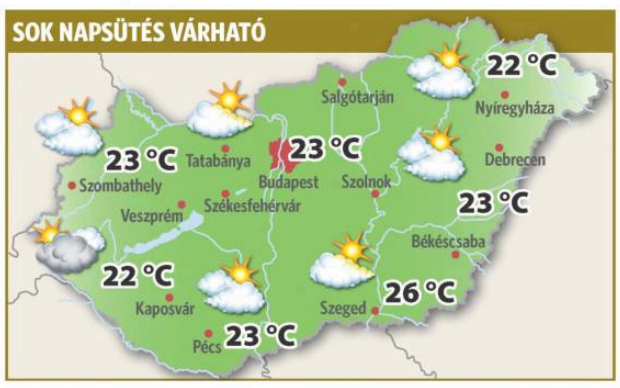

Boldog névnapot, Vilhelma!

Vilhelma: a német Wilhelm (magyarul Vilmos) férfinév női párja. A Wilhelm a latinos Vilhelmus alakjából származik, jelentése akarat + (védő)sisak.

KENÓ

Szeptember 18.

4	9	18	32	33	35	44	45	48	51
54	56	58	59	60	62	70	76	78	80

A Titan tragédiája megelőzhető lett volna

MEGHALLGATÁS A Titant építő cég üzemeltetési igazgatója szerint a tavalyi tragédia megelőzhető lett volna, ha figyelembe veszik és kivizsgálják az általa tett panaszokat – derült ki a tegnapi meghallgatáson. „Úgy gondolom, hogy ha az OSHA (az amerikai Munkavédelmi és Munkavédelmi Hivatal) többször is megpróbálta volna megvizsgálni az általam felvetett aggodalmak súlyosságát, akkor ez a tragédia megelőzhető lett volna" – mondta David Lochridge, az OceanGate egykori üzemeltetési igazgatója a bizottság előtt, ahol azt próbálják megállapítani, hogy mi okozta a Titán felrobbanását. Az akkori vezető a tengeralattjáró útja előtt „nem biztonságosnak" minősítette és eleve kudarcra ítélte a vállalkozást. Hozzátette: gyakran összetűzésbe került a cég társalapítójával, és úgy érezte, hogy a vállalatot csak a pénzszerzés érdekelte. Vallomása szinte visszhangozta más alkalmazottak hétfői mondatait: az OceanGate vezetőjét, Stockton Rusht ingatagnak és nehezen kezelhetőnek nevezték – írja a AP.

A Titan 2023. június 18-án robbant fel az óceánban a Titanic roncsai felé vezető úton, öt ember halálát okozva a fedélzeten, köztük a cég vezetőjével.

FORRÁS: WCBD NEWS 2

David Lochridge a tengeralattjáró útja előtt „nem biztonságosnak" minősítette és eleve kudarcra ítéltnek tartotta a vállalkozást

Lochridge a 2010-es évek közepén csatlakozott a vállalathoz veterán mérnökként és merülő pilótaként. Elmondása szerint hamar úgy érezte, arra használják, hogy tudományos hitelességet kölcsönözzön a cégnek. A projekt részeként árulták őt is, hogy az „emberek jöjjenek, és fizessenek. Nekem ez nem tetszett. Előadásokat is kellett tartanom, nagyon nehéz volt." Arra a kérdésre, hogy megbízott-e abban, ahogyan a Titan épült, azt válaszolta: egyáltalán nem.

A parti őrség tisztviselői a meghallgatás kezdetén megjegyezték, hogy a tengeralattjárót nem vizsgálták független módon, ahogyan azt a szokásos gyakorlat megkövetelte. David Lochridge-t, miután felvetette a biztonsági aggályokat, kirúgták, holott ő is el akart jutni a Titanicig, de biztonságosan.

NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. szeptember 20., péntek 152. évfolyam, 220. szám Ára: 560 forint

4 OLDALAS
MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Gyors döntések a lakáspiacon

Lényegében már a megtekintéskor döntést kell hozniuk a vevőjelölteknek, ha nem akarnak lecsúszni a kiszemelt lakásról. Ha egy ingatlan elhelyezkedése megfelelő, és az ár reális, akkor a 100–130 millió forintos lakások is 2 hónapon belül elkelnek. **5. oldal**

Megint az AfD esélyes

A vasárnapi brandenburgi választáson ismét a szélsőjobboldali AfD az esélyes, három százalékponttal vezet a szociáldemokraták előtt. **7. oldal**

Mások szabadsága

A másik szabadsága iránti empátia hozhatna társadalmi változást; amíg mindenki a saját szabadságának a kis kuckóját bélelgeti, ez nem fog megtörténni – véli Krusovszky Dénes író. **12. oldal**

„Csak felügyelni jöttek”

ÁRAD A főváros és Pest megyei települések felkészültek a Duna szombati tetőzésére. Budapest 9 méterig védve van, de ennél kisebb vízállást várnak.

NÉPSZAVA

– Két éve csináltunk egy próbaállítást. Láttuk, hány nap alatt készül el a gát, mire kell figyelni. Emiatt most nyugodtan várjuk a tetőzést. Már csak javítgatjuk ott, ahol szivárog a víz, mert például a hódok megrágták – mondta lapunknak egy nagymarosi férfi. A Pest megyei településen – mint megtudtuk – szinte mindent a helyiek csináltak: évekkel ezelőtt egy pályázaton nyertek rengeteg árvízvédelemhez szükséges eszközt. Ezeket már a raktárba is eleve a megfelelő sorrendben pakolták be, hogy azon se kelljen gondolkodni, mikor mit kell elővenni. A férfi szerint náluk katonák sem voltak, „a katasztrófavédelem és a vízügyesek is csak felügyelni jöttek”.

Nagymaros mellett Vác és Dunakeszi is felkészült az elmúlt évtized legnagyobb árvízi tetőzésére, amelyet szombat hajnalra várnak. Budapest is készen áll: a főváros 9 méteres vízállásig védve van, a Duna várhatóan ennél fél méterrel alacsonyabban tetőzik szombat este.

Vácott még 50-60 centiméter emelkedést várnak, csütörtökön 700 centiméter környékén járt a víz. A város legalacsonyabb pontján, a Diadal téren már teljes a készültség: csomagautomatát és a benzinkutat is körbebástyázták homokzsákokkal, de a helyi a McDonald’s gyorsétterem is biztonságban van.

Több helyen már tetőzött a folyó: csütörtökön délben a dunai árhullám a Szigetköznél, Nagybajcsnál 858 centiméteren állt. Tegnap délután a Lajta ugyanakkor az országhatár közelében már lassú apadásnak indult.

CIKKEINK A 3. OLDALON

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Váci kilátás. Az elmúlt évtized legnagyobb áradása érkezik

FOTÓ: MTI/PURGER TAMÁS

Bóka János szerint Magyarország kész rá, hogy megállapodjon Brüsszellel

Az MNB már elkönyvelte a bírságot

BÜNTETÉS Bár a kormány nem hajlandó fizetni, a jegybank már júniusban elszámolta azt a 200 millió eurós bírságot, amit az Európai Unió Bírósága szabott ki Magyarországra, mert nem nyújt védelmet a menedéket kérőknek. Emellett napi egymillió eurót mindaddig fizetni kell, amíg a vonatkozó jogalkotási munkákat nem végzi el a kabinet. Ez éves szinten 145 milliárd forint is lehet, ami például az éves családipótlék-kiadások harmadát jelenti, s akár ennek az ellátásnak a növelésére is lehetne fordítani. Bóka János Európa-ügyi miniszter tegnap az eddigi keménykedéssel szemben már békülékenyebben fogalmazott, s kilátásba helyezte, hogy Magyarország teljeskörűen és gyorsan végrehajtja a bírságot kiváltó ítéletet.

ÍRÁSAINK A 3. ÉS A 6. OLDALON

Tegnap az is kiderült: Orbán Viktor október 9-én mutathatja be a magyar EU-elnökség programját az Európai Parlamentben.

Nincs rájuk társadalmi igény

EGY SZÁZALÉK Mindössze 43-an tartották érdemesnek arra a Felcsúti Utánpótlás Neveléséért Alapítványt, hogy adójuk egy százalékának felajánlásával segítsék. A „békemeneteket” szervező, állami támogatásokban nem szűkölködő CÖF korábban „az ország egyik legnagyobb civil szervezetének” titulálta magát. Ezt kevéssé igazolja vissza, hogy alapítványa, a Civil Összefogás Közhasznú Alapítvány alig 1 millió 780 ezer forintot kapott 148 felajánlótól. A Schmidt Máriához kötődő alapítványnak 5 felajánlóval kellett beérnie. Más a helyzet a kormánykritikus civil szervezeteknél. A TASZ például csaknem nyolcvanszor annyi felajánlást kapott, mint a felcsúti alapítvány.

BŐVEBBEN A 4. OLDALON

FOTÓ: EINSPACH BRÚNÓ

A kormányközeli szervezetek nem szorulnak rá az adó egy százalékra

Bor mellé rejtett hálapénz miatt is eljárás indult

EGÉSZSÉGÜGY Nem érdemes a hálapénz kreatív elrejtésével ügyeskedniük a betegeknek. Hiába akarja a páciens egy bonbonba, könyvbe elrejteni a paraszolvenciát – azért, hogy az orvos azt azonnal ne utasíthassa vissza –, ennek ugyanúgy lehetnek kellemetlen következményei – derült ki egy szakmai konferencián. Kertész Attila rendőr alezredes, a Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) főosztályvezető-helyettese előadásában példaként felidézte annak a páciensnek a történetét, aki egy üveg bor mellé 300 ezer forintnyi ajándékutalványt is „mellékelt”. Az orvos csak akkor vette észre a borítékot, miután hazaért. Azonnal jelezte a menedzsmentnek, s miután nem emlékezett arra, hogy melyik páciensétől kaphatta, az NVSZ segített neki abban, hogy megtegye ismeretlen tettes ellen a feljelentést. A rendőrség eljárást indított, és a nyomozók meg is találták a beteget, aki meg akarta vesztegetni az orvost.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Gyilkos csipogóktól a légicsapásokig

„A Hezbollahnál is pontosan tudják, hogy ez csak tranzitcég volt.”

MAGYAR SZÁL A libanoni személyi hívós merényletek hátterében felsejlő budapesti szál miatt nem kell „megtorlásra” számítani – mondta lapunknak Tarjányi Péter biztonságpolitikai szakértő. A hírbe hozott zuglói kft. ugyanis a jelek szerint nem gyártó volt, és „a Hezbollahnál is pontosan tudják, hogy ez csak tranzitcég volt”. Mégis egyre több a nyugtalanító kérdés: a bolgár nemzetbiztonság szerint a csipogókkal összefüggésben 1,6 millió eurós átutalás érkezett Magyarországra, a New York Times pedig arról írt, a magyar kft. az izraeli titkosszolgálat egyik fedőcége lehetett. Ami biztos: a zuglói cég vezetője szokatlanul sokoldalú volt.

A csipogós támadás után Libanonban adóvevők robbantak Hezbollah-tagoknál. Izrael pedig légicsapásokat indított a Hezbollahhoz tartozó libanoni célpontok ellen.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

FOTÓ: AFP/ANWAR AMRO

A robbantások következtében 37-en meghaltak, 3300-an megsérültek

Halálos csipogók, rejtélyes „Crista”

HEZBOLLAH A merényletek hátterében felsejlő magyar szál miatt a szakértő szerint nem kell megtorlásra számítani. Ettől még egyre nyugtalanítóbb a hírbe hozott zuglói cég szerepe.

BATKA ZOLTÁN

– Az egy nagyon pozitív hír, hogy a budapesti székhelyű BAC Consulting csak egy átrakó cég volt, ha a csipogókat, személyi hívókat itt szerelték volna össze, akkor az kiválthatna egy nagyon komoly megtorlást a Hezbollah részéről – mondta lapunk érdeklődésére Tarjányi Péter biztonságpolitikai szakértő, s úgy folytatta: – Azt gondolom, hogy a Hezbollahnál is pontosan tudják, hogy ez csak tranzitcég volt.

A szakértőt azért kérdeztük arról, hogy nő-e a terrorveszély Magyarországon, mert – mint arról már írtunk – egy nagyon súlyos merényletsorozat hátterében került elő egy máig tisztázatlan szerepű magyar cég. A támadás Libanonban történt kedden: a terrorszervezetnek számító katonai szárnnyal is rendelkező Hezbollah több ezer tagjánál robbant fel a csipogó néven ismert kommunikációs eszköz. (Azóta újabb eszközök, walkie-talkie-k is felrobbantak Hezbollah-tagoknál: összesen 37-en haltak meg és több ezren sebesültek meg.) A kedden felrobbantott csipogók típusa egy tajvani céghez köthető. Ez a vállalat azonban a támadás után rögtön bejelentette: nem érintettek, a névhasználatot, a licencet átadták, a gyártást egy magyar cég, a BAC Consulting intézte. A BAC Consulting vezetője – mielőtt elérhetetlenné vált volna – az NBC Newsnak annyit mondott: „Nem én készítem a csipogókat, csak közvetítő vagyok.” A New York Times értesülése szerint a magyar vállalatot az izraeli titkosszolgálat alapíthatta, és részese lehetett a csipogókat a Hezbollahhoz eljuttatott céghálózatnak. Ebben a céghálózatban játszhatott kulcsszerepet a Telex szerint egy bolgár cég, a Norta Global is.

Tarjányi Péter osztja azokat véleményeket, amelyek szerint egyértelműen a zsidó állam áll a támadás mögött. Úgy fogalmazott: – A legvalószínűbb, hogy Izraelben vagy Izraellel baráti viszonyban lévő közel-keleti országban gyárthatták a csipogókat. Szerinte a magyar és más fedőcégeket az izraeli szolgálatok arra használhattak, hogy elfedjék, valójában milyen útvonalon jutottak el Libanonba a személyi hívók.

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Egy zuglói társasházban működő cégtárhely-szolgáltatónál van bejegyezve a gyanús BAC Consulting

A magyar cég szerepét nem siet tisztázni a magyar államapparátus. A kabinet két napja nem válaszol arra a kérdésünkre, hogy az ügyben terveznek-e bármilyen lépést tenni. Eddigi nyilatkozatuk csak annyiban merült ki: „vállalkozási szabadság van”, az érintett cégnek nincs hazai gyártóhelye, „a hivatkozott eszközök pedig sosem jártak Magyarországon”. A magyar kormány távolságtartó fellépése még különösebb a bolgár hatóságok nyilatkozata alapján. A bolgár nemzetbiztonsági ügynökség (DANSZ) – a bolgár sajtónak eljuttatott nyilatkozatában – ugyanis az állította: országukban nem jártak a csipogók, rajtuk csak 1,6 millió euró folyt át, mégpedig Magyarországra. Míg a magyar illetékes szervek a jelek szerint nem lépnek, addig a DANSZ egyértelművé tette: kivizsgálják, játszott-e valamilyen szerepet a bulgáriai bejegyzésű vállalat a személyi hívók forgalmazásában.

Segíthetne a tisztánlátásban a 2022-ben alapított és egy zuglói cégtárhely-szolgáltatóba bejegyzett BAC Consulting vezetője, tulajdonosa, az olasz-magyar gyökerekkel rendelkező hölgy, Cristiana Rosaria Bársony-Arcidiacono is, ám elérhetetlenné vált.

„Ő a Crista” – ismerték fel az arcképét ottjártunkkor a két budapesti lakhelye közül az egyiken, egy belvárosi bérházban a szomszédok. Mint elmondták, a nő két héttel ezelőtt távozott a lakásából, azóta őt ott nem látták. Ahogy a másik lakhelyén – furcsamód egy újpesti panelház kilencedik emeletén – sem látták már a szomszédok jó ideje. „Crista” amúgy csöndes, visszahúzódó életet élt, kerülte a feltűnést, „munkába is mindig gyalog járt” – ecsetelték. Elmesélték azt is, hogy a magyar nyelvet törte, főleg olaszul beszélt, de angolul, franciául is hallották megszólalni.

Cristiana Rosaria Bársony-Arcidiacono – az életrajza szerint – feltűnően aktív nemzetközi életet élt, szokatlanul széles tevékenységi körrel. Klimatológus kutatóként, újságíróként, szabadúszó tanácsadóként járta a világot, főleg környezetvédelmi projekteket menedzselt, de dolgozott a gyermekvédelemben, az állatvédelemben, a bécsi Nemzetközi Atomenergiai Ügynökségnél, Párizsban az UNESCO-nál, hogy aztán szabadúszó projektmenedzser-tanácsadóként beutazza a világot. 2021 körül – önéletrajza szerint – az Európai Bizottságnál is dolgozott, majd ezt követte 2022-ben a BAC Consulting. Az nem derült ki a cég azóta elérhetetlenné tett honlapjáról, hogy a környezetvédelmi projektek menedzselésétől hogyan jutott el a személyi hívók nemzetközi kereskedelméig a társaság. E-mailben megkérdeztük a cégvezetőt többek között arról, hogy állt-e kapcsolatban az izraeli hírszerzéssel, ám levelünkre nem válaszolt.

Szolgálatok halálos játszmája

Óriási elhárítási kudarc a Hezbollahnak és hatalmas hírszerzési győzelem Izraelnek – így értékelte a merényleteket Tarjányi Péter. Úgy vélte, az izraeli titkosszolgálat komoly előkészítő munkája előzte meg a támadást. Megtudták, hogy a Hezbollah a lehallgatható mobiltelefonok helyett a „múlt eszközeinek” számító, a 90-es években elterjedt személyi hívókat tervezi használni, abból kiindulva, hogy ezeket nem tudják lehallgatni. Ezek után az izraeli hírszerzők felderítették, hogy a Hezbollah milyen csatornákon fogja ezeket beszerezni, beépültek oda, és elérték, hogy az általuk kiszemelt szállító termékeit válasszák. Közben megszervezték a robbanó csipogók, walkie-talkie-k legyártását. Az izraeli hírszerzés – tette hozzá – tisztában volt azzal, hogy a Hezbollah hogyan fogja ellenőrizni az eszközöket. „Rengeteg ellenőrzési ponton mehettek keresztül ezek a készülékek, ahol sem robbanóeszköz-detektorok, sem kutyák nem érzékelték az eszközökbe rejtett pár grammnyi robbanószert.” Végül amikor megtörtént a több ezer személyi hívó és walkie-talkie szétosztása, utána – vélhetőleg Izraelből – aktiválták a robbanószerkezeteket. Ez úgy történt, hogy az érintett kapott egy hívást, majd 10 másodperces késleltetéssel működésbe lépett a kisméretű, ám rendkívül hatékony pokolgép.

Izrael háborút indít a Hezbollah ellen

ESZKALÁCIÓ Herzi Halevi vezérkari főnök jóváhagyta a háború északi irányú folytatásának terveit – jelentette be tegnap az izraeli hadsereg (IDF). Közölték egyúttal, hogy az IDF légicsapásokat indított a Hezbollahhoz tartozó libanoni célpontok ellen, hogy lerombolja a terrorcsoport katonai képességeit és infrastruktúráját. „A Hezbollah terrorszervezet harci övezetté változtatta Dél-Libanont, évtizedek óta fegyvereket telepít civilek házaiba, alagutakat ás alattuk, és emberi pajzsként használja őket” – hangoztatta az IDF.

A bejelentés percekkel előzte meg a Hezbollah vezérének délutáni televíziós beszédét, amelyben Hasszán Naszrallah reagálását várták a szervezetet ért átfogó izraeli támadásra, és szemtanúk szerint a beszéd közben is izraeli vadászgépek húztak el a libanoni főváros fölött.

Előző két nap sokkoló támadás érte a libanoni politikában is domináns szerepet játszó szervezetet. Egy nyilvánvaló izraeli titkosszolgálati akció eredményeképpen több ezer személyhívó készülék robbant fel országszerte egyszerre a Hezbollah tagjainál, amit másnap több száz URH-adóvevő összehangolt detonációja követett a libanoni utcákon, szupermarketekben és temetéseken. Összesen legalább 37 ember halt meg és 3300 megsebesült. A vizsgálatok szerint a Libanonba egy magyar cég közbeiktatásával eljuttatott „csipogók” egyike Irán bejrúti nagykövetét is megsebesítette, nyilvánvalóvá téve Teherán és a Hezbollah szoros kapcsolatát.

A támadás megfigyelők szerint megbénította a terrorszervezet parancsnoki és irányítási rendszerét, felerősítve a félelmeket, hogy mindez a Hezbollah és Izrael közötti teljes körű háború kezdetét jelezheti előre. Szakértők szerint izraeli ügynökök néhány gramm robbanóanyagot helyeztek el a Hezbollah által importált csipogókban és adóvevőkben, mielőtt azokat a megrendelőhöz továbbították volna. Az adóvevők az Icom japán cég márkajelzését viselték, de a cég azt közölte, hogy 2014-ben leállította a szóban forgó készülékek gyártását és értékesítését, így nem tudja, hogyan kerültek a Közel-Keletre. A történtek miatt Libanonban betiltották az érintett készülékek repülőgépekre való felvitelét, de a török hadsereg is bejelentette, átvizsgálja az általa használt kommunikációs készülékeket.

FOTÓ: AFP/ARIEL HERMONI

Joáv Galant védelmi miniszter arra figyelmeztetett, hogy a Libanon ellen indított támadással a háború „új szakaszába” lépett, s ez jelentős kockázatokkal is jár

Televíziós beszédében a Hezbollah vezetője megjegyezte, tudta, hogy az első kör után szerdán újabb robbantások lesznek. „Kedden üzenetet kaptam Izraeltől, hogy állítsák le a támadásokat. Ellenkező esetben szerdán újabb csapás következne be” – magyarázta. Naszrallah köszönetet mondott Iránnak, Iraknak és Szíriának is az általuk nyújtott orvosi támogatásért. A továbbiakban Izraelt vádolta, kijelentve, hogy az „ellenség megsértett minden törvényt, rendeletet és vörös vonalat. Robbantásai kórházakat, piacokat, közutakat, otthonokat és más, civilek által sűrűn lakott területeket értek” – mondta, hozzátéve, hogy az áldozatok számának emelkedésére számítanak. A történteket mészárlásoknak minősítette, azt hangoztatva, hogy azok „háborús bűnöknek vagy hadüzenetnek minősülnek”.

Joáv Galant izraeli védelmi miniszter szerdán lényegében elismerte Izrael szerepét az ikertámadásokban, dicsérve az IDF „kiváló eredményeit”, amelyeket a Sin Bét és Moszad titkosszolgálatokkal együtt ért el.

Az izraeli kormány már hétfőn megszavazta, hogy a Hamásszal vívott gázai háborúját és a Hezbollahhal vívott határon átnyúló összecsapásait egy újabb háborús céllal egészíti ki: biztosítani kívánja a libanoni határ mentén fekvő izraeli települések lakóinak biztonságos hazatérését. A Hezbollah és Izrael között közel egy éve tartó kölcsönös csapások nyomán több tízezer ember kényszerült lakóhelye elhagyására Dél-Libanonban és Észak-Izraelben. A Fehér Ház szerdán óva intett „bármiféle eszkalációtól”. Emmanuel Macron francia elnök tegnap telefonon tárgyalt libanoni politikai és katonai vezetőkkel, valamint Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnökkel is, önmérsékletre szólítva fel a feleket.

HARSÁNYI GYÖRGY

Próbaállítás meg a biztonságba helyezett McDonald's

ÁRAD Nagymaros, Vác és Dunakeszi is felkészült az elmúlt évtized legnagyobb árvízi tetőzésére, amelyet holnap hajnalra várnak. Találkoztunk katonákkal is, de sokszor nincs rájuk szükség, csak felügyelték a gátat. Budapest 9 méteres védelemmel várja a szombati „csúcsot".

FOTÓK: FARBAKY TAMÁS

Nagymaros. A kompkikötő víz alatt

FRANK ZSÓFIA

– Két éve csináltunk egy próbaállítást. Láttuk, hány nap alatt készül el a gát, mire kell figyelni. Emiatt most nyugodtan várjuk a tetőzést. Már csak javítgatjuk ott, ahol szivárog a víz, mert például a hódok megrágták – mondta lapunknak egy nagymarosi férfi. A város part menti részeit már elfoglalta a Duna, ottjártunkkor is gőzerővel zajlott a felkészülés a szombat hajnalra ígért tetőzésre.

A Pest megyei településen – mint megtudtuk – szinte mindent a helyiek csináltak: évekkel ezelőtt egy pályázaton nyertek rengeteg árvízvédelemhez szükséges eszközt. Ezeket már a raktárba is eleve a megfelelő sorrendben pakolták be, hogy azon se kelljen gondolkodni, mikor mit kell elővenni. A férfi szerint náluk katonák sem voltak, „a katasztrófavédelem és a vízügyesek is csak felügyelni jöttek". Az iskolások is kiveszik a részüket a munkából, miközben a legkisebbek néha homokoznak is egy kicsit. „Fontos az utánpótlás, mi is kiöregszünk, a Duna viszont nem megy sehova."

Nemcsak Nagymaros, de Vác is felkészült a tetőzésre; még 50-60 centiméter emelkedést várnak, csütörtökön 700 centiméter környékén járt a víz. A város legalacsonyabb pontján, a Diadal téren már teljes a készültség: a csomagautomatát és a benzinkutat is körbebástyázták homokzsákokkal, de a helyi a McDonald's gyorsétterem is biztonságban van. Vadász Péter ezredes lapunknak azt mondta, a négyes területvédelmi ezred 87 önkéntes katonával segíti a váci védekezést. Legalább 300-400 ezer homokzsákot építettek be, addig maradnak, ameddig a veszélyhelyzet tart.

A Duna-partra már senkit sem engednek le, önkéntesek, polgárőrök állítják meg a bámészkodó tömeget. Csütörtök délelőtt a Dél-pesti Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Nógrád megyei Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) és a Nógrád megyei Ifjúgazda Egyesület tagjai is pakolták a zsákokat a helyi civilekkel együtt. Csáki Balázstól, a NAK elnökétől megtudtuk: szerdán még a fővárosi Római-parton segítettek. – Jó érzés látni, hogy egy célért mozdul meg az ország, szerintem ráfért, hogy ilyet is lássunk – mondta. Egy helyi lakos egyetértően bólogatott, hangsúlyozva: 2013-ban „egyedül" védekeztek. – Nem volt itt katona, nem volt senki, de megvédtük a várost. Sok barátság született, már akkor is mondtam, hogy legalább mindenki köszön egymásnak majd az utcán.

A váci Diadal téren teljes a készültség

Dunakeszi is készen áll – így tájékoztatták lapunkat az iderendelt szakemberek, akik szerint már csak a figyelőszolgálat szervezése van folyamatban. Azaz, hogy nappal és éjjel is legyen valaki, aki végigsétál a védvonalon, és ha szivárgást lát, szóljon a megfelelő embereknek.

Hetven kilométerrel nőtt a védett szakaszok hossza

Csütörtökön megkezdődött a dunai árhullám tetőzése a Szigetköznél, Nagybajcsnál délben 858 cm-en állt a folyó. Dunaalmás volt az egyik kritikus pont – itt majdnem gátszakadás történt, amikor a védműként is szolgáló vasúti pályaszerkezetben átszivárgás kezdődött és buzgárok alakultak ki, de a veszélyt sikerült elhárítani. Halásztelken az okozott problémát, hogy megrongálták a szerdán kialakított védelmi rendszert, és a murva egy részét ellopták. Az ügyben a Fővárosi Vízművek feljelentést tett.

Orbán Viktor reggel ismét „árvízinfót" tartott, szerinte az ország a helyzet komolysága mellett is biztonságban van. Mosonmagyaróváron csütörtök estére várták az ár tetőzését, a védelem alatt álló területek hosszát összesen 70 kilométerrel növelték meg.

Karácsony Gergely főpolgármester arról tájékoztatott, hogy a fővárosban minden készen áll a szombat estére várt tetőzésre. Az ideiglenes gátak elkészültek a Margit-szigeten és a Királyok útján, a pesti oldalon, a Dagály fürdőnél, a IV. kerületben, a Komp utcában épült mobilgát. Budapest 9 méteres vízállásig védve van, a tetőzés várhatóan ennél fél méterrel alacsonyabb vízállásnál lesz.

Napközben Orbán Viktor folytatta a terepszemlét az elöntött településeken – az elzárt Kisorosziba hajóval érkezett, amely várhatóan a jövő hét szerdán válik újra közúton elérhetővé. A miniszterelnök Pócsmegyert is meglátogatta. Magyar Péter pedig ezúttal Esztergomban járt, ahol már nem volt szükség a segítségre, készen voltak a homokzsákolással. F. SZ. K.

Az áramot és a gázt is kikapcsolják

KÖZMŰ Az árvíz miatt az elmúlt napok során, csütörtök reggelig már több mint 150 helyen kellett kikapcsolnia az áramot az E.ON Hungáriának – közölte tegnap a Dunántúl, Budapest és Pest megye áramhálózatát üzemeltető, német hátterű csoport. Ahol a magas vízállás indokolja, biztonsági okokból, az érintett hatóságokkal egyeztetve, az emberek életének és vagyonának megóvása érdekében azonnal kikapcsolják a szolgáltatást. Az árvíz által veszélyeztetett települések szinte mindegyikén, így a többi között Kisorosziban, Nagymaroson, Szentendrén, Budakalászon és Budapest több kerületében is be kellett avatkozniuk. A cég együttműködik az árvízi védekezést irányító hatóságokkal és a helyi önkormányzatokkal is. Az érintett területeken a krízishelyzet megszűnte után a lehető leghamarabb újraindítják az áramellátást – írták.

Az MVM Démász Áramhálózati Kft. az áradás levonultáig Bács-Kiskun megye előreláthatólag 11 Duna-parti településén szüneteltetheti az áramszolgáltatást – közölte az MVM szerdán. A visszakapcsolás csak az árvíz levonultával, az esetleges hibák biztonságos elhárítása után lehetséges. A vízszinttől függően néhány helység árterében az állami energiacsoport a gázszolgáltatást is szünetelteti. A Duna felső szakaszán az MVM Égáz-Dégáz, a fővárosban pedig az MVM Főgáz leszereli árvíz által veszélyeztetett gázmérőit és nyomásszabályozóit. Az eddigi győri, esztergomi és komáromi intézkedéseket vízszinttől függően Neszmélyen, Nyergesújfaluban és Baján hasonlóak követhetik – jelezte az állami csoport. M. I.

Orbán Viktor október 9-én beszélhet az EP-ben

FELLÉPÉS Ha semmi nem jön közbe, Orbán Viktor október 9-én délelőtt mutathatja be a magyar EU-elnökség programját az Európai Parlament (EP) strasbourgi plenáris ülésén – így döntött csütörtökön az EP elnökéből és frakcióvezetőiből álló Elnökök Konferenciája. A miniszterelnök beszédét vita követi, amelyre az eszmecsere végén reagálhat. Orbán eredetileg most szerdán szólalt volna fel a képviselő-testületben, de az árvíz miatt lemondta minden utazását, így a vitát el kellett halasztani. Maratoni hosszúságú sajtótájékoztatóra is készült, s ellátogatott volna az általa alapított szélsőjobboldali frakció, a Patrióták Európáért ülésére. Mindezt októberben bepótolhatja.

Ha Orbán Viktornak nem is sikerült az EP székhelyére látogatnia, Bóka János Európa-ügyi miniszter csütörtökön a törvényhozó testület alkotmányügyi bizottságában ismertette a magyar elnökségi prioritásokat és válaszolt kérdésekre. Az EU Tanács soros elnökségét képviselő ország miniszterei általában tájékoztatást adnak a programról az illetékes parlamenti bizottságoknak, Bóka szereplése ebbe a sorba illeszkedett. Mint a válaszaiból kitűnt, Magyarország kész rá, hogy megállapodjon Brüsszellel a több száz milliós bírságot kiváltó európai bírósági ítélet végrehajtásáról. Ylva Johansson belügyi biztossal folytatott találkozójára utalva kiemelte: megállapodtak egy olyan menetrendben és módszerben, amely biztosítja, hogy Magyarország a lehető leggyorsabb eljárás keretében teljes mértékben végrehajtsa az uniós bírói testület döntését. Mint többször megírtuk, a verdikt kötelezi a magyarországi hatóságokat, hogy az európai szabályokat tiszteletben tartva bánjanak a menedékkérőkkel és érvényesítsék a jogaikat. Ennek az ítéletnek a be nem tartása miatt szabtak ki az országra mostanáig 293 millió euró bírságot, amelynek az összege a jogsértés fennállásáig naponta egymillióval emelkedik.

HALMAI KATALIN (STRASBOURG)

Pénz sem kell a megvesztegetéshez

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az orvosi béremeléseknek utat nyitó törvény 2021-ben a büntetőkódexet is módosította, és megtiltotta a hálapénzes „ügyleteket”. Szabadságvesztésre számíthat az az egészségügyi dolgozó, aki kapja és az a páciens is, aki adja a hálapénzt. A jogszabály szerint a betegtől a kezelés után legfeljebb egyszer és csakis olyan tárgyat fogadhat el, amelynek értéke nem haladja meg a minimálbér havi összegének öt százalékát. Ez jelenleg 13 340 forint.

Az NVSZ-nél az elmúlt három évben 837 eljárás indult, végül 245 ügyben tettek feljelentést a rendőrségen. Ezek az eljárások nem kizárólag hálapénz miatt indultak, közöttük szerepelt egyebek mellett sikkasztás, kifosztás, bűnpártolás, szexuális kényszerítés, védettségi igazolvánnyal való visszaélés, közokirat- és gyógyszerhamisítás is. Az NVSZ látókörébe került ügyek 620 egészségügyi dolgozót és 967 beteget érintettek. Kertész Attila alezredes hangsúlyozta: a vesztegetés egy olyan bűncselekmény, amely már a jogtalan előny ígéretének elfogadásával megvalósul, azaz nem kell, hogy valaki át is vegye a pénzt. Így például azt a pszichiátert is elítélték, akitől azt kérte egy vállalkozó, igazolja legalább fél évre, hogy kezelés alatt áll, és ezzel elhalaszthassa a börtönbüntetésének megkezdését, amire ő csak annyit javasolt, hogy keresse fel őt a magánrendelésén, ahol mindezt megbeszélhetik. Pedig a rejtett kamarás felvételen, amely a doktort lebuktatta, összegről szó sem esett, borítéknem került elő.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat látókörébe került ügyek 620 egészségügyi dolgozót és 967 beteget érintettek.

Kérdésre válaszolva az alezredes elmondta, hogy mindig indul eljárás a vesztegető betegek ellen is, de nem ugyanaz a tettük megítélése, mint az orvosoké. A lapunknak júniusban nyilatkozó ügyvédek – Ábrahám László és Bátki Pál – nem tudtak olyan esetet felidézni, amikor beteget ítéltek volna el hálapénzes bűncselekményben. DANÓ ANNA

Volt olyan szakrendelő, ahol az ellenőrök sem találták a bejáratot

Nem nagyon érvényesülnek a betegjogok, sok helyen nem akadálymentesített az intézmény weblapja, de elfogadható az időponttartási gyakorlat a szakrendelőkben – osztotta meg Szabó Tamás, a Belügyminisztérium Egészségügyi Ellenőrzés-felügyeleti Szolgálatának osztályvezetője az eddigi ellenőrzéseik tapasztalatait. Indokolatlanul sehol sem várakoztatták hosszan a betegeket. Harminc percen belül – a vizsgált mintegy 200 szakrendelőben – az orvos elé került a páciens. Megjegyezte: az érintett intézmények ugyanakkor gyengén szerepeltek a betegek tájékoztatásában. Szerinte ugyanis elvárható lenne, ha csúszik a rendelés, akkor ezt a kinn várakozókkal is közöljék. Ezenfelül a betegtájékoztatás is nagyon változó: sok helyen nincsenek egyértelmű eligazító táblák, s volt olyan szakrendelő, ahol az ellenőrök sem nagyon találták meg a bejáratot. Olykor hiányoznak a rendelések elmaradásáról, az orvosi helyettesítésekről szóló tájékoztatók is.

LAPSZÉL

„Meglettek” Schadl luxusjárművei

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Megtalálták Schadl György eltitkolt luxusjárműveit. A végrehajtói kar egykori elnökének autóit a 24.hu, repülőjét pedig a Telex szúrta ki. A hatóságok ezeket évek óta le akarják foglalni, azonban nem találták őket, Schadl pedig állította, nem tudja, hol vannak. Tegnap egyébként folytatódott az utóbbi évek egyik legnagyobb korrupciós ügyének a tárgyalása. A bíróság azt a szigetszentmiklósi végrehajtót hallgatta meg, aki a vád szerint – többekkel együtt – Schadl közbenjárásának köszönhette kinevezését. „Készpénzben kellett átadni az osztalékot, és akkor, amikor kérte a Gyuri. Amikor ő úgy gondolta, hogy neki erre szüksége van” – fogalmazott. A Telex beszámolójában felidézte, Schadl korábban azt kérte a bíróságtól, hogy hétfőnként és szerdánként kapjon felmentést a bűnügyi felügyelet szabályai alól (házi őrizetben van). A bíróság ezért elrendelte, hogy a hatóságok ellenőrizzék a nyomkövetőjének GPS-adatait, hogy megnézzék, hol tölti a felmentésre kapott idejét. Schadl most jelezte, hogy a továbbiakban nem kér felmentést. NÉPSZAVA

Erasmus: nincs még mindig megoldás

Meg kell szüntetni a magyar egyetemek kizárását az Erasmus és Horizont programokból – idézte az MTI Hankó Balázs kultúráért és innovációért felelős minisztert, aki nyáron még arról beszélt: „csinálunk jobb programot, mint az Erasmus”. Most úgy véli, év végéig megoldást kell találni arra, hogy a 21 modellváltó egyetem hallgatói, oktatói és kutatói ismét részt vehessenek az uniós csere- és kutatási programokban. Az EU Tanács 2022-ben összeférhetetlenségi okokra hivatkozva zárta ki az érintett magyar egyetemek részvételét, miután azok kormányközeli tagokból álló kuratóriumok irányítása alá kerültek. NÉPSZAVA

Keveseknek fontos Orbán Viktor szívügye

MÉRLEG Miközben a labdarúgás a legnépszerűbb sportág Magyarországon, mindössze pár tucat ember támogatta adója egy százalékával a Felcsúton folyó utánpótlás-nevelést.

CZENE GÁBOR

Komoly bajban lenne A Felcsúti Utánpótlás Neveléséért Alapítvány, ha költségvetésének legalább egy részét egyszázalékos adótámogatásokból kellene előteremtenie. Az adóhatóság kimutatása szerint a Mészáros Lőrinc elnökletével működő alapítványt idén 43-an, azaz negyvenhárman tartották érdemesnek arra, hogy tevékenységét adójuk egy százalékának felajánlásával segítsék.

A felcsúti alapítvány ebből a forrásból csupán 721 ezer forinttal gyarapodott. Sok civil szervezet örülne ennyi pénznek is, Orbán Viktor falujában azonban ekkora összeget nagyítóval sem vesznek észre. Egyetlen adalék: a g7.portál hívta fel a figyelmet arra, hogy 2011–2024 között csak az úgynevezett taotámogatás formájában 39 milliárd forintnyi közpénz érkezett Felcsútra, ami egy lakosra számolva több mint ötszázszorosa az országos átlagnak.

A kormány jóvoltából súlyos tízmilliárdokkal gazdálkodó Mathias Corvinus Collegium (MCC) alapítványa – amely nem a magyar labdarúgás, hanem a Fidesz politikai utánpótlását hivatott biztosítani – mintha kínosan ügyelt volna arra, hogy a támogatók számát tekintve véletlenül se előzze meg az Orbán szívének oly kedves felcsúti alapítványt. A Mathias Corvinus Collegium Alapítvány ugyanis 42 (tehát eggyel kevesebb) felajánlót tudott maga mögé állítani.

Az így befolyt 1 millió 28 ezer forint észrevehetetlen tétel az MCC költségvetésében. „A Mathias Corvinus Collegiumot (MCC) fenntartó alapítvány vagyona 2020 előtt elhanyagolható volt, akkor azonban hirtelen több száz milliárd forintos részvényportfóliót és több mint százmilliárd forintot kapott” – írta tavaly nyáron a Telex, amely azt is alaposan feltérképezte, hogy az ország számos pontján milyen ingatlanok alkotják az MCC vagyonát.

A jelek arra utalnak, hogy a Schmidt Máriához, a Terror Háza Múzeum főigazgatójához kötődő Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Alapítványt sem a társadalmi igény tartja életben. Ennek az alapítványnak be kellett érnie 5 felajánlóval és 382 ezer forinttal.

FOTÓ: MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA/BENKO VIVIEN CHER

Balról a második: Mészáros Lőrinc, a kép jobb szélén: Orbán Viktor. Közös szerelmüket nem a társadalmi igény tartja életben

5 ennyien támogatták a Schmidt Máriához köthető alapítványt

A „békemenetek” szervezéséről elhíresült, állami támogatásokban szintén nem szűkölködő Civil Összefogás Fórum (CÖF) korábban az „ország egyik legnagyobb civil szervezetének” titulálta magát. Az állítás valóságtartamát kevéssé igazolja vissza, hogy a kormánypárti társaság alapítványa, a Civil Összefogás Közhasznú Alapítvány nem egészen 1,780 millió forintot kapott 148 felajánlótól.

Persze az alacsony számokat nyilván az is magyarázza, hogy a fideszes szimpatizánsok tisztában vannak azzal, a bőségesen áradó állami források mellett a kormány holdudvarához tartozó szerveződések nem szorulnak rá az egyszázalékos adományokra. Más a helyzet a kormánnyal kritikus civil szervezetek esetében.

A korrupció feltárásával foglalkozó Transparency International Magyarország alapítványa például 329 felajánlónak köszönhetően 4 millió 918 ezer forinthoz, a menekültek, fogvatartottak és a hatósági erőszak áldozatait védő Magyar Helsinki Bizottság 695 adófizető révén 8,415 millió forinthoz, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) emberi jogi szervezet 3367 felajánlásból 43,780 millió forinthoz jutott.

A kormány jóvoltából súlyos tízmilliárdokkal gazdálkodó Mathias Corvinus Collegium (MCC) alapítványa mintha kínosan ügyelt volna arra, hogy a támogatók számát tekintve véletlenül se előzze meg felcsúti alapítványt.

Az Orbán-kormány évek óta hadjáratot folytat Iványi Gábor ellen, amelynek célja láthatóan az általuk fenntartott intézmények teljes ellehetetlenítése és felszámolása. Az Iványi vezetésével működő Oltalom Karitatív Egyesületet közel tízezren (9921) támogatták 107 millió 843 ezer forinttal.

A minap hír volt, hogy sok ezer civil szervezet és alapítvány közül a Partizán – egész pontosan a Partizán Rendszerkritikus Tartalomelőállításért Alapítvány – végzett az első helyen 36 978 felajánlóval, több mint 416 millió forintos egyszázalékos bevétellel. Bár ezt a nagyságrendet meg sem közelítette, szépen teljesített az Átlátszó tényfeltáró portál alapítványa, az Átlátszónet Alapítvány is (2729 embertől 38,800 millió forint). Ennél is jobban szerepelt azonban a frekvenciájától megfosztott, azóta internetes rádióként működő, magát közösségi adakozásból fenntartó Klubrádió alapítványa, a Szabad Sávért Alapítvány, amely 5464 felajánlótól 63 millió 747 ezer forintot gyűjtött.